

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Gada īstenošanas ziņojums

Latvia - Rural Development Programme (National)

Gada īstenošanas ziņojums	
Periods	01/01/2016 - 31/12/2016
Versija	2016.0
Statuss — Pašreizējais mezgls	Akceptējusi EK - European Commission
Valsts atsauce	
Uzraudzības komitejas apstiprinājuma datums	09/06/2017

Spēkā esošā programmas versija	
CCI	2014LV06RDNP001
Programmas veids	Lauku attīstības programma
Valsts	Latvija
Rēģions	LV - National
Plānošanas periods	2014 - 2020
Versija	3.3
Lēmuma numurs	C(2016)5725
Lēmuma datums	02/09/2016
Vadošā iestāde	Zemkopības ministrija

Saturs

1. GALVENĀ INFORMĀCIJA PAR PROGRAMMAS UN TĀS PRIORITĀŠU ĪSTENOŠANU	9
1.a) Finanšu dati	9
1.b) Vispārējie un specifiskie programmas rādītāji un skaitliski izteiktas mērķa vērtības	9
1.b1) Pārskata tabula	9
1.c) Galvenā informācija par LAP īstenošanu, pamatojoties uz datiem no a) un b) apakšpunktā, pa prioritārajām jomām	15
1.d) Galvenā informācija par panākumiem virzībā uz darbības rezultātu satvarā noteiktajiem starpposma mērķiem, balstoties uz F tabulu	38
1.e) Citi LAP specifiski elementi [pēc izvēles]	39
2. NOVĒRTĒŠANAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS PROGRESS	41
2.a) Apraksts par visām izmaiņām, kas attiecīgajā gadā izdarītas LAP novērtēšanas plānā, un šo izmaiņu pamatojums.	41
2.b) Gada gaitā veikto novērtēšanas darbību apraksts (saistībā ar novērtēšanas plāna 3. punktu)	41
2.c) Apraksts par darbībām, kas veiktas attiecībā uz datu nodrošināšanu un pārvaldību (saistībā ar novērtēšanas plāna 4. punktu)	42
2.d) Pabeigto novērtējumu saraksts un atsauces uz šo novērtējumu publicēšanas vietu tiešsaistē	43
2.e) Pabeigto novērtējumu kopsavilkums, galveno uzmanību pievēršot novērtējuma konstatējumiem.	44
2.f) Apraksts par komunikācijas darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtējuma konstatējumu publiskošanu (saistībā ar novērtēšanas plāna 6. punktu)	44
2.g) Novērtēšanas rezultātu sakarībā veikto turpmāko pasākumu apraksts (saistībā ar novērtēšanas plāna 6. punktu)	46
3. JAUTĀJUMI, KAS IETEKMĒ PROGRAMMAS DARBĪBAS REZULTĀTUS, UN VEIKTIE PASĀKUMI	47
3.a) Apraksts par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu programmas īstenošanas kvalitāti un efektivitāti	47
3.b) Kvalitāte un efektīvi izpildes mehānismi	51
4. PASĀKUMI, KAS VEIKTI, LAI ĪSTENOTU TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS UN PROGRAMMAS PUBLICITĀTES PRASĪBAS	52
4.a) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi un tā rīcības plāna īstenošanu	52
4.a1) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi (pārvaldes struktūra un tīkla atbalsta nodaļa)	52
4.a2) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz rīcības plāna īstenošanu	52
4.b) Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu programmas publicitāti (Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 808/2014 13. pants)	55
5. DARBĪBAS, KAS VEIKTAS, LAI IZPILDĪTU EX ANTE NOSACĪJUMUS	59
5.a) Vispārīgo ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji	59
5.b) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamus vispārīgos ex ante nosacījumus	60
5.c) Ar prioritāti saistīto ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji	61
5.d) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu ar prioritāti saistītos ex ante nosacījumus	62

5.e) (Pēc izvēles) papildu informācija, lai papildinātu “veikto darbību” tabulā norādīto informāciju	63
6. APAKŠPROGRAMMU ĪSTENOŠANAS APRAKSTS	64
7. INFORMĀCIJAS NOVĒRTĒŠANA UN NOVĒRTĒJUMS PAR TUVINĀŠANOS PROGRAMMAS MĒRĶIEM	65
7.a) CEQ01-1A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja inovāciju, sadarbību un zināšanu bāzes izveidi lauku apvidos?	65
7.a1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts.....	65
7.a2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	65
7.a3) Piemērotās metodes	65
7.a4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības	66
7.a5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	66
7.a6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	66
7.a7) Secinājumi un ieteikumi	68
7.b) CEQ02-1B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja stiprināt saikni starp lauksaimniecību, pārtikas ražošanu un mežsaimniecību un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus?.....	69
7.b1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	70
7.b2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	70
7.b3) Piemērotās metodes	70
7.b4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	71
7.b5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	71
7.b6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	71
7.b7) Secinājumi un ieteikumi	72
7.c) CEQ03-1C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja mūžizglītību un profesionālo apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē?.....	73
7.c1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts.....	74
7.c2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	74
7.c3) Piemērotās metodes	74
7.c4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības	75
7.c5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	75
7.c6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	75
7.c7) Secinājumi un ieteikumi	76
7.d) CEQ04-2A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot ekonomiskos rādītājus, atbalstīto saimniecību pārstrukturēšanu un modernizāciju, jo īpaši palielinot viņu līdzdalību darba tirgū un lauksaimniecības dažādošanu?	77
7.d1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	78
7.d2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	79
7.d3) Piemērotās metodes	79
7.d4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	82

7.d5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	83
7.d6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	83
7.d7) Secinājumi un ieteikumi	86
7.e) CEQ05-2B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja atvieglot atbilstīgi kvalificētu lauksaimnieku ienākšanu lauksaimniecības nozarē un jo īpaši paaudžu maiņu?	88
7.e1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts.....	89
7.e2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	89
7.e3) Piemērotās metodes	89
7.e4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	90
7.e5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	91
7.e6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	91
7.e7) Secinājumi un ieteikumi	92
7.f) CEQ06-3A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot primāro ražotāju konkurētspēju, tos labāk integrējot lauksaimniecības pārtikas aprītē, izmantojot kvalitātes shēmas, piešķirot papildu vērtību lauksaimniecības produktiem, veicinot noietu vietējos tirgos un izmantojot īsas piegādes ķēdes, ražotāju grupas un organizācijas un starpnozaru organizācijas?.....	93
7.f1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	94
7.f2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	94
7.f3) Piemērotās metodes.....	94
7.f4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	96
7.f5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	96
7.f6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	96
7.f7) Secinājumi un ieteikumi.....	97
7.g) CEQ07-3B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi ir atbalstīja lauku saimniecību riska novēršanu un pārvaldību?	98
7.g1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	99
7.g2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	99
7.g3) Piemērotās metodes	99
7.g4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	100
7.g5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	101
7.g6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	101
7.g7) Secinājumi un ieteikumi	102
7.h) CEQ08-4A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja atjaunot, saglabāt un uzlabot bioloģisko daudzveidību (tostarp Natura 2000 teritorijās un apgabalos, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi) un augstas dabas vērtības zemes un Eiropas ainavu stāvokli?	103
7.h1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	104
7.h2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	104
7.h3) Piemērotās metodes	105

7.h4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	106
7.h5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	107
7.h6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	107
7.h7) Secinājumi un ieteikumi	109
7.i) CEQ09-4B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot ūdens apsaimniekošanu, tostarp mēslojuma un pesticīdu pielietošanu?	110
7.i1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	111
7.i2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	111
7.i3) Piemērotās metodes	111
7.i4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	113
7.i5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	113
7.i6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	113
7.i7) Secinājumi un ieteikumi	115
7.j) CEQ10-4C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu?.....	115
7.j1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	116
7.j2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	116
7.j3) Piemērotās metodes	116
7.j4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	117
7.j5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	118
7.j6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	118
7.j7) Secinājumi un ieteikumi	119
7.k) CEQ11-5A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja palielināt ūdens izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā?.....	120
7.l) CEQ12-5B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē?.....	120
7.l1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	121
7.l2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	121
7.l3) Piemērotās metodes	121
7.l4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	123
7.l5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	123
7.l6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	123
7.l7) Secinājumi un ieteikumi	125
7.m) CEQ13-5C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām?	126
7.m1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	127
7.m2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	127
7.m3) Piemērotās metodes	127

7.m4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	127
7.m5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	128
7.m6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	128
7.m7) Secinājumi un ieteikumi	129
7.n) CEQ14-5D - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja samazināt siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā?.....	130
7.n1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	131
7.n2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	131
7.n3) Piemērotās metodes	131
7.n4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	133
7.n5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	134
7.n6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	134
7.n7) Secinājumi un ieteikumi	136
7.o) CEQ15-5E - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja oglekļa uzglabāšanu un piesaisti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā?	137
7.o1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	138
7.o2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	138
7.o3) Piemērotās metodes	138
7.o4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	139
7.o5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	140
7.o6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	140
7.o7) Secinājumi un ieteikumi	141
7.p) CEQ16-6A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi ir palīdzēja mazo uzņēmumu dažādošanā, izveidē un attīstībā un darbvietu radīšanā?.....	142
7.p1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	143
7.p2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	143
7.p3) Piemērotās metodes	143
7.p4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	145
7.p5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	145
7.p6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	145
7.p7) Secinājumi un ieteikumi	147
7.q) CEQ17-6B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja vietējo attīstību lauku apvidos? ..	148
7.q1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts	149
7.q2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ).....	149
7.q3) Piemērotās metodes	150
7.q4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības.....	152
7.q5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību.....	153
7.q6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu.....	153

7.q7) Secinājumi un ieteikumi	156
7.r) CEQ18-6C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi uzlaboja informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pieejamību, izmantošanu un kvalitāti lauku apvidos?	158
7.s) CEQ19-PE - Cik lielā mērā LAP iedarbīgumu ir palielinājusi sinerģija starp prioritātēm un prioritārajām jomām?	158
7.s1) Programmu sinerģijas un transversāla ietekme	159
7.s2) Piemērotās metodes	159
7.s3) Kvantitatīvi konstatējumi, pamatojoties uz darbību sekundāro ieguldījumu aprēķinu prioritārajās jomās	161
7.s4) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	161
7.s5) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	162
7.s6) Secinājumi un ieteikumi	162
7.t) CEQ20-TA - Cik lielā mērā tehniskā palīdzība sekmēja sasniegt Regulas (ES) Nr. 1303/2013 59. panta 1. punktā un Regulas (ES) Nr. 1305/2013 51. panta 2. punktā noteiktos mērķus?	165
7.t1) Atbalsts tehniskajai palīdzībai (izņemot valstu lauku tīklus jeb VLT)	166
7.t2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)	166
7.t3) Piemērotās metodes	166
7.t4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības	167
7.t5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	168
7.t6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	168
7.t7) Secinājumi un ieteikumi	169
7.u) CEQ21-RN - Cik lielā mērā valsts lauku tīkls palīdzēja sasniegt Regulas (ES) Nr. 1305/2013 54. panta 2. punktā noteiktos mērķus?	170
7.u1) VLT intervences loģika	171
7.u2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)	172
7.u3) Piemērotās metodes	173
7.u4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības	173
7.u5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību	174
7.u6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu	174
7.u7) Secinājumi un ieteikumi	177
7.v) PSEQ01-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām	179
7.w) PSEQ02-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām	179
7.x) PSEQ03-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām	179
7.y) PSEQ04-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām	179
7.z) PSEQ05-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām	179

7.aa) PSEQ01-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu.....	179
7.bb) PSEQ02-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu.....	180
7.cc) PSEQ03-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu.....	180
7.dd) PSEQ04-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu.....	180
7.ee) PSEQ05-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu.....	180
8. DARBĪBU ĪSTENOŠANA, LAI ŅEMTU VĒRĀ REGULAS (ES) NR. 1303/2013 5., 7. UN 8. PANTĀ NOTEIKTOS PRINCIPUS	181
8.a) Vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšana un nediskriminācija (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 7. pants).....	181
8.b) Ilgtspējīga attīstība (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 8. pants).....	182
8.c) Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pantā minēto partneru nozīme programmas īstenošanā	183
9. PROGRESS, KAS PANĀKTS, LAI NODROŠINĀTU INTEGRĒTU PIEEJU ELFLA UN CITU SAVIENĪBAS FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANĀ	184
10. ZIŅOJUMS PAR FINANŠU INSTRUMENTU ĪSTENOŠANU (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 46. PANTS)	185
11. KODĒŠANAS TABULAS VISPĀRĒJIEM UN SPECIFISKIEM PROGRAMMAS RĀDĪTĀJIEM UN SKAITLISKI IZTEIKTĀM MĒRĶA VĒRTĪBĀM.....	186
Annex II	187
Annex III	196
Dokumenti.....	199

1. GALVENĀ INFORMĀCIJA PAR PROGRAMMAS UN TĀS PRIORITĀŠU ĪSTENOŠANU

1.a) Finanšu dati

Skatīt pievienotos dokumentus

1.b) Vispārējie un specifiskie programmas rādītāji un skaitliski izteiktas mērķa vērtības

1.b1) Pārskata tabula

Prioritārā joma 1A						
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T1: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem (prioritārā joma 1A)	2014-2016					2,84
	2014-2015					

Prioritārā joma 1B						
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T2: Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.) (prioritārā joma 1B)	2014-2016					65,00
	2014-2015					

Prioritārā joma 1C						
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T3: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits (prioritārā joma 1C)	2014-2016					14 000,00
	2014-2015					

Prioritārā joma 2A							
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam	
T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	2014-2016	2,19	49,36	1,37	30,88	4,44	
	2014-2015	1,46	32,91	1,17	26,37		
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M01	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 096 329,12	16,39	0,00	0,00	6 688 040,00
M02	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 547 888,33	49,40	0,00	0,00	3 133 557,00
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	158 063 606,46	36,57	49 869 191,04	11,54	432 187 008,00
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	16 239 301,48	46,73	84 000,00	0,24	34 752 336,00
M16	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	19 663 034,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	176 947 125,39	35,64	49 953 191,04	10,06	496 423 975,00

Prioritārā joma 2B							
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam	
T5: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījums darbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jauniejiem lauksaimniekiem (prioritārā joma 2B)	2014-2016	0,32	76,24			0,42	
	2014-2015	0,08	19,06				
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	10 600 000,00	76,25	0,00	0,00	13 900 934,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	10 600 000,00	76,25	0,00	0,00	13 900 934,00

Prioritārā joma 3A							
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam	
T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	2014-2016	0,17	123,27	0,08	58,01	0,14	
	2014-2015	0,04	29,01				
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	13 202 742,74	17,45	4 177 756,02	5,52	75 651 414,00
M09	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	429 890,78	15,46	31 038,78	1,12	2 780 187,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā	2014-2016	13 632 633,52	17,38	4 208 794,80	5,37	78 431 601,00

	sektora izdevumi					
--	------------------	--	--	--	--	--

Prioritārā joma 3B							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T7: procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās (prioritārā joma 3B)		2014-2016			1,63	33,15	4,92
		2014-2015					
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M05	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 840 180,87	36,80	869 670,45	17,39	5 000 000,00
M17	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 319 568,69	23,20	1 946 232,62	19,46	10 000 000,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 159 749,56	27,73	2 815 903,07	18,77	15 000 000,00

Prioritāte P4							
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam	
T8: procentuālais daudzums meža/citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	2014-2016			1,02	88,41	1,15	
	2014-2015			0,99	85,81		
T12: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)	2014-2016			16,01	96,51	16,59	
	2014-2015			12,32	74,26		
T10: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)	2014-2016			16,01	96,51	16,59	
	2014-2015			12,45	75,05		
T9: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4A)	2014-2016			13,60	93,24	14,59	
	2014-2015			11,40	78,16		
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M01	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 256 951,19	18,79	0,00	0,00	6 688 039,00
M02	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 555 892,20	48,63	0,00	0,00	7 311 632,00
M08	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 235 587,37	58,19	0,00	0,00	5 560 373,00
M10	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	20 768 301,94	18,61	17 676 509,42	15,84	111 589 619,00
M11	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	69 906 173,29	46,02	44 444 476,39	29,26	151 901 540,00
M12	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	5 800 855,16	24,08	5 800 314,12	24,07	24 093 714,00
M13	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	149 298 664,22	55,81	94 770 265,47	35,43	267 499 900,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	253 822 425,37	44,17	162 691 565,40	28,31	574 644 817,00

Prioritārā joma 5B							
Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam	
T15: Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā (€) (prioritārā joma 5B)	2014-2016	10 259 014,31	36,19	3 188 608,53	11,25	28 346 212,00	
	2014-2015	5 574 287,82	19,67	384 042,11	1,35		
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 966 988,02	43,81	1 472 073,57	12,98	11 338 485,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 966 988,02	43,81	1 472 073,57	12,98	11 338 485,00

Prioritārā joma 5C							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T16: Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā (€) (prioritārā joma 5C)		2014-2016					45 700 000,00
		2014-2015					
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 000 000,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 000 000,00

Prioritārā joma 5D							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T17: procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)		2014-2016			0,06	0,63	9,48
		2014-2015					
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 656 733,54	16,16	777 989,86	4,73	16 436 880,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 656 733,54	16,16	777 989,86	4,73	16 436 880,00

Prioritārā joma 5E							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)		2014-2016			0,11	15,65	0,70
		2014-2015					
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M08	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	11 284 834,66	36,05	1 859 326,09	5,94	31 303 180,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	11 284 834,66	36,05	1 859 326,09	5,94	31 303 180,00

Prioritārā joma 6A							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)		2014-2016					140,00
		2014-2015					
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 989 308,06	9,79	4 061,80	0,01	30 531 599,00
M07	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00			126 635 591,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 989 308,06	1,90	4 061,80	0,00	157 167 190,00

Prioritārā joma 6B							
Mērķrādītāja nosaukums		Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
T23: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (prioritārā joma 6B)		2014-2016					200,00
		2014-2015					
T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras (prioritārā joma 6B)		2014-2016			0,53	26,79	1,98
		2014-2015					
T21: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas (prioritārā joma 6B)		2014-2016			94,31	146,20	64,51
		2014-2015			94,31	146,20	
Pasākums	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
M07	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 754 196,17	2,96	462 996,34	0,37	126 635 591,00
M19	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	24 845 386,91	31,41	532 496,49	0,67	79 088 514,00
Kopā	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	28 599 583,08	13,90	995 492,83	0,48	205 724 105,00

1.c) Galvenā informācija par LAP īstenošanu, pamatojoties uz datiem no a) un b) apakšpunktā, pa prioritārajām jomām

Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk – LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus (3.3.redakcija), no kuriem 2014. gadā tika uzsākta tikai atbalsta pasākuma M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” īstenošana, kā arī tika uzsākta finansējuma izmaksa platībatkarīgo atbalsta pasākumu ietvaros, savukārt 2015. gadā uzsākta vēl 7 atbalsta pasākumu īstenošana, bet pārējo atbalsta pasākumu īstenošana, izņemot atbalsta pasākumu M16”Sadarbība”, tika uzsākta 2016. gadā.

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz 2016. gada beigām izsludinātas 28 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (2016. gadā 17 kārtas), no tām divas nepārtrauktās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (atbalsta pasākumos M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un M17 “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija”). Izsludinātajās kārtās iesniegti 18 286 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 557,62 milj. EUR. Līdz 2016. gada beigām apstiprināti 10 237 projekti ar publisko finansējumu 286,2 milj. EUR apmērā jeb par 30,1% no LAP projektveidīgo pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma.

No apstiprinātajiem projektiem līdz 2016. gada beigām atsaukti vai saistības pārtrauktas ar 530 projektiem, ar kopējo publisko finansējumu 38,9 milj. EUR, tātad īstenoti un uz atskaites brīdi īstenošanā bija 9 707 projekti ar kopējo publisko finansējumu 247,3 milj. EUR jeb 26,0 % no kopējā projektveidīgo pasākumu finansējuma (1.attēls).

M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi”

13.12.2016. apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 705 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi””, lai mazinātu administratīvo slogu gala labuma guvējiem, nosakot, ka jāiesniedz tikai to mācību pasākumu dalībnieku iesaisti nozarē apliecināšu dokumentu kopijas, par kuru iesaisti lauksaimniecības, pārtikas (izņemot zivsaimniecības produktus) ražošanas vai mežsaimniecības nozarē nevar pārliecināties Lauku atbalsta dienesta Elektroniskās pieteikšanās sistēmā, kā arī, samazinot prasības par nomas līgumiem, samērojot tās ar pasākuma mērķi.

1.1.apakšpasākumā “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” 2016. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināti 2 publiskie iepirkumi.

Pirmā iepirkuma rezultātā par uzvarētāju atzīta personu apvienība, ko veido SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” un Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Ar pakalpojuma sniedzēju Lauku atbalsta dienests 2016. gada 3. augustā ir noslēdzis līgumu par kopējo publiskā finansējuma summu 2,35 milj. EUR un ir uzsākta mācību īstenošana.

Otrajā iepirkumā no izsludinātajām 11 lotēm piedāvājumi tika saņemti 7 lotēs un par uzvarētājiem atzītas 7 nozares nevalstiskās organizācijas. Informācija par daļu no uzvarētājiem paziņota Iepirkumu uzraudzības birojam 2016. gada nogalē. Līgumi par pakalpojuma izpildi 2016. gadā vēl netika noslēgti.

M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”

31.05.2016. apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 695 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākumā “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu

izmantošanas veicināšanai””, kas, lai nodrošinātu kvalitatīvas konsultācijas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jautājumos, paredz papildināt atbalsta pretendenta konsultantu profesionālās kvalifikācijas prasības, nosakot, ka konsultanti, kas sniedz konsultācijas sugu un biotopu aizsardzības jomā, ir saņēmuši Dabas aizsardzības pārvaldes izsniegtu sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta sertifikātu.

Savukārt 13.12.2016. apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 695, kas, lai mazinātu administratīvo slogu gala labuma guvējiem, nosaka, ka jāiesniedz tikai to konsultāciju saņēmēju iesaisti nozarē apliecināšanu dokumentu kopijas, par kuru iesaisti lauksaimniecības vai mežsaimniecības nozarē nevar pārliecināties Lauku atbalsta dienesta Elektroniskās pieteikšanās sistēmā, kā arī, samazinot prasības par nomas līgumiem, samērojot tās ar pasākuma mērķi.

2.1.apakšpasākumā “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” 2016. gadā pakalpojuma sniedzēju izvēlei tika izsludināti 2 publiskie iepirkumi.

Pirmā iepirkuma rezultātā par uzvarētāju atzīta personu apvienība, ko veido mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības “L.V.Mežs”, “Mežsaimnieks” un “Vidzeme”. Ar pakalpojuma sniedzēju Lauku atbalsta dienests 2016. gada 31.augustā ir noslēdzis līgumu par kopējo publiskā finansējuma summu EUR 118,8 tūkst. t.sk. un ir uzsākta konsultāciju sniegšana mežsaimniecības nozarē.

Otrā iepirkuma rezultātā par uzvarētāju atzīta SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, ar kuru 2016. gada 25. oktobrī Lauku atbalsta dienests ir noslēdzis līgumu par kopējo publiskā finansējuma summu EUR 4,98 milj., un ir uzsākta konsultāciju sniegšana lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”

2016. gadā, izvērtējot situāciju lauksaimniecības jomā, īpaši piena sektorā, ar kuru tobrīd saskārās Latvijas lauksaimnieki, ko bija izraisījuši valstu noteiktie importa ierobežojumi, tika veikti grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 30.septembra noteikumos Nr.600 „Kārtība kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” piešķiršanas kārtība”” (turpmāk – noteikumi Nr.600), nosakot, ka prasību palielināt fizisko ražošanas apjomu mērķa sasniegšanai nepiemēro pretendentiem, kas īsteno projektu piena lopkopības nozarē. Līdz ar to pretendenti projektā varēja izvēlēties sasniegt citu mērķi, piemēram, palielināt ražošanas efektivitāti. Ņemot vērā, ka 2014.gadā lauksaimniecības produktiem noteiktie importa ierobežojumi nopietni ietekmēja Latvijas iekšējo tirgu, noteikumi Nr.600 tika papildināti ar nosacījumu, paredzot pieļaut atkāpi mērķu sasniegšanā, ja saimnieciskajā darbībā ir radušās būtiskas izmaiņas, kas notikušas nepārvaramas varas un no pretendenta neatkarīgu iemeslu dēļ.

2016.gadā pasākuma M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” apakšpasākumiem projektu iesniegšana tika izsludināta divās kārtās.

No 04.01.2016. līdz 04.02.2016. tika izsludināta trešā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, savukārt ceturtā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā tika izsludināta no 21.11.2016. līdz 21.12.2016.

Trešajā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā kopumā iesniegti 2 028 projektu iesniegumi par kopējo finansējumu EUR 134,2 milj. apmērā, no kuriem:

- 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” pieejamais finansējums bija EUR 70,4 milj., tika iesniegti 1 753 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 103,1 milj. apmērā. Šajā kārtā tika apstiprināti 987 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu

EUR 61,3 milj., no kuriem pārtrauktas saistības par 32 projektiem EUR 1,05 milj. apmērā, bet atsaukti 41 projekts ar publisko finansējumu EUR 2,8 milj. apmērā;

- 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” pieejamais finansējums bija EUR 16,2 milj., tika iesniegti 67 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 8,2 milj. apmērā. Kārtā apstiprināts 41 projekta iesniegums par kopējo publisko finansējumu EUR 5,3 milj. EUR, no kuriem pārtrauktas saistības par 8 projektiem EUR 0,98 milj. apmērā, bet atsaukti 7 projekti ar publisko finansējumu EUR 0,94 milj. apmērā;
- 4.3.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” pieejamais finansējums bija EUR 10,5 milj., iesniegti 208 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 23,0 milj. Apstiprināti tika 114 projektu iesniegumi ar finansējumu EUR 14,9 milj. apmērā, no kuriem pārtrauktas saistības par 3 projektiem EUR 362,1 tūkst. apmērā, bet atsaukti 4 projekti ar publisko finansējumu EUR 135,3 tūkst. apmērā.

Pasākuma ceturtajā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā kopumā iesniegti 1 626 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 108,8 milj., no kuriem:

- 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” iesniegti 1 338 projektu iesniegumi par publisko finansējumu EUR 78,4 milj. (kārtā pieejamais publiskais finansējums EUR 36,7 milj.);
- 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” iesniegti 81 projektu iesniegumi par kopējo finansējumu EUR 10,5 milj. (kārtā pieejamais publiskais finansējums EUR 12,2 milj.);
- 4.3.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” iesniegti 207 projektu iesniegumi par kopējo finansējumu 19,8 milj. EUR (kārtā pieejamais publiskais finansējums EUR 6,0 milj.).

Ņemot vērā to, ka 2016. gadā projektu iesniegumu iesniegšanas ceturkā kārtā notikusi gada beigās - novembrī, iesniegtie projekta pieteikumu vēl netika izvērtēti.

Pasākumā ar mērķa virzienu 2A (ekonomisko rādītāju palielinājums un uzlabot infrastruktūras, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana) ir apstiprināti projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 78,4 milj. apmērā.

Mērķa virzienā 3A (ekonomisko rādītāju palielinājums) apakšpasākumā 4.2. apstiprināti projekti EUR 6,1 milj. apmērā, savukārt mērķa virzienā 5B (veicināta klimatu pārmaiņu samazināšana – uzbūvētas energoefektīvas būves) apstiprināti projektu iesniegumi EUR 2,5 milj. apmērā, bet mērķa virzienā 5D (veicināta klimatu pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG vai amonjaka emisiju samazinājumam) apstiprināti projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 1,6 milj. apmērā.

Sadalījumā pa lauksaimniecības nozarēm, 2016. gadā visvairāk īstenoto projektu bija laukkopības sektorā – 633 projekti ar publisko finansējumu EUR 27,8 milj. Otrs sektors ar lielāko īstenoto projektu skaitu ir piena lopkopība - 276 projekti, kuru kopējais publiskais finansējuma apjoms EUR 9,2 milj. Šie rādītāji izskaidrojami ar to, ka Latvijā laukkopība un piena lopkopība ir galvenie lauksaimniecības sektori. Arī katrā projektu iesniegumu kārtā visvairāk projektu ir tieši šajos sektoros. Tikai 11 projekti ir īstenoti cūkkopības un putnkopības sektorā, un šo projektu kopējais publiskais finansējums ir EUR 733,6 tūkst. Šāds rezultāts pamatojams ar pretendentu piesardzību ieguldīt investīcijas laikā, kad valsti bija skāris Āfrikas cūku mēra uzliesmojums, bet Eiropu putnu gripas uzliesmojums. Attiecībā uz pārējiem lauksaimniecības sektoros īstenotajiem projektiem, 28 projekti īstenoti dārzkopības sektorā (publiskais

finansējumu EUR 1,7 milj.), 86 projekti (publiskais finansējumu EUR 1,7 milj.) saimniecībās, kurās nodarbojas gan ar augkopību, gan lopkopību, bet 217 projekti ganību dzīvnieku (izņemot piena liellopi) sektorā ar kopējo publisko finansējumu EUR 4,8 milj. un 32 projekti ilggadīgo kultūraugu sektorā (EUR 435,6 tūkst.).

No īstenotajiem projektiem visvairāk projektu bija saimniecībām, kuru lauksaimniecības zemju platība pārsniedz 50 ha – 1 089 projekti, kuru ietvaros tika saņemts publiskais finansējums EUR 40,1 milj. apmērā, jo galvenie lauksaimniecības sektori Latvijā ir laukkopība un piena lopkopība, un šajos lauksaimniecības sektoros saimniecības ir ar lielākām zemju platībām, salīdzinot ar pārējām nozarēm. Daudz mazāks īstenoto projektu skaits bija saimniecībām ar platību 20 – 50 ha, tikai 126 projekti ar kopējo publisko finansējumu EUR 1, 98 milj., kam seko saimniecības ar lielumu 10 – 20 ha, kuras īstenojušas 5 projektus ar publisko finansējumu EUR 347,1 tūkst. apmērā un saimniecības ar lielumu 5 – 10 ha, īstenojot 11 projektus ar publisko finansējumu EUR 250,3 tūkst.

M05 “Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana”

Pasākuma ietvaros 2016. gadā tika izsludinātas divas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas apakšpasākumā **5.1. “Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas”**, viena no 22.02.2016. līdz 22.03.2016., bet otra no 30.09.2016. līdz 30.12.2016.

2016. gadā tika iesniegti 19 projektu iesniegumi, no tiem pirmajā kārtā apstiprināti 8 iesniegtie projekta iesniegumi par summu EUR 171,4 tūkst., vienu projektu pretendents atsauca pats. Savukārt otrajā kārtā 10 iesniegto projektu iesniegumu izvērtēšana uzsākta 2017. gada sākumā.

M06 “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība”

No 25.07.2016. līdz 24.08.2016. tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā **6.1. apakšpasākumā “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”** ar kopējo publisko finansējumu EUR 8 milj. (kas ir 57,6% no apakšpasākuma ietvaros plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam).

2016. gadā otrās kārtas ietvaros tika iesniegti 284 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 11,3 milj., no kuriem apstiprināti 147 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 5,9 milj. apmērā, bet šajā kārtā pārtrauktas saistības 4 projektiem ar publisko finansējumu EUR 205,2 tūkst. un atsaukti 5 projekti ar publisko finansējumu EUR 200,0 tūkst. apmērā.

Projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas un attiecīgais pieejamais finansējums tika izsludināts, izmantojot reģionalizācijas principu, ņemot vērā vienotam platību maksājumiem deklarētās platības un teritorijas attīstības indeksu proporcijā 50:50.

2016. gadā jaunas projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas **6.3.apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”** netika izsludinātas, otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā tiek plānota no 01.06.2017. līdz 30.06. 2017. ar kopējo publisko finansējumu EUR 18,7 milj. apmērā.

No 2015. gadā pirmajā kārtā iesniegtajiem 1 616 projektu iesniegumiem apakšpasākuma ietvaros tika apstiprināti 1 067 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 16,0 milj. apmērā (2016. gadā apstiprināti projektu iesniegumi par EUR 14,3 milj.), noraidīti 493 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 7,4 milj. apmērā, bet pārtrauktas saistības 22 projektiem ar publisko finansējumu EUR

330 tūkst., savukārt 34 atsaukti projekti (publiskais finansējums EUR 510,1 tūkst.). Tā kā apstiprināto projektu īstenošanas laiks ir vairāk par diviem gadiem, līdz 2016. gada beigām vēl nebija īstenotu projektu šīs kārtas ietvaros.

Šajā apakšpasākumā pārejošo saistību ietvaros no iepriekšējā plānošanas perioda 2016. gadā tika īstenoti 56 projekti ar kopējo izmaksāto finansējumu EUR 84 tūkst. apmērā.

Ņemot vērā pirmās kārtas rezultātus un atziņas, tika izstrādāti un 2016. gada 2. septembrī apstiprināti grozījumi LAP, kas paredz, ka pretendentam uz atbalstu šajā apakšpasākumā ir jābūt iegūtai augstākai vai vidējai profesionālai lauksaimniecības izglītībai vai apgūtām lauksaimniecības pamatzināšanām vismaz 160 stundu apjomā vai jābūt atbilstoši vismaz piecu gadu darba pieredzei lauksaimniecības jomā.

6.4. apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā” īstenošanas nolūkā 24.05.2016. apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.320 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā”.

No 11.07.2016. līdz 10.08.2016. tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu EUR 10 milj. apmērā jeb 33% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam. Visā plānošanas periodā paredzēts izsludināt četras projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas. Šajā kārtā atbalsts tika paredzēts visām trijām apakšpasākuma aktivitātēm - ar lauksaimniecību nesaistītu darbību attīstībai, ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošanai, kā arī tūrisma aktivitāšu veicināšanai.

Pirmajā kārtā tika iesniegti 176 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 69 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 2,9 milj. kas ir ~10% no kopēja apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma (EUR 30,5 milj.), un noraidīti 85 projektu iesniegumi, ar kopējo publisko finansējumu EUR 4,7 milj. No apstiprinātajiem projektu iesniegumiem tika atsaukti 7 un pārtrauktas saistības ar 2 projektiem. Daļa projektu iesniegumu uz 2016. gada beigām bija vērtēšanas procesā.

6.4.1.apakšpasākuma “Biogāzes ražošanas atbalsts” ieviešana pārskata periodā netika uzsākta, jo tam bija objektīvs iemesls.

Lai īstenotu šo apakšpasākumu, atbalsta saņēmējiem ir saistoši arī Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – MK noteikumi 262), kuros atrunāti nosacījumi elektroenerģijas ražošanai, izmantojot Latvijas Republikas teritorijā esošus vai Latvijas Republikā iegūtus atjaunojamus energoresursus, ka arī kritēriji, saskaņā ar kuriem ražotājs, kas elektroenerģiju ražo elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs 1 MW, izmantojot biomasu vai biogāzi, var iegūt tiesības saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

MK noteikumi Nr.262 nosaka arī no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas obligāti iepirkamo apjomu un kārtību, kādā nosakāma garantētā maksa par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, kā arī tās uzraudzības un samaksas kārtību un apmēru.

2015. gada 15.decembrī Ministru kabinets, izdarot grozījumus MK noteikumu Nr.262, pieņēma lēmumu uz laiku - no 2011.gada 26.maija līdz 2020.gada 1.janvārim – pārtraukt piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem obligātā iepirkuma ietvaros, kas ļaus samazināt "zaļās" enerģijas ražošanas turpmāko ietekmi uz elektrības gala tarifu.

Tas nozīmē, ka Ekonomikas ministrija nerīkos konkursus par tiesību iegūšanu pārdot biomasas, biogāzes, saules vai vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, un līdz ar to ražotājs nevarēs kvalificēties elektroenerģijas pārdošanai obligātajā iepirkumā un tiesību iegūšanai saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu. Līdz ar to atbalsta pasākuma īstenošana ar mērķi izveidot enerģijas ražošanu ar mērķi to pārdot, šobrīd nav iespējama.

M07 "Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos"

No 15.10.2015. līdz 01.12.2019. ir izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 126,6 milj. EUR.

Līdz 2016. gada 31. decembrim tika iesniegti 29 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 6,4 milj. apjomā. Pasākumā ir apstiprināti 20 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu EUR 3,8 milj. apjomā, atsaukti 2 projekti par publiskā finansējuma summu EUR 982,8 milj.

M08 „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā”

10.05.2016 tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 455 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai”, lai iestrādātu tajos LAP grozījumus, precizētu atsevišķus atbalsta saņemšanas nosacījumus, kā arī veiktu tehniska rakstura precizējumus.

No 27.06.2016. līdz 27.07.2016. tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā un no 15.12.2016. līdz 16.01.2017. trešā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā šādā sadalījumā pa apakšpasākumiem:

- ***apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana”*** ar kopējo pieejamo publisko finansējumu EUR 4,0 milj. otrajā kārtā un EUR 1,5 milj. trešajā kārtā;

2016.gadā šajā apakšpasākumā atbalstam apstiprinātas platības 1 570 ha;

- ***apakšpasākumā „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”*** ar kopējo pieejamo publisko finansējumu EUR 5,0 milj. katrā no kārtām;

2016.gadā šajā apakšpasākumā atbalstam tika apstiprinātas platības 32 648 ha;

- ***apakšpasākumā „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana”*** ar kopējo pieejamo publisko finansējumu EUR 0,5 milj. katrā no kārtām;

2016.gadā šajā apakšpasākumā apstiprinātas platības 4 236 ha.

8.3/8.4. apakšpasākuma “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi” aktivitāte "Meža ugunsgrēku, kaitēkļu un slimību monitoringa iekārtu un sakaru aprīkojuma ierīkošana un uzlabošana".

14.06.2016. apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.381 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Ieguldījumi mežu attīstībā un mežu dzīvotspējas pilnveidošanā" apakšpasākuma "Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi" aktivitātē "Meža ugunsgrēku, kaitēkļu un slimību monitoringa iekārtu un sakaru aprīkojuma ierīkošana un uzlabošana”".

No 05.09.2016. līdz 04.10.2016. tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar pieejamo publisko finansējumu EUR 3,02 milj. Apstiprināti 7 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 2,97 milj. apmērā.

M09 "Ražotāju grupu un organizāciju izveide"

03.02.2015. tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.60 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam "Ražotāju grupu un organizāciju izveide"”.

No 29.03.2016 līdz 30.09.2016. tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kurā tika iesniegts viens projekta iesniegums. 2016. gadā tika apstiprināti projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 177,3 tūkst. un par daļēji realizētu projektu atbalstu saņēma viena atbilstīgā mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrība EUR 4,7 tūkst. apmērā, bet LAP 2007-2013 uzņemto saistību ietvaros atbalstu saņēma divas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības EUR 26,4 tūkst. apmērā.

M16 "Sadarbība"

Pasākuma ieviešana pārskata periodā netika uzsākta, jo grozījumi LAP par šī pasākuma iekļaušanu programmā tika apstiprināti tikai 2016. gada 2. septembrī, pēc kuriem tika uzsākta Ministru kabineta noteikumu projekta "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība 16.pasākuma "Sadarbība" 16.1. apakšpasākumam "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai" un 16.2. apakšpasākumam "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā" sagatavošana. Paredzēts, ka šie noteikumi stāsies spēkā 2017. gada maijā un pirmo projektu pieņemšanas kārtu plānots izsludināt 2017.gada jūlijā.

M17 "Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija"

04.10.2016. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.492 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā", lai precizētu normas attiecībā uz lauksaimniecības dzīvnieku skaita atbilstības nosacījumiem un administrēšanas procesa kārtību, ja tikuši pārsēti bojā gājušie ziemāju sējumi, kā arī tehniski precizējumi, lai atvieglotu administratīvo slogu lauksaimniekiem.

No 15.10.2015 līdz 01.12.2019 tika izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā un 2016. gadā pasākuma ietvaros tika izmaksāts atbalsts 1 557 saimniecībām ar kopējo publisko finansējumu EUR 2,0 milj. apmērā. Ņemot vērā to, ka lauksaimnieki apdrošināšanas prēmiju mēdz apmaksāt vairākos maksājumos, tad arī LAD šādos gadījumos izmaksu veic vairākos maksājumos, pamatojoties uz lauksaimnieka iesniegtajām norēķinu dokumentu kopijām, kas apliecina maksājuma veikšanu. Līdz ar to pilna atbalsta izmaksa šai lauksaimnieku kategorijai notiek ilgākā laika periodā un 2016. gadā pilnu izmaksu saņēmis 1 331 lauksaimnieks ar kopējo publisko finansējumu EUR 1,9 milj.

M19 "Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA - sabiedrības virzīta vietējā attīstība)"

02.08. 2016. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumi Nr. 590 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju"", balstoties uz pirmajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās potenciālo projektu iesniedzēju uzdotajiem jautājumiem un vēlāk arī saņemtajos

projektu iesniegumos konstatētajām nepilnībām.

2016. gadā tika apstiprinātas 35 vietējo rīcības grupu (turpmāk – VRG) sagatavotās sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas (turpmāk – SVVA stratēģija) un tika uzsākta to īstenošana. Sešas VRG īsteno daudzfondu pieeju, SVVA stratēģijas īstenošanai piesaistot publisko finansējumu no LAP un Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020. gadam (turpmāk – ZRP).

Līdz SVVA stratēģijas apstiprināšanai VRG bija pieejams sagatavošanās atbalsts kvalitatīvas SVVA stratēģijas sagatavošanai un darbības nodrošināšanai. Sagatavošanās atbalstu izmantoja 34 VRG un tika izlietots publiskais finansējums EUR 321,9 tūkst. apmērā, kas ir nedaudz vairāk par plānoto, jo katrai VRG tika noteikts maksimālais atbalsta apmērs, bet gala rezultātā tika apstiprinātas par trīs VRG vairāk nekā plānotais skaits.

2016. gadā VRG izsludināja pirmās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas un bija vērojama ļoti augsta projektu iesniedzēju aktivitāte, tika iesniegti 1 797 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 41 milj., no kuriem apstiprināti 793 SVVA stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 16,8 milj. un noraidīti 768 projektu iesniegumi. Galvenais projektu iesniegumu noraidīšanas iemesls bija finansējuma trūkums.

2016. gadā tika īstenoti 26 projekti par kopējo publisko finansējumu EUR 210,6 milj. jeb 0,36% no 19.2. apakšpasākumam “Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” plānotā publiskā finansējuma. 6B mērķa virzienā devuši ieguldījumu 19 projekti (par kopējo publisko finansējumu EUR 146,8 tūkst.), 6A mērķa virzienā - 6 projekti (par kopējo publisko finansējumu EUR 62,2 tūkst.) un 1 projekts (par kopējo publisko finansējumu EUR 1,6 tūkst.) – 3A mērķa virzienā.

6B mērķa virzienā atbalstu saņēmuši 9 MVU uzņēmumi, 7 pašvaldības un 3 NVO, kopumā no izveidotajiem/uzlabotajiem pakalpojumiem un infrastruktūras labumu gūs 44 110 iedzīvotāju.

Visas 35 VRG iesniedza projekta iesniegumu un saņēma atbalstu darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai 19.4. apakšpasākumā “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana”. Tā kā ELFLA ir noteikts kā vadošais fonds, sešas daudzfondu vietējās rīcības grupas piešķirto atbalstu izmanto arī darbībām, kas saistītas ar ZRP atbalstu.

2016. gadā tika uzsākta 19.3.apakšpasākuma “Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība” Ministru kabineta noteikumu projekta izstrāde un konsultācijas ar partneriem par apakšpasākuma ieviešanu. LAP Uzraudzības komitejā tika apstiprināti grozījumi apakšpasākuma projektu atlases kritērijos, lai primāri nodrošinātu atbalstu projektiem, kas sekmē ilgspējīgas attīstības mērķus un uzņēmējdarbības attīstību.

Pasākumi bēgļu krīzes jautājuma risināšanai.

Atbilstoši Eiropas Komisijas izstrādātajām vadlīnijām par ELFLA finansējuma izmantošanu situācijas risinājumam bēgļu krīzes jautājumā, piemērotākie pasākumi, ar kuriem sekmēt šī mērķa sasniegšanu un kuri ir izvēlēti LAP ietvaros ir M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi”, M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, M06 “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” (apakšpasākums 6.4. “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā”), M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un M19 “Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA - sabiedrības virzīta vietējā attīstība). Pasākumu M01, M02, M19 un M06 apakšpasākuma 6.4 atbalsta saņemšanas nosacījumi nekādā veidā neierobežo bēgļu pieteikšanos šo pasākumu atbalstam, vienlaicīgi ņemot vērā nosacījumu, ka jebkuram atbalsta saņēmējam ir jāatbilst noteiktiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem attiecīgā

atbalsta pasākuma ietvaros. Savukārt atbalsta pasākuma M07 atbalsta saņemšanas nosacījumi ir vērsti uz maza mēroga infrastruktūras – lauku pašvaldības ceļu izbūvi un/vai pārbūvi, kam nav tiešas ietekmes uz bēgļu integrāciju sabiedrībā.

Platībatkarīgie atbalsta pasākumi lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai (M10, M11, M12, M13)

08.03.2016. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.171 “Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā”, galvenokārt, lai uzsāktu jaunas pasākuma M10 “Agrovide” aktivitātes 10.1.4 "Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei" administrēšanu, pamatojoties uz apstiprinātajiem LAP grozījumiem, kā arī, lai veiktu tehniskus precizējumus un novērstu atsevišķā neprecizitātes, kas tika konstatētas atbalsta iesniegumu administrēšanas gaitā.

Līdz ar jaunā plānošanas perioda uzsākšanu, 2015. gadā visos platībatkarīgā atbalsta pasākumos lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai tika uzņemtas juridiski jaunas saistības.

2015. un 2016. gadā varēja pieteikties uz atbalstu sekojošos atbalsta pasākumos un to apakšpasākumos/aktivitātēs:

- M10 “Agrovide un klimats”:
 - aktivitāte 10.1.1. “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ);
 - aktivitāte 10.1.2. "Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā" (VSMD);
 - aktivitāte 10.1.3. “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP);
 - aktivitāte 10.1.4. “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei” (SVIN).
- M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA):
 - apakšpasākums 11.1. “Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm” (BLA-1);
 - apakšpasākums 11.2. “Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes” (BLA-2).
- M13 “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” (ADSI)
 - apakšpasākums 13.2. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi” (ADI);
 - apakšpasākums 13.3. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi” (ASI).
- M12 "Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi":
 - apakšpasākums 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" (NIM).

Informācija par LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumu skaitu un apstiprinātajām platībām 2015. un 2016.gadā ir atspoguļota 1.tabulā.

Pasākuma M10 “Agrovide un klimats” mērķis ir saglabāt bioloģisko daudzveidību, nepieļaut lauku ainavas degradāciju, nodrošināt vides resursu ilgtspējīgu izmantošanu, izmantojot vidi saudzējošas lauksaimniecības metodes, vienlaikus samazinot piesārņojumu virszemes un pazemes ūdeņos un gaisā, kā arī saglabājot augsnē augu barības vielas un samazinot erozijas procesus lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Aktivitātes 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” mērķteritorija ir tādi ilggadīgie

zālāji, kas atzīti par bioloģiski vērtīgu zālāju (BVZ) vai ES nozīmes zālāju biotopu, kuri atrodas gan Natura 2000 teritorijās, gan ārpus tām.

2016. gadā aktivitātes 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ) īstenošanai savās saimniecībās pieteicās 4 054 pretendenti, deklarējot atbalstam 33 094 ha dažāda veida bioloģiski vērtīgus zālājus. (2.attēls un 2.tabula).

Kopumā BDUZ atbalstam tika deklarēti 71,0% no visas 2016. gada maksājumu sezonai atbalsttiesīgās platības. No ES nozīmes zālāju biotopiem uz BDUZ atbalstu 2016.gadā deklarēti 7 041 ha jeb 72,5% (2.tabula).

2016. gadā aktivitātes **10.1.2. „Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā”** (VSMD) atbalstam pieteicās 336 pretendenti, deklarējot atbalstam 5 629 ha dārzu platības, kurās tiek audzēti dažādi atbalsttiesīgie kultūraugi - augļu koki, ogulāji un dārzeni (3.attēls).

2016. gadā aktivitātes **10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā”** (RLZP) atbalstam pieteicās 1 432 pretendenti, piesakot atbalstam 86 484 ha (4.attēls), no tiem 22,2% tika pieteikti kā platības, kuras apsaimnieko ar bioloģiskajā lauksaimniecībā izmantotajām metodēm.

Savukārt **aktivitātē 10.1.4. “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”** (SVIN) 2016. gadā pieteicās 96 pretendenti, deklarējot atbalstam 539 ha.

Pasākums M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”

2016. gadā Latvijā kopumā, kā atbilstoši bioloģiskās lauksaimniecības praksei un metodēm ir sertificēti 263 891 ha, ko apsaimnieko 4 145 dažādu jomu lauksaimnieki (PVD dati), un 97,4% no tiem pieteicās pasākuma M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA) atbalstam (5.attēls).

No tiem **apakšpasākumā 11.1. “Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm”** atbalstam deklarēti 56 515 ha platību, savukārt **apakšpasākumā 11.2. “Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes”** – 197 926 ha dažādu atbalsttiesīgo kultūraugu platības.

Pasākums M12 “Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi” nodrošina, ka mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ tiek kompensēti neiegūtie ieņēmumi teritorijās, kas sekmē direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, veicina meža īpašnieku un apsaimniekotāju interesi par dabas vērtību saglabāšanu, sekmē labvēlīgus nosacījumus īpaši aizsargājamo biotopu un sugu attīstībai.

Apakšpasākumā 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" paredzēts maksāt kompensāciju ne tikai par atbalsttiesīgajām platībām Natura 2000 tīklā, bet arī par citām norobežotām dabas aizsardzības teritorijām ar vides radītiem ierobežojumiem ārpus Natura 2000 platībām, saskaņā ar Regulas 1305/2013 30 (6).panta b) apakšpunktu. Līdz ar to šobrīd par potenciāli atbalsttiesīgu platību ir noteikti 67 702 ha, kuros ir dažāda veida mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi.

2016. gadā apakšpasākuma 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" ietvaros atbalstam pieteicās 2 911 pretendenti, deklarējot 39 427 ha lielu meža zemes platību, kas ir 58,2% no kopējās platības ar noteiktajiem mežsaimnieciskajiem ierobežojumiem.

Pasākuma M 13 “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” (ADSI) kā

kopējā mērķteritorija īstenošanai tika identificēti 2,22 milj. ha LIZ (pēc VZD datiem) (6.attēls), no tās 2016. gadā atbalsttiesīgā platība bija 64,7% jeb 1 435 624 ha (7.attēls).

2016.gadā apakšpasākumam 13.2. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi” – tika deklarēti 1 381 516 ha, savukārt, apakšpasākumā 13.3. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi” – 54 108 ha. Jāuzsver, ka šī platība ir atbalstam deklarētā, bet ne apstiprinātā platība, jo šobrīd turpinās 2016.gada iesniegumu administrēšana.

M20 Tehniskā palīdzība

Pasākuma mērķis ir atbalstīt efektīvu un atbilstošu LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kā arī informācijas, saziņas, tīklu (Valsts lauku tīkls - VLT) uzturēšanas, sūdzību izskatīšanas, kontroles un revīzijas pasākumus, lai sasniegtu plānotos rezultātus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 26. punktu Tehniskās palīdzības atbalsta saņēmēji ir Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

20.1.apakšpasākumā “Atbalsts tehniskajai palīdzībai (izņemot valstu lauku tīklus jeb VLT)” 2016. gadā iesniegti 8 projektu iesniegumi, no kuriem apstiprināti 6, par 2 projektu iesniegumiem lēmums 2016. gadā vēl netika pieņemts, tie tika vērtēti. Kopumā 2016. gadā apstiprināti projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 19,35 milj. apmērā, kas ir 45% no apakšpasākumam plānošanas periodā kopējā apstiprinātā publiskā finansējuma. Līdz atskaites perioda beigām tika izmaksāts finansējums EUR 4,96 milj. apmērā jeb 11,6 % no plānošanas periodā plānotā finansējuma apjoma.

20.2.apakšpasākumā “Atbalsts valstu lauku tīklu jeb VLT izveidei un darbībai” 2016. gadā iesniegts un apstiprināts 1 projekta iesniegums par kopējo publiskā finansējuma summu EUR 10,80 milj., kas ir 53% no kopējā VLT izveidei un darbībai plānošanas periodā 2014.-2020. gadam apstiprinātā finansējuma, bet izmaksāti EUR 4,5 milj. jeb 21,9 % no plānotā finansējuma.

LAP 2014-2020 prioritāšu un mērķa virzienu progress

Tā kā LAP ieviešana tika uzsākta tikai 2015.gadā un daļai atbalsta pasākumu ir izsludinātas tikai pirmās projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas, turklāt vairākos pasākumos projektu īstenošana paredzēta no diviem līdz pat četriem gadiem, tādējādi īstenoto projektu skaits ir neliels un iznākuma rādītāju izpilde vēl joprojām ir salīdzinoši zema. Tāpat pārskata periodā tika pārtrauktas saistības ar atbalsta saņēmējiem un situācijas analīze ir veikta, ņemot vērā šo pārtraukto saistību gadījumu skaitu un attiecīgo finansējuma apjomu.

P1 - Veicināt zināšanu pārnesi lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02 un M16.

Tā kā pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, bet pasākuma M16 īstenošana vēl netika uzsākta, tad šobrīd vēl nav izpildes progresa mērķa rādītājiem T1 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem”, T2 “Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.)” un T3 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits”.

1A – sekmēt inovācijas, sadarbību un zināšanu bāzes attīstību lauku teritorijās

Tā kā pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, uz pārskata perioda beigām vēl nebija iznākumu rādītāju izpildes progresa. Pārskata periodā tika sekmīgi uzsākta abu pasākumu īstenošana, noslēdzot iepirkumu procedūras, kuru rezultātā izvēlēti apmācību un konsultāciju pakalpojumu sniedzēji un noslēgti līgumi, tika arī uzsāktas mācības un konsultācijas vairākās lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās. 2016. gadā pasākumā M01 tika apstiprināts publiskais finansējums EUR 2,35 milj. apmērā, kas ir 17,6% no kopējā pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, savukārt pasākumā M02 apstiprināts publiskais finansējums EUR 5,1 milj. apmērā jeb 48,8% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, tā sniedzot ieguldījumu zināšanu bāzes attīstībai un lauku teritorijās un lauku uzņēmēju zināšanu un praktisko iemaņu paaugstināšanā.

1B - Stiprināt saikni starp lauksaimniecību, pārtikas ražošanu un mežsaimniecību un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus.

Tā kā pasākuma M16 īstenošana 2016. gadā vēl netika uzsākta, tad šim mērķa virzienam nav iznākumu rādītāju izpildes progresa.

1C – rosināt mūžizglītību un apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs

Tā kā pasākuma M01 īstenošana tika uzsākta 2016. gadā, izvēloties apmācību sniedzējus un uzsākot tikai pirmo apmācību bloku apguvi, līdz gada beigām neviena apmācību bloka īstenošana netika pabeigta un tādēļ vēl šajā mērķa virzienā nav iznākumu rādītāju izpildes progresa.

P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

2A – uzlabot saimniecību ekonomiskos rādītājus un veicināt to restrukturizāciju un modernizāciju, jo īpaši ar mērķi iesaistīt saimniecības tirgū un dažādot lauksaimniecisko darbību

Pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, un tie vēl nav devuši savu ieguldījumu mērķa sasniegšanā, bet pasākuma M16 īstenošana vēl netika uzsākta.

Lielāko ieguldījumu mērķa virziena rezultatīvo rādītāju izpildē deva atbalsta pasākums M04. No plānošanas perioda sākuma M04 pasākumā kopā apstiprināti 2 527 projekti par EUR 151,8 milj., tai skaitā 2016. gadā apstiprināti projekti par EUR 78,4 milj.

1. apakšpasākumā 4.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" ietvaros līdz 2016. gada beigām:

- apstiprināti 2187 projekta iesniegumi par kopējo publisko finansējumu EUR 112,3 milj. jeb 36,0% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
- īstenoti un pilnībā apmaksāti 1 269 projekti par EUR 44,3 milj., kas ir 14,3% no plānotā publiskā finansējuma apjoma

2. apakšpasākumā 4.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" ietvaros līdz 2016. gada beigām:

- apstiprināti 340 projekta iesniegumi par EUR 39,5 milj. jeb 46,1% no apakšpasākumam plānotā

publiskā finansējuma apjoma;

- īstenoti un pilnībā apmaksāti 83 projekti par EUR 5,6 milj., kas ir 6,5% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma.

Lauku saimniecību konkurētspējas palielināšanā ieguldījumu ir devis arī atbalsta pasākums M06:

1. apakšpasākuma 6.3 "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības" ietvaros no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām kopā apstiprināti 1 067 projekta iesniegumi par EUR 16,0 milj. jeb 46% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma (tai skaitā 2016. gadā tika apstiprināti projekta iesniegumi EUR 14,5 milj. apmērā), taču ņemot vērā to, ka apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir no diviem līdz četriem gadiem, neviens projekts vēl netika īstenots;
2. apakšpasākuma 6.3 "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības" ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013 atbalsta pasākuma "Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai" ietvaros uzņemtās saistības) – kopumā 135 projektiem ar kopējo publisko finansējumu EUR 202,5 tūkst., no kuriem līdz 2016. gada beigām tika īstenoti 56 projekti par EUR 84 tūkst., kas ir 0,2 % no plānotā finansiālā ieguldījuma mērķa virzienā šī apakšpasākuma ietvaros.

Mērķa rādītāja T4 "LAP atbalstīto saimniecību ieguldījumiem pārstrukturēšanā un modernizācijā procentuālais daudzums no visām lauku saimniecībām" (plānotā vērtība 4,44%) sasniegto vērtību - 1,37% veido apakšpasākuma 4.1. ietvaros projektus īstenojušās 1 145 lauku saimniecības.

Līdz ar to ir secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā vēl joprojām ir salīdzinoši zema, kas izskaidrojams ar to, ka trijos atbalsta pasākumos, kas dod ieguldījumu mērķa virzienā vēl nav iznākumu rādītāju, jo šo atbalsta pasākumu īstenošana vēl nav uzsākta, vai ir uzsākta tikai 2016. gada otrajā pusē. Savukārt trīs apakšpasākumu iznākumu rādītāji ir zemi, jo, lai gan šajos apakšpasākumos ir apstiprināti projektu pieteikumi par salīdzinoši lielu finansējuma daļu attiecībā pret apakšpasākumos pieejamo, projektu zemo īstenošanas proporciju ietekmē to īstenošanas termiņi no diviem līdz pat četriem gadiem.

2B – atvieglot ienākšanu lauksaimniecības nozarē, it īpaši paaudžu maiņā.

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 apakšpasākums 6.1. "Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai", kurā no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām kopā apstiprināti 265 projekta iesniegumi par EUR 10,6 milj. jeb 76,3% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma. Tai skaitā 2016. gadā tika apstiprināti projekta iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 7,8 milj. Ņemot vērā to, ka apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir divi vai vairāki gadi, neviens projekts vēl netika īstenots, tādēļ šajā mērķa virzienā vēl nav iznākumu rādītāju izpildes progresa.

Tā kā apakšpasākuma 6.1. "Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai" ietvaros līdz 2016. gada beigām nebija īstenotu projektu, tad šobrīd mērķa rādītājam T5 "Procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jauniekiem lauksaimniekiem" nav izpildes progresa.

P3 -Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M05, M09 un M17.

3A – primāro ražotāju konkurētspējas uzlabošana, tos labāk integrējot lauksaimniecības pārtikas aprītē, izmantojot kvalitātes shēmas, piešķirot papildu vērtību lauksaimniecības produktiem, veicinot noietu vietējos tirgos un izmantojot īsas piegādes ķēdes, ražotāju grupas un organizācijas un starpnozaru organizācijas.

Vislielāko ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā dod atbalsta pasākuma M04 apakšpasākums 4.2. “Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”, kurā 2016. gadā apstiprināti projekta iesniegumi par EUR 6,1 milj., taču no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām:

1. apstiprināti 96 projekta iesniegumi par EUR 11,7 milj. jeb 18,2%, no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
2. īstenoti un pilnībā apmaksāti 47 projekti par kopējo publisko finansējumu EUR 4,2 milj. jeb 6,5% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma.

Otrs atbalsta pasākums, kas dod ieguldījumu mērķa virziena sasniegšanā, ir atbalsta pasākums M09:

1. atbalsta pasākuma ietvaros līdz 2016. gada beigām apstiprināti 2 projekta iesniegumi par EUR 375,7 tūkst. jeb 13,5% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, tai skaitā 2016. gadā apstiprināts projekta iesniegums par EUR 177,3 tūkst. Atbalsta pasākuma ietvaros izmaksāts finansējums par daļēji īstenotu projektu ar kopējo publisko finansējumu EUR 4,7 tūkst.
2. atbalsta pasākuma ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013 atbalsta pasākuma “Ražotāju grupas” ietvaros uzņemtās saistības). Līdz 2016. gada beigām pārejošās saistības segtas par 2 projektiem un EUR 26,4 tūkst. apjomā.

Mērķa rādītāja T6 “Procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās” sasniegtā vērtība ir 0,08% (sasniežamā vērtība 0,14%), ko veido atbalstītajās ražotāju grupās iesaistītās 70 lauku saimniecības.

3B – Lauku saimniecību riska novēršanas un pārvaldības atbalsts

Atbalsta pasākuma M05 ietvaros, abos apakšpasākumos no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām tika apstiprināti 43 projekta iesniegumi par EUR 1,8 milj. jeb 36% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, taču projektus īstenoja 26 saimniecības ar kopējo publisko finansējumu EUR 869,7 tūkst., kas ir 17,4% no plānotā finansējuma. Salīdzinoši zemais iznākuma rādītājs ir izskaidrojams ar to, ka pasākuma īstenošana tika uzsākta tikai 2015. gada beigās.

Savukārt atbalsta pasākuma M17, kas dod ieguldījumu šajā mērķa virzienā, kopējais apstiprinātais publiskais finansējums no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām bija EUR 2,3 milj. 1 696 atbalsta pretendentiem jeb 23% no pasākuma M17 plānotā mērķa finansējuma, bet šajā pasākumā kopējais publiskais finansējums EUR 1,9 milj. apmērā jau ir izmaksāts 1331 pretendentiem jeb 19% no pasākumā pieejamā finansējuma.

Mērķa rādītāja T7 “Procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās” sasniegtā vērtība ir 1,63% (sasniežamā vērtība 4,92%), ko veido saimniecības, kas īstenojušas projektus abu iepriekš minēto mērķa virziena pasākumu ietvaros.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir apmierinoša, ņemot vērā to, ka abu atbalsta pasākumu īstenošana ir uzsākta tikai 2015. gada beigās.

P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

4A – bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, atjaunošana un palielināšana, ietverot NATURA 2000 teritorijas, teritorijas ar dabas u.c. ierobežojumiem, bioloģiski vērtīgas lauksaimniecības sistēmas, un Eiropas nozīmes ainavu statusa saglabāšana.

Ieguldījums šajā mērķa virzienā, tiek nodrošināts īstenojot atbalsta pasākuma M10 aktivitāti 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”, kas pamatā sekmēs direktīvas 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos no lauksaimnieciskās darbības atkarīgos Eiropas Savienības nozīmes daļēji dabīgos zālāju biotopos vai putnu dzīvotnēs (ES nozīmes zālāju biotops), kā arī nepieļaus tipiskās Latvijas lauku ainavas izzušanu.

Šī mērķa sasniegšanu veicina arī atbalsta pasākums M11 ”Bioloģiskā lauksaimniecība”.

Nodrošinot nevienlīdzīgu klimatisko un dabas apstākļu izraisīto seku novēršana lauksaimnieciskajā ražošanā, veicinot zemes apsaimniekošanu, savu ieguldījumu tipiskas Latvijas lauku ainavu saglabāšanā un tās bioloģisko daudzveidībā dod pasākums M13, īstenojot apakšpasākumu 13.2. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi” un apakšpasākumu 13.3. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi”.

Kopumā gandrīz visos atbalsta pasākumos, apakšpasākumos un aktivitātēs, kas dod ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā lauksaimniecības zemēs, arī 2016. gadā, līdzīgi kā 2015. gadā, bija vērojama liela aktivitāte, un tika iesniegti pieteikumi par platībām, kas nedaudz pārsniedz LAP ietvaros plānoto, izņemot aktivitāti 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”, kurā pieteikumi tika iesniegti par 66,4% no plānotajām platībām. Kopumā līdz 2016. gada beigām atbalsts tika izmaksāts par 244 320 ha lauksaimniecības zemi, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, jeb 93,3% no mērķa virzienā plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 262 000 ha.

Mērķa rādītājam T9 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus pārvaldības līgumus” sasniegtā vērtība bija 13,6% (sasniedzamā vērtība 14,59 %), ko veido iepriekš minētie atbalstītie 244 320 ha šajā mērķa virzienā.

Arī atbalsta pasākuma M12 apakšpasākums 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" (NIM) veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, atjaunošanu un palielināšanu *Natura 2000* teritorijās un mikroliegumos meža zemēs, vienlaikus saglabājot tradicionālo Latvijas lauku ainavu. Līdz 2016.gada beigām šajā atbalsta pasākumā, un līdz ar to arī mērķa virzienā ir atbalstītas meža platības 35 299 ha apmērā, kurās piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, un kas ir jau 88,2% no mērķa virzienā atbalstīt plānotās meža platības - 40 000 ha.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī pasākums 8.3/8.4 “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi”, kurā no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām tika apstiprināti 72 projekti par kopējo publisko finansējumu EUR 3,3 milj. jeb

59,4% no apakšpasākumā plānotā finansējuma.

Savukārt mērķa rādītāja T8 "Procentuālais daudzums meža/citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus" sasniegtā vērtība līdz 2016. gada beigām bija 1,02% (sasniežamā vērtība 1,15%), kura tiek sasniegta ar atbalstītajiem 35 299 ha meža zemes, un ir jau tuvu mērķa rādītāja izpildei.

4B – uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu.

4C – uzlabot augsnes apsaimniekošanu un novērst augsnes eroziju.

Šo abu 4B un 4C mērķu sasniegšanu veicina atbalsta pasākuma M10 aktivitātes 10.1.2. „Vides saudzējošu metožu pielietošanai dārzkopībā” (2016. gadā tika izmaksāts atbalsts par 4,7 tūkst. ha), kas pamatā veicinās apkārtējās vides saglabāšanu un uzlabošanu, pēc iespējas mazāk un kontrolēti izmantojot augu aizsardzības līdzekļus un minerālmēslojumu un aktivitāte 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” (2016. gadā tika izmaksāts atbalsts par 69,7 tūkst. ha), kas nodrošina lauksaimniecībā izmantojamās zemēs augsnes virskārtas aizsardzība pret augsnes degradācijas procesiem, saglabājot augsnēs organiskās vielas un samazinot barības vielu noteci.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī atbalsta pasākums M11, kurā bija vērojama augsta aktivitāte, jo atbalsts 2016. gadā abos apakšpasākumos tika izmaksāts par platībām 213 tūkst. ha apjomā, kas ir nedaudz vairāk (103,9 %) kā šajā aktivitātē plānotās platības.

Līdz ar to līdz 2016. gada beigām katrā no šiem mērķa virzieniem atbalsts tika izmaksāts par 287 523 ha lauksaimniecības zemes, kurā tiek gan uzlabota ūdens resursu apsaimniekošana, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu, gan arī tiek veikti pasākumi, lai uzlabotu augsnes apsaimniekošanu un novērstu augsnes eroziju. Sasniegtais rādītājs ir 96,5% no katrā mērķa virzienā atbalstīt plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 298 000 ha.

Abu mērķa rādītāju T10 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus" un T12 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus" sasniegtās vērtības bija 16,01% (sasniežamā vērtība 16,59%), kas tika sasniegts ar iepriekš minētajiem atbalstītajiem 287 523 ha lauksaimniecības zemes katrā no mērķa virzieniem un ir jau tuvu plānotajai mērķa rādītāja izpildei.

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākums M04, M06 un M08.

5B – palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē.

Ieguldījumu mērķa virziena rezultātu sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 18 projekti ar publisko finansējumu EUR 4,9 milj. apmērā jeb 43,2% no mērķim paredzētā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka 98% no šī apstiprinātā finansējuma veidoja apakšpasākuma 4.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" īstenošanas rezultāti. Savukārt īstenoti un pilnībā apmaksāti līdz 2016. gada beigām tika 7 projekti par

EUR 1,47 milj. (13,0% no plānotā), un arī no īstenotajiem projektiem 96,1% publiskais finansējums tika izmaksāts apakšpasākuma 4.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" ietvaros.

Mērķa virziena T15 "Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā" izpildes vērtība bija 3 188 608,53 EUR, bet sasniedzamā vērtība 28 346 212,00 EUR, tātad izpildes progress uz atskaites brīdi bija 11,25%.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā ir salīdzinoši zema, kas izskaidrojams ar to, ka ir apstiprināti projektu iesniegumi par salīdzinoši lielu finansējuma daļu attiecībā pret pieejamo finansējumu, bet, tā kā projektu īstenošanas termiņi pārsvarā ir līdz diviem gadiem, tad to īstenošanas rezultāti vēl joprojām ir zemi.

5C - Sekmēt atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.

Atbalsta pasākuma M06 apakšpasākuma 6.4.2. "Biogāzes ražošanas atbalsts" īstenošana līdz 2016. gada beigām netika uzsākta, tādēļ mērķa rādītājam T16 "Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā" nav iznākumu progresā, kā arī iznākuma rādītājiem nav izpildes.

5D – samazināt siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas no lauksaimniecības.

Ieguldījumu mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 80 projekta iesniegumi par EUR 2,6 milj. jeb 15,6% no mērķa virzienam paredzētā finansējuma. Savukārt īstenots un pilnībā apmaksāts tika 41 projekts par kopējo publisko finansējuma summu EUR 778 tūkst. jeb 4,7% no plānotā mērķa virziena publiskā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka īstenotajiem projektiem 40 projekti tika īstenoti apakšpasākuma 4.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" ietvaros.

Mērķa rādītāja T17 "Procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas" sasniegtā vērtība 0,06% (sasniedzamā vērtība 9,48%).

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā vēl joprojām ir zema, jo gan apstiprināto projekta iesniegumu finansējums, gan īstenoto projektu finansējums ir tikai neliela daļa no mērķa virzienā paredzētā finansējuma. Lai veicinātu šī mērķa virzienu rezultatīvo rādītāju sekmīgu izpildi, ir plānots pārskatīt pasākuma M04 nosacījumus, kas veicinātu investīciju ieguldīšanu siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas samazināšanas pasākumos.

5E – veicināt oglekļa uzglabāšanu un piesaisti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M08 "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā". Šī atbalsta pasākuma apakšpasākuma 8.1. "Meža ieaudzēšana un kopšana" un apakšpasākuma 8.5. "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" ietvaros no perioda sākuma līdz 2016. gada beigām tika apstiprināti 3 564 projektu iesniegumi par EUR 11,3 milj., kas ir 36,1% no mērķa virzienā paredzētā publiskā finansējuma. Savukārt līdz 2016. gada beigām īstenoti un pilnībā apmaksāti tika 810 projekti par kopējo publisko finansējumu EUR 1,86 milj. apmērā jeb 5,8% no mērķa virziena plānotā finansējuma.

Mērķa rādītāja T19 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu sasniegtā vērtība ir 0,11%

(sasniedzamā vērtība 0,7%), ko veido atbalstītie 5 972,07 ha meža zemes.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rādītājiem arī šajā mērķa virzienā vēl ir salīdzinoši zema, lai gan ir apstiprināti projektu iesniegumi par salīdzinoši lielu finansējuma daļu attiecībā pret plānoto, tomēr, projektu īstenošanas ilgā termiņa (pārsvārā četri gadi) dēļ, to īstenošanas rezultāti ir zemi.

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19

6A – veicināt dažādošanu, mazu uzņēmumu izveidi un attīstīšanu un darbavietu radīšanu.

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 apakšpasākums 6.4.1. „Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā”, kura īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā. Apakšpasākuma ietvaros 2016. gadā tika apstiprināti 69 projekta iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 3,0 milj. jeb 9,8 %, no mērķa virzienā pieejamā finansējuma., taču īstenots un pilnībā apmaksāts tika tikai viens projekts par EUR 4 tūkst., kas arī izskaidro zemo iznākuma rādītāju progresu.

Arī mērķa rādītājam T20 “Atbalstīto projektu radītās darbavietas” vēl nav izpildes progresa, jo projekti vēl ir īstenošanā.

6B Sekmēt vietējo attīstību lauku apvidos.

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā nodrošina atbalsta pasākums M19. Plānošanas periodā atbalstu SVVA stratēģijas īstenošanai ir saņēmušas 35 VRG plānoto 32 VRG vietā un iznākuma rādītājs ir izpildīts par 109%. Savukārt VRG darbības teritorijā aptvertais iedzīvotāju skaits ir 959 684, kas aptver gan LAP definēto lauku teritoriju, kā arī ietver pilsētas ar iedzīvotāju skaitu līdz 15 tūkstošiem.

Šajā pasākumā līdz 2016. gada beigām kopumā ir apstiprināti 863 projekti par EUR 24,8 milj., kas ir 31,4% no pasākuma ietvaros pieejamā publiskā finansējuma, bet, tā kā lielākai daļai atbalstīto projektu īstenošanas laiks ir paredzēts vairākus gadus, tad līdz 2016. gada beigām apakšpasākuma 19.2 “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar SVVA stratēģiju” ietvaros tika īstenoti tikai 26 projekti, bet visā pasākumā kopumā izmaksāts publiskais finansējums veido EUR 532,5 tūkst. jeb 0,7% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

Arī atbalsta pasākums M07 dod ieguldījumu šī mērķa virziena rezultātu sasniegšanā. No perioda sākuma līdz 2016. gada beigām apstiprināti 20 projekta iesniegumi par EUR 3,8 milj. jeb 2,9% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, bet, tā kā atbalsta pasākuma īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un lielākajai daļai projektu īstenošanas laiks ir ilgāks par gadu, tad īstenoti un pilnībā apmaksāti ir 5 projekti par EUR 463,0 tūkst., kas ir tikai 0,4% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

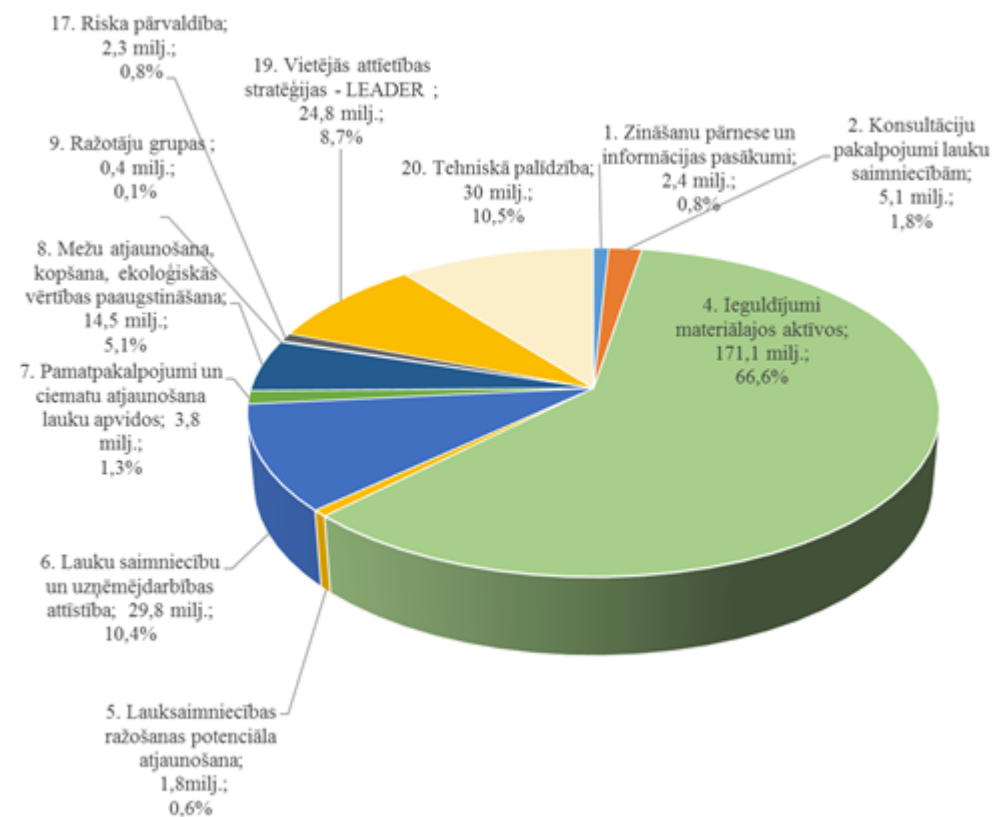
Mērķa rādītāja T21 “Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas” (plānotā mērķa vērtība 64,51%) sasniegtā vērtība bija 94,31%.

Mērķa rādītāja T22 “Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras” sasniegtā vērtība uz atskaites perioda beigām bija 0,53% (sasniedzamā vērtība 1,98%).

Savukārt mērķa rādītājam T23 “Atbalstīto projektu radītās darbavietas (LEADER) vēl nav mērķa izpildes

rādītāja progressa, jo projekti vēl ir īstenošanā (sasniedzamā vērtība 200).

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā vēl joprojām ir zema, kas lielākoties izskaidrojams ar to, ka abiem pasākumiem, kas dod ieguldījumu mērķa virzienā, īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un projektu īstenošanas termiņi lielākajai daļai projektu, it īpaši LEADER pasākumu gadījumā, ir vairāki gadi. Tiek prognozēts, ka tuvākajā laikā paredzama lielāka aktivitāte atbalsta pretendentu vidū, piesakoties atbalstam pasākumā M07.

1.attēls. 2014.-2016. gadā apstiprinātais (īsteno un īstenošanā esošo projektu) finansējums LAP sadalījumā pa projektveidīgajiem pasākumiem
Avots: ZM pēc LAD datiem

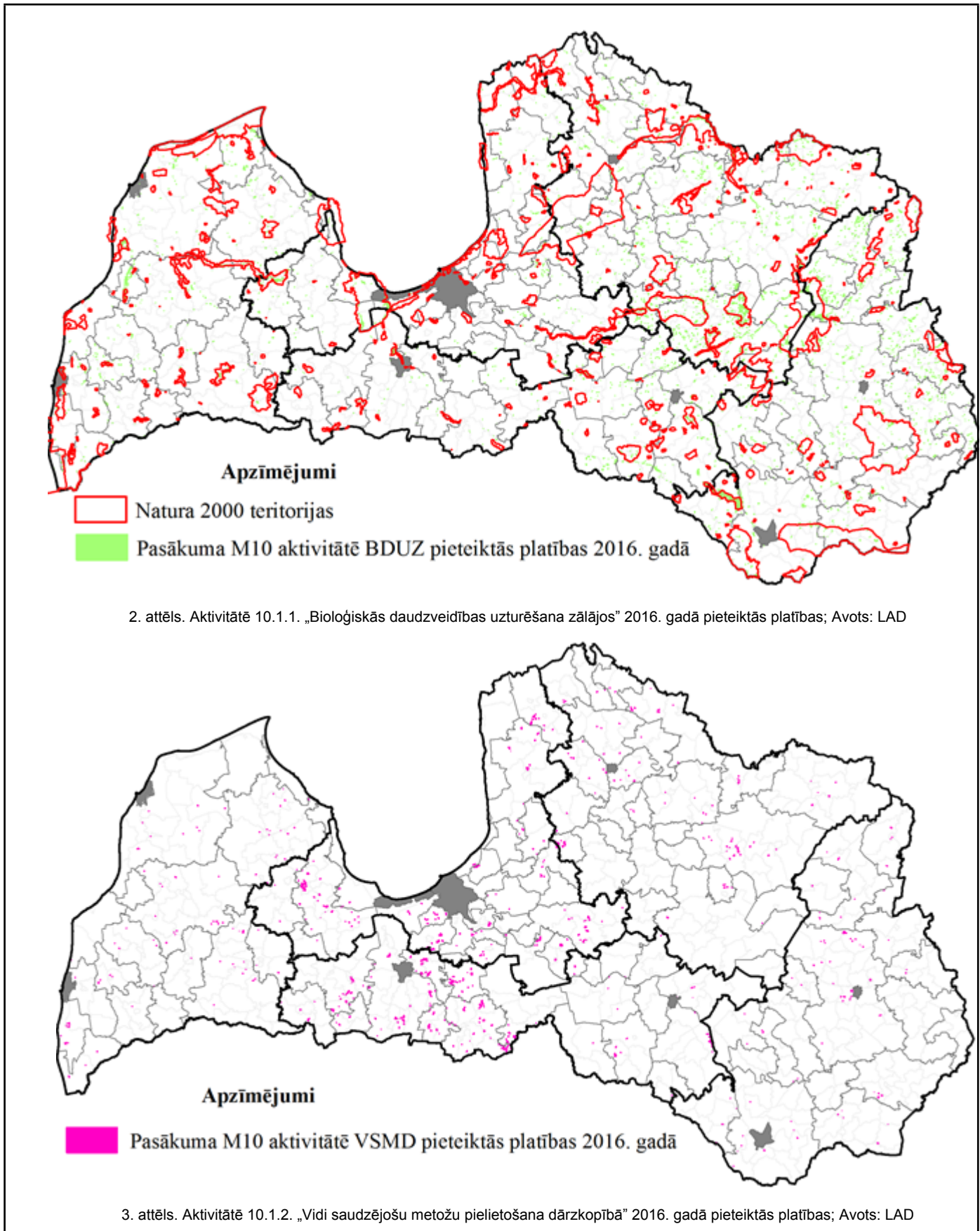
Pasākums/ apakšpasākums	Iesniegumu skaits		Apstiprinātie ha	
	2015.	2016.*	2015.	2016.*
10. Agrovide un klimats	5 423	5 918	105 649	125 746
11. Bioloģiskā lauksaimniecība	3 542	4 036	213 097	254 441
12.2. Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām	2 353	2 911	35 299	39 427
13. Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi	41 787	41 222	1 298 209	1 435 624

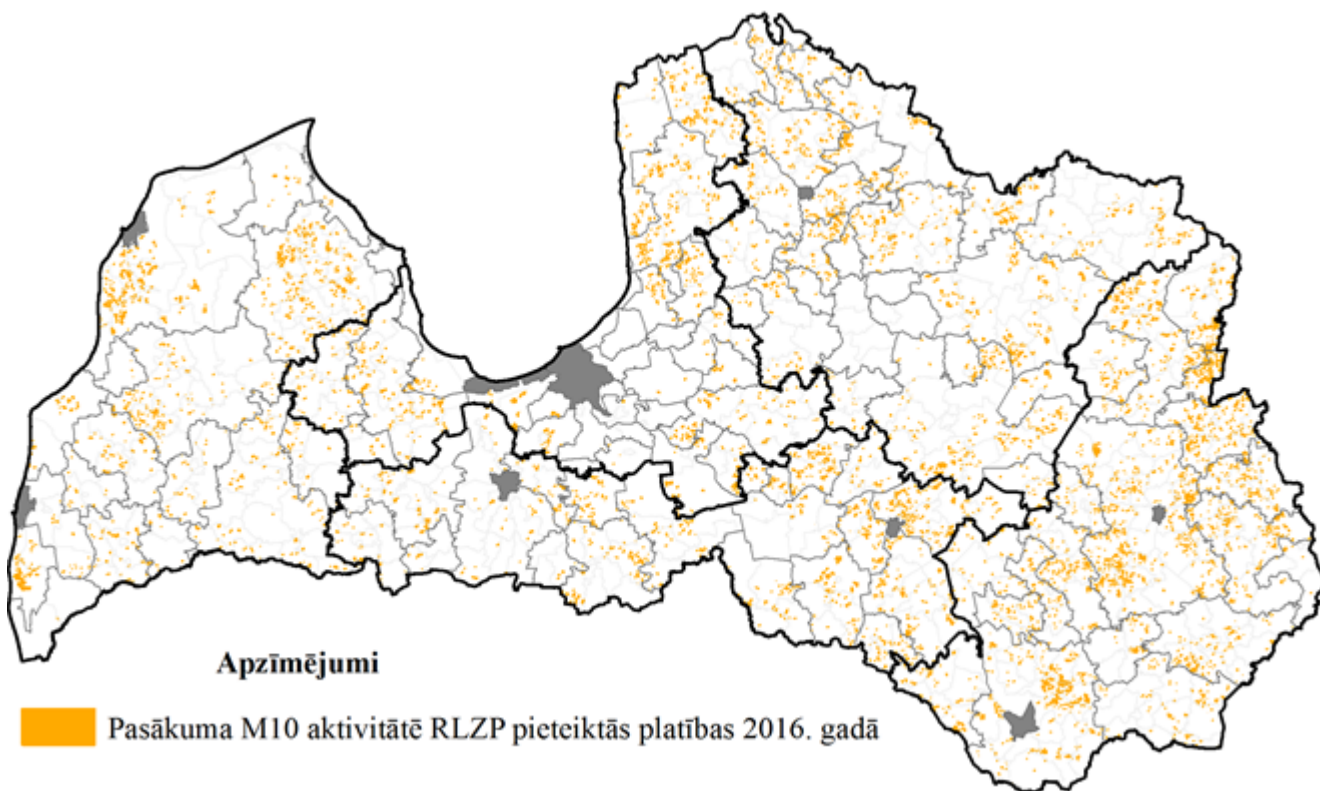
* deklarētās platības un iesniegumu skaits ir provizorisks dati, kas tiks precizēti atbilstoši apstiprinātajām platībām (pēc 01.07.2017.)

1.tabula. LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumi; Avots: LAD

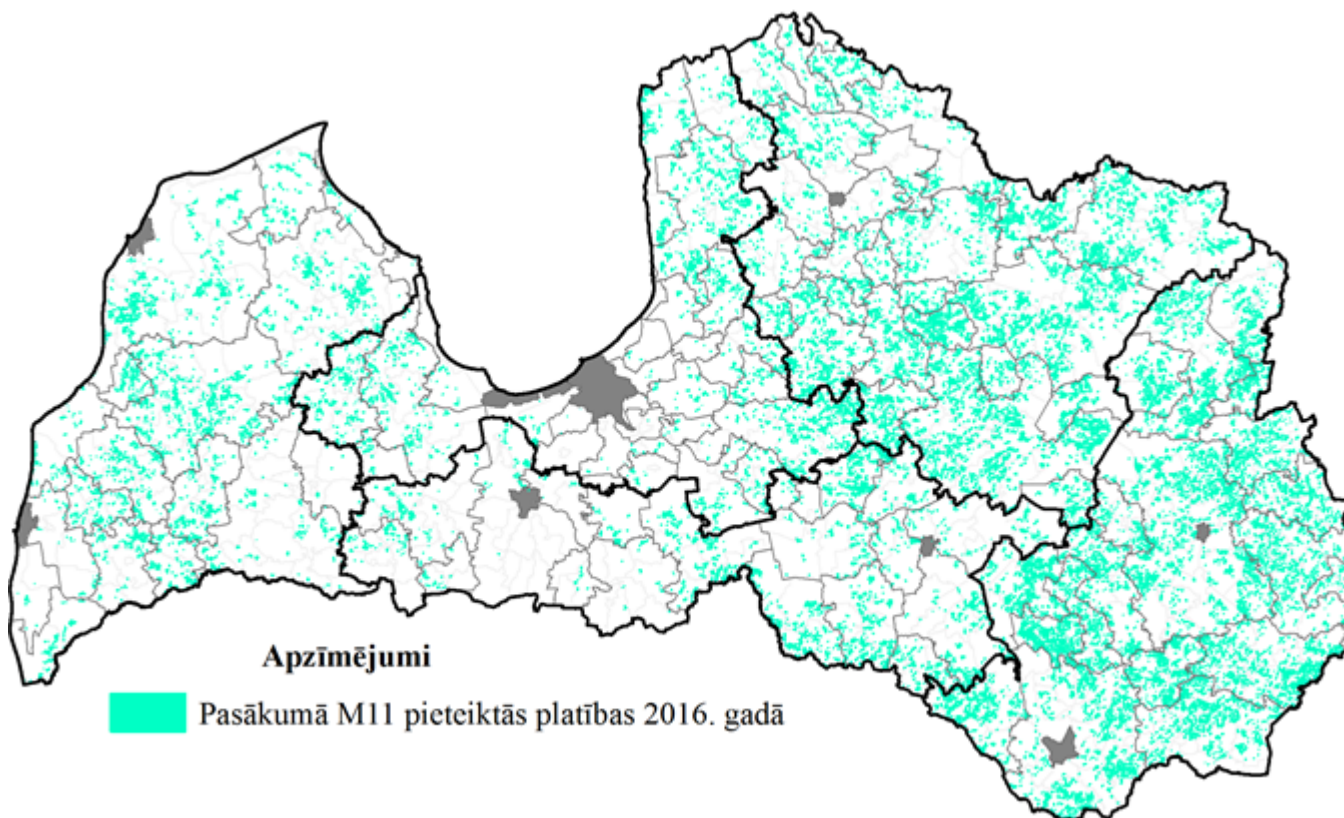
Atbalsttiesīgā zālāja veids	Kopējā atbalsttiesīgā zālāju platība ha	Zālāju platības, kas pieteiktas uz BDUZ atbalstu	
		ha	% no atbalsttiesīgajiem ha
BVZ – vecie zālāji (nav vēl pārkartēti)	36 896	26 053	70,6
ES nozīmes zālāju biotopi	9 713	7 041	72,5
KOPĀ	46 609	33 094	71,0

2.tabula. Aktivitātē 10.1.1 pieteiktās platības atkarībā no atbalsttiesīgā zālāja veida 2016. gadā; Avots: LAD

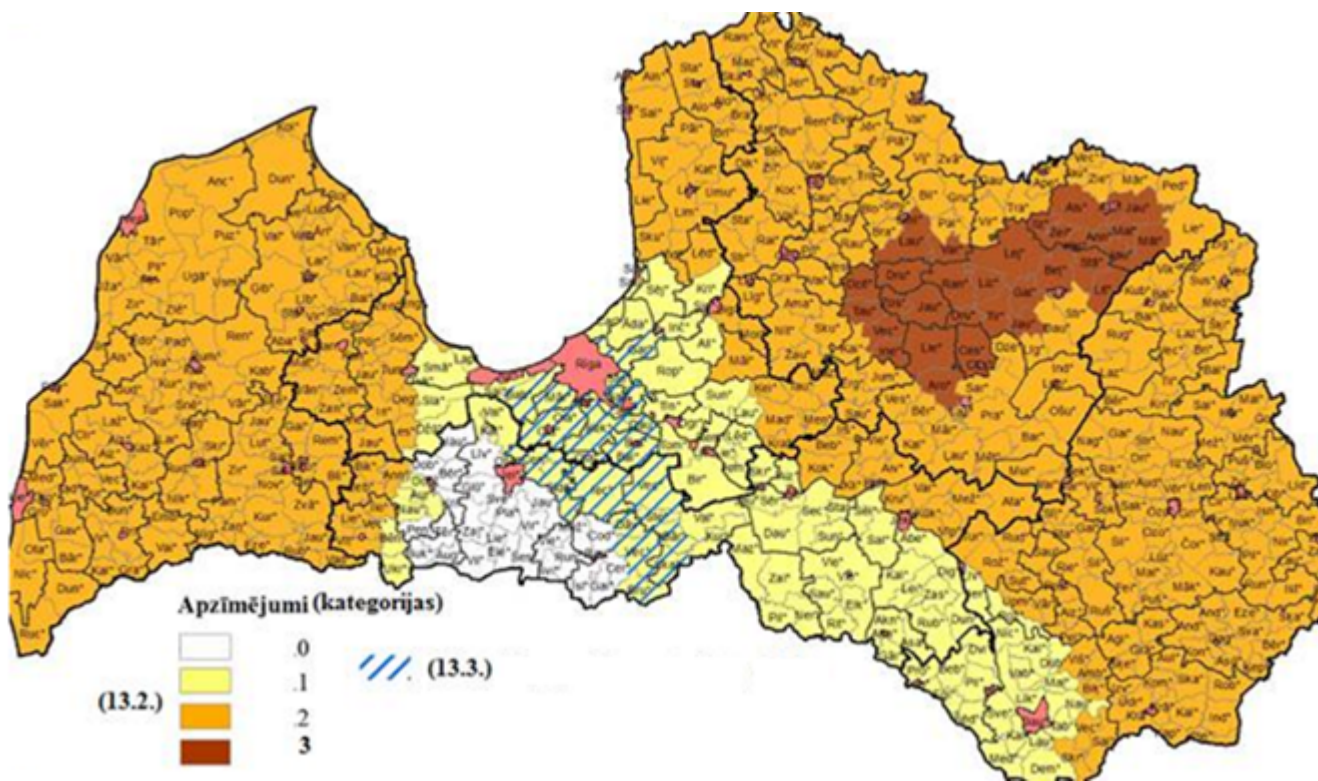

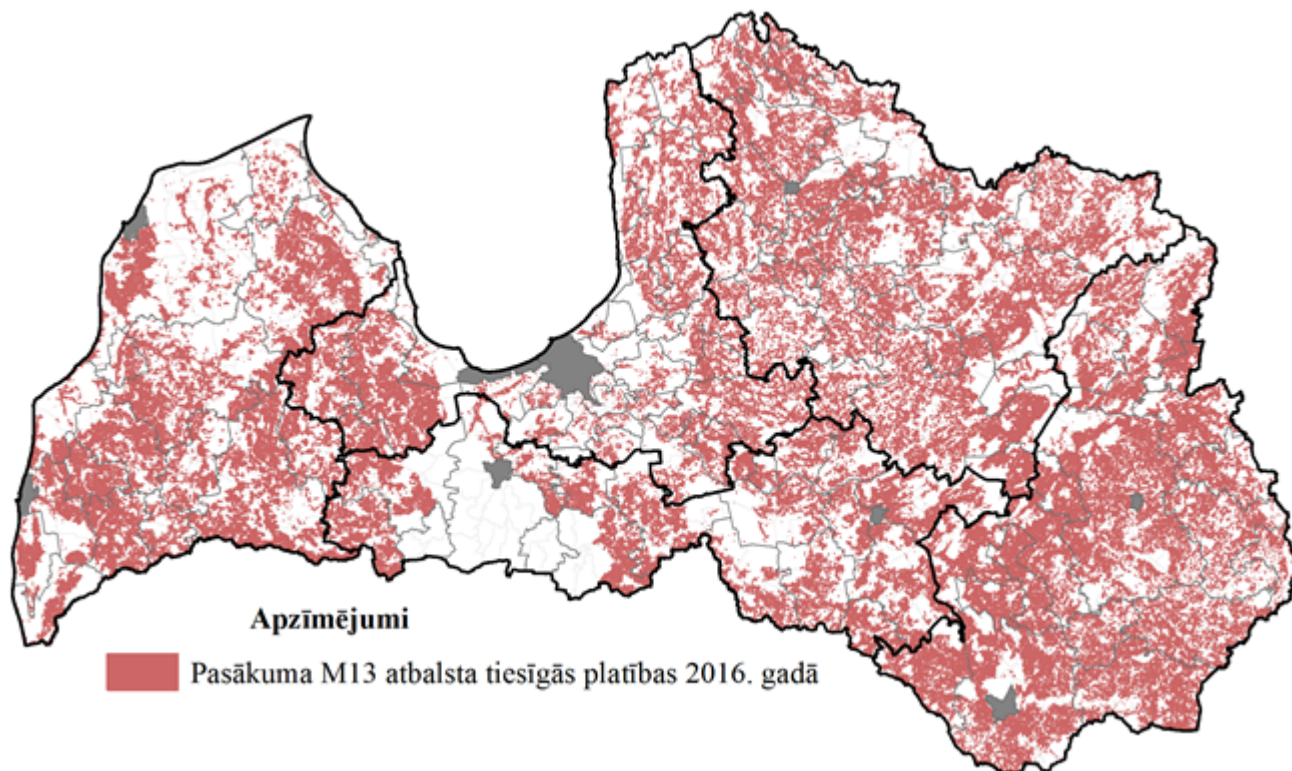
4.attēls. Aktivitātē 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” 2016. gadā pieteiktās platības; Avots: LAD

5.attēls. Pasākumā 11. „Bioloģiskā lauksaimniecība” 2016. gadā pieteiktās platības; Avots: LAD

6.attēls. Aktivitāšu 13.2. ADI un 13.3. ASI atbalsttiesīgās teritorijas; Avots: AREI

7.attēls. Pasākumā 13. „Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” 2016. gadā atbalsttiesīgā platība; Avots: LAI

1.d) Galvenā informācija par panākumiem virzībā uz darbības rezultātu satvarā noteiktajiem starpposma mērķiem, balstoties uz F tabulu

P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un LAP mērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2016. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 49,95 milj. jeb 9,79 % no 2023. gada mērķa vērtības (32,6% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 153,1 milj.);
2. atbalstīto saimniecību skaits uz 2016. gada beigām sasniedza 1 145 jeb 28,27% no 2023. gadam prognozētās mērķa vērtības (94,2% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 1 215).

P3 -Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M05, M04, M09 un M17.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un LAP mērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2016. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 7,02 milj. jeb 7,52% no 2023. gada mērķa vērtības (21,5% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 32,7 milj.);
2. atbalstīto pasākumu skaits, kas veicina lauksaimniecības produktu pārstrādi uz 2016. gada beigām sasniedza 37 jeb 8,71% no 2023. gadam prognozētās mērķa vērtības (29,0% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 127,5).

P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un LAP mērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2016. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 162,69 milj. jeb 28,31% no 2023. gada mērķa vērtības (56,6% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 287,32 milj.);
2. atbalstītā lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes platība, kurā tiek īstenoti vidi saudzējoši un bioloģiskās daudzveidību saglabājoši pasākumi, uz 2016. gada beigām sasniedza 1 333 507,78 ha jeb 99,7 % no 2023. gadam prognozētās mērķa vērtības (par prognozētā 2018. gada starpposma mērķa vērtība tika pārsniegta par 24,6 % - LAP prognozētais apjoms 1 070 000 ha.)

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības

nozārē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M06 un M08.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un LAP mērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2016. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 4,1 milj. jeb 5,47% no 2023. gada mērķa vērtības (27,3% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 15,0 milj.);
2. līdz 2016. gada beigām tika īstenoti 7 projekti ar ieguldījumiem energotaupības un energoefektivitātes jomā, kas veido 7% no 2023. gada mērķa vērtības (35% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 20 projekti);
3. līdz 2016. gada beigām īstenoti 734 projekti ar ieguldījumiem meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai īstenoti, kas sastāda 8,29% no 2023. gada mērķa vērtības (23,7% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 3 098 projekti);
4. līdz 2016. gada beigām atbalsta saņēmēji saņēmuši atbalstu par 233,78 ha apmežotās zemes, kas veicina oglekļa piesaisti un uzglabāšanu jeb 3,9% no 2023. gada mērķa vērtības (9,7% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms 2 400 ha).

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un LAP mērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam “Publiskā sektora izdevumi kopā” uz 2016. gada beigām nodrošināta izpilde par ~ EUR 1,0 milj. jeb 0,42% no 2023. gada mērķa vērtības (2,1% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 47,3 milj.);
2. līdz 2016. gada beigām atbalsta pasākuma M07 ietvaros tika īstenoti 5 projekti, kuru rezultātā uzlabotās infrastruktūras apjoms - ceļu garums lauku teritorijās sastāda 12,89 km jeb 1,53% no 2023. gada mērķa vērtības (7,7% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais apjoms 168 km);
3. rezultatīvais rādītājs “VRG darbības aptverto iedzīvotāju skaits” tika pārsniegts par 46,2% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības, kā arī 2023. gada mērķa vērtības.

1.e) Citi LAP specifiski elementi [pēc izvēles]

Lielākie sarežģījumi lauksaimniecībā 2016. gadā skāra cūkgaļas nozari, kur grūtības saistījās ar Āfrikas cūku mēra izplatību un tās ierobežošanai un apkarošanai īstenotajiem preventīviem un stingriem kontroles un ierobežojošiem pasākumiem, kas radīja ievērojamus tirgus traucējumus daudziem cūkaudzētājiem. Pašreiz lielākā daļa valsts teritorijas ir iedalītas ĀCM zonās un riska zonās, kurās noteikti dažādi ierobežojumi un aizsardzības pasākumi. Daudzi cūkaudzētāji ir saskārušies ar zaudējumiem, kurus izraisījuši tirdzniecības un dzīvnieku pārvietošanas ierobežojumi šajās zonās. Vienlaikus jāatzīmē, ka 2016. gadā būtiski pieauga cūkgaļas vidējā iepirkuma cena Latvijā – laikā no janvāra līdz decembrim cena pieauga

par 16%, kamēr 2016. gada vidējā iepirkuma cena cūkgaļai bija par 7% augstāka nekā 2015. gadā, bet par 5% zemāka nekā 2014. gadā.

Piena nozarē 2016. gadā joprojām bija jūtama Krievijas 2014. gada 7. augustā noteiktā importa embargo ietekme. 2016. gada pirmajā pusgadā turpinājās piena iepirkuma cenas lejupslīde, jūlijā sasniedzot zemāko punktu kopš embargo noteikšanas (0,177 EUR/kg jeb samazinājums par 40%), un arvien palielinot piena ražotāju finansiālos sarežģījumus.

No 2016. gada augusta aizsākās piena iepirkuma cenas pieauguma tendence, kas turpinājās līdz pat 2017. gada pirmajiem mēnešiem, taču cenas pieaugums nekompensēja līdz tam ilgstoši piedzīvoto ieņēmumu samazināšanos.

Kaut gan piena nozares pārstāvji Latvijā atšķirībā ar citām nozarēm, ko aptvēra Krievijas importa embargo, visaktīvāk meklēja jaunus eksporta tirgus, nozares eksporta rādītāji tik un tā turpina samazināties – 2016. gada pirmajā pusgadā piena produktu eksporta vērtība sasniedza tikai 66,7 milj. EUR vērtību, kas ir par 47% mazāk nekā 2014. gada pirmajā pusgadā.

Eksporta rādītāju samazināšanās liecina par to, ka piena nozarei joprojām nebija izdevies pilnībā atgūties un lejupslīde nozarē nebija apstājusies.

Laika posmā no 2014. gada līdz 2015. gadam kopējais lielāko 13 piena pārstrādes uzņēmumu apgrozāmo līdzekļu apjoms samazinājās par 25%, bet neto apgrozījums samazinājās par 15%.

Arī graudu nozarē 2016. gadā laikapstākļi graudu ražošanas sezonā uzskatāmi par nelabvēlīgiem, jo to ietekmē samazinājās graudaugu ražība un būtiski pasliktinājās graudu kvalitātes rādītāji.

Lielākā daļa graudu kopražas neatbilda pārtikas graudu kvalitātes prasībām - vairāk nekā 80% no kviešu graudu kopražas atbilda lopbarības kvalitātes kritērijiem, savukārt iepriekšējo triju gadu periodā lopbarībai tika realizēti tikai 32% no kviešu kopražas.

Graudu tirgū jau kopš 2012. gada sākuma vērojama pakāpeniska graudu iepirkuma cenu samazināšanās. 2016. gadā, salīdzinājumā ar 2015. gadu, kviešu cenas samazinājās par 9,4%, rudziem par 7,9%, bet visām labībām kopā par 8,3%.

Tika turpināts īstenot ES pagaidu ārkārtas atbalsts augļu un dārzeņu nozarei dēļ Krievijas valdības 2014. gadā ieviestā aizlieguma. Laika periodā no 2015. gada 8. augusta līdz 2016. gada 30. jūnijam, ārkārtas pasākumu īstenošanai kopumā tika piešķirts 4750 tonnas piemērojamais apjoms, no kura izmantoja 329 tonnas 18,7 tūkst EUR apmērā, bet atbalsta periodā no 2016. gada 1. jūlija līdz 2017. gada 30. jūnijam ES piešķirtais apjoms tika samazināts līdz 3600 tonnām no kurām izmantotais apjoms bija 2269 tonnas dārzeņu.

Tā kā valstī ievērojami aizkavējās Publiskā iepirkuma likuma saskaņošanas process, lai nodrošinātu pasākumu M01 un M02 īstenošanu un publiskā finansējuma apguvi, izvēloties pakalpojumu sniedzējus, iepirkumiem, kas tika izsludināti no 2016. gada 18. aprīļa un kuru paredzamā līgumcena sasniedza Eiropas Savienības noteiktās līgumcenu robežvērtības, tika piemēroti Iepirkumu uzraudzības biroja "Ieteikumi atsevišķu Publisko iepirkumu likuma un Direktīvas 2014/24/ES normu piemērošanā pārejas periodā līdz jaunā Publisko iepirkumu likuma pieņemšanai un Direktīvas 2014/24/ES pārņemšanai". Ņemot vērā iepriekšminēto, kā arī to, ka Publiskā iepirkuma likums stājās spēkā tikai 2017. gada 1. martā, būtiski tika ietekmēta iepirkumu procedūru veikšanas gaita LAP pasākumiem M01 un M02.

2. NOVĒRTĒŠANAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS PROGRESS.

2.a) Apraksts par visām izmaiņām, kas attiecīgajā gadā izdarītas LAP novērtēšanas plānā, un šo izmaiņu pamatojums.

Pārskata gadā nav bijusi nepieciešamība veikt izmaiņas novērtēšanas plānā.

2.b) Gada gaitā veikto novērtēšanas darbību apraksts (saistībā ar novērtēšanas plāna 3. punktu).

Novērtēšanas sistēma sastāv no sekojošām sadaļām, un pastāvīgi tiek veikti darbi to ieviešanai:

Datu uzkrāšana un apstrāde. Tiek risināti novērtēšanas procesa metodoloģiskie jautājumi, pilnveidojot intervences loģiku pasākumu griezumā un datu uzkrāšanu. Pārskata periodā tika apkopota informācija no LAD datu bāzes par 2014.-2020. gada plānošanas periodu un SUDAT datu bāzes saistībā ar saimniecību analīzi.

Gatavojot ex-post ziņojumu, veikta rādītāju analīze, un notikušas diskusijas, lai noteiktu vērtēšanas kritēriju un sasniedzamās vērtības attiecīgajam novērtēšanas jautājumam. Ex-post novērtējumā tika pielietoti divi vērtēšanas kritēriji:

1. rezultativitāte – vērtēts, vai pasākuma rezultātu rādītāju sasniedzamās vērtības ir sasniegtas;
2. lietderīgums – vērtēts, vai ar plānoto finansējumu ir sasniegta rezultativitāte.

Rādītāju analīze novērtēšanas kritēriju noteikšanai tika veikta pa rādītāju grupām – ieguldījuma, iznākuma, rezultāta un ietekmes rādītāji. Par katru no šiem rādītāju veidiem tika izveidots apraksts, kurā uzskaitīti galvenie attiecīgajā grupā iesaistītie rādītāji lauksaimniecības un mežsaimniecības sektoru konkurētspējas vērtēšanai, lauksaimnieciskās darbības dažādošanai un lauku dzīves kvalitātes veicināšanai, kā arī vides kontekstā.

Tematisko novērtējumu, kas izriet no aktuālām lauku attīstības vajadzībām, izstrāde. Pārskata periodā galvenā uzmanība tika pievērsta LAP 2007-2013 atbalsta pasākumu ietekmes novērtējumam. 2016. gadā nozīmīgs darbs bija aptauja un tās rezultātu analīze dzīves kvalitātes novērtēšanai LAP ietekmē. 2016. gadā tika pabeigts ex-post novērtējums un tajā tika iekļauti arī iepriekš veikto tematisko novērtējumu rezultāti. LAP 2007 – 2013 ex post ziņojums savlaicīgi tika iesniegts izvērtēšanai EK un 2017. gada 26. aprīlī tika saņemta EK apstiprinoša atbilde par to, ka ziņojums sagatavots saskaņā ar ex - post novērtēšanas vadlīnijām.

Vispusīga LAP pasākumu novērtēšana. Ņemot vērā, to, ka lielākā daļa LAP 2014-2020 atbalsta pasākumu īstenošana ir uzsākta 2015. un 2016. gadā, bet vēl joprojām nav nozīmīgu datu par īstenojamiem projektiem, pārskata periodā vēl nebija iespējams veikt vispusīgu LAP pasākumu novērtēšanu. Lai turpmāk nodrošinātu sekmīgu šo novērtēšanas procesu, tika uzkrāti pieejamie dati par īstenošanā esošajiem atbalsta pasākumiem.

2.c) Apraksts par darbībām, kas veiktas attiecībā uz datu nodrošināšanu un pārvaldību (saistībā ar novērtēšanas plāna 4. punktu).

Novērtēšanas vajadzībām tiek uzturēta nepieciešamo rādītāju sistēma, pastāvīgi atjaunojot un uzkrājot aktualizētus datus no dažādu institūciju datubāzēm. Pamatā novērtēšanai tiek izmantoti atbalsta pieteikumu dati no LAD, uzņēmējdarbības rādītāji no VID, statistikas dati no SUDAT, CSP, FADN, EUROSTAT u.c. Pēc nepieciešamības tiek iegūta informācija arī no citām institūcijām.

Tika organizētas tikšanās starp novērtētājiem un LAD pārstāvjiem, lai kopīgi izprastu un nodrošinātu pieejamo datu kvalitāti un precizitāti.

2016. gada pavasarī AREI sadarbībā ar ZM organizēja diskusiju par LAP 2014-2020 pasākumu novērtēšanas metodoloģiskajiem risinājumiem un vides datu izmantošanas iespējām. Diskusijā piedalījās 30 dažādu institūciju un organizāciju pārstāvji, kuri lielākoties izteica viedokli par plānoto vides monitoringu savās institūcijās un problēmām, kuras liedz nodrošināt KLP plānošanai un novērtēšanai nepieciešamos datus.

Iepriekšminēto darbību rezultātā sistēmas ietvaros tiek nodrošināta nepārtraukta datu uzkrāšana, lai novērtētu LAP ieviešanas progresu, kā arī nodrošinātu informāciju Ikgadējiem ieviešanas ziņojumiem.

2.d) Pabeigto novērtējumu saraksts un atsauces uz šo novērtējumu publicēšanas vietu tiešsaistē.

Nav definēti pabeigtie novērtējumi

2.e) Pabeigto novērtējumu kopsavilkums, galveno uzmanību pievēršot novērtējuma konstatējumiem.

Pārskata gadā atsevišķi tematiskie novērtējumi netika veikti.

Pārskata gadā LAP 2007 – 2013 ex-post ziņojuma sagatavošanai veiktās rādītāju un pasākumu analīzes galvenie konstatējumi pa novērtējumu tēmām:

Konkurētspējas attīstībai lauksaimniecībā un mežsaimniecībā

Konkurētspējas veicināšanā 1. ass ietvaros pārsvarā veikti ieguldījumi fiziskajā kapitālā. Pasākumos lauksaimniecības sektora atbalstam vērojama atbalsta koncentrēšanās atsevišķu nozaru (graudkopība un piensaimniecība) un lielo saimniecību rīcībā. Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai ir uzlabojis tehnikas iegādes un būvniecības darbu iespējas, saimniecību attīstība ir tikusi stimulēta ar pozitīvajiem piemēriem. Uzņēmējdarbības dažādošanas pasākumi ir radījuši pozitīvu ietekmi uz nelauksaimnieciskās ekonomiskās izaugsmes palielinājumu lauku apvidos.

Esošās lauku infrastruktūras uzlabošanā, mērķis ir sasniegts, jo ieviestie pasākumi ir palielinājuši dzīves kvalitāti laukos un uzlabojuši iedzīvotāju apmierinātības rādītājus.

Vides kontekstā

LAP 2007-2013 2. ass pasākumu uzbūvē lielākais ieguldījums bija atklātu ainavu uzturēšanā un bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā. Atbalsta saņēmēju noteikšanā vides pasākumos tika veidota plaša pieeja, jo atbalsta saņemšanas nosacījumi galvenokārt iekļāva vienkāršotas prasības, un salīdzinoši maz tika izmantoti uz mērķi vērsti kritēriji un nosacījumi.

Lauku telpas attīstībā

LEADER pieeja Latvijā tikusi īstenota visā teritorijā. Vietējo attīstības stratēģiju īstenošanā sekmīgi tika īstenoti projekti, kas atbilst dzīves kvalitātes uzlabošanas mērķim, bet uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un iespēju veicināšanai ieviesti mazāk. Lielākais projektu skaits vērsts uz vides labiekārtošanu un infrastruktūras izveidi sabiedrības attīstībai un izaugsmei, un brīvā laika pavadīšanas iespējām. LEADER pieejas ieviešana ar VRG palīdzību veicinājusi saites starp vietējām iniciatīvām un pašvaldību attīstības stratēģijām, kas devušas ieguldījumu teritorijas un vietējo kopienu attīstībā.

2.f) Apraksts par komunikācijas darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtējuma konstatējumu publiskošanu (saistībā ar novērtēšanas plāna 6. punktu).

Atsauca uz novērtēšanas plānu, apraksta visas tā īstenošanas grūtības un norāda pieņemtos vai ierosinātos risinājumus.

Datums/laikposms	18/05/2016 - 20/05/2017
Komunikācijas darbības/ pasākuma nosaukums un	22. Starptautiskā zinātniskā konference "Lauku attīstības pētījumi 2016", Jelgava

apspriesto/ izplatīto novērtējuma konstatējumu temats	
Darbības/pasākuma vispārīgais organizētājs	Latvijas lauksaimniecības universitāte
Izmantotie informācijas kanāli/ formāts	Prezentācijas "Latvijas LAP 2007-2013 atbalsta daļēji naturālajām saimniecībām ekonomiskās ietekmes novērtēšana, izmantojot tiecības indeksa pielīdzināšanu"; „Latvijas un Lietuvas lauku saimniecību produktivitāte un galvenie to ietekmējošie faktori"
Mērķauditorijas veids	Zinātniskie darbinieki ekonomikā, pārtikas apstrādē, bioloģijā, veterinārijā.
Aptuvenais sasniegto ieinteresēto personu skaits	80
URL	http://www2.llu.lv/research_conf/proceedings2016_vol_2/index.htm

Datums/laikposms	04/07/2016 - 05/07/2016
Komunikācijas darbības/ pasākuma nosaukums un apspriesto/ izplatīto novērtējuma konstatējumu temats	Darba grupa „Lauku attīstības programmas 2007-2013 ietekmes novērtēšanas metodes”; forums pieredzes apmaiņai un diskusijām
Darbības/pasākuma vispārīgais organizētājs	Eiropas Lauku attīstības novērtēšanas palīdzības dienests
Izmantotie informācijas kanāli/ formāts	Prezentāciju ”Par PSM metodes izmantošanu 1.un 3.ass pasākumu tiešās ietekmes novērtēšanā ekonomiskās izaugsmes, darba ražības un nodarbinātības rādītājiem”
Mērķauditorijas veids	DV novērtētāji, Vadošas iestādes, EK pārstāvji
Aptuvenais sasniegto ieinteresēto personu skaits	70
URL	http://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/gpw-03_3-1_latvia_hazners.rev_.pdf

2.g) Novērtēšanas rezultātu sakarībā veikto turpmāko pasākumu apraksts (saistībā ar novērtēšanas plāna 6. punktu).

Atsauca uz novērtēšanas plānu, apraksta visas tā īstenošanas grūtības un norāda pieņemtos vai ierosinātos risinājumus.

<p>Turpmākajiem pasākumiem būtisks novērtēšanas rezultāts (aprakstīt konstatējumu un norādīt avotu iekavās)</p>	<p>2016.gadā tika veikts iepriekšējā plānošanas perioda LAP 2007-2013 ex-post novērtējums, kura ietvaros konstatētie secinājumi un ieteikumi ir ņemti vērā LAP 2014-2020 sagatavošanā.</p>
<p>Īstenotie turpmākie pasākumi</p>	<p>Izstrādājot LAP 2014-2020, tika ņemti vērā ex-post novērtējuma ieteikumi un galvenie no tiem ir šādi: - Pasākuma M04 apakšpasākumā 4.1. nosakot maksimālo atbalsta apjomu vienam pretendētājam kopumā un arī pamatlīdzekļu iegādei; maksimālais atbalsta apjoms ir atkarīgs no saimniecības apgrozījuma; nosakot atsevišķu finansējuma apjomu mazajām saimniecībām un lielajām saimniecībām, tādējādi mazinot savstarpējo konkurenci; pasākumā tiek sniegts atbalsts precīzo tehnoloģiju ieviešanai, kā arī viens no projekta īstenošanas mērķiem var būt izmaksu optimizācija.- Pasākuma M10 aktivitātē 10.1.1.“Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” atbalstam tiesīgās teritorijas tiek pārskatītas un diferencētas pēc zālāju ražības pakāpes. - Pasākuma M06 apakšpasākumā 6.4.”Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā” atbalsts tiek sniegts plašam nozaru spektram, kā arī viens no projekta sasniedzamiem mērķiem ir jaunu darba vietu radīšana.</p>
<p>Par turpmākajiem pasākumiem atbildīgā iestāde</p>	<p>Vadošā iestāde</p>

3. JAUTĀJUMI, KAS IETEKMĒ PROGRAMMAS DARBĪBAS REZULTĀTUS, UN VEIKTIE PASĀKUMI

3.a) Apraksts par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu programmas īstenošanas kvalitāti un efektivitāti

2014-2020 plānošanas periodā ir saglabāta ELFLA pārvaldības un kontroles sistēmas darbības pēctecība, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, un šīs sistēmas ietvaros pēc nepieciešamības ir aktualizēti LAP kvalitatīvai un efektīvai ieviešanai nepieciešamie:

- ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas nosaka atbildīgo iestāžu pienākumus, atbildību, funkciju un uzdevumu nošķiršanu, kā arī noteikumus, kārtības, kādā tiek veikta ELFLA atbalsta piešķiršana, administrēšana, uzraudzība un ELFLA pārvaldība, kontrole un īstenošanas uzraudzība;
- iekšējie normatīvie akti un dokumenti efektīvai projekta iesniegumu administrēšanai, kontrolei un uzraudzībai (administrēšanas procedūras, metodiskie norādījumi, vadlīnijas u.tml.).

Saskaņā ar iekšējos normatīvajos aktos noteikto kārtību, 2016. gadā ir aktualizēti un pārskatīti risku reģistri, nodrošinot priekšnosacījumus efektīvai krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai un apkarošanai.

2016. gadā (29. martā un 27. septembrī) tika veikti grozījumi arī Ministru kabineta noteikumos Nr 598 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk - Ministru kabineta noteikumi Nr. 598), precizējot un papildinot tajos publiskā iepirkuma nosacījumus atbalsta saņēmējiem saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, kā arī papildinot noteikumus ar nosacījumu, ka atbalsta pretendents ir tiesīgs uzsākt projekta īstenošanu pēc projekta iesnieguma iesniegšanas LAD, ja tas uzņemas pilnu finanšu risku. Tāpat tika papildināts un precizēts noteikumu pielikums par finanšu korekciju piemērošanu atbalsta pretendenta, kā arī precizēti nosacījumi par informācijas un publicitātes pasākumu ieviešanu u.c.

2016. gada 19. aprīlī veikti grozījumi arī Ministru kabineta noteikumos Nr 599 "Noteikumi par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.-2020. gada plānošanas periodā", precizējot reorganizācijas rezultātā nosaukumu "Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts" uz „Agroresursu un ekonomikas institūts”.

Lai nodrošinātu e – pārvaldību LAP ietvaros, pārskata periodā turpināts darbs pie vienotās informācijas sistēmas pielāgošanas jaunā plānošanas perioda atbalsta pasākumu administrēšanai – Lauku attīstības programmas informācijas sistēmas (LAPSA) ieviešana un pilnveidošana, Elektroniskās pieteikšanās sistēmas (EPS) attīstīšana/pilnveidošana, Integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) papildināšana, kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī (izmantojot aplikāciju VECTORIZER) un pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei.

Papildus jau iepriekš minētajam, lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu LAP sagatavošanu, ieviešanu un uzraudzību:

- sekmīgi nodrošināta vadošās iestādes komitejas darbība, kuras uzdevums ir veikt vadošās iestādes funkciju ieviešanas efektivitātes uzraudzību, t.sk. nodrošinot sadarbību ar ELFLA Kompetento iestādi, Maksājumu aģentūru;
- nodrošināta uzraudzības komitejas darbība, kura darbojas atbilstoši tās apstiprinātam nolikumam un Regulas Nr. 1303/2013 47., 48. un 49. panta, kā arī Regulas Nr. 1305/2013 72. un 74. panta

nosacījumiem;

- Zemkopības ministrijas pārstāvji regulāri piedalījās Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gadam uzraudzības komitejā un apakškomitejās un Partnerības līguma vadības grupā.

2016.gadā kopumā tika sasauktas divas uzraudzības komitejas sēdes (2016. gada 26. februārī un 2. novembrī) un noorganizētas trīs lēmumu pieņemšanas rakstiskās procedūras veidā (attiecīgie lēmumi tika pieņemti 2016. gada 26.aprīlī, 29.jūnijā un 18.augustā). Detalizēta informācija par uzraudzības komitejas lēmumiem atrodama Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnes sadaļā: <https://www.zm.gov.lv/statiskas-lapas/uraudzibas-komiteja?id=6486#jump>.

Pamatojoties uz sociālo un sadarbības partneru ierosinājumiem, kā arī konstatējot un izvērtējot LAP īstenošanas gaitā radušās vajadzību izmaiņas sociālekonomisko un citu ārējo apstākļu rezultātā, tika sagatavoti, un iesniegti EK grozījumi LAP.

Pirmie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti un iesniegti EK 2015. gada 8. jūlijā, savukārt no EK puses tie tika apstiprināti 2015. gada 30. novembrī.

Otrie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti, un iesniegti EK 2016. gada 8. jūlijā un tos apstiprināja 2016. gada 2. septembrī. Šie grozījumi paredzēja jauna LAP atbalsta pasākuma M16 ieviešanu, pamatojoties uz to, ka lauksaimniecības, pārtikas un meža nozarē ir vāji attīstīta sadarbība augstākas pievienotās vērtības un inovatīvu produktu izstrādē, produkcijas loģistikai un tirdzniecībai un šis pasākums dos ieguldījumu visas Latvijas mērogā saistībā ar inovācijām, pētniecību un zinātni. Pasākuma M07 ieguldījums tika pārcelts no mērķa virziena 6A „Veicināt dažādošanu, mazu uzņēmumu izveidi un attīstīšanu, kā arī darbvietu radīšanu” uz 6B „Sekmēt vietējo attīstību lauku apvidos”.

Ar grozījumiem tika veikti precizējumi vispārīgajos nosacījumos par atbalsta nepiešķiršanu atbalsta pretendentiem, kuriem konstatēti atkārtoti aktuāli administratīvie sodi par vides aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem jomā, kurā plānotas investīcijas, stimulējot lauku uzņēmējus ievērot videi draudzīgu saimniekošanas praksi. Tāpat tika izdarīti grozījumi pasākumos M10. un M11., nosakot, ka saistību platība var atšķirties gadu no gada, nepārsniedzot 10% saistību periodā. Pasākumā M11 noteikts ierobežojums platībai 50 ha apjomā, par kuru iespējams saņemt atbalstu kā par ilggadīgiem zālājiem savvaļas augu ievākšanai tējai, ierobežojums papuvju platībām, kā arī iekļauts skaidrojums par atbalsta saņēmējam noteikto saistību - minimālā dzīvnieku blīvuma nodrošināšanu – izpildi (pēdējais attiecas arī uz M13 atbalsta pasākuma nosacījumiem).

Grozījumi tika izdarīti arī attiecībā uz pasākumiem M01 un M02, atbalsta pretendentu atlasei nosakot jaunu kritēriju - saimnieciski izdevīgākais piedāvājums, pamatojoties uz jaunās Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu nosacījumiem.

Tika veikti grozījumi arī apakšpasākumā 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, papildinot atbalsta pretendentu loku ar lauksaimniecības nozares zinātniskajām institūcijām un veicot citus precizējumus, tāpat veikti grozījumi pasākumā M05, precizējot ietverto nosacījumu, ka netiks atbalstīti izdevumi, kas saistīti ar būvniecību, paredzot izņēmumu attiecībā uz žogu un dezinfekcijas barjeru uzstādīšanu vai ierīkošanu, kā arī vairāki tehniska rakstura precizējumi citos LAP pasākumos, nodrošinot samērīgākus un vienlīdzīgākus nosacījumus uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai.

Secinājumi un problēmas, izvērtējot LAP atbalsta pasākumu ieviešanu pārskata periodā.

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko LAD saskāries saistībā ar LAP atbalsta pasākumu ieviešanu (izņemot platībatkarīgos atbalsta pasākumus):

- iesniegts liels skaits projektu iesniegumu (>10 800), t. sk. pasākumā 17.1. “Riska pārvaldība” – 2 000 pieteikumu, no kuriem noraidīti 37;
- atbalsta pretendenti neievēro ārējos normatīvajos aktos (Ministru kabineta noteikumos) noteiktās prasības iepirkuma procedūru veikšanā un līdz ar to bieži ir jāpiemēro sankcijas, jāpieprasa atkārtota iepirkuma veikšana;
- lai saņemtu atbalstu, atbalsta pretendenti sniedz maldinošu informāciju un dokumentāciju, kā rezultātā ir konstatēti gadījumi, ka veiktās iegādes vai būvniecība dabā neatbilst iesniegtajai dokumentācijai. Tāpat konstatēti gadījumi, ka iegādātās iekārtas un tehnika neatbilst patiesajai tirgus cenai;
- daļai VRG pēc pirmajām projektu pieņemšanas kārtām tika konstatētas nepilnības, bija nepietiekami apmācīti projektu vērtētāji par projektu vērtēšanas kritēriju piemērošanu, līdz ar to VRG projektu vērtētājiem bija dažāda pieeja projektu vērtēšanā un dažāda kritēriju interpretācija.

Galvenie projektu noraidīšanas iemesli:

- finansējuma trūkuma dēļ (kārtā iesniegti projekti par lielāku publisko finansējumu, kā izsludināts);
- grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes;
- uzņēmumam ir atkārtoti vides pārkāpumi;
- nav veiktas atbilstošas iepirkuma procedūras;
- netiek sasniegts atlases kritēriju minimālais punktu skaits;
- apakšpasākuma 17.1. “Riska pārvaldība” galvenais projektu noraidīšanas iemesls – pārtraukta polises darbība pirms tās termiņa beigām.

Galvenie saistību pārtraukšanas iemesli:

- finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai;
- finansējuma saņēmēju maksātnespējas gadījumi.

LAD veiktie pasākumi LAP īstenošanas uzlabošanai:

- lai informētu potenciālos atbalsta saņēmējus par atbalsta pasākumos noteiktajām prasībām, LAD organizē seminārus potenciālajiem atbalsta pretendentiem, kā arī regulāri piedalās citu institūciju organizētos semināros un konferencēs;
- LAD tīmekļa vietnē (www.lad.gov.lv) regulāri tiek papildinātas/aktualizētas vadlīnijas un rokasgrāmatas atbalsta pretendentiem;
- izstrādāti informatīvie materiāli lauksaimniekiem par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jauninājumiem un izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos;
- izstrādāta rokasgrāmata Vienotā iesnieguma aizpildīšanai un iesniegšanai, lauku bloku precizēšanas pieprasījuma pieprasīšanai un iesniegšanai, kā arī izstrādātas un uzlabotas pieteikšanās un pārskatu formas Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) - projektveidīgo pasākumu iesniegumi, maksājumu pieprasījumu un pārskati, pieteikumu apliecinājumi par platības atbilstību ilgtspējas kritēriju ievērošanai, riska pārvaldība, pārskati Valsts augu

aizsardzības dienestam (VAAD) u.c. ar LAP administrēšanu saistītie pārskati;

- lai atvieglotu iesniegumu iesniegšanu EPS lauksaimniekiem, kuriem nebija pieejams dators ar interneta pieslēgumu, kā arī nepieciešamo datorprasmju, LAD platību maksājumu iesniegumu pieņemšanas laikā organizēja klātienes konsultācijas daudzos pagastu centros, palīdzot klientiem aizpildīt pieteikumus elektroniski. Lauksaimniekiem bez maksas bija iespēja iesniegt pieteikumus gan minēto konsultāciju laikā, gan arī apmeklējot LAD klientu apkalpošanas centrus. Visa informācija par klātienes konsultāciju laikiem un norises vietām bija pieejama LAD tīmekļa vietnē;
- tika veikti vairāki būtiski uzlabojumi lauksaimniekiem, ieviešot pieteikšanos platību maksājumiem elektroniski, t.i. iespēja ātrāk saņemt maksājumus, novērst EPS kļūdas jau pieteikuma iesniegšanas stadijā, tā ļaujot izvairīties no iespējamajām sankcijām;
- turpināts darbs pie atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamo dokumentu izstrādes un uzlabošanas (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- izstrādāta LAD un bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju atzinumu aprites kārtība un metodiskais materiāls par atbalsta pasākuma M12 administrēšanu, lai uzlabotu šī atbalsta pasākuma atzinumu izvērtēšanas procesu sadarbībā ar RLP un ar Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām atbilstoši esošajiem normatīvajiem aktiem;
- organizētas LAD, Dabas aizsardzības pārvaldes un lauksaimnieku sanāksmes par ES nozīmes zālāju biotopu pareizu apsaimniekošanu;
- organizētas LAD un VAAD sanāksmes, kuru rezultātā tika novērsta situācija, ka pretendenti, piesakot platības VSMD atbalstam, nebija reģistrējušies VAAD lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā. EPS tika iestrādāts attiecīgs brīdinājums atbalsta pretendentam, kas nebija izpildījuši šo prasību.
- ieviesta funkcionalitāte BDUZ platību automātiskai nolasīšanai – ņemot vērā iezīmētā lauka ģeometriju un BDUZ slāņa informāciju;
- izstrādāta funkcionalitāte saistībā ar ADSI samazinājumu – ko piemēro proporcionāli atbalsttiesīgajai LIZ katrā teritorijā un kategorijā, ja LIZ atrodas dažādās ADI teritorijās;
- izstrādāta un papildināta saistību veidošanas funkcionalitāte BLA saistību periodiem: jaunajam periodam – divi vai trīs gadi un vecajam periodam – pieci gadi;
- organizētas LAD centrālās struktūrvienības un reģionālo lauksaimniecības pārvalžu darbinieku apmācības par meliorācijas un iepirkumu procedūru vērtēšanu, par risku samazināšanu, vērtējot iepirkumus un maksājumu dokumentus.
- turpinājās kartogrāfiskā materiāla digitalizācijas lauku līmenī pilnveidošana (izmantojot aplikāciju VECTORIZER), kā arī pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei;
- lai jau sākotnēji tiktu novērstas dažāda veida kļūdas pretendentiem izmantojot EPS, tika ieviestas dažāda veida automātiskās pārbaudes – brīdinājumi/kļūdas, sniegti papildus paskaidrojumi, kā arī pretendentiem ir pieejama informācija par attiecīgā atbalsta pasākuma pieteikumiem un iespējamajām problēmām;
- EPS papildināta ar katram klientam aktuālo individuālo informāciju – korespondenci starp atbalsta saņēmēju un LAD, saņemtās atbalsta summas u.c.;
- EPS papildināta ar ārpusbloka zīmēšanas iespējām un pārklājumiem, piemēram, iespēju pieteikt platības ārpus blokiem; brīdinājumiem par lauku pārklāšanos ar kaimiņiem, tā nodrošinot iespēju savlaicīgi novērst neprecizitātes pieteiktajās platības bez sankcijām;
- IAKS tika ieviests “Dzeltenās kartiņas princips” (NIM, ADSI) un tika papildināta ar nelieliem moduļiem šo atbalsta veidu administrēšanai/datu atspoguļošanai;
- IAKS tika ieviesta jauna funkcionalitāte informācijas ātrākai iegūšanai/nodošanai;
- turpināts darbs pie īstenoto projektu atskaišu izvērtēšanas pilnveidošanas un riskanto projektu atlase kontroļu uz vietas veikšanas;
- turpināts darbs pie LAP ieviešanas, piedaloties Eiropas Padomes darba grupās, iesaistīšanās

maksājuma aģentūru Mācību tīkla darbībā, piedalīšanās Latvijas Valsts pozīciju un ministru kabinetu noteikumu priekšlikumu izstrādē sadarbībā ar ZM;

- lai uzlabotu vērtēšanas procesu LEADER atbalsta pasākumiem, tika organizēti semināri VRG, kuros tika pārrunātas problēmsituācijas pirmajās projektu vērtēšanas kārtās un tika sagatavots metodiskais materiāls par projektu vērtēšanas kritērijiem.
- uzlaboti kontroles mehānismi publiskā finansējuma, iepirkuma un būvniecības procedūru atbilstības vērtēšanai;

turpinājās darbs pie jaunās LAPSA papildināšanas un pilnveidošanas, kā arī EPS pilnveidošanas.

3.b) Kvalitāte un efektīvi izpildes mehānismi

Vienkāršoto izmaksu risinājumi (VIR) ¹, vērtība aprēķināta automātiski

	Kopējais LAP finanšu piešķirums [ELFLA]	[%] plānotais VIR pārklājums no kopējā LAP piešķiruma ²	[%] sasniegtie izdevumi, izmantojot VIR no kopējiem LAP piešķirumiem (kopā) ³
Fondam specifiskas metodes KNR 67. panta 5. punkta e) apakšpunkts	1 075 603 782,00	43,37	15,20

¹ Vienkāršoto izmaksu risinājumi ir paredzēti kā vienības izmaksas/ vienotas likmes/ vienreizēji maksājumi saskaņā ar KNR 67. panta 5. punktu, tostarp ELFLA īpašas metodes saskaņā ar minētā punkta e) apakšpunktu, piemēram, uzņēmējdarbības sākšanas vienreizējie maksājumi, vienotas likmes maksājumi ražotāju organizācijām un platībatkarīgās un ar dzīvniekiem saistītas vienības izmaksas.

² Aprēķina automātiski no programmas versiju pasākumiem 06., 09., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 18.

³ Aprēķina automātiski no izdevumu deklarācijas pasākumiem 06., 09., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 18.

E-pārvalde saņēmējiem [pēc izvēles]

	[%] ELFLA finansējums	[%] attiecīgās darbības
Atbalsta pieteikums		
Maksājuma pieprasījumi		
Kontrole un noteikumu izpilde		
Uzraudzība un ziņošana VI/MA		

Vidējais termiņš, kurā saņēmēji saņem maksājumus [pēc izvēles]

[Dienas] Attiecīgos gadījumos, dalībvalstu maksājumu termiņš saņēmējiem	[Dienas] Vidējais termiņš, kurā saņēmēji saņem maksājumus	Piezīmes

4. PASĀKUMI, KAS VEIKTI, LAI ĪSTENOTU TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS UN PROGRAMMAS PUBLICITĀTES PRASĪBAS

4.a) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi un tā rīcības plāna īstenošanu

4.a1) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi (pārvaldes struktūra un tīkla atbalsta nodaļa)

Ievērojot Regulas Nr.1305/2013 54. panta 1.punktu, Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 20. punktā noteikts, ka VLT sekretariāta pienākumus pilda sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – LLKC), ar kuru ZM ik gadu slēdz līgumus. Arī 2016. gadā noslēgti 2 līgumi starp ZM un LLKC, pamatojoties uz tiem LLKC turpināja pildīt VLT sekretariāta funkcijas un īstenoja VLT darba plāna aktivitātes.

Efektīvai informācijas apmaiņai un ikgadējā darba plāna pasākumu īstenošanai reģionos VLT darbību nodrošina VLT sekretariāts ar centrālo biroju un VLT ir 26 reģionālās struktūrvienības visā Latvijā. Lai nodrošinātu informācijas pieejamību pēc iespējas tuvāk lauku teritoriju iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām, gandrīz visos Latvijas novados darbojas VLT novadu lauku attīstības konsultanti, kas administratīvi piesaistīti VLT 26 reģionālajām struktūrvienībām.

4.a2) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz rīcības plāna īstenošanu

2016. gadā **VLT Sekretariāta darbības ietvaros** VLT tīmekļa vietnē www.laukutikls.lv tika ievietoti dažādi raksti un papildināta informācija par notikumiem un aktualitātēm lauku attīstības jomā. Tīmekļa vietnē regulāri tiek papildināts notikumu kalendārs ar aktuālajiem notikumiem pašvaldībās un vietējās rīcības grupās, kā arī tiek ievietoti materiāli par notikumiem, saistītiem ar lauku attīstību.

Gada laikā VLT sekretariāta darbības ietvaros rīkotas vairākas diskusijas un darba grupas par lauku attīstībai būtiskiem jautājumiem, nozares politiku, labajiem projektu piemēriem un kooperāciju, kā arī vietējiem iepirkumiem.

LAP publicitātes nolūkā VLT Sekretariāta darbības ietvaros 2016. gada 19. maijā tika rīkota preses diena „Aktualitātes Latvijas lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā 2016. gadā. Sekmīga informācijas apmaiņa starp Zemkopības ministriju un tās institūcijām ar Latvijas reģionālo presi”, kurā piedalījās 16 dalībnieki.

VLT 2016. gadā rīkojis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus uz ārvalstīm (Igaunija, Vācija, Ungārija, Īrija) nozaru speciālistiem par ekonomiskās aktivitātes sekmēšanu laukos, daudzveidīgu lauksaimniecību un citiem labas un pārņemamas prakses piemēriem Eiropā.

Tāpat VLT pārstāvji piedalījušies dažādos starptautiskos Lauku tīkla un tā darbību veicinošos pasākumos (ENRD rīkoti pasākumi), kā arī vairākos citu dalībvalstu rīkotos pasākumos (semināros un konferencēs) lauku attīstības jomā par lauku teritoriju ilgtspējīgu attīstību, uzņēmējdarbību laukos, inovācijām un zinātni (t.sk., sociālajām inovācijām), jaunatni un darbu ar jauniešiem laukos u.c.:

Kopumā 2016. gadā VLT sekretariāta darbībā sasniegti rādītāji ir atspoguļoti 3.tabulā.

VLT Rīcības programmas 2015.-2020. gadam darba plāna 2016. gadam ietvaros tika noorganizēti 312

informatīvie un 58 izglītojoši semināri. Pasākumi tika organizēti visās reģionālajās nodaļās, un galvenās semināru tēmas bija:

- finansējuma piesaistes iespējas lauku iedzīvotājiem;
- LAP aktualitātes un pasākumi;
- ES un Valsts likumdošanas izmaiņas, kas attiecas uz lauku un mežu apsaimniekošanu;
- uzņēmējdarbības uzsākšana un ražošanas efektivitātes celšana;
- efektivitātes paaugstināšana lauku saimniecībās.

VLT aktivitātes „Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem” mērķis ir vispārīzglītojošo skolu skolēnu informētības un intereses līmeņa celšana par uzņēmējdarbības attīstības iespējām lauku teritorijās. Pasākuma dalībnieki ir skolēni no vispārīzglītojošām iestādēm 6.-12. klašu grupā. 2016. gadā kopumā tika apmeklētas 44 skolas, kur pasākuma ietvaros LLKC konsultanti apmeklēja izglītības iestādes un iepazīstināja skolēnus ar uzņēmējdarbības iespējām laukos, t.sk. lauksaimniecības nozarēm, un informēja par izglītības iestādēm un tajās esošajām ar lauksaimniecību saistītajām programmām. Kopumā tika noorganizētas 30 informatīvās dienas, kurās tika uzrunāti 723 skolēni. Papildus aktivitātēm skolās tika noorganizēti 35 pieredzes braucieni uz saimniecībām, pie lauku uzņēmējiem, amatniekiem un izglītības iestādēm, kuros piedalījās 936 skolēni.

2016. gadā tika īstenota akcija skolēniem „Šodien laukos”. Pasākuma mērķis ir radīt izpratni par dzīvi un darbu laukos un popularizēt laukus kā lielisku vietu, kur veidot savu nākotni. Akcijas ietvaros tika izveidoti konti sociālajos tīklos *draugiem.lv* un *facebook.com*, kuros visa gadu garumā tika publicēta aktuāla ar lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību saistīta informācija infografiku, plakātu, mīklu, konkursu, videomateriālu un uzdevumu formās. Kopējais sekotāju skaits ir 2081, un kopumā tika sagatavoti 98 materiāli.

Mežsaimniecības nozares popularizēšanas ietvaros notikušas 100 nodarbības un pasākumi skolēniem un jauniešiem. Pasākumi īstenoti sadarbībā ar skolām, meža īpašniekiem un citu institūciju (Valsts meža dienesta, A/s “Latvijas Valsts meži” u.c.) meža speciālistiem.

Lai sekmētu jauniešu palikšanu lauku teritorijās, mazinātu to pārcelšanos uz lielajām pilsētām VLT darbības ietvaros 26 reģionālajās nodaļās tiek sniegts atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai. 2016. gadā katra no nodaļām organizējusi informatīvās dienas, kurās piedalījušies 295 jaunieši, no tiem pēc tam mācības aktivitātes ietvaros uzsāka 251 jauniešs, kas ir par 5% vairāk nekā 2015. gadā.

Mācībās jaunieši apguva dažādas ar uzņēmējdarbību saistītas tēmas, kā, piemēram, tirgus analīze, uzņēmējdarbības pamati, aktuālie finansējuma piesaistīšanas instrumenti laukos u.c.

Sabiedrības informēšanas nolūkā VLT regulāri sagatavo ziņu lapas par aktualitātēm lauku attīstībā un lauksaimniecībā, kā arī informē lauku iedzīvotājus par jaunumiem likumdošanā. 2016. gadā tika publicēti 12 informatīvā izdevuma “Lauku Lapa” izdevumi par aktualitātēm lauku attīstības jomā, kas pavairoti 74 400 eksemplāros un izplatīti visā Latvijā, kā arī katru nedēļu publicēta elektroniskā izdevuma versija - Lauku e-Lapa, kura ir pieejama visiem interesentiem un tās klientu skaits pieaudzis līdz 2500.

2016. gadā VLT īstenojis 9 pieredzes apmaiņas braucienus nozares uzņēmējiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un citiem lauku attīstībā aktīviem dalībniekiem uz dažādiem Latvijas novadiem ar mērķi veicināt labās prakses un pieredzes apmaiņu par LAP sasniegumiem un ieguldījumiem, ko iespējams pārņemt un piemērot arī citos uzņēmumos, saimniecībās vai organizācijās. Īstenotajos pasākumos piedalījušies 295 dalībnieki. Pieredzes apmaiņas braucieni to dalībniekus iedrošina rīkoties pašiem, jo ir

vērsti uz profesionālo pilnveidošanos. Braucienu laikā to dalībniekiem ir iespēja iegūt jaunus sadarbības partnerus un kontaktus, gūt jaunas zināšanas, idejas un iedvesmu, lai attīstītu vai dažādotu savu saimniecisko darbību.

Informēšanas un publicitātes pasākumu ietvaros VLT 2016. gadā ir noorganizējis Ziemeļu – Baltijas valstu pārstāvju tikšanos, kurā piedalījās 26 pārstāvji no 8 Eiropas dalībvalstu lauku tīkliem un Zemkopības ministrijām, ENRD un European Evaluation Helpdesk. Divu dienu sanāksme bija veltīta Tīklu darbības novērtēšanai un pašvērtējumam.

Starptautisku pasākumu organizēšana Latvijā dod iespēju starptautiskajiem kolēģiem uzzināt par Latvijā īstenotajām aktivitātēm, kā arī plašākam skaitam Latvijas pārstāvju iepazīties ar starptautisko pieredzi. Tāpat, lai sekmētu ELFLA un LAP atpazīstamību un plašākas sabiedrības informēšanu par piedāvātajām iespējām un sasniegumiem, 2016. gadā VLT piedalījās izstādē Latvijā „Rāmava – Pavasaris 2016”, kur tika koordinēti divi semināri - „Aktualitātes un ES atbalsts mežsaimniecībā” un „Lauki šodien, rīt, parīt”, kā arī piedalījās vienā no lielākajiem nozares pasākumiem “Traktordienas 2016”, kura tematika bija „Viedā lauksaimniecība praksē”. Pasākumā gaitā norisinājās dažādi demonstrējumi un tika rādītas 4 LLKC prezentācijas par dažādām lauksaimniekiem aktuālām tēmām. Tāpat 2016.gadā tika radīts un realizēts jauns koncepts „Novadu garša Latvija” izstāžu centrā „Ķīpsala” izstādes „Rīga Food 2016” laikā. Koncepta mērķis popularizēt mājražotāju produkciju Latvijā un citās Eiropas valstīs. Šī koncepta ietvaros tika radīts un prezentēts zīmols „Novadu garša”, izveidots un realizēts konkurss „Latvijas garša”. Īpaši šim pasākumam tika izveidota mājražotāju produktu popularizēšanas programma ar izklaides elementiem, kas norisinājās izstādes četru dienu garumā. Izstādē piedalījās un savu produkciju prezentēja aptuveni 150 mājražotāji no visiem Latvijas novadiem, savukārt kopumā izstādi apmeklēja 38 924 dalībnieki. Papildus iepriekš minētajam VLT piedalījies arī Saksijas – Anhaltes Zemkopības ministrijas un apkārtējās vides ministrijas rīkotajā ikgadējā pasākumā „Zemes ražas pētniecības svētki”, apvienojoties Latvijai, Lietuvai, Polijai un Ungārijai kopējā stendā ar nosaukumu „Eiropas ciemats” un nacionāla mēroga ikgadējā pasākumā „Sējējs 2016” ar mērķi noteikt labāko ieguldījumu Latvijas lauku attīstībā un lauksaimniecībā un popularizēt sasniegto (kopumā konkursam tika pieteikts 41 dalībnieks).

		KOPĀ	No tiem vērsti uz uzraudzības un novērtēšanas rezultātu apkopošanu un izplatīšanu	No tiem vērsti uz konsultācijām un/vai inovāciju atbalsta punktu	No tiem vērsti uz VRC, t.sk. starpteritoriāli un starptautisko sadarbību
VLT komunikāciju rīku skaits (pēc veida)	VLT rīkoto pasākumu (semināri, konferences, pieredzes apmaiņa u.c.) skaits	331	0	1	5
	Publikāciju, reklāmlapu, laikrakstu, žurnālu, ieskaitot e-publikācijas, skaits	1752	0	0	0
	Citi rīki, skaits (mājas lapa, sociālie mediji)	1	1	1	1
	Apkopotie un izplatītie projektu piemēri, skaits	41	0	0	0
VLT aktivitāšu ietvaros īstenotā tematiskās un analītiskās informācijas apmaiņa, skaits	Tematiskās darba grupas	1	0	0	0
	Konsultācijas ar dalībniekiem	6	0	6	0
	Citi (izglītojošie semināri, apmācības jauniešiem un skolēniem, web-forumi, tīmekļa vietnē ievietotie interneta rīki (piemēram, ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma u.c.), kapacitātes celšanas pasākumi VLT aktivitāšu īstenošanā iesaistītajiem, u.tml.)	520	0	0	0
ENRD aktivitāšu skaits, kurās piedalījies VLT		10	3	1	3
no tām VLT aktīvi līdzdarbojies (prezentācija, darba grupas vadīšana, plakātu izgatavošana u.tml.)		2	1	0	0

3.tabula. VTL darbības rādītāji 2016. gadā; Avots: VLT

4.b) Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu programmas publicitāti (Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 808/2014 13. pants)

Informācija par vadošās iestādes veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

Lai sekmīgi nodrošinātu ELFLA informācijas un publicitātes pasākumus, ZM kā ELFLA vadošā iestāde darbojas saskaņā ar ELFLA, ELGF un EJZF informācijas un publicitātes stratēģiju, kas nosaka iepriekš minēto fondu informācijas un publicitātes kopīgos mērķus un uzdevumus 2014.-2020. gada plānošanas periodam, kā arī informācijas un publicitātes pasākumu kopumu, kādus paredzēts ieviest no iestāžu un organizāciju puses

Lai sniegtu skaidru, saprotamu un savlaicīgu informāciju par iespējām pieteikties ELFLA atbalstam, informētu sabiedrību par prioritārajiem ieguldījuma virzieniem un ieguvumiem, kā arī veicinātu cilvēka izpratni par valsts un ES atbalsta ieguldījumu Latvijas reģionu attīstībā, regulāri tiek aktualizēta informācija par pasākumiem, semināriem, apmācībām, pieteikšanās termiņiem un citām ar ELFLA saistītām norisēm ZM, padotības iestāžu un LLKC tīmekļa vietnēs. Daļa informācijas publicēta arī angļu valodā.

Turpinoties jaunajam plānošanas periodam, 2016. gadā ZM izplatījusi 68 preses paziņojumus, kas publicēti tīmekļa vietnēs, plašsaziņas līdzekļos, veikta informācijas popularizēšana sociālajos tīklos “Facebook” un “Twitter”.

ZM informācija par ELFLA un LAP tiek regulāri ievietota Latvijas medijos latviešu, krievu, arī angļu valodā. Zemkopības ministrs un ZM eksperti vairākkārt piedalījušies Latvijas Radio, LTV 1, LTV 7, LNT, TV3, LR 4, ERH radio ierakstos un tiešraidēs („Krustpunkti”, “Pēcpusdiena”, “Labrīt”, “Doma Laukums”),

kurās notikušas diskusijas par LAP. Informācija publicēta nacionālā līmeņa elektroniskajā izdevumā lauksaimniekiem „AgroPols”, oficiālajā izdevumā „LV portāls”, portālos Delfi, TVNet, LETA, BNS, FinanceNet, žurnālos „Saimnieks”, „AgroTops”, „Praktiskais Latvietis”, „Kapitāls”, „Ir”, „Sestdiena”, „Baltijas Koks”, „Dārzs un Drava”, „Ievas Dārzs”, laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, „Diena”, specializētajos medijos („Lauku Lapa”, „Latvijas Lopkopis”).

Sagatavoti un radio EHR izskanējuši 25 sižeti par projektu iespējām, aktuālo pieteikuma kārtu nosacījumiem un veiksmīgi realizētajiem projektiem.

Sagatavoti un LTV 1. programmā pārraidīti 12 sižeti “Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai” par LAP tēmām TV raidījumā „Es – savai zemītei”.

Stabilizējies publikāciju skaits krieviski rakstošajos un raidošajos Latvijas plašsaziņas līdzekļos - “Rezeknenskiye Vesti”, “Million”, “Naš Gorod”, “Subbota”, “Vesti.lv”, “Pirmais Baltijas kanāls”, LTV 7 (krievu redakcija), Radio 4 (“Doma Laukums”).

Turpinās labvēlīga un intensīva sadarbība ZM ar reģionālajiem Latvijas medijiem. Arī 2016.gadā notika preses seminārs reģionu žurnālistiem, kurā zemkopības ministrs un ZM iestāžu vadošie eksperti stāstīja par aktualitātēm lauksaimniecībā, īpaši lielu uzsvāru liekot uz projektu iespējām un līdzmaksājumu, ko nodrošina ELFLA. Žurnālistiem tika nodrošināts arī seminārā sniegtās informācijas apkopojums.

Noteikti atzīmējams zemkopības ministra ieguldījums informācijas pieejamības un komunikācijas ar ražotājiem nodrošināšana, lai veicinātu iedzīvotāju aktīvu līdzdalību ELFLA līdzekļu izmantošanā. Ministrs darba vizītēs 2016. gadā apmeklēja Latvijas reģionus - Jēkabpils, Mārupes, Pārgaujas, Ķeguma, Smiltenes, Tērvetes, Madonas, Krāslavas, Bauskas, Iecavas, Ludzas, Zilupes, Ciblas, Kārsavas, Balvu, Viļakas, Jaunpils, Kokneses, Ventspils, Gulbenes, Aglonas, Rēzeknes, Stopiņu, Liepājas, Carnikavas novadu, kā arī Valmieru un Liepāju – un tikās ar ražotājiem un žurnālistiem, informējot par pasākumiem un atbalsta iespējām.

Latvijas medijos publicēti ne vien augstākā līmeņa ekspertu viedokļi, bet arī lauku konsultantu skaidrojumi un komentāri par LAP.

ZM sadarbībā ar VLT 2016. gadā rīkoja konferenci mežsaimniekiem, kurā amatpersonas informēja ražotājus par fondu aktualitātēm un atbildēja uz lauksaimnieku, komersantu un žurnālistu jautājumiem.

Sadarbībā ar LLKC sarīkoti 155 semināri lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem par ES fondiem, ko apmeklēja ap 3,5 tūkstošiem apmācāmo.

Sadarbībā ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru rīkoti semināri meža īpašniekiem par LAP pasākumu “Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā”. Novadītas divas pasākuma popularizēšanas kampaņas, un informācija publicēta gan plašsaziņas līdzekļos, gan konsultāciju centra tīmekļa vietnē.

Augstākā līmeņa eksperti īpaši gatavojuši informāciju par lauksaimniekiem aktuāliem tematiem saistībā ar atbalsta pasākumiem, kas publiskota plašsaziņas līdzekļos, piemēram, par atbalsta programmu jauniešiem zemniekiem, par pieteikšanos aktivitātei “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”, par biodrošības pasākumiem mājdzīvnieku novietnēs u.c.

Lai veicinātu iedzīvotāju aktīvu līdzdalību, izpratni par procesiem, kā arī informētību, ZM tīmekļa vietnē veiktas aptaujas, veidojot atgriezenisko saikni ar sabiedrību.

Informācija par LAD veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

2016. gadā LAD aktīvi turpināja īstenot informācijas un publicitātes pasākumus, lai informētu LAD klientus un plašāku sabiedrību par LAP pasākumu aktualitātēm un jaunā plānošanas perioda pieejamā ELFLA finansējuma apguvi, kā arī skaidrotu ELFLA ieguldījumu lauksaimniecības un mežsaimniecības Latvijā attīstībā.

Regulāri LAD tīmekļa vietnē www.lad.gov.lv tika aktualizēta informācija, skaidrojot atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieteikšanās laikus, sniedzot operatīvo informāciju un citas aktualitātes. Ir sagatavotas un publicētas vadlīnijas, rokasgrāmatas un citi skaidrojumi klientiem, lai veiksmīgāk skaidrotu atbalsta saņemšanas iespējas un novērstu kļūdas pieteikumos. Tie pieejami LAD tīmekļa vietnē izvēlnē “Atbalsta veidi”: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/paraugi-un-vadlinijas/>.

Saskaņā ar ES un nacionālos tiesību aktos noteikto, LAD nodrošināja atbalsta saņēmēju saraksta publicēšanu savā tīmekļa vietnē: https://eps.lad.gov.lv/payment_recipients, kā arī sagatavoja un publicēja tīmekļa vietnē skaidrojošo informāciju par prasībām, kas jāievēro atbalsta saņēmējiem informācijas un publicitātes pasākumu īstenošanas nolūkā - plakāta, plāksnes vai stenda izmēri, vizuālās identitātes prasības un to izvietojuma prasības (t.sk. sagatavots un ievietots LAD tīmekļa vietnē plakāta un plāksnes aizpildāms paraugs, kuru LAD klients var aizpildīt un izmantot savam projektam). Klientiem tiek sniegtas arī individuālas konsultācijas un skaidrotas prasības, lai nodrošinātu publicitātes pasākumus.

LAD regulāri sadarbojas ar plašsaziņas līdzekļiem, sagatavojot tiem vairāk nekā 15 preses relīzes par LAP iespējām. Tāpat regulāri tiek sniegtas atbildes plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem uz uzdotajiem jautājumiem, kā arī sniegtas atbildes uz lasītāju jautājumiem laikrakstos un žurnālos. LAD direktore, viņas vietnieki, kā arī citi speciālisti snieguši informāciju un atbildes uz žurnālistu uzdotajiem jautājumiem.

Lai informētu klientus par LAD darbu un LAP aktualitātēm, katru nedēļu tiek sagatavots un izsūtīts iknedēļas LAD elektroniskais Ziņnesis tā abonentiem. Regulāri tiek sagatavotas atbildes uz LAD klientu uzdotajiem jautājumiem, gan publicējot tās LAD tīmekļa vietnē, gan nosūtot klientiem individuāli.

Ir sagatavoti video un animācijas materiāli, kas translēti klientu centros, lai informētu lauksaimniekus par Elektroniskās pieteikšanās sistēmas iespējām, pieteikšanos atbalstam un atbalsta pasākumiem.

Papildus tam, lai informētu lauksaimniekus par EPS iespējām un pieteikšanos atbalstam, LAD ir sagatavojis video sižetus, kas pārraidīti LTV 1, kā arī aktīvi publicē informāciju sociālajos tīklos, piemēram, Twitter kontā *LAD_Latvija* aktīvi tiek publicēta aktuālā informācija par administrētajiem LAP pasākumiem un jaunumiem saistībā ar LAD, bet Video kontā publicēti video materiāli.

Sniegtas atbildes uz klientu uzdotajiem jautājumiem gan klientu apkalpošanas daļas visā Latvijā, gan arī atbildes uz elektroniski uzdotajiem jautājumiem publicētas LAD tīmekļa vietnē (<http://www.lad.gov.lv/lv/kontakti/jautajumi-un-atbildes/projekti-un-investicijas-3>).

Nodrošināta dalība, kā arī sagatavota informācija daudzos semināros pašvaldībās un citos pasākumos. Organizētas regulāras tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām - LOSP, “Zemnieku saeima” u.c., kur apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu, atbalsta pasākumu nosacījumiem un citiem jautājumiem.

Fonda “Latvijas lauksaimniecības attīstībai” organizētajā pasākumā “Traktordienas” sniegta aktuālā informācija par LAP un konsultēti interesenti par individuālajiem jautājumiem. Informācija par LAP sniegta arī Ekonomikas ministrijas organizētajos forumos.

Notikušas pieredzes apmaiņas vizītes ar citu ES dalībvalstu maksājumu aģentūrām par atbalsta pasākumu administrēšanas jautājumiem, kā arī organizēta Panta Rhei 50. konference Latvijā.

5. DARBĪBAS, KAS VEIKTAS, LAI IZPILDĪTU EX ANTE NOSACĪJUMUS

5.a) Vispārīgo ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Vispārīgie ex ante nosacījumi	Kritērijs
-------------------------------	-----------

5.b) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamos vispārīgos ex ante nosacījumus

Vispārīgie ex ante nosacījumi	Kritērijs	Veicamās darbības	Termiņš	Par izpildi atbildīgā struktūra	Veiktās darbības	Darbības izpildes datums	Komisijas nostāja	Piezīmes
-------------------------------	-----------	-------------------	---------	---------------------------------	------------------	--------------------------	-------------------	----------

5.c) Ar prioritāti saistīto ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Ar prioritāti saistītie ex ante nosacījumi	Kritērijs
--	-----------

5.d) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu ar prioritāti saistītos ex ante nosacījumus

Ar prioritāti saistītie ex ante nosacījumi	Kritērijs	Veicamās darbības	Termiņš	Par izpildi atbildīgā struktūra	Veiktās darbības	Darbības izpildes datums	Komisijas nostāja	Piezīmes
--	-----------	-------------------	---------	---------------------------------	------------------	--------------------------	-------------------	----------

5.e) (Pēc izvēles) papildu informācija, lai papildinātu “veikto darbību” tabulā norādīto informāciju

Neattiecas

6. APAKŠPROGRAMMU ĪSTENOŠANAS APRAKSTS

Neattiecas

7. INFORMĀCIJAS NOVĒRTĒŠANA UN NOVĒRTĒJUMS PAR TUVINĀŠANOS PROGRAMMAS MĒRĶIEM

7.a) CEQ01-1A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja inovāciju, sadarbību un zināšanu bāzes izveidi lauku apvidos?

7.a1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

<p><u>Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi</u></p> <p>M01, M02, M16 – pasākumos nav realizēts neviens projekts.</p> <p>M01.1. ir viens apstiprināts projekts.</p> <p>M02.1. ir divi apstiprināti projekti.</p> <p><u>Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1A</u></p> <p>M19 – atbilstoši projekti pagaidām nav īstenoti.</p>
--

7.a2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
LAP projekti ir inovatīvi un balstās uz attīstītām zināšanām	T1: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem (prioritārā joma 1A)	
Ir izveidotas darba grupas		
Dažādi partneriem, kas iesaistīti EIP darba grupās		Sadarbības projektos iesaistīto partneru skaits un veidi
EIP darba grupu īstenoto un izplatīto inovatīvas darbības		EIP darba grupu īstenoto un izplatīto atbalstīto inovatīvu darbību skaits

7.a3) Piemērotās metodes

<p><u>Kvantitatīvās metodes:</u></p> <p>Netiek pielietotas</p> <p><u>Kvalitatīvās metodes:</u></p> <p>Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un intervijas ar Programmas īstenošanā iesaistītajām pusēm ZM, LAD, LLKC.</p>
--

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Ir zems pasākumu apguves līmenis – M16 nav uzsākts, M01 un M02 tiek īstenoti daudzgadu projekti, kas nav pabeigti, bet dod priekšstatu par iespējamo ieguldījumu publiskā finansējuma apgūvē, tomēr nepieciešama kvalitatīvā informācija par zemas apguves iemesliem un attīstības prognozēm.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Šī MV vērtējumā tika izmantota fokusa grupas diskusija ar maksājumu aģentūras (LAD) pārstāvjiem, kuri vērtē iesniegtos projektus un kontrolē to realizāciju. Saņemtās atbildes tika apkopotas MV 1A kvalitatīvajai novērtēšanai par jautājumiem, kas skar P1 finansējuma apgūšanas iespējas. Pārskatīta pasākumu īstenošanas dokumentācija. Intervijā ar ZM, LAD un LLKC pārstāvjiem uzdoti jautājumi par pasākumu īstenošanas prognozēm.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nav

7.a4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais rezultātu rādītājs	T1: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem (prioritārā joma 1A)	Jā	0%			LAD
Rezultātu papildrādītājs	Sadarbības projektos iesaistīto partneru skaits un veidi	Nē				
Rezultātu papildrādītājs	EIP darba grupu īstenoto un izplatīto atbalstīto inovatīvu darbību skaits	Nē				

7.a5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.a6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas vajadzību novērtējumā šis mērķa virziens saistīts ar 2. vajadzību *Sekmēt inovatīvu produktu izstrādi lauksaimniecībā, pārtikas ražošanā un mežsaimniecībā* līdz ar MV 1B, 2A un horizontālo mērķi inovācijas.

Programmas vajadzību novērtējumā šis mērķa virziens būtu saistāms ar 1. vajadzību *Paaugstināt zināšanu*

līmeni lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, pārtikas ražošanā nodarbinātajiem un citiem lauku uzņēmējiem līdz ar MV 2A, 4A, 4B, 4C un horizontālo mērķi vide, jo MV 1A mērķis un rādītājs saistīts ar pietiekama finansējuma līmeņa sekmēšanu zināšanu bāzes nodrošināšanai lauku apvidos.

MV 1A nav īstenots neviens projekts. Pasākuma M16 īstenošana ir MK noteikumu sagatavošanas posmā, bet apakšpasākumā M01.1. un pasākumā M02 veikti publiskie iepirkumi, un ir izvēlēti 2 pakalpojumu sniedzēji, ar kuriem noslēgti daudzgadu projekti. Apstiprinātajos projektos ir jau notikušas mācības lauksaimniecības, mežsaimniecības, pārtikas ražošanas nozarē un kooperācijas veicināšanā. Konsultācijas tikušas sniegtas mežsaimniecības nozarē. Lauksaimniecības nozarē notikuši priekšdarbi konsultāciju sistēmas ieviešanai, bet konsultācijas netika sniegtas.

Jautājumā par apakšpasākumu M01.2. un M01.3. ieviešanu, ZM atbildēja, ka, ņemot vērā normatīvo aktu izstrādes kārtību, iepirkumu apjomu, iepirkuma piedāvājumu izvērtēšanas kārtību un procedūru, līguma noslēgšanas procesu, kā arī atbilstoši indikatīvajam laika grafikam LAP pasākumu īstenošanai, iepirkumu izsludināšana pasākuma „Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, kā arī apakšpasākuma “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” īstenošanai tiek plānota 2017. gadā.

Novērtējot iespējas sasniegt MV 1A mērķa vērtību, jāievēro, ka apstiprinātie projekti ir 17,1% apmērā no mērķvērtības sasniegšanai nepieciešamā publiskā finansējuma inovāciju, sadarbību un zināšanu bāzes attīstībai lauku apvidos. Galvenais pakalpojumu sniedzējs redz iespēju piedalīties mācību pakalpojumu iepirkumā 2018. gadā, kas dotu iespēju turpināt darbu līdzšinējā apjomā. Ievērojot arī nozaru biedrību iespējas pieteikties mācību kursu veidošanai, var veikt pozitīvas prognozes par apakšpasākuma M01.1. apguvi. Attiecībā uz konsultācijām lauksaimniecības nozarē projekta finansējuma apgūšanu galvenokārt var ietekmēt konsultāciju saņēmēju ieinteresētība, sniegto konsultāciju kvalitāte un programmā iesaistīto konsultantu skaits. LLKC ir apzinājis šos riskus un projekta ieviešanas gaitā strādā pie šo risku mazināšanas. Veiktie iepirkumi pasākuma M02 īstenošanai nodrošina iespēju saņemt konsultācijas par konkurētspējas uzlabošanas, zemes un meža apsaimniekošanas, vides un klimata, ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu veicinošu metožu izmantošanas, zinātnes atziņu un jaunas prakses pielietojamības un citiem ar nozari saistītiem jautājumiem.

Vēl neizmantots potenciāls ir apakšpasākumi M01.2. un M01.3., kuru uzsākšana tiek gatavota. Apakšpasākums M01.1. tika uzsākts prioritārā kārtā, lai nodrošinātu Agrovides un Bioloģiskās lauksaimniecības pasākumos uzņemto saistību izpildi, kas paredzēja atbilstošas mācības atbalsta saņēmējiem, lai pirmajos divos saistību gados iegūtu iemaņas zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošanā vai bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas ražošanā. Ja saistības netiek ievērotas, kompensācijas maksājums par platību vairs netiek izmaksāts.

Jautājumā par apakšpasākumu M01.2. un M01.3. ieviešanu, ZM atbildēja, ka, ņemot vērā normatīvo aktu izstrādes kārtību, iepirkumu apjomu, iepirkuma piedāvājumu izvērtēšanas kārtību un procedūru, līguma noslēgšanas procesu, kā arī atbilstoši indikatīvajam laika grafikam LAP pasākumu īstenošanai, iepirkumu izsludināšana pasākuma „Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, kā arī apakšpasākuma “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” īstenošanai tiek plānota 2017. gadā.

ZM kā Vadošā iestāde uzskata, ka, ņemot vērā līdz 31.12.2016. noslēgto pakalpojumu līgumu sekmīgo administrēšanu, ir pārliecība par šajā plānošanas periodā plānotā M01 un M02 finansējuma apguvi.

ZM prognozes par pasākuma M16 finansējuma apguvi ir apstipriņošas, lai gan nav pieredzes šāda pasākuma īstenošanā. Detalizētāk par situāciju atbildē uz novērtēšanas jautājumu Nr.2 par MV 1B rezultātu

novērtējumu.

7.a7) Secinājumi un ieteikumi

7.a7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas izpildes laikā līdz 31.12.2016. nav īstenotu atbalsta projektu, kas sekmē inovāciju, sadarbību un zināšanu bāzes attīstību lauku apvidos, bet ir veikti publiskie iepirkumi un notiek apstiprināto projektu īstenošana.

Ieteikums:

7.a7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmas īstenošanas plāns paredz lielāku attīstību turpmākajos gados. Programmas īstenošanā iesaistīto pušu prognozes par publiskā finansējuma apguves iespējām P1 ir apstiprinošas.

Ieteikums:

Sekot līdzī pasākumu ieviešanas gaitai, lai prognozes par finansējuma apguvi attaisnotu.

7.a7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Pasākuma M16 apgūšanā jāievēro riska iespējas, jo nav pietiekami apzināts esošais potenciāls un nav praktiskās pieredzes šāda pasākuma īstenošanā.

Ieteikums:

Pastiprināti sekot līdzī un analizēt situāciju pēc pasākuma M16 izsludināšanas, veikt informatīvos pasākumus, lai aktivizētu pārskatīt potenciālās iespējas sadarbībai.

7.b) CEQ02-1B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja stiprināt saikni starp lauksaimniecību, pārtikas ražošanu un mežsaimniecību un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus?

7.b1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

M16 – pasākums tiek gatavots uzsākšanai.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1B

Programmā nav atzīmēti. Īstenotajiem un apstiprinātajiem projektiem šāds ieguldījums nav apzināts. Sekundārajam ieguldījumam potenciāli piemērotais apakšpasākums M19.3. nav uzsākts, bet apakšpasākuma M19.2. projektu potenciālais ieguldījums nav prognozējams un tiks zināms nākošajās projektu pieņemšanas kārtās.

7.b2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
		Sadarbības projektos iesaistīto partneru skaits un veidi
Ir izveidota ilgtermiņa sadarbība starp lauksaimniecības, pārtikas ražošanas un mežsaimniecības pētniecības un inovācijas iestādēm in institūcijām	T2: Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.) (prioritārā joma 1B)	
Ir īstenota sadarbība starp lauksaimniecības, pārtikas ražošanas un mežsaimniecības nozari un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus		

7.b3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

Netiek pielietotas.

Kvalitatīvās metodes:

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un intervijas ar Programmas īstenošanā iesaistītajām pusēm (VI).

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Pasākuma apguve ir sagatavošanas posmā un ir nepieciešama kvalitatīvā informācija par attīstības prognozēm.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Intervijā ar Vadošās iestādes pārstāvjiem (ZM) tika uzdoti jautājumi par pasākumu ieviešanu, kā arī lūgts

viedoklis par novērtēšanas posmam aktuālajām tēmām. Pārskatīta pasākuma uzsākšanai sagatavotā dokumentācija.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nav

7.b4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais rezultātu rādītājs	T2: Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.) (prioritārā joma 1B)	Nē	0,00			LAD
Rezultātu papildrādītājs	Sadarbības projektos iesaistīto partneru skaits un veidi	Nē				

7.b5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Programmas 3.3. versijā 2016.gada septembrī tika apstiprināti virkne grozījumu, kas saistās ar pasākumu M16. Tie nav pilnībā saskaņoti attiecībā uz pasākuma ieguldījumu mērķa virzienos.

Atbildēs uz novērtēšanas jautājumiem izmantota pieeja, ka pasākums M16 ir tieši programmēts MV 1A, 1B un 2A ar iespējamu sekundāro ieguldījumu no MV 2A mērķa virzienos 1A, 1C, 3A, 4A, 4B, 4C, 5B, 5C, 5D, 5E.

Pasākums vēl nav uzsākts, tāpēc ir iespēja pārliccināties, vai nav problēmu ar projektu ieguldījumu uzskaiti dažādos MV un atbilstošu identifikēšanu datu bāzē.

7.b6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas vajadzību novērtējumā šis mērķa virziens saistīts ar vajadzību 2 *Sekmēt inovatīvu produktu izstrādi lauksaimniecībā, pārtikas ražošanā un mežsaimniecībā* līdz ar MV 1A, 1B, 2A un horizontālo mērķi *inovācijas*.

Pasākumā nav izsludināta projektu pieņemšana, tika sagatavots MK noteikumu projekts, kas apstiprināts 25.05.2017. (MKN Nr.222). Paredzēti trīs apakšpasākumi M16.1, M16.2 un M16.3. Finansējums programmēts MV 2A, nenodalot iespējamās grupas un sadarbības, kas skar lauku tūrisma, pārtikas ražošanas vai vides un klimata mērķus. Lai gan Latvijā nav pieredzes šāda pasākuma īstenošanā, VI prognozē, ka, ievērojot pieejamā finansējuma apjomu, mērķis varētu būt sasniedzams. MK noteikumos ir noteiktas prioritārās tēmas sadarbībai, bet tās nav ierobežojošas vai izslēdzošas attiecībā uz atbalstu.

Aktivitāte un interese jau šobrīd ir. LLKC aktīvi notiek diskusijas par dažādām tēmām, arī nozaru iekšienē notiek diskusijas. No intervijām ar ZM pārstāvjiem var secināt, ka aktivitāte un idejas tiek gaidītas no lauksaimnieka/ mežsaimnieka – kas būtu nozarei interesants un piemērojams praksē, kādas jaunas un vēl nebijušas metodes, tehnoloģijas un produktus būtu nepieciešams izstrādāt ieviešanai praksē. Mazāk apzināts ir zinātnes potenciāls un idejas, kuru zinātniskā un praktiskā īstenošana varētu sekmīgi realizēties uzņēmējdarbības projektos ar ieguvumu arī sabiedrībai, jo inovāciju pieredzes izplatīšana ir viens no atbalsta nosacījumiem.

VLT darbojas kā kontaktpunkts attiecībā uz Eiropas inovāciju partnerību Latvijā, nodrošinot abpusēju informācijas plūsmu par EIP aktualitātēm, tematiskajiem pasākumiem un rezultātu izplatīšanu. VLT sniedz tehnisku atbalstu arī EIP darba grupām un interesentiem par inovācijām lauksaimniecības

7.b7) Secinājumi un ieteikumi

7.b7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas izpildes laikā līdz 31.12.2016. primāri programmētie pasākumi nav uzsākti

Ieteikums:

Iespējami ātrāk uzsākt pasākuma ieviešanu, ņemot vērā inovāciju nepieciešamību un projektu sarežģītību ieviešanā.

7.b7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Latvijā nav pieredzes šāda pasākuma īstenošanā un rezultātu prognozēšanā. Aktivitāte un interese par pasākumu no potenciālajiem ieviesējiem ir. LLKC un nozaru organizācijās, aktīvi notiek diskusijas. Mazāk apzinātas ir zinātnieku iespējas, lai sekmīgi realizētu inovatīvos projektus ar ieguvumu sabiedrībai.

Ieteikums:

Aktīvi iesaistīt sadarbības partnerus informatīvajos pasākumos un dialogā, lai apzinātu gan zinātnes piedāvājumu, gan nozaru vajadzības, lai varētu veikt labāko izvēli sadarbības grupu projektu atbalstīšanā. Rosināt inovatīvās sadarbības iespējas sinerģijā ar LEADER/SVVA starpvalstu un starpteritoriju sadarbības iespējām.

7.b7.c) *Secinājums /ieteikums 3*

Secinājums:

Programmas sadaļās nav saskaņota informācija par pasākuma M16 ieguldījumu MV un primārajā/ sekundārajā jomā.

Ieteikums:

Saskaņot pasākuma aprakstā doto ieguldījumu MV ar informāciju Programmas 4.2., 11.1. un 11.3. sadaļā, vajadzības gadījumā dodot skaidras norādes par Programmai raksturīgajiem elementiem.

7.c) CEQ03-1C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja mūžizglītību un profesionālo apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē?

7.c1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

M01 - nav realizēts neviens projekts.

M01.1. ir viens apstiprināts projekts, mācības notiek kopš 2016. gada augusta.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1C

M16 – nav uzsākts.

7.c2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Ir palielinājies lauku iedzīvotāju skaits, kas ir pabeigušas mūžizglītību un profesionālo apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē	T3: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits (prioritārā joma 1C)	

7.c3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

Netiek pielietotas

Kvalitatīvās metodes:

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un intervijas ar Programmas īstenošanā iesaistītajām pusēm ZM, LAD, LLKC.

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Zems pasākumu apguves līmenis, īstenoto projektu nav, ir apstiprināts projekts, kura ietvaros ir jau pabeigti mācību kursi un tos beigušie mācību dalībnieki, tāpēc nepieciešama kvalitatīvā informācija par pieejamajiem rezultātiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

MV vērtējumā tika izmantota fokusa grupas diskusija ar maksājumu aģentūras (LAD) pārstāvjiem, kuri vērtē iesniegtos projektus un kontrolē to realizāciju. Saņemtās atbildes tika apkopotas MV 1C kvalitatīvajai novērtēšanai par jautājumiem, kas skar mācību pakalpojuma sniedzēja izvēli un īstenošanas prognozēm. Strukturētās intervijas ar ZM un LLKC pārstāvjiem par jau veikto mācību kursu uzraudzības datu rezultātiem.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nav

7.c4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais rezultātu rādītājs	T3: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits (prioritārā joma 1C)	Nē	0,00			LAD

7.c5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.c6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas vajadzību novērtējumā šis mērķa virziens saistīts ar 1.vajadzību *Paaugstināt zināšanu līmeni lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, pārtikas ražošanā nodarbinātajiem un citiem lauku uzņēmējiem* līdz ar MV 2A, 4A, 4B, 4C un horizontālo mērķi vide.

Atbalsta pretendents, finansējuma saņēmējs ir pakalpojuma sniedzējs, kas pasākuma īstenošanai tiek izvēlēts publiskā iepirkuma procedūrā, un kas, noslēdzot pakalpojuma līgumu, apņemas sniegt pakalpojumu līgumā noteiktajā apjomā, kvalitātē un termiņā atbilstoši līguma nosacījumiem, kuri balstās uz tehniskās specifikācijas prasībām un pretendenta iesniegto piedāvājumu iepirkumam.

Pasākumā ir noslēgts daudzgadu līgums ar publiskajā iepirkumā izvēlēto pretendentu – personu apvienību LLKC un LLU. Ir īstenotas mācību darbības apstiprinātajā projektā. Programmā iesaistītajām pusēm ir pieejama informācija, kas raksturo iesāktā projekta apjomu un gala labuma saņēmējus. Pašreiz noslēgtā pakalpojuma līguma ieviešana sniedz pārliecību, ka finansējums tiks apgūts un līdz ar to tehniskajā specifikācijā paredzētais minimālais mācību dalībnieku skaits.

Pasākuma ieviesējs (LLKC) intervijā atzīst, ka ir jūtams pieprasījums īpaši pēc tiem mācību kursiem, kuru apguve nodrošina atbalsta maksājumu saņemšanu, piem., Bioloģiskā lauksaimniecība (pasākumam M11), Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana (pasākumam M10.1.), vai kuru beigšana dod iespēju veikt kādas darbības (pārraudzība, dzīvnieku kaušana u.tml.). Mācību kurss bioloģiskajai lauksaimniecībai, kas ir 20 pilnu mācību dienu apjomā un ilgst 2-2,5 mēnešus, ir pietiekami nopietns pārbaudījums mācību dalībnieku motivācijai mācīties, īpaši, ja mācības jāsavieno ar algotu darbu. Tā kā kurss sertifikācija tiek balstīta uz apmeklētību, ir kursi kuros 100% apmeklētība ir zema. Kā skaidro LLKC, tas saistīts ar to, ka kursu apmeklētāji nespēja izbrīvēt laiku pilnībā un savienot to ar darbu (daudzi strādā algotu darbu). Dalībnieki nav pieraduši arī pie tik striktiem apmeklējuma nosacījumiem un reizēm tas ir arī attieksmes jautājums.

Projektā paredzētais mācību apjoms nodrošina gandrīz pusi no mērķa rādītāja *T3: Regulas (ES)*

Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits (prioritārā joma 1C) sasniedzamās vērtības. Ja uzsāktā tendence turpināsies, mērķis tiks sasniegts. Tomēr jāņem vērā, ka 2016. gadā mācību dalībnieku skaitu nodrošināja citos programmas pasākumos noteiktie mācību apmeklējumi atbalsta saņēmējiem.

Mācības prioritāri veicamajās tēmās aptvērušas lielāko daļu potenciālo mācību dalībnieku, kam tās nepieciešamas un nepilnu trešo daļu no apstiprinātajām mācību tēmām. Projekta turpmākās īstenošanas gaitā potenciālo dalībnieku interesi var piesaistīt ar pārējām mācību tēmām.

Mācību kursa Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana praktisko nodarbību laikā tiek sagatavots individuāls Ilgtermiņa saimniecības zālāju apsaimniekošanas plāns. Tas ietver ieteicamos un pieļaujamos apsaimniekošanas nosacījumus, saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes ar Eiropas Savienības LIFE+ programmas atbalstu projekta Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma ietvaros izstrādātajām Vadlīnijām Eiropas Savienības aizsargājamo zālāju biotopu kopšanai un atjaunošanai „Dabisko pļavu un ganību apsaimniekošana un atjaunošana”.

Pasākuma ieviesējs (LLKC) intervijā atzīst, ka ir jūtams pieprasījums īpaši pēc tiem mācību kursiem, kuru apguve nodrošina atbalsta maksājumu saņemšanu, piem., Bioloģiskā lauksaimniecība (pasākumam M11), Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana (pasākumam M10.1.), vai kuru beigšana dod iespēju veikt kādas darbības (pārraudzība, dzīvnieku kaušana u.tml.). Mācību kurss bioloģiskajai lauksaimniecībai, kas ir 20 pilnu mācību dienu apjomā un ilgst 2-2,5 mēnešus, ir pietiekami nopietns pārbaudījums mācību dalībnieku motivācijai mācīties, īpaši, ja mācības jāsavieno ar algotu darbu. Tā kā kursos sertifikācija tiek balstīta uz apmeklētību, ir kursi kuros 100% apmeklētība ir tikai 46% kursantu. Kā skaidro LLKC, tas saistīts ar to, ka kursu apmeklētāji nespēja izbrīvēt laiku pilnībā un savienot to ar darbu (daudzi strādā algotu darbu). Dalībnieki nav pieraduši arī pie tik striktiem apmeklējuma nosacījumiem un reizēm tas ir arī attieksmes jautājums.

7.c7) Secinājumi un ieteikumi

7.c7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas izpildes laikā līdz 31.12.2016. nav īstenotu atbalsta projektu, kas rosinājuši mūžizglītību un profesionālo apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē. Mācības uzsāktas 2016. gada augustā un notiek uz daudzgadu līguma pamata.

Ieteikums:

Sekot līdzī pasākuma ieviešanai, lai tiktu atbalstīti projekti, kas risinātu nozaru būtiskākās vajadzības.

7.c7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Jau īstenotās mācības nodrošinājušas prioritāri izvirzīto mērķu izpildi, nodrošinot ar mācību iespējām atbalsta saņēmējus, kas uzsākuši saistības Agrovīdes aktivitātē Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos, kursā *ES nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana*. Mācību kursā *Bioloģiskā lauksaimniecība* ir otrs lielākais mācību dalībnieku skaits, bet vismazākais sekmīgi beigušo īpatsvars.

Ieteikums:

Apzināt, prognozēt un veicināt dalībnieku motivāciju piedalīties mācībās.

7.c7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Mācību kursa *ES nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana* rezultātā tiek izstrādāts individuāls *Ilgtermiņa saimniecības zālāju apsaimniekošanas plāns*, kas ir atzīstami apstākļos, kad nav ieviesti vides apsaimniekošanas plāni saimniecību līmenī.

Ieteikums:

Veicināt mācību kursa popularizēšanu, skaidrojot ieguvumus to saņēmējiem.

7.d) CEQ04-2A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot ekonomiskos rādītājus, atbalstīto saimniecību pārstrukturēšanu un modernizāciju, jo īpaši palielinot viņu līdzdalību darba tirgū un lauksaimniecības dažādošanu?

7.d1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

M04., pasākums ar diviem apakšpasākumiem M04.1, M04.3.

4.tabulā uzrādīti pabeigti primāri programmētie projekti līdz 31.12.2016.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rāda papildus ieguldījumu MV 2A

MV 3A: M04.,M04.2.,M09.1.

MV 4A: M13.2.,M13.3.

MV 3B: M05.1.,M05.2.,M17.1.

MV 5B: M04.1.,M04.2.,

MV 6B: M07.2.

MV 5D: M04.1.,M04.3

5.tabulā uzrādīti pabeigti sekundāri programmētie projekti līdz 31.12.2016.

Abās tabulās iekļauti tikai pabeigti projekti/aktivitātes līdz 31.12.2016..

Pasākums	Projektu skaits
M04.1.	1269
M04.3.	83
Kopā	1352
Mācību dalībnieku skaits apstiprinātajā projektā	
M01	1600

4. tabula. Pabeigti primāri programmētie projekti MV 2A līdz 31.12.2016.

Pasākums (MV)	Kopskaits
M04.1.(5B)	5
M04.1.(5D)	40
M04.2.(3A)	47
M04.2.(5B)	2
M04.2.(5D)	1
M05.1.(3B)	25
M05.2.(3B)	1
M07.2.(6B)	5
M09.1.(3A)	1
M13.2.(4A)	40 759
M13.3.(4A)	1082
M17.1.(3B)	1 461
Kopā	43 429

5. tabula. Pabeigtie sekundāri programmētie projekti MV 2A līdz 31.12.2016.

7.d2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Ir pieaugusi atbalstīto lauku saimniecību lauksaimniecības produkcija uz gada darba vienību	R2: Lauksaimniecības produkcijas izmaiņas atbalstītajās saimniecībās/GDV (gada darba vienība) (prioritārā joma 2A)*	
Lauku saimniecības ir modernizētas	R1 / T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	
Lauku saimniecības ir pārstrukturētas	R1 / T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	

7.d3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

Kontrafakta analīze, kombinētā PSM un DID

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Galvenais cēlonis metodes izmantošanai ir iespēja pārbaudīt atbalstīto projektu saņēmēju identificēto primāro un sekundāro ieguldījumu kauzalitāti. Kontrafakta analīze, izmantojot kombinēto PSM-DiD metodi, dod iespēju atdalīt pasākumu neto efektus un aprēķināt intervenču pašsvara zuduma efektu tiešo saņēmēju līmenī.

Metode ir pielietota šādu rādītāju noteikšanā: Lauksaimnieciskās izlaides izmaiņas uz GDV; neto izmaiņas saimniecību bruto ienākumos.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Rādītāja R1 vērtību iegūst tiešā veidā, izmantojot datus par pabeigtajiem projektiem no uzraudzības tabulām (rādītājs O4 kumulatīvs, dati pēc projektu pabeigšanas) un pēc tam aprēķinot pabeigto pasākumu saņēmēju procentuālo īpatsvaru lauku saimniecību kopskaitā (tam izmantoti 2016.g.provizoriskie dati).

Rādītāja R2 un papildus rādītāju aprēķins ir balstīts uz ZM norādīto primāri programmēto un sekundāri paredzēto pasākumu/apakšpasākumu sarakstu, kuros ir pabeigti projekti.

Izvērtējums veikts 3 stadijās:

Stadija 1: MV 2A primāri programmēto pasākumu/apakšpasākumu ieguldījuma izvērtējums.

Gan izlase no saimniecībām ar atbalstu periodā (2014-2016) pasākumos, kuri ir saņēmuši atbalstu (saņēmēji), gan arī to saimniecību izlase, kuras nav saņēmušas atbalstu attiecīgajos pasākumos (nesaņēmēji), ir veidotas no SUDAT datubāzes, izmantojot lauksaimnieciskās izlaides, darbaspēka ieguldījuma, bruto investīciju un ienākumu mainīgos. Lai uzlabotu izvēles procesa ticamību (pielīdzināšanas kvalitāti) un sasniegtu labāko iespējamo abu izlašu līdzīgumu, tiek izmantots 31 saimniecību raksturlielums 2013. gadā (periodā pirms programmas). Vidējās vispārējā un papildus rezultāta rādītāja vērtības tika aprēķinātas dalībnieku un kontroles grupai pirms atbalsta (2013) un pēc atbalsta (2016). Visiem šiem mainīgajiem tika aprēķināti vidējie atbalsta efekti uz atbalstīto (ATT), un noteikts neto efekts uz šiem mainīgajiem (kombinējot aprēķinātos ATT ar DID metodi). Pēc neto efektu noteikšanas tika aprēķināta neto rādītāja agregātvērtība, pareizinošs saimniecību līmenī aprēķinātos vidējos mikro-rezultātus ar atbalstīto saimniecību skaitu (ekstrapolācija).

Izvēlēto mainīgo vērtības 2016. gadam tika iegūtas ar SUDAT paneļa dalībnieku apsekojuma palīdzību (LLKC sniegtā informācija). Tika saņemti dati par 235 saimniecībām. Lai palielinātu datu kopu, pārējām saimniecībām, par kurām bija pieejami 2013.-2015. gada dati, tika veikta ekstrapolācija, novērtējot sagaidāmos 2016. gada rādītājus. Tādējādi pavisam kvantitatīvai analīzei izmantoti dati par 101 atbalsta saņēmēju (primārie ieguldījumi 2A) un 355 atbalsta nesaņēmējām saimniecībām. Kā atbalsta nesaņēmēji izvēlētas tās saimniecības, kuras nav saņēmušas atbalstu nevienā no LAP 2014-2020 pasākumiem (izņemot platību maksājumus). Atbalsta saņēmēju izlases veidošanā tika ievērots nepārklāšanās princips, tajā iekļaujot tikai tās saimniecības, kuras saņēmušas atbalstu vienīgi atbilstošajos pasākumos/apakšpasākumos.

Stadija 2: To pasākumu sekundārā ieguldījuma izvērtējums, kuru galvenais mērķis ir saistīts ar citiem mērķa virzieniem.

Soļi grupu izlašu sagatavošanai statistiskajai pielīdzināšanai un aprēķinu metodes ir tādi paši, kā Stadijā 1 aprakstītie. Atšķirībā no Stadijas 1, izlase no saimniecībām ar atbalstu periodā (2014-2016) tiek veidotas no saņēmējiem tajos mērķa virzienos, kuriem paredzēta sekundārā ietekme 2A MV). Atbalsta nesaņēmēju izlase nemainās. Lai varētu izveidot korektu bāzes (atbalsta nesaņēmēju) kopu, netika vērtēta P4 pasākumu sekundārā ietekme uz 2A. Atbalsta saņēmēju kopā tika iekļautas tikai tās saimniecības, kuras piedalījušās projektos (M04, M05, M07, M09, M17). Ņemot vērā, ka šādu saimniecību esošajā datu kopā bija tikai 39, iegūtie rezultāti mikro līmenī un to ekstrapolācija uz visu saņēmēju kopu ir jāuztver ar piesardzību. Lai izslēgtu dubulto uzskaiti, sekundāro atbalsta saņēmēju kopā netika iekļautas tās saimniecības, kas piedalījušās arī uz 2A MV primāri programmētajos apakšpasākumos.

Stadija 3: Netiešo efektu izvērtējums

Pašsvara zudumu efekti tika aprēķināti primāri programmēto pasākumu saņēmējiem, par rezultāta mainīgo izmantojot periodā (2014-2016) veikto bruto investīciju izmaiņas.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Galvenā problēma bija datu nodrošināšana par 2016. gadu kvantitatīvās analīzes veikšanai, jo SUDAT dati vēl nebija pieejami. Tas tika atrisināts, iegūstot to saimniecību gada pārskatu datus, kuri ir pieejami LLKC. Tas radīja papildu aprēķinu nepieciešamību, lai dati būtu salīdzināmi ar bāzes (2013.) gadu.

Ievērojot, ka pieejamo saimniecību kopa bija mazāka nekā SUDAT kopa, pietiekama lieluma izlašu veidošanu apgrūtināja relatīvi nelielais respondentu skaits.

Kvalitatīvās metodes:

Aptauja, fokusgrupa, intervijas

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Kvalitatīvās metodes tika pielietotas, lai iegūtu kvalitatīvo informāciju triangulācijai ar kvantitatīvā primāri programmēto un sekundāro ieguldījumu novērtējuma rezultātiem, kā arī iegūtu tādu informāciju, kam nebija pieejami pārskatu dati.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un fokusgrupa ar Programmas īstenošanā iesaistītajām pusēm (ZM, LAD). Kā papildinājums kvantitatīvajai analīzei veikts atbalsta saņēmēju/ nesaņēmēju aptauja, jautājumus strukturējot trīs blokos.

Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja tika veikta elektroniski, iegūstot atbildes no 867 respondentiem, kuru vidū bija gan LAP 2014-2020 atbalsta saņēmēji, gan nesaņēmēji.

Pirmajā blokā anketas jautājumiem tika piemērota ordinārā (dihotomā) skala ar diviem atbilžu variantiem. Jautājumu mērķis ir noskaidrot, vai respondents neatkarīgi no atbalsta saņemšanas kādā no programmas pasākumiem ir veicis šim pasākumam atbilstošus ieguldījumus.

Otrajā blokā anketas jautājumiem tika piemērota intervālu skala ar pieciem atbilžu variantiem. Jautājumu mērķis ir noskaidrot, kā programmas darbības periodā ir mainījušies respondenta saimniecību/uzņēmumu raksturojošie finansiāli-ekonomiskie rādītāji.

Atbildes uz 2.bloka jautājumiem tika iesniegtas, izmantojot Likerta skalu ar šādu gradāciju: Ievērojams palielinājums (vairāk par 15%) (veicot apkopojumu, atbilde novērtēta ar +2 punktiem), mērens palielinājums (līdz 15%) (+1 punkts), izmaiņu nav (0 punkti), mērens samazinājums (-1 punkti), ievērojams samazinājums (-2 punkti).

Saņemtās atbildes tika apkopotas uz salīdzinātas konkrētā mērķa virziena atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Atbalsta saņēmēju/ nesaņēmēju aptaujas jautājumi tika balstīti uz dihotomo un ordināro (Likerta) skalu,

tādējādi novērtējums ir aptuvens. Tomēr šajā MV gan atbalsta saņēmēju, gan nesaņēmēju skaits bija pietiekams, lai iegūtu ticamu novērtējumu.

7.d4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Calculated gross value out of which Primary contribution	Calculated gross value out of which Secondary contribution, including LEADER/CLLD contribution	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	Nē	1 351,00					LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	1 145,00					LAD
Iznākuma papildrādītājs	O3 Atbalstīto rīcību/darbību skaits -sekundārie pasākumi	Nē	43 429,00					LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R2: Lauksaimniecības produkcijas izmaiņas atbalstītajās saimniecībās/GDV (gada darba vienība) (prioritārā joma 2A)*	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	R2: Lauksaimniecības produkcijas izmaiņas atbalstītajās saimniecībās (prioritārā joma 2A)	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	R2: GDV (gada darba vienība) (prioritārā joma 2A)	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	R1 / T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	Jā	1.64%					LAD
Kopīgais konteksta rādītājs	C14 - Darba ražīgums lauksaimniecībā - kopā (2010 - 2012)	Nē	4 559,00					LEK (2016) * provizorisks dati

	(EUR/AWU)						
Kopīgais konteksta rādītājs	C17 - Lauksaimniecības uzņēmumiem (lauku saimniecības) - kopā (2010) (No)	Nē	69 900,00				CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C26 - Lauksaimniecības uzņēmējdarbības ienākumi - Lauksaimnieku dzīves līmeni, (2012) (EUR/AWU)	Nē	6 116,00				LEK (2016)* provizorisks dati

7.d5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Vispārējā papildus rezultāta rādītāja un papildus rādītāju novērtējumā pielietotās metodes ir piemērotas statistiski ticamu rezultātu izvērtējumam. Tomēr aptaujā iegūto saņēmēju un nesaņēmēju datu apjoms un kvalitāte nevar radīt pārliecību par iegūto rezultātu statistisko nozīmīgumu. Tādējādi vispārējie ar atbildi uz novērtēšanas jautājumu secinājumi ir uzskatāmi par ticamiem, tomēr ar atsevišķiem sprieduma kritērijiem saistītie secinājumi ir jāuztver ar piesardzību. Īpašu piesardzību rada sekundārās ietekmes skaitliskais novērtējums (4.p.), sakarā ar nelielu atbalsta saņēmēju skaitu, par kuriem pieejama kvantitatīvā informācija.

7.d6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Mērķa virziens 2A ir plānots kā viens no nozīmīgākajiem Programmā, jo tam atvēlēti 32% tās publiskā finansējuma. Galvenais pasākums, kas attiecas uz šo MV, ir M04 "Ieguldījumi fiziskajos aktīvos".

Ar MV 2A ir saistītas LAP 2014-2020 formulētās vajadzības (1), (2), (3), (5), (7), (10) un (16). Šīs vajadzības kopumā izriet no situācijas analīzes, tomēr to formulējums nepietiekamā mērā atspoguļo to problēmu loku, kas izklāstīts situācijas analīzē un SVID. Piemēram, lai gan vājajās pusēs norādīts nepietiekams nodrošinājums ar mūsdienīgu tehniku un būvēm ražošanas vajadzībām mazajās un vidējās saimniecībās, atbalsta nepieciešamība mazajām saimniecībām netiek tieši identificēta vajadzībās. Līdzīgi, iespējās norādīts, ka mazo un vidējo saimniecību modernizācija palielinās to konkurētspēju un ienākumus, taču vajadzību formulējumā nav iekļauta tieši šo saimniecību modernizācijas veicināšana (3.vajadzība ir formulēta vispārīgi). Tā rezultātā Programmā kopumā šo saimniecību attīstības sekmēšana nav norādīta kā primāra, lai arī no situācijas analīzes, kā arī plānotā sasnieguma 2020. gadā tas izriet.

Pasākums tiek aktīvi realizēts kopš LAP 2014-2020 darbības sākuma. Uz šo MV ir attiecināti arī citi pasākumi – M06.3. (ir uzsākti, taču vēl nav pabeigtu projektu), kā arī M16 (nav uzsākts).

Lauksaimniecības sektorā atbalstu saņemt tiesīgo saimniecību skaits ir aptuveni 40 000 (atbilstoši 2014.g. 30.09. MK noteikumiem nr.600). Atbalsta tiesīgas M04 pasākumā ir juridiskas vai fiziskas personas, kas ražojušas lauksaimniecības produktus un guvušas ieņēmumus no lauksaimniecības produktu pārdošanas pēdējā noslēgtajā gadā. Tomēr atbalsta pretendentu loks ar to nenoslēdzas, jo uz atbalstu var pretendēt arī fiziskas un juridiskas personas, kas plāno uzsākt lauksaimniecisko ražošanu. Kopumā līdz 2016. gada beigām 1145 saimniecības ir saņēmušas atbalstu ieguldījumiem MV 2A līdz 31.12.2016 (tas veido 32% no

plānotā saņēmēju skaita pasākumā M04). Minētais saņēmēju skaits attiecas uz pabeigtajiem projektiem M04 pasākumā (apakšpasākums M04.1.) "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās". Tam papildus, M06.3. apakšpasākumā "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības" ir reģistrēti 1100 aktīvi projekti. Pabeigto projektu šajā apakšpasākumā nav sakarā ar to salīdzinoši ilgo realizācijas laiku (2-4 gadi).

Kopējais pabeigto darbību/ projektu skaits primāri programmētajos pasākumos ir 1352. Tai skaitā, apakšpasākumā M04.1 atbalstīti 1269, apakšpasākumā M04.3. - 83 projekti. Turklāt 43 429 darbības tika atbalstītas pasākumos ar sekundāro ieguldījumu mērķa virzienā 2A, tai skaitā MV 3A ar 48 atbalstītām darbībām, MV 3B ar 1487 atbalstītām darbībām, MV 5B ar 7 atbalstītām darbībām, MV 5D ar 41 atbalstītu darbībām, MV 6B ar 5 atbalstītām darbībām un prioritātei P4 atbilstošais mērķa virziens MV 4A ar 41841 atbalstītu darbību.

Atbalsta saņēmēju skaitu attiecinot uz visu lauku saimniecību kopskaitu 2016. gadā, iegūts, ka primāri atbalstīto saimniecību īpatsvars veido tikai 1,64% no kopskaita (pabeigtajiem projektiem), bet ieskaitot M06.3. aktīvos projektus, tas ir 3,2% no saimniecību kopskaita. Attiecinot uz faktiski atbalstītiesīgo saimniecību skaitu, saņēmēju īpatsvars ir aptuveni 6%, neskaitot atbalsta saņēmējus realizācijas stadijā esošajos M04 pasākuma projektos. Saņēmēju īpatsvars būtiski atšķiras dažādās saimniecību lieluma grupās – mazo saimniecību grupā (ar SI līdz 15 000 EUR) aktivitāte ir niecīga, taču pārējo lieluma grupu saimniecības projektus piesaka aktīvi.

Savukārt sekundāri programmētajos pasākumos/ apakšpasākumos atbalstīto saimniecību skaits veido 51,8% no visu lauku saimniecību kopskaita. Šāds salīdzinoši augsts līmenis panākts pateicoties M13 pasākumam (ADSI), kura aktivitāšu skaits veido 96% no kopējā sekundāro aktivitāšu skaita. Tas nozīmē, ka Programma sekmē lielākās daļas lauku saimniecību ekonomiskā snieguma uzlabošanu, tomēr uz lielāko daļu saimniecību šī ietekme ir tikai netieša – caur platību maksājumiem, nevis ilgtermiņa ieguldījumiem.

Ņemot vērā to, ka lielākajai daļai rādītāju aprēķinātās neto vērtības ir lielākas par attiecīgo rādītāju aprēķinātajām bruto vērtībām, un šādu vērtību ievadīšana SFC2014 sistēmā mērķa virzienam 2A izveidotajā rādītāju tabulā automātiski nav pieļaujama, atsevišķi mērķa virziena 2A aprēķinātie rādītāji ir uzrādīti 6.tabulā.

Visu atbalstīto saimniecību darba ražīgums, kuru izsaka ar lauksaimniecisko izlaidi pret GDV (R2), periodā no 2013. gada līdz 2016. gadam bruto izteiksmē ir samazinājies par -29 254 EUR/GDV. Primāri programmēto pasākumu darba ražīguma pieaugums sasniedz 27 381 EUR/GDV, bet sekundāro ieguldījumu aprēķinātā līdzšinējā atdeve ir negatīva, sasniedzot -56 003EUR/GDV. Novērtētais neto darba ražīguma pieaugums programmas ietekmē primāri un sekundāri programmētajos pasākumos sasniedz 70 675 EUR/GDV. Tas nozīmē, ka tīrā programmas ietekme uz R2 rādītāja izmaiņām ir pozitīva.

Izmantojot aptaujas datus, iegūta detalizētāka informācija par atsevišķām saimniecību grupām. Dalījumā pa saimniecību lieluma grupām tieši mazākajās atbalstu saņēmušajās saimniecībās (ar SI līdz 15 000 EUR) ir nozīmīgākais lauksaimnieciskās izlaides kāpums (vidējais vērtējums atbilstoši skalai saņēmējiem +1,00 punkti). Vidējās saimniecībās (ar SI 15-100 tk. EUR) tas ir +0,54 punkti, un lielajās (SI virs 100 tk. EUR) +0,56 punkti. Savukārt respondentiem, kuri nav saņēmuši atbalstu, vidējais lauksaimnieciskās izlaides pieauguma vērtējums ir attiecīgi +0,32, -0,13 un +0,07 punkti. Savukārt atkarībā no saimniecību specializācijas ļoti krasas rezultātu atšķirības nav konstatētas. Izplatītākie specializācijas virzieni starp atbalsta saņēmējiem ir laukkopība, piena lopkopība un ganāmo mājlopu audzēšana, taču tiek atbalstītas arī citas specializācijas. No izplatītākajiem virzieniem uz salīdzinoši lielāko izlaides pieaugumu norāda ganāmo mājlopu saimniecības (palielinājums 85% no respondentiem – atbalsta saņēmējiem), bet salīdzinoši mazākais pieaugums ir piena lopkopībā (56%). Pēdējais saistīts ar smago krīzi, kas skāra minēto nozari

2015.-2016. gadā.

Papildus rādītājs - *bruto saimniecību ienākumi*, atbalsta saņēmējiem 2016. gadā pret 2013. gadu samazinājies par 79,7 milj. EUR (bruto vērtība). Lielāko daļu no šīs summas veido sekundāro saņēmēju rezultāti, kas vērtējami ar piesardzību. Savukārt novērtētais neto ienākumu palielinājums programmas atbalsta ietekmē ir pozitīvs 17,6 milj. EUR līmenī. Tātad atbalsts radījis pozitīvu ietekmi uz ienākumu izmaiņām. Arī aptaujas dati norāda uz nelielu pozitīvu neto ietekmi uz ienākumiem. Kopumā var secināt, ka pagaidām (īsi pēc projektu realizācijas) investīciju ietekme uz ienākumiem ir salīdzinoši neliela, jo atbalsta saņēmējiem ir palielinājušies ne tikai ieņēmumi, bet arī izdevumi.

Atbilstoši kvalitatīvā izvērtējuma datiem, *saimniecību dalība tirgū* atbalsta ietekmē ir palielinājusies. Uz to norādījuši 43% respondentu – atbalsta saņēmēju pretstatā 24% respondentiem, kuri attiecīgajā MV atbalstu nav saņēmuši.

Aptaujas dati rāda, ka atbalsta saņemšanai mērķa virzienā 2A ir pozitīva ietekme uz minerālmēslu un pesticīdu apjoma samazināšanu uz platības vienību; uz pasākumu veikšanu apsaimniekoto platību dabas vērtību saglabāšanā un uzlabošanā; iekārtu, tehnoloģiju un ēku energoefektivitātes uzlabošanu. Ir indikācijas arī par nelielu pozitīvu efektu uz nodarbināto skaita izmaiņām.

Atbalsta saņemšanai mērķa virzienā 2A ir pozitīva ietekme uz lauksaimnieciskās ražošanas restrukturizāciju, kā arī uz lauksaimniecības ieņēmumu īpatsvara palielināšanos kopējos ieņēmumos.

Ar PSM-DiD metodi aprēķinātie pašsvara zudumu efekti programmas atbalstam mērķa virzienā 2A sasniedz 43%. Tas nozīmē, ka 43% atbalsta saņēmēju būtu veikuši līdzīgas investīcijas arī bez programmas atbalsta. Ar aptaujas palīdzību pašsvars aptuveni novērtēts 30-40% apmērā. Ir tendence, ka pašsvars palielinās, pieaugot atbalstīto saimniecību ekonomiskajam lielumam.

Ar PSM-DiD metodi aprēķinātie sviras efekti programmas atbalstam mērķa virzienā sasniedz 4%. Tas nozīmē, ka programmas atbalsts inducē atbalsta saņēmēju tēriņu pieaugumu par 4%.

Vispārējie konteksta rādītāji norāda uz darba ražīguma, kā arī lauksaimnieciskās uzņēmējdarbības ienākumu pieaugumu 2016. gadā salīdzinot ar periodu pirms programmas (2011.-2013. gadā). Šie rādītāji gan neatspoguļo strukturālās atšķirības starp dažādām saimniecību grupām. Programmas SVID analīzē un pasākumu pamatojumā attiecībā uz MV 2A tika norādīts nepietiekams nodrošinājums ar lauksaimniecības tehniku un būvēm tieši mazajās saimniecībās, kā arī aktualitāte primāri modernizēt tieši šīs saimniecības. Taču M04 pasākuma nosacījumi un līdzšinējie rezultāti neliecina par mērķētu atbalstu tieši šai saimniecību grupai. Saimniecībām ar SI līdz 70 000 EUR ir izdalīta atsevišķa aploksne 22,75% apmērā no kopējā publiskā finansējuma, taču tas ir ievērojami mazāk nekā šo saimniecību faktiskais īpatsvars sektorā (aptuveni 55% LIZ, 38% SI un 83% nodarbināto skaita pilna laika vienībās (CSP, 2013.g.)). Līdz ar to minētā saimniecību grupa tiek atbalstīta proporcionāli mazāk nekā lielākās. Arī projektu pieteikumu analīze (M04.1.apakšpasākuma 3.kārta) rāda, ka mazāko saimniecību grupā bieži vien veidojas lielāka konkurence nekā lielo saimniecību grupā, īpaši reģionālajās pārvaldēs ar lielāku mazo saimniecību īpatsvaru (Dienvidlatgale, Ziemeļaustrumi, Viduslatvija, Ziemeļvidzeme). Piemēram, Dienvidlatgalē kārtai atvēlētais finansējums sedz tikai 33% no pieteiktā publiskā finansējuma mazo saimniecību grupā, bet 70% lielo saimniecību grupā. Līdzīgi ir arī Ziemeļvidzemē, kur lielo saimniecību grupā viss atvēlētais finansējums nav pat pieteikts, bet mazajām tas sedz tikai 43% no pieteiktā. Tas nozīmē, ka šajās pārvaldēs atsevišķas aploksnes izdalīšana tieši ierobežo atbalsta saņemšanu mazajās un vidējās saimniecībās. Turklāt projektu rindošanā piešķirto punktu skaits mazo un vidējo saimniecību projektiem ir kopumā augstāks nekā lielo saimniecību grupā.

Fokusgrupas diskusijās ar LAD pārstāvjiem tika secināts, ka projektu kvalitāte, salīdzinot ar iepriekšējo

periodu, kopumā palielinājusies. Problēmas rada detalizētās prasības atbalsta pretendentu vērtējumam, kas dažkārt šķiet pārspīlētas. Vērtējot projektu kvalitāti, secināts, ka jauniem lauksaimniecības uzņēmumiem noteiktais atbalsta sliekšnis 100 000 EUR attiecināmās izmaksas ir, iespējams, noteiktas par augstu, jo tieši šādām saimniecībām konstatēts augstākais sekmīgas projektu realizācijas risks. Viens no risinājumiem būtu samazināt vienā kārtā maksimāli pieļaujamo attiecināmo izmaksu griestus, taču saglabāt noteiktos limitus visā programmēšanas periodā.

Papildus ieguldījumiem fiziskajos aktīvos ieguldījumu MV 2A sniedz arī apmācības. Līdz 2016. gada beigām ir notikuši 85 mācību kursi saistībā ar šo MV (tajā skaitā 81 lauksaimniecībā un 4 kooperācijā). Mācību dalībnieku skaits ir 1526 lauksaimniecībā un 74 kooperācijā. No šiem dalībniekiem 461 (29%) ir reģistrēti LAP 2014-2020 projekti. Tas ļauj indikatīvi vērtēt, ka apmācībām ir nozīmīga saistība ar atbalsta saņēmēju projektu aktivitātēm un iegūtās zināšanas tiek izmantotas projektu realizācijā.

	Rādītājs	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība			Aprēķinātā neto vērtība	Datī un informācijas avoti
			Primārie ieguldījumi	Sekundārie ieguldījumi	Kopējā vērtība		
Kopīgie rezultāta rādītāji	R2 - Lauksaimnieciskās izlaidis izmaiņas atbalstītajās saimniecībās (skaitītājs), EUR		31 566 406,39	-136 702 470,48*	-105 136 064,09	65 340 232,29	SUDAT/LLKC
	R2 - GDV (saucējs)		1 152,85	2 441,00*	3 593,85	924,51	SUDAT/LLKC
	R2 – Lauksaimnieciskās izlaidis izmaiņas atbalstītajās saimniecībās / GDV (skaitītājs/ saucējs), EUR/GDV		27 381,29	-56 002,67*	-29 254,48	70 675,21	SUDAT/LLKC
Papildus rezultāta rādītāji	Bruto saimniecību ienākumi		-28 677 065	-51 023 557*	-79 700 622	17 602 557	SUDAT/LLKC

*sakarā ar nelielo atbalsta saņēmēju skaitu sekundārajos ieguldījumos, par kuriem pieejami kvantitatīvie dati, iegūtais sekundārās ietekmes novērtējums ir nosacīts

6.tabula. Mērķa virziena 2A kopīgie un papildus rezultāta rādītāji

7.d7) Secinājumi un ieteikumi

7.d7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Saņemtais atbalsts ir palielinājis izaugsmi saimniecībās (papildus lauksaimnieciskā izlaide uz GDV 3570 EUR) un sekmējis modernizāciju ar mērenu pašsvara efektu.

Ieteikums:

Lai palielinātu sniegtā atbalsta efektivitāti un samazinātu pašsvaru, tas būtu vairāk jāmērķē uz mazajām un vidējām saimniecībām, kuras ir spējīgas attīstīt ražošanu. Priekšrocības būtu gados jaunajiem saimniecību īpašniekiem, izvērtējot vienā reizē piešķiramā maksimālā finansējuma apmēru jaunu saimniecību veidotājiem, ņemot vērā atbalsta saņēmēju pieredzi.

7.d7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Atbalsts tieši programmētajos pasākumos ir pieejams tikai ļoti ierobežotam saimniecību skaitam (1,64%), tādēļ tam ir tikai ierobežota ietekme uz sektora kopējo attīstību un LAP 2014-2020 nosprausto mērķu sasniegšanu (lauku saimniecību struktūras līdzsvarošana, nodrošinot straujākus attīstības tempus mazajām un vidējām saimniecībām; saimniecību pieejas tirgum sekmēšana utt.)

Ieteikums:

Izvērtēt finansējuma daļas palielināšanas iespējas mazo un vidējo saimniecību modernizācijai, atbalsta likmes koriģēšanu tām lielajām saimniecībām, kuras jau iepriekšējos periodos ir saņēmušas nozīmīgu atbalstu. Paredzēt augstāku atbalsta intensitāti saimniecībām, kas realizē inovatīvus projektus, kā arī sekmē lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības palielināšanu.

7.d7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Modernizētās saimniecības kopumā ir kļuvušas produktīvākas, kas ir viens no Programmas mērķiem.

Ieteikums:

Atbalstam būtu jāklūst izteiktāk mērķētam ar labumu lauku ekonomikai vai videi (t.sk. palielināt labi apmaksātu darbavietu skaitu, vietējiem pārtikas ražošanas uzņēmumiem piegādāto produkciju, veikt pasākumus vides aizsardzībā).

7.d7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Vienlaikus ir saimniecības, kuras ir samazinājušas ražošanas apjomus arī pēc atbalsta saņemšanas.

Ieteikums:

Modernizācijas atbalstu būtu lietderīgi saistīt ar prasību nesamazināt ražošanas apjomus.

7.d7.e) Secinājums /ieteikums 5

Secinājums:

Atsevišķos gadījumos izpaužas negatīva tendence, kad saimniecības samazina vai pat neveic investīcijas pašu spēkiem, gaidot uz atbilstošu atbalstu. Tomēr šāda parādība nav visaptveroša, jo 40% no atbalstu nesaņēmušajām saimniecībām norāda, ka ir veikušas modernizāciju. Tomēr palielinās attīstības plaisa starp tām saimniecībām, kuras regulāri saņem investīciju atbalstu un tām kuras to nesaņem.

Ieteikums:

Rūpīgi izvērtēt vienam saņēmējam maksimāli piešķiramā atbalsta apjomu, ievērojot tā saimniekošanas apjomus un sabiedrisko labumu. Izvirzīt stingrākus kritērijus atbalsta saņemšanai, aktīvāk sekmējot tādu investīciju veikšanu, kas orientētas uz labumu lauku ekonomikā. Finansiāli ietilpīgu projektu (virs 200 000 EUR) gadījumos pielietot individuālu pieeju, atbalstot tikai tādus projektus kuri dod nozīmīgu pozitīvu ietekmi reģiona attīstībai.

7.d7.f) Secinājums /ieteikums 6

Secinājums:

Lai arī uz MV2A ir attiecināta vajadzība novērst nevienlīdzīgu klimatisko un citu apstākļu izraisītās sekas lauksaimnieciskajā ražošanā, pašlaik programma to pietiekamā mērā nenodrošina. Tas palielina attīstības plaisu starp attīstītākajām un mazāk attīstītajām teritorijām (tai skaitā viena reģiona ietvaros).

Ieteikums:

Izvērtēt iespēju noteikt papildus atbalsta intensitāti M04 pasākumā vismaz visnelabvēlīgākajās teritorijās – 3.kategorijas ADI, kā arī ieviest investīcijas veicinošus stimulus arī citās teritorijās ar nelabvēlīgiem apstākļiem un zemu saimniecisko aktivitāti.

7.e) CEQ05-2B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja atvieglot atbilstīgi kvalificētu lauksaimnieku ienākšanu lauksaimniecības nozarē un jo īpaši paaudžu maiņu?

7.e1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

M06.pasākuma M06.01.apakšpasākums.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 2B

MV 2A: M01., M02.1., M04.1., M16.

MV 6A: M06.3., M06.4.

Līdz 31.12.2016. ir uzsākti 265 primāri programmētie projekti un 1100 aktīvi sekundāri programmēti projekti, jo līdz 31.12.2017. netika pabeigts neviens projekts.

7.e2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Ir pieaugusi jaunu, atbilstīgi kvalificētu lauksaimnieku daļa lauksaimniecības nozarē	R3 / T5: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jaunajiem lauksaimniekiem (prioritārā joma 2B)	
Lauksaimniecības nozarē ir ienākuši atbilstīgi kvalificēti lauksaimnieki		Atbilstoši kvalificētu lauksaimnieku procentuāla daļa LAP teritorijas lauksaimniecības nozarē

7.e3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Atbilstošo rādītāju iegūšanai ir paredzēta nacionālo un Eiropas statistikas datu bāzu izmantošana, kā arī maksājumu iestādes (LAD) datu izmantošana.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Atbilstošo rādītāju iegūšanai ir izmantotas LAD un CSP datu bāzes, kā arī 2016. gada lauku saimniecību struktūras apsekojuma provizoriskā informācija.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Tā kā MV nav pabeigtu projektu, rezultāta rādītājiem nav vērtību.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Papildināts kvantitatīvais izvērtējums ar kvalitatīvo informāciju, lai apstiprinātu kvantitatīvajā analizē iegūtos faktus un pamatoti izskaidrotu, kas darbojies labāk, kāpēc un kā, un arī iegūtu izpratni par ar intervencēm saistītajiem kauzālajiem faktoriem. Šī MV novērtēšanā kvalitatīvā informācija kalpoja kā papildu informācijas avots, lai spriestu par pasākumu gaitu un iespējamām problēmām to realizācijā.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

MV vērtējumā tika izmantota fokusa grupas diskusija ar maksājumu aģentūras (LAD) pārstāvjiem, kuri vērtē iesniegtos projektus un kontrolē to realizāciju. Intervences loģikas analīzei izmantota kabineta izpētes metode (*desk research*).

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Pielietotās metodes mērķis bija apzināt maksājumu iestādes darbinieku viedokli, taču viedoklis mēdz būt subjektīvs. Ierobežoto laika resursu dēļ netika veiktas intervijas ar lauksaimnieku organizāciju pārstāvjiem. Taču ņemot vērā ka pagājis ļoti neilgs laiks kopš ex-post novērtējuma veikšanas (pabeigts 2016. gada beigās), situācija atbilstošajā jomā kopš tā laika nav būtiski mainījusies. Tādēļ, kur tas atbilstoši, izmantota arī iepriekš apzinātā informācija.

7.e4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	0,00			LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R3 / T5: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumsdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jaunajiem lauksaimniekiem (prioritārā joma 2B)	Jā	0%			LAD
Rezultātu papildrādītājs	Atbilstoši kvalificētu lauksaimnieku procentuāla daļa LAP teritorijas lauksaimniecības nozarē	Nē				CSP., n.d.
Kopīgais konteksta rādītājs	C17 - Lauksaimniecības uzņēmumiem (lauku saimniecības) - kopā (2010) (No)	Nē	69 900,00			CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C22 - Saimniecības darbaspēks - kopējais parastais lauku saimniecības darbaspēks (2010) (Persons)	Nē	159 700,00			CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C24 - Lauku saimniecības apsaimniekotāju lauksaimnieciskā izglītība - kopējā apsaimniekotāju daļa ar pamata un pilna lauksaimniecisko izglītību (2010) (% of total)	Jā	47%			CSP (2016)

Kopīgais konteksta rādītājs	C22 - Saimniecības darbaspēks - kopējais parastais lauku saimniecības darbaspēks (2010) (AWU)	Nē	75 100,00			CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C24 - Lauku saimniecības apsaimniekotāju lauksaimnieciskā izglītība - kopējā apsaimniekotāju < 35 g.v. daļa ar pamata un pilna lauksaimniecisko izglītību (2010) (% of total)	Jā	38.4%			CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C23 - Lauku saimniecības apsaimniekotāju vecuma struktūra - attiecība <35 / >= 55 g.v. (2010) (No of young managers by 100 elderly managers)	Nē	0,08			CSP (2016)

7.e5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Izmantotie dati ir iegūti no CSP un LAD. Sakarā ar pabeigto projektu trūkumu novērtējums balstīts uz intervences analīzi, konteksta rādītāju analīzi un datiem par pasākuma gaitu.

7.e6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Vajadzība (4), kas saistīta ar šo MV, programmā ir skaidri identificēta un labi pamatota situācijas aprakstā un SVID. Taču, izvērtējot šīs vajadzības nozīmi gan lauku apdzīvotības, gan lauksaimniecības nozares nākotnes kontekstā, plānotais Programmas ieguldījums šajā MV ir niecīgs: M06.1. plānotais publiskais finansējums un atbalsta saņēmēju skaits ir neliels (350 saņēmēju visā periodā un finansējums 0,9% no LAP 2014-2020 kopējā). Saskaņā ar CSP datiem, lauku saimniecību vadītāju, kuri jaunāki par 35 gadiem, ir tikai 8% no to saimniecību vadītāju skaita, kas ir vecāki par 55 gadiem (2016).

Lauku saimniecību skaits, kas varētu pretendēt uz atbalstu MV 2B, nav precīzi nosakāms, jo atbalsta kritērijos ietilpst gan lauksaimnieka vecums, gan atbilstošas izglītības esamība. Attiecībā pret lauku saimniecību kopskaitu, plānotais atbalstīto saimniecību īpatsvars MV 2B ir 0,42% (plānotais atbalstīto kopskaits 350). Tam papildus uz šo MV ir plānota sekundārā ietekme no 2370 saimniecībām, kuras plānots atbalstīt M06.3.apakšpasākumā (primārais MV 2A).

Līdz 2016. gada beigām M06.1. apakšpasākumā ir apstiprināti 265 projekti, kas tiek realizēti grantu veidā ar publisko finansējumu 40 000 EUR katram. Ievērojot, ka projektu pieņemšana apakšpasākumā M06.1. tika uzsākta 2015. g. beigās, un katrs no šiem projektiem ilgst vismaz 2 gadus, līdz šim nav pabeigto projektu. Šajos projektos kopējais publiskais finansējums ir 10,3 milj. EUR jeb 74% no plānotā. Tas nozīmē, ka lielākā daļa publiskā finansējuma ir iztērēta, un atlikušajā programmas darbības laikā pasākumu iespējams realizēt pavisam niecīgā apmērā (ja netiks veikta finanšu pārdale).

Atbalstītie projekti attiecas uz dažādām lauksaimniecības nozarēm, dominē lopkopība (gaļas un piena liellopu audzēšana).

Programmā (11.3.) ir atzīmēta sekundārā ietekme uz MV 2B no pasākuma M06 (2A). Apakšpasākumā M06.3. nav nosacījumu, kas attiecas uz paaudžu maiņu, bet iespējami gados jauni atbalsta saņēmēji. Tomēr

jāatzīmē, ka prasības atbalsta saņēmēju kvalifikācijai apakšpasākumā M06.3. ir zemākas un arī ražošanas apjoma sliekšnis ir zem tām prasībām, kas izvirzītas 2B mērķvērtībā ieskaitītajiem.

Kaut arī uz šo MV nav plānota ietekme no M04 pasākuma, tomēr M04.1 ietvaros jaunajiem lauksaimniekiem tiek sniegta papildus atbalsta intensitāte (10-20% apmērā) būvniecības vai ilggadīgo stādījumu ierīkošanas gadījumā. Pieejamie dati uzrāda 35 atbalsta saņēmējus M04 pasākumā, kas ir jaunāki par 40 gadiem. Tomēr jāatzīmē, ka informācija par vecumu pieejama tikai par 122 šī pasākuma klientiem (10% no kopskaita).

Lauku saimniecību struktūrapsekojuma jaunāko datu (par 2016. g.) analīze liecina, ka Latvijā joprojām ir ļoti zems jauno lauksaimnieku – saimniecību vadītāju īpatsvars. Saimniecību vadītāji vecumā līdz 35 gadiem ir tikai 6,7% no kopējā saimniecību vadītāju skaita. Tas ir tikai 12% no vadītāju skaita vecumā virs 55 gadiem. Turklāt lauksaimnieciskās izglītības līmenis jauno vadītāju vidū ir zemāks nekā kopumā (ar lauksaimniecisko izglītību ir 47% no visiem saimniecību vadītājiem, bet tikai 38% no jaunajiem (līdz 35 g.v.). Tas norāda uz vajadzību intensificēt paaudžu maiņu nozarē, kā arī sekmēt lauksaimnieciskās izglītības apguvi.

7.e7) Secinājumi un ieteikumi

7.e7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

MV 2B atbalstīto saimniecību skaits ir niecīgs attiecībā pret saimniecību kopskaitu, tādēļ atbalstam ir nepietiekama ietekme uz paaudžu maiņu lauksaimniecībā.

Ieteikums:

Sekmēt jauno lauksaimnieku iesaistīšanos citu MV pasākumos, kuri saistīti ar lauksaimniecības attīstību, (nosakot nozīmīgākas priekšrocības gan atbalsta saņemšanas kritērijos, gan atbalsta intensitātē līdzīgi noteiktajai papildus atbalsta intensitātei M04.1.).

7.e7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Līdz 2016. g. beigām rezervēti 74% publiskā finansējuma, līdz ar to atlikušajā programmas posmā ar esošo finansējumu var atbalstīt tikai nelielu skaitu jauno lauksaimnieku.

Ieteikums:

Izvērtējot vajadzības nozīmīgumu, palielināt atbalsta saņēmēju skaitu M06.1. (aptuveni 2 reizes – līdz 700), attiecīgi pārdalot finansējumu par labu šim apakšpasākumam. Iespējamais finansējuma avots ir tie pasākumi

(apakšpasākumi), kuros ir zema līdzekļu apguve.

7.f) CEQ06-3A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot primāro ražotāju konkurētspēju, tos labāk integrējot lauksaimniecības pārtikas aprītē, izmantojot kvalitātes shēmas, piešķirot papildu vērtību lauksaimniecības produktiem, veicinot noietu vietējos tirgos un izmantojot īsas piegādes ķēdes, ražotāju grupas un organizācijas un starpnozaru organizācijas?

7.f1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

M04.pasākuma M04.2.apakšpasākums un M09.1.apakšpasākums.

Līdz 31.12.2016. ir pabeigti 50 primāri programmētie projekti: 47 projekti apakšpasākumā 4.2.un 3 projekti apakšpasākumā 9.1.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu MV 3A

MV 2A: M01., M02.1., M04.1., M06.3., M16.

MV 5B: M04.1., M04.2.

MV 5D: M04.1., M04.2.

MV 6A: M06.4.

MV 6B: M07.2., M19.

Līdz 31.12.2016. ir pabeigti 4 sekundāri programmētie projekti šados apakšpasākumos:

M04.2.(5B) - 2

M04.2.(5D) - 1

M19.2.(6B) - 1

7.f2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Lauksaimniecības produktu realizācija ir palielinājusies		Lauksaimnieciskās izlaides pieaugums lauku saimniecībās
Primāro ražotāju kvalitātes shēmu īstenošana ir pieaugusi	R4 / T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	
Primāro ražotāju līdzdalība īsās aprites shēmās, uz kvalitāti orientētās ražotāju grupās un/vai starpnozaru organizācijās ir palielinājusies	R4 / T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	

7.f3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Kvantitatīvo rādītāju iegūšanai ir paredzēta nacionālo un Eiropas statistikas datu bāzu izmantošana, kā arī maksājumu iestādes (LAD) datu izmantošana.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Kvantitatīvo rādītāju (atbalsta saņēmēju skaits un īpatsvars) iegūšanai ir izmantotas LAD un CSP datu bāzes, kā arī pieejamie provizoriskie dati par 2016. gadu.

Rādītāja Lauksaimnieciskās izlaides pieaugums lauku saimniecībās ir izmantoti Lauksaimniecības ekonomiskā kopaprēķina dati, aprēķinot starpību starp lauksaimniecības izlaidi 2016. gadā (provizoriskie dati) un 2013. gadā.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Ievērojot nelielu atbalsta saņēmēju skaitu un profilu (galvenokārt pārtikas ražošanas uzņēmumi), šī MV novērtējumā nebija iespējams izmantot kontrafakta analīzes metodes, kā arī nav pieejami atbalstīto pārtikas ražošanas uzņēmumu darbības rezultāti 2016. gadā. Šie ierobežojumi noteica novērtējuma apjomu un izmantojamās rādītājus: tika formulēts papildus sprieduma kritērijs un tam atbilstošs papildus rezultāta rādītājs (skat tab.2.punktā).

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Sakarā ar nepietiekamu kvantitatīvo datu apjomu, kā arī lai paaugstinātu vērtējuma pamatotību, atbilžu sagatavošanā izmantotas kvalitatīvās metodes. Vienīgi ar kvalitatīvo metožu palīdzību (aptauja) bija iespējams novērtēt ienākumu atšķirības kvalitātes shēmās, ražotāju grupās u.c. iesaistītajiem un neiesaistītajiem primārajiem ražotājiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un intervijas ar Programmas īstenošanā iesaistītajām pusēm (VI). Kā papildinājums kvantitatīvajai analīzei veikta atbalsta saņēmēju/ nesaņēmēju aptauja, jautājumus strukturējot vairākos blokos.

Saistībā ar MV 3A aptaujā tika iekļauti jautājumi par saimniecību iesaistīšanos ražotāju grupās, kā arī par to, vai dalība šādā grupā ir palīdzējusi vairot ienākumus. Lai novērtētu ienākumu un citu rādītāju izmaiņu atšķirības, tika iekļauts arī jautājums, vai saimniecība piedalās kvalitātes shēmās, īsās piegādes ķēdēs vai nozaru organizācijās. Saņēmēju un nesaņēmēju aptauja tika veikta ar e-pasta aptaujas palīdzību, (skat. aprakstu pie 4.jaut.)

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Interviju ar pasākumu menedžeriem pielietošanā problēmas netika identificētas. Saņēmēju/nesaņēmēju aptauja jautājumi tika balstīti uz dihotomo un ordināro (Likerta) skalu, tādējādi novērtējums ir aptuvenš.

7.f4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalsīto saimniecību/ atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	44,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O9 - Saimniecību skaits, kuras piedalās atbalstītajās shēmās	Nē	70,00			LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R4 / T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	Jā	0.08%			LAD
Rezultātu papildrādītājs	Lauksaimnieciskās izlaides pieaugums lauku saimniecībās	Nē	14,60			LEK
Kopīgais konteksta rādītājs	C14 - Darba ražīgums lauksaimniecībā - kopā (2010 - 2012) (EUR/AWU)	Nē	4 559,00			LEK (2016) * provizoriskie dati
Kopīgais konteksta rādītājs	C16 - Darba ražīgums pārtikas rūpniecībā - kopā (2010) (EUR/person)	Nē	18 329,00			CSP (2015)

7.f5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Aptaujas datus iesniedza tikai 5 primārie un 1 sekundārais atbalsta saņēmējs šajā MV. Tādēļ aptaujas dati nav reprezentatīvi atbilstoši sniegšanai. Tā kā starp atbalsta saņēmējiem ir ļoti maz lauku saimniecību, nebija iespējams iegūt to kvantitatīvos datus par 2016. gadu. Līdz ar to novērtējums balstīts uz intervences loģikas analīzi, datiem par atbalsta saņēmēju skaitu un projektu saturu, kā arī maksājumu iestādes sniegto informāciju par projektu kvalitāti. Papildus rezultāta rādītāji raksturo kopējo attīstību sektorā.

7.f6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Atbilstoši veiktajai SVID analīzei un formulētajām vajadzībām, Latvija ir izvēlējusies atbalstu MV 3A sniegt divos virzienos: 1) Pārtikas ražošanas uzņēmumu konkurētspējas stiprināšana, palielinot lauksaimniecības produkcijas pievienoto vērtību un tirgus iespējas (pasākums M04.2); 2) Veicināt lauku saimniecību konkurētspēju, paaugstinot to ražošanas produktivitāti, atbalstot kooperāciju, tirgus pieejamību (pasākumi M04.2. un M09). Līdz ar to atbalsta saņēmēju loks ir plašāks nekā formulēts 6.novērtējuma jautājumā (ne tikai lauku saimniecības, bet arī personas/ uzņēmumi, kas veic lauksaimniecības produktu pārstrādi). Minētais atbalsta saņēmēju loks pilnībā atbilst gan Regulai (EU) Nr.1305/2013, gan P3 formulējumam.

MV 3A atvēlētais publiskais finansējums ir 5% no programmas kopējā, kas intervences analīzē novērtēts kā

samērīgs ar citiem MV. Neraugoties uz pašreizējo zemo finansējuma apguvi (4,2 milj. EUR jeb 6,3% no plānotā visam periodam), ņemot vērā salīdzinoši zemo lauksaimniecības un pārtikas produktu pievienoto vērtību, tās palielināšana ir uzskatāma par prioritāti un MV ir aktuāls. Atbilstoši MV formulējumam, turpmāk atbalsta virzībā lielāks uzsvars var tikt likts uz papildus pievienotās vērtības radīšanu lauksaimniecības uzņēmumos (lauku saimniecībās), sekmējot to iesaisti ražotāju grupās, kvalitātes shēmās, īsajās piegādes ķēdēs vai starpnozaru organizācijās. Tas uzlabotu M04.1. ietvaros sniegtā atbalsta izmantošanas efektivitāti, jo lauku saimniecībām tiek sniegts ievērojams apjoms modernizācijai, bet ir svarīgi arī sekmēt to pieeju tirgiem, kā paaugstināt to ražoto produktu pievienoto vērtību (lai mazinātu izejvielu eksportu u.tml.).

Saskaņā ar monitoringa datiem, līdz 2016.g.beigām M04.2. pasākumā ir atbalstīti 47 projekti (44 atbalsta saņēmēji). No tiem 3 projekti realizēti zemnieku saimniecībās, kuras papildus lauksaimnieciskajai ražošanai attīsta lauksaimniecības produktu pārstrādi (t.sk. mājražošana), pārējie ir pārstrādes uzņēmumi. Vēl 46 projekti ir apstiprināti (atrodas procesā). Pabeigto projektu vidējais publiskais finansējums ir 88 tūkst. EUR, tātad tie vērtējami kā vidēji lieli.

M09 pasākumā realizēti 3 projekti ar kopējo saimniecību skaitu, kas piedalās atbalsta shēmās - 70. Līdz ar to, iesaistīto saimniecību īpatsvars (rādītājs R4/T6) ir ļoti neliels (0,08%), tomēr arī plānotā vērtība visam periodam ir niecīga (0,14%). Ievērojot SVID konstatēto nepietiekamo kooperācijas un sadarbības līmeni lauksaimniecības nozarē, sasniedzamais mērķis varēja būt augstāks.

Atbilstoši LAP 2014-2020 sniegtajam lauku attīstības pasākumu pamatojumam, pārtikas ražotāju atbalsta mērķis ir vietējās produkcijas realizācijas veicināšana. To plānots vērtēt ar lauksaimnieciskās izlaides palielinājumu lauku saimniecībās. Atbilstoši LEK informācijai, tās palielinājums laikā no 2013. līdz 2016. gadam ir par 14,6 milj. EUR vai par 1,2% (izmantoti 2016.g.provizoriskie dati). Palielinājums ir vērtējams kā neliels, taču to negatīvi ietekmēja ārējie faktori, kā tirdzniecības embargo, kā arī kopumā ierobežotais pieprasījums pasaules tirgos.

Atbalsta saņēmēju daļas pieaugums lauksaimniecības produktu gala cenās šajā periodā nav novērtējams, jo MV atbalstītas tikai 3 lauku saimniecības.

Atbalsta saņēmēju pievienotās vērtības izmaiņu analīze tika veikta ar aptaujas palīdzību. Taču aptaujā piedalījās tikai 5 atbalsta saņēmēji MV 3A. To iesniegtās atbildes norāda uz neitrālu ietekmi. Līdzīga situācija novērota arī MV 2A, kas skaidrojams ar to ka veicot ieguldījumus, palielinās arī izmaksas.

Konteksta rādītāji - darba ražīgums lauksaimniecības un pārtikas nozarēs – uzrāda atšķirīgas tendences. Ja lauksaimniecībā 2015.-2016. gados ir nozīmīgs palielinājums sakarā ar lielāku pievienotās vērtības apjomu nekā 2013.-2014.g., tad pārtikas ražošanā tendence ir pretēja (2015. gadā pievienotā vērtība samazinājusies par 9%, ko radījušas tirgus svārstības un daļu noieta tirgu zaudēšana). Tomēr absolūtā izteiksmē lauksaimniecībā darba ražīgums ir ievērojami zemāks, sakarā ar nelielu īpatsvaru saimniecību, kuras sasniedz salīdzinoši augstu pievienoto vērtību uz nodarbināto.

7.f7) Secinājumi un ieteikumi

7.f7.a) *Secinājums /ieteikums 1*

Secinājums:

Atbalstu šajā MV galvenokārt izmanto pārstrādes uzņēmumi. Programmas mērķos iekļauts arī pārstrādes

sektora atbalsts, tomēr nepietiekamā mērā tiek sekmēta primāro ražotāju un pārstrādes sektora integrācija.

Ieteikums:

Sekmēt vertikālo integrāciju starp lauku saimniecībām (primārajiem ražotājiem) un pārstrādes uzņēmumiem, nolūkā palielināt primāro ražotāju saņemto ienākumu daļu.

7.f7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Realizētie projekti ir veicinājuši kooperācijas attīstību, tomēr to apmērs ir nepietiekams ņemot vērā nelielo kooperatīvos iesaistīto saimniecību skaitu, īpaši mazās saimniecības.

Ieteikums:

Sekmēt saimniecību iesaistīšanos kooperatīvos (īpaši nelielo saimniecību), analizējot veiksmīgos piemērus. Veidot filiāles, spēcīgiem kooperatīviem ar tirgus spēku.

7.f7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Pievienotās vērtības kāpums gan lauksaimniecības, gan pārtikas ražošanas nozarēs ir neliels un šīs vērtības apjoms uz vienu nodarbināto – joprojām nepietiekams.

Ieteikums:

Paaugstināt atbalsta likmi projektiem, kas veicina inovatīvu un augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu ar labām tirgus perspektīvām (t.sk. bioloģisko produktu ražošana), sekmējot arī jaunu tirgu apgūšanu un mārketinga aktivitātes.

7.g) CEQ07-3B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi ir atbalstīja lauku saimniecību riska novēršanu un pārvaldību?

7.g1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzēju pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

M05.pasākums ar M05.1. un M05.2. apakšpasākumiem un M17.pasākuma M17.1apakšpasākums.

Līdz 31.12.2016. pabeigti 1487 primāri programmēti projekti šados apakšpasākumos:

M05.1. - 25

M05.2. - 1

M17.1 - 1461

Pasākumi ar sekundārajiem ieguldījumiem MV 3B Programmā nav plānoti.

7.g2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Lauku saimniecību līdzdalība riska novēršanas un pārvaldības shēmās ir palielinājusies	R5 / T7: procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās (prioritārā joma 3B)	

7.g3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

LAD un CSP datu izmantošana

1.Metodes pielietošanas pamatojums

Atbilstošo rādītāju iegūšanai ir paredzēta nacionālo un Eiropas statistikas datu bāzu izmantošana, kā arī maksājumu iestādes (LAD) datu izmantošana.

2.Apraksts par pielietotajām metodēm

Kvantitatīvo rādītāju (atbalsta saņēmēju skaits un īpatsvars) iegūšanai ir izmantotas LAD un CSP datu bāzes, kā arī pieejamie provizorisks dati par 2016. gadu.

3.Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Līdzīgi kā citos gadījumos, kur tiek izmantoti rādītāji “procentuālais daudzums lauku saimniecību...” problēmas rada saimniecību skaita nozīmīgās izmaiņas salīdzinot ar to rādītāju, kurš izmantots programmas veidošanas laikā. Pašlaik R5 rādītājam ir izmantots sākotnējais saimniecību skaits (83 390), taču tabulā (CCI

17 rādītājs) ir norādīts jaunākais pieejamais skaits (2016.g provizoriskie dati), kas ir ievērojami mazāks.

Kvalitatīvās metodes:

Aptauja, fokusa grupas diskusija

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Mūsu izvēle bija papildināt kvantitatīvo izvērtējumu ar kvalitatīvo informāciju, lai apstiprinātu kvantitatīvajā analīzē iegūtos faktus un pamatoti izskaidrotu, kas darbojies labāk, kāpēc un kā, un arī nodrošinātu derīgu izpratni par ar intervencēm saistītajiem kauzālajiem faktoriem. Šī MV novērtēšanā kvalitatīvā informācija kalpoja kā papildu informācijas avots, lai spriestu par pasākumu gaitu un iespējamām problēmām to realizācijā.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Intervences loģikas analīzei izmantota kabineta izpētes metode (*desk research*).

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem. Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju elektroniskā aptauja (skat. izklāstu pie 4. jautājuma). Saņemtās atbildes tika apkopotas uz salīdzinātas mērķa virziena atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās.

Lai ar kvalitatīvām metodēm novērtētu riska novēršanas un vadības shēmu rezultātus uz saimniecību ekonomisko attīstību, lauku saimniecību aptaujā tika iekļauti jautājumi, par to vai saimniecība apdrošina ražošanas ēkas, sējumus un dzīvniekus, un

vai saimniecībā ir veikti profilaktiskie pasākumi dzīvnieku slimību apkarošanai (žogi, dezinfekcijas barjeras), augu karantīnas radīto seku novēršanai (stādījumu atjaunošana) vai veikta ganāmpulka atjaunošana (pēc zaudējumiem)?

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Ņemot vērā ka atbalsta apjoms šajā MV ir neliels, aptaujā iegūto rezultātu atšķirības starp atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupām lielākā mērā skaidrojamas ar citu faktoru ietekmi, nevis atbalsta saņemšanas faktu. Tas ir ņemts vērā, interpretējot rezultātus.

7.g4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	1 331,00			LAD; apdrošināšanas prēmijām atbalstīto saimniecību skaits
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	26,00			LAD; preventīvajās darbībās iesaistīto saimniecību skaits
Kopīgais rezultātu	R5 / T7: procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās	Jā	1.94%			LAD datubāze

rādītājs	riska pārvaldības shēmās (prioritārā joma 3B)					
Kopīgais konteksta rādītājs	C17 - Lauksaimniecības uzņēmumiem (lauku saimniecības) - kopā (2010) (No)	Nē	69 900,00			CSP (2016)

7.g5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Ievērojot, ka pasākumi ir atvērti salīdzinoši nesen, novērtētājiem nav pieejama pietiekama skaitliskā informācija, lai objektīvi novērtētu to rezultātus. EK izstrādātajās novērtēšanas Vadlīnijās sniegtie rādītāji raksturo tikai atbalsta saņēmēju skaitu un īpatsvaru, nevis efektivitāti. Ar aptaujas palīdzību indikatīvi vērtēta atbalsta ietekme uz ekonomisko situāciju (attiecināmie rezultāti aprakstīti pie 19.KNJ), tomēr tās interpretācijā jāņem vērā atbalsta nelielais apjoms vienam saņēmējam.

7.g6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Saimniecību riska novēršana ir formulēta kā Programmas vajadzība (7) un šim MV atvēlēti 1% no publiskā finansējuma. Šīm darbībām ir paredzēti M05 un M17 pasākumi.

M17 pasākums "Riska pārvaldība" tiek realizēts aktīvi, un tajā līdz 2016.g. beigām ir 1461 pabeigts projekts. Pavisam šajā pasākumā līdz 23.03. 2017. ir apstiprināti 4649 projekti. Tas liecina, ka lauku saimniecībām ir liela interese par apdrošināšanas prēmiju atbalstu un pasākums sekmē risku apdrošināšanu. Attiecinot uz kopējo lauku saimniecību skaitu, iesaistīto saimniecību skaits gan nav liels (nepilni 2% jeb 1331 saimniecība, iekļaujot tikai pabeigtos projektus), taču sagaidāms, ka līdz programmas beigām tas turpinās palielināties, sasniedzot plānotos 4000 saņēmēju. Ievērojot, ka atbalsta saņemšanas nosacījumi ir samērā vienkārši (pretendentam ir jāatbilst vienotā platību maksājuma saņēmēja prasībām), atbalsta pretendentu loks atbilst VPM saņēmēju skaitam.

Pasākumā saņemtā atbalsta apjoms vidēji katrā pieteikumā bija 1332 EUR. Turklāt vairāk nekā 50% gadījumos saņemtā atbalsta summa bija mazāka par 100 EUR. Turpretī lielākās atbalsta summas sasniedz 100 000 EUR vienam saņēmējam. No aptaujas datiem var izdarīt pieņēmumu, ka atbalsts ir sekmējis apdrošināšanas pakalpojumu izmantošanu (bez atbalsta apdrošināšanu veikuši tikai 31% respondentu), tomēr esošie dati neliecina par šī MV atbalsta saņēmēju ienākumu kāpumu, salīdzinot ar pārējām saimniecībām. Tas norāda uz citu faktoru darbību, kuru negatīvo ietekmi nelielais atbalsts nav spējis kompensēt. Precīzāku analīzi varēs veikt, kad būs pieejama pietiekama kvantitatīvā informācija par atbalsta saņēmēju kopu.

Ievērojot niecīgo atbalsta apjomu lielai daļai saņēmēju, būtu lietderīgi izvērtēt iespējas noteikt minimālo attiecināmo izmaksu sliekšni atbalsta saņemšanai, lai novērstu nesamērīgas izmaksas pasākuma administrēšanai. Tomēr jāreķinās, ka šādā gadījumā samazināsies atbalsta saņēmēju kopskaits. Vienlaikus, ņemot vērā ka saimniecībām ar lielu apgrozījumu ir pieejami lielāki resursi apdrošināšanas izmaksu segšanai, var noteikt diferencētu atbalsta intensitāti atkarībā no attiecināmo izmaksu summas vienā gadā.

Pasākumā ietilpst nosacījums, ka atbalstu var izmaksāt, ja apdrošināšanas polise paredz atlīdzību tikai tādā gadījumā, ja iznīcināti vairāk nekā 30% no lauksaimnieka vidējā produkcijas apjoma. Šādu nosacījumu paredz jau Regula (ES) 1305/2013. Tomēr arī produkcijas zudumi, kas nepārsniedz 30%, spēj būtiski ietekmēt lauksaimnieka finanšu stabilitāti, tādēļ tik stingra ierobežojuma nepieciešamība būtu diskutējama.

Iespējams, ka atsevišķos gadījumos, ja zudumi ir skaidri pierādāmi (sējumu izsalšana, applūšana, dzīvnieku bojāeja u.tml.), minēto sliekšni var samazināt.

M05 pasākums Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana ir specifisks pasākums, kas tiek realizēts, iestājoties noteiktiem riska apstākļiem. Latvijā programmas periodā bija specifiski apstākļi sakarā ar Āfrikas cūku mēra (ĀCM) uzliesmojumu. Pasākumā sniegts atbalsts 26 saimniecībām ar vidējo publisko finansējumu 33,4 tūkst. EUR.

No attīstības viedokļa vērtējams atzinīgi, ka daļa saimniecību (29%) šāda veida pasākumus veic arī bez īpaši mērķēta atbalsta, lai arī pasākumu saturs un respondentu interpretācija var būt atšķirīgi.

7.g7) Secinājumi un ieteikumi

7.g7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Lauku saimniecības novērtē riska vadības vajadzību, un aktīvi izmanto apdrošināšanas prēmijas daļējas kompensācijas iespēju, tomēr lielai daļai atbalsta saņēmēju publiskais finansējums ir niecīgs (~45% pieteikumu ir zem 100 EUR), līdz ar to nav konstatēta nozīmīga ietekme uz ienākumiem.

Ieteikums:

Izvērtēt iespējas noteikt minimālo publiskā finansējuma sliekšni atbalsta saņemšanai, administratīvā sloga mazināšanai. Ievērojot dažādu saimniecību atšķirīgo maksātspēju, var pakāpeniski samazināt atbalsta intensitāti atkarībā no polises cenas.

7.g7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

ES Regulas (1305/2013) nosacījumi paredz atbalstu tikai gadījumos, ja atbalsta saņēmējam tiek iznīcināti vismaz 30% no produkcijas apjoma (vai vismaz 30% no konkrētā laukā augušām kultūrām), tomēr šāds sliekšnis ierobežo atbalsta saņemšanu procentuāli mazāka kaitējuma gadījumos, kas finansiāli tomēr var būt ļoti nozīmīgs.

Ieteikums:

EK līmenī būtu diskutējams jautājums par zemāku zaudējumu sliekšni, vismaz atsevišķos pamatotos gadījumos, kad tas būtiski ietekmē lauksaimnieka finanšu situāciju.

7.h) CEQ08-4A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja atjaunot, saglabāt un uzlabot bioloģisko daudzveidību (tostarp Natura 2000 teritorijās un apgabalos, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi) un augstas dabas vērtības zemes un Eiropas ainavu stāvokli?

7.h1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

M01, M02 pasākumi un M08.3/M08.4. apakšpasākums, M10.1. apakšpasākuma divas aktivitātes, M11, M12 un M13.

Informācija par primāri programmēto pasākumu pieteikumiem līdz 31.12.2016. apkopota 7.tabulā (MV 4A uzrādīts summārais atbalsta saņēmēju skaits).

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 4A

Sekundārais ieguldījums paredzēts šādiem pasākumiem M08 un M16. Tā kā M02 un M16 pasākumos aktivitātes līdz 31.12.2016. nav uzsāktas vai nav pieejami rezultāta rādītāji, tad sekundārā ietekme no šiem pasākumiem netiek vērtēta.

Pasākums	Atbalsta saņēmēju skaits
M08	-
M10:	
BDUZ	3 885
SVIN	-
M11	3 542
M12	2 353
M13	41 848
MV 4A	51628
Mācību dalībnieku skaits apstiprinātajā projektā	
M01	1 091

7.tabula. Primāri programmēto pasākumu pieteikumi MV 4A līdz 31.12.2016.

7.h2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Atbalstītās ilggadīgo zālāju platības Natura 2000 teritorijās palielinās vai saglabājas sākotnējās platībās.		Apsaimniekoto ilggadīgo zālāju platību īpatsvars Natura 2000 teritorijās
Teritorijās ar dabiskajiem ierobežojumiem atbalstīto platību īpatsvars palielinās vai saglabājas sākotnējās platībās		Apsaimniekotās LIZ platības ADSI teritorijās
Ir atjaunota, saglabāta un nostiprināta bioloģiskā daudzveidība uz zemes, ko pārvalda saskaņā ar līgumiem	R6 / T8: procentuālais daudzums meža vai citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	

Ir atjaunota, saglabāta un nostiprināta bioloģiskā daudzveidība uz zemes, ko pārvalda saskaņā ar līgumiem	R7 / T9: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	
---	--	--

7.h3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV 4A novērtējumā veikta telpisko datu analīzes metode, izmantojot ĢIS programmatūru. Telpisko datu izmantošana nodrošina precīzāku pasākumu mērķtiecīguma analīzi novērtēšanas procesā, kā arī ļauj novērtēšanā apzināt platību pārklāšanos vairākos pasākumos.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas P4 pasākumu ieguldījuma novērtējumā veikta gan rezultātu rādītāju aprēķināšana, gan kopējo rezultāta un papildus novērtēšanas rādītāju analīze teritoriālā griezumā vides mērķteritoriju (Natura 2000, ADI teritoriju) griezumā.

Rezultāta rādītāji (R6, R7) saistīti ar platībām, to aprēķināšanai tiek izmantoti LAD sagatavotie un izsniegtie telpiskie dati. Tos veido divas datu kopas, kurām pieejami dati no 2014. gada – integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) lauku bloku slānis, kā arī atbalstam pieteikto lauku telpiskie dati. Telpisko datu izmantošana nodrošina precīzāku pasākumu mērķtiecīguma analīzi novērtēšanas procesā, kā arī ļauj novērtēšanā izslēgt platību pārklāšanos vairākos pasākumos. Šiem telpiskajiem datiem piesaistītā datu bāze satur informāciju par atbalsta saņēmēju apsaimniekotajiem laukiem, kuriem piesaistītajā datu bāzē pieejama informācija par atbalstīto lauka platību, kultūraugu veidu un izvēlēto pasākumu. Novērtējumā izmantoti dati no 2014. gada līdz 2016. gadam. Programmas M13 pasākuma novērtēšanā izmantoti LAD izsniegtie zemes vizuālā apsekojuma dati, kuri sākotnēji balstīti uz VZD kadastra informāciju. Savukārt M12 pasākuma analīzei izmantoti VMD un DAP izsniegtie telpiskie dati. Papildus rādītāju vērtību noteikšanā izmantotas potenciāli atbalsttiesīgās ADSI teritorijas, kuru platība 1 536 763 ha. Relatīvo vērtību aprēķināšanā izmantotas Programmā dotās konteksta rādītāju vērtības.

Telpisko datu apkopošanai, analīzei un attēlu veidošanai izmantota datorprogramma ArcGIS. Dati piesaistīti Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmai (LKS-92).

3. Problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

LAP 2014-2020 primāri plānotie pasākumi MV 4A ir atšķirīgi, jo starp tiem ir gan mērķtiecīgi pasākumi bioloģiskās daudzveidības aizsardzības jomā (BDUZ), gan pamata pasākumi ar vienkāršām prasībām, kuri tiek ieviesti ievērojamā Latvijas daļā (ADSI). Tādējādi ieguldījuma vērtēšanā MV 4A jāizvēlas dažādas pieejas. Minētie faktori un pieejamo datu kvalitāte rada problemātisku atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju rezultātu salīdzināšanu, jo praktiski nav iespējams iegūt datus par nesaņēmēju platībām. M13 pasākuma ieguldījuma novērtēšanā problēmu rada tas, ka telpiskajos datos nav pieejama informācija par M13 pasākumā atbalstītajām platībām. Lai risinātu konstatētās problēmas šajā novērtējumā izmantots eksperta vērtējums, noteikti papildus novērtēšanas rādītāji un izmantotas kvalitatīvās metodes.

Pasākumu definētie rezultātu rādītāji ir šo pasākumu aktivitāšu iznākumi. Tomēr iznākuma rādītāju sasniegšana tiešā veidā nenodrošina, ka pēc pasākuma noteikumiem sekmīgi apsaimniekotā platība dos

ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, jo ne visos MV 4A pasākumos ir precīzi definētas uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu vērstas prasības. Tādējādi nepieciešams izvēlēties papildus rādītājus.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Kvalitatīvās metodes tika izmantotas atbildes uz jautājumu sagatavošanā iegūto rezultātu pārbaudei un triangulācijai.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas ieguldījuma MV 4A raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja.

Aptaujā tika iekļauts jautājums par to, vai saimniecībās ir veikti pasākumi apsaimniekoto platību dabas vērtību (zālāju uzturēšanā, aizsargājamo sugu aizsardzībā u.tml.) saglabāšanā un uzlabošanā. Atbildes uz šo jautājumu snieguši 867 aptaujātie, no kuriem 275 bija tādi, kuri ir saņēmuši atbalstu gan investīciju, gan platību maksājumos, 420 atbalsta saņēmēji tikai platību maksājumos (M10, M11, M13 pasākumos) un 172 atbalsta nesaņēmēji. Aptaujas rezultāti izmantoti gan kopējā viedokļa noskaidrošanai un raksturošanai par aktivitātēm lauku saimniecībās saistībā ar bioloģisko daudzveidību, gan atšķirību starp MV 4A saņēmēju un nesaņēmēju noskaidrošanai.

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem, un atsevišķu ieinteresēto pušu intervēšana un viedokļa noskaidrošana.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Veiktajā aptaujā atbildes par dabas vērtību apsaimniekošanu varēja ietekmēt arī saimniecībās veiktie “zaļināšanas” pasākumi, kuru potenciālā ietekme ņemta vērā rezultātu interpretācijā.

7.h4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O6 - Atbalstītā faktiskā platība (ha)	Nē	1 298 209,00			LAD, LIZ platības
Kopīgais iznākuma rādītājs	O6 - Atbalstītā faktiskā platība (ha)	Nē	35 299,00			LAD, meža zemes
Kopīgais rezultātu rādītājs	R6 / T8: procentuālais daudzums meža vai citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	Jā	1%			LAD
Kopīgais rezultātu	R7 / T9: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai	Jā	72%			Novērtētāju aprēķins

rādītājs	daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)					
Rezultātu papildrādītājs	Apsaimniekoto ilggadīgo zālāju platību īpatsvars Natura 2000 teritorijās	Nē	56 047,00	60,50		Novērtētāju aprēķins
Rezultātu papildrādītājs	Apsaimniekotās LIZ platības ADSI teritorijās	Nē	4,00			
Kopīgais konteksta rādītājs	C18 - Lauksaimniecības platība - Kopējā LIZ (2010) (ha)	Nē	1 930 591,00			CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C29 - Meži un citas meža zemes (tk) - kopā (2010) (1000 ha)	Nē	3 468,00			VMD (2015)

7.h5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.h6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Kopumā MV 4A Programmas uzbūvē saistās ar vajadzību *Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana lauksaimniecības un meža zemēs*. MV 4A un saistītā vajadzība ir pamatota daļēji atbilstoši, jo atsevišķiem pasākumiem un apakšpasākumiem ieguldījuma pamatojums nav pietiekami precīzs. Atbilstoši pamatoti 4A MV ir primāri programmētie pasākumi – M10.1., M11, M12. Savukārt primāri programmētajiem pasākumiem M13, M10.4., M01, M02, M08 ieguldījums MV 4A pamatots vispārīgi. Pasākumos M10 un M11 atbalsta saņēmēji uzņemas vairāku gadu saistības.

Saistībā ar rādītāju izvēli atzīmējams, ka atbalstītās platības vai to īpatsvars daļēji raksturo pasākumu ieguldījumu uz bioloģisko daudzveidību, jo pasākumi M11 un M13 ir plānoti kā pamata pasākumi plašām LIZ platībām bez specifiskiem nosacījumiem bioloģiskās daudzveidības vai ainavu aizsardzībai. Līdz ar to saikne starp sprieduma kritērijiem un MV 4A rādītājiem nav izteikta, taču tā pastāv.

MV 4A atvēlēts ievērojams publiskais finansējums no Programmas kopējā finansējuma, jo šajā mērķa virzienā tiek apsaimniekotas 72,3% Latvijas LIZ platības un atbalstīti 62% lauku saimniecību. Lielākie pasākumi ir M13 un M11. Programmā MV 4A plānotās mērķa vērtības LIZ ir sasniegtas un pat pārsniegtas, savukārt meža zemēs rezultativitāte ir 88%. Lai gan kopumā ieguldījums MV 4A attiecināms tikai uz 1% no Latvijas meža platībām. Izvēlētie papildus novērtēšanas rādītāji indikatīvi raksturo MV 4A ieguldījumu Natura 2000 teritorijās un ADSI teritorijās. Ilggadīgie zālāji Natura 2000 teritorijās 2016. gadā veido 60,5% no LIZ. Taču atzīmējams, ka Programmas sākumposmā 2014. gadā tie bija 66%. Tas liecina, ka Natura 2000 teritorijās samazinās platību maksājumus atbalstītās ilggadīgo zālāju platības. ADSI teritorijās atbalstītās LIZ platības 2016. gadā ir nedaudz pieaugušas. No Programmā sniegtās informācijas noprotams, ka rādītāja T9 mērķa vērtība noteikta bez pasākumā M13 atbalstītajām platībām. Tādējādi secināms, ka pēc 2016. gada datiem minētā mērķa vērtība ir 16,4% un tā pārsniedz plānoto (14,59) vērtību. Tomēr arī atzīmējams, ka šajā situācijā šī mērķa vērtība neaptver visus MV 4A pasākumus un vienam no Programmas finansiāli ietilpīgākajiem pasākumiem M13 LAP 2014-2020 nav noteikts rezultāta rādītājs. Tā kā M13 pasākums vērsts pret zemes pamešanas risku mazināšanu un atklātu

ainavu uzturēšanu, tad tā nozvērtēšanai papildus izmantojami arī ikgadēji LAD veiktā zemes vizuālā apsekojuma dati. Salīdzinot 2014. un 2016. rezultātus secināms, ka ADSI teritorijās neapsaimniekotās platības nedaudz samazinās (1. kategorijas teritorijās par 1%, 2. kategorijā – 1,6%, 3. kategorijā – 2,4%). Šāda tendence vērtējama pozitīvi un liecina arī par pasākuma M13 pozitīvu ieguldījumu.

Līdzšinējā Programmas divu gadu periodā atsevišķos pasākumos konstatētas ievērojamas atbalstīto platību izmaiņas, piemēram, M11 atbalstītās platības kopš 2014. gada pieaugušas par 51%. Tas saistīts ar vairākiem faktoriem:

- Uzsākot programmu, sertificētās platības pārsniedz iepriekšējā periodā atbalstītās, tāpēc no jauna piesakot visas platības, tās pieauga;
- Platības maksimāli tika pieteiktas Programmas sākumā, jo atbalsta saņēmēji pēc iepriekšējā perioda pieredzes apzinās, ka programmas nākamajos gados iespējams jaunas platības pieteikt vairs nevarēs (2017. gadā jaunas platības M11 var pieteikt tikai atsevišķos gadījumos);
- Pieaudzis pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas;
- Zālājiem Programmā par aptuveni 30% samazināta atbalsta likme
- Saskaņā ar jaunajiem nosacījumiem pēc 2 gadu pārejas perioda ir iespējams neturpināt platību apsaimniekošanu ar bioloģiskajām metodēm, tāpēc pastāv risks, ka M11 apsaimniekotās platības turpmāk samazināsies.

Atzīmējams arī, ka Programmas periodā atbalstīto platību struktūrā pieaugušas graudaugu platības un samazinājušās ilggadīgo zālāju platības (t.sk., uzarot zālājus), kas tieši MV 4A kontekstā nav pozitīva tendence.

Šajā programmā M10.1 apakšpasākumā BDUZ aktivitātē, lai sasniegtu labāku rezultātu, tika uzsākta jauna pieeja, dalot bioloģiski vērtīgos zālājus vairākās kategorijās pēc ražības klases, kā arī ieviešot nosacījumu iziet obligātu apmācību par bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu. Šāda mērķorientēta pieeja MV 4A ieguldījuma kontekstā vērtējama pozitīvi, lai gan izvēlētais pieejas ieviešanu būtiski ietekmē aktuālas informācijas trūkums par BVZ stāvokli un attiecīgo zālāja klasi. Līdz ar to joprojām 70% zālāju tiek pieteikti atbalstam 0. klasē. Tomēr šādas platības ar katru gadu pamazām samazinās, pieaugot mērķorientēti atbalstītajām platībām.

Starp organizētajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamas kā saistītas ar MV 4A:

- Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana;
- Vidi saudzējoša meža apsaimniekošana privātajos mežos;
- Meža bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un saglabāšana mežizstrādē, kultūrvēsturiskie objekti mežā.

Kopumā P4 tēmās līdz šim apmācīti 1091 interesenti, no kuriem 90% (982) apmeklējuši obligātās apmācības BDUZ aktivitātē par zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošanu. Apmācības brīvprātīgi apmeklējušo interesentu skaits patlaban ir neliels, taču atzīmējams arī, ka vairākās tēmās apmācības vēl nav uzsāktas.

Novērtēšanas ietvaros veiktās aptaujas rezultāti liecina, ka pēc respondentu domām atbalsta saņemšanai mērķa virzienā 4A ir nozīmīga pozitīva ietekme uz pasākumu veikšanu apsaimniekoto platību dabas vērtību (atklātu ainavu uzturēšanā, zālāju apsaimniekošanā, aizsargājamo sugu aizsardzībā u.tml.) saglabāšanā un uzlabošanā.

Kopumā veiktā datu analīze apliecina, ka MV 4A noteiktie mērķa rādītāji ir sasniegti. Attiecībā pret noteiktajām mērķa vērtībām Programmas ieguldījums, kurš galvenokārt saistāms ar atklātu ainavu uzturēšanu, ir nozīmīgs. Lai gan mērķtiecīgs LAP 2014-2020 ieguldījums bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā Programmas periodā ir pieaudzis, tomēr tas joprojām vērtējams kā neliels.

7.h7) Secinājumi un ieteikumi

7.h7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas ieguldījums MV 4A galvenokārt saistāms ar atklātu ainavu uzturēšanu plašās LIZ teritorijās.

Ieteikums:

Veidot mērķtiecīgāku intervenci bioloģiskās daudzveidības (MV 4A) kontekstā prioritāri Natura 2000 teritorijās.

7.h7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

MV 4A noteiktās mērķa vērtības ir sasniegtas.

Ieteikums:

7.h7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

M11 pasākumam raksturīgs ievērojams atbalstīto platību pieaugums.

Ieteikums:

Nepieciešams izvērtēt publiskā finansējuma pieejamību MV 4A līdz 2020. gadam.

7.h7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Pasākuma M13 plānotie rezultāti nav iekļauti MV 4A mērķa rādītājā.

Ieteikums:

Precizēt iznākuma mērķa rādītāju T9 vai ieviest intervences loģikā M13 pasākumam papildus rādītāju.

7.i) CEQ09-4B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja uzlabot ūdens apsaimniekošanu, tostarp mēslojuma un pesticīdu pielietošanu?

7.i1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

Primāri programmētie pasākumi ir M01, M02, M10.1. apakšpasākuma divas aktivitātes un pasākums M11. Nozīmīgākie pasākumi MV 4B ir M11 un M10.1. aktivitātes - *vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā un rugāju lauks ziemas periodā*. Tie ir platību maksājumi, kuros atbalsta saņēmēji uzņemas vairāku gadu saistības. MV 4B plānoto pasākumu rādītāji parādīti tabulā. M01 pasākumā norādīts līdz šim par videi draudzīgām metodēm apmācīto skaits.

Informācija par primāri programmēto pasākumu pieteikumiem līdz 31.12.2016. apkopota 8.tabulā.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1A

Sekundārais ieguldījums paredzēts no pasākuma M16. Tā kā šajā pasākumā aktivitātes līdz 31.12.2016. nav uzsāktas, tad sekundārā ietekme no M16 netiek vērtēta.

Pasākums	Atbalsta saņēmēju skaits
M10:	1710
VSMPPD	277
RLZP	1 433
M11	3 575
MV 4B	4 984
Mācību dalībnieku skaits apstiprinātajā projektā	
M01	300

8.tabula. Primāri programmēto pasākumu pieteikumi MV 4B un 4C līdz 31.12.2016.

7.i2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Īpaši jutīgās teritorijās un riska ūdensobjektos ar ūdens kvalitātes uzlabošanu apsaimniekotu LIZ īpatsvars palielinās vai saglabājas sākotnējā apmērā		LIZ īpatsvars, kurās piemēro uz ūdens kvalitātes uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus ĪJT un riska ūdensobjektos ar izklaidēto piesārņojumu
Ūdens kvalitāte ir uzlabojusies	R8 / T10: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)	

7.i3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Saskaņā ar vadlīnijām (*Assessment of RDP Results: How to prepare for reporting on Evaluation in 2017*) MV 4B novērtējumā veikta telpisko datu analīzes metode, izmantojot ĢIS programmatūru. Telpisko datu izmantošana nodrošina precīzāku pasākumu mērķtiecīguma analīzi novērtēšanas procesā, kā arī ļauj novērtēšanā apzināt platību pārklāšanos vairākos pasākumos.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

MV 4B ieguldījuma novērtējumā veikta gan rezultātu rādītāju aprēķināšana, gan telpisko datu analīze MV 4B kontekstā. Tā kā rezultāta rādītājs (R8) un papildus novērtēšanas rezultāta rādītāji saistīti ar platībām, tad to aprēķināšanai tiek izmantoti LAD sagatavotie un izsniegtie telpiskie dati. Tos veido divas datu kopas, kurām pieejami dati no 2013. gada – integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) lauku bloku slānis, kā arī atbalstam pieteikto lauku telpiskie dati. Šiem telpiskajiem datiem piesaistītā datu bāze satur informāciju par atbalsta saņēmēju apsaimniekotajiem laukiem, kuriem piesaistītajā datu bāzē pieejama informācija par atbalstīto lauka platību, kultūraugu veidu un izvēlēto pasākumu. Novērtējumā izmantoti dati par atbalstītajām platībām 2015. un 2016. gadā. Kopējiem rezultātiem un papildus novērtēšanas rādītājiem veikta analīze teritoriālā mērķteritoriju (MK noteikumos noteiktās ĪJT un riska ūdensobjektu teritorijas) griezumā. Telpisko datu apkopošanai, platību aprēķiniem, analīzei un attēlu veidošanai izmantota datorprogramma ArcGIS. Dati piesaistīti Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmai (LKS-92). Platību īpatsvara aprēķiniem izmantots Programmā norādītais konteksta rādītājs par LIZ platībām Latvijā.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Izaicinājumi kvantitatīvo metožu pielietošanā MV 4B novērtēšanai saistāmas ar šādiem faktoriem:

- Vides monitoringa rezultāti saistībā ar ūdens kvalitāti izmantojami kopējā stāvokļa raksturošanai Latvijā, taču atbalstīto platību telpiskās izklādes dēļ nav izmantojami MV 4B ieguldījuma novērtēšanai, neveicot specifiskas gadījumu izpēti (*Case studies*);
- Programmā nav dotas aktuālas ar ūdens kvalitāti saistītu konteksta rādītāju vērtības, piemēram, slāpekļa un fosfora bilance;
- LAP 2014-2020 plānotie pasākumi MV 4B ir pamata pasākumi ar standarta prasībām un tiek ieviesti visā Latvijas teritorijā, tādējādi ieguldījuma vērtēšana ūdens resursu aizsardzībā ir komplicēta.

Lai risinātu konstatētās problēmas, šajā novērtējumā izmantots eksperta vērtējums un kvalitatīvās metodes.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Kvalitatīvās metodes tika izmantotas atbildes uz jautājumu sagatavošanā iegūto rezultātu izvērtēšanai, pārbaudei un triangulācijai.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas ieguldījuma MV 4B raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja. Aptaujā tika iekļauts jautājums par to, vai saimniecībās ir samazināts (uz platības vienību) minerālmēsļu un pesticīdu apjoms. Atbildes uz šo jautājumu snieguši 867 aptaujātie, no kuriem 275 bija

tādi, kuri ir saņēmuši Programmas atbalstu gan investīciju, gan platību maksājumos, 420 atbalsta saņēmēji tikai platību maksājumos (M10, M11, M13 pasākumos) un 172 Programmas atbalsta nesaņēmēji. Tā kā tieši MV 4B atbalstu saņēmušie respondenti nav nosakāmi, tad respondentu atbildes netika dalītas MV 4B atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās. Taču aptaujas rezultāti izmantoti kopējā viedokļa noskaidrošanai un raksturošanai par aktivitātēm lauku saimniecībās saistībā ar ūdens kvalitātes aizsardzību un uzlabošanu.

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem, un atsevišķu ieinteresēto pušu intervēšana un viedokļa noskaidrošana.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nav.

7.i4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	Nē	4 984,00			Novērtētāju aprēķins
Kopīgais iznākuma rādītājs	O6 - Atbalstītā faktiskā platība (ha)	Nē	331 705,00			Novērtētāju aprēķins
Kopīgais rezultātu rādītājs	R8 / T10: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)	Jā	18.5%			Novērtētāju aprēķins
Rezultātu papildrādītājs	LIZ īpatsvars, kurās piemēro uz ūdens kvalitātes uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus ĪJT un riska ūdensobjektos ar izklieģto piesārņojumu	Nē	16,00			Novērtētāju aprēķins
Kopīgais konteksta rādītājs	C18 - Lauksaimniecības platība - Kopējā LIZ (2010) (ha)	Nē	1 930 591,00			CSP (2016)

7.i5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.i6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas intervencē MV 4B aprakstīta un plānota kopā ar MV 4C. Vērtējot MV 4B nozīmi

Programmas intervences loģikā konstatēts:

- nav minēta zināšanu nozīme un aprakstīts to ieguldījums ūdens kvalitātes aizsardzībā;
- SVID vājās vietas saistībā ar ūdens kvalitātes aizsardzību aprakstītas vispārīgi;
- nav izsekojams, kāds būtu M08 pasākuma ieguldījums ūdens kvalitātes uzlabošanā.

Saistībā ar citu pasākumu ieguldījumu pozitīvi vērtējams, ka riska ūdensobjektos M04 pasākumā meliorācijas sistēmu renovācijai paredzēta augstāka atbalsta intensitāte, ja tiek veidoti videi draudzīgi elementi.

Programmā MV 4B atvēlētais publiskais finansējums ir 226,9 milj. Jau patlaban Programmā noteiktā mērķa vērtība rezultāta rādītājam R8 ir sasniegta un pat nedaudz pārsniegta. Vērojama tendence, ka minētā vērtība turpina palielināties ar katru nākamo gadu. Līdz ar to pastāv risks, ka Programmas beigu periodā var nepietikt ar atvēlēto publisko finansējumu. Mērķa vērtības meža zemēs Programmā nav noteiktas. ĪJT un riska ūdensobjektos MV 4B apsaimniekoto LIZ platību īpatsvars ir 16%, savukārt ārpus ĪJT un riska ūdensobjektiem MV 4B platības ir 23%. Lai mērķtiecīgāk virzītu atbalstu MV 4B būtu nepieciešams šos rādītājus vismaz izlīdzināt.

Starp organizētajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamās kā saistītas ar MV 4B:

- Lauksaimnieciskās ražošanas ietekme uz vidi;
- Bioloģiskā lauksaimniecība;
- Augu aizsardzības līdzekļu pareiza, precīza un ekonomiska lietošana.

Kopumā minētajās tēmās līdz šim apmācīti 300 interesenti, no kuriem 239 saistībā ar bioloģisko lauksaimniecību. Patlaban apmācības nav uzsāktas vairākās MV 4B tēmās, piemēram, *Integrētā augu audzēšanas sistēma un lauksaimnieciskā ražošana, vides prasībām atbilstoši inženiertehniskie risinājumu lauku saimniecībās* u.c.

Zināmā mērā Programmas pozitīvo ieguldījumu MV 4B apstiprina veiktās aptaujas rezultāti, jo respondentu grupā, kurā bija visvairāk aptaujāto MV 4B, ir visaugstākais respondentu īpatsvars 58%, kuri apliecinājuši minerālmēsļu un pesticīdu apjoma (uz platības vienību) samazināšanu. Tāpat atzīmējams, ka uz MV 4B ir pozitīva ietekme no projektiem MV 5D, jo tehnoloģijas, kuras samazina izlietoto minerālmēsļu apjomu un noteci no kūtsmēsļu krātuvēm samazina piesārņojumu virszemes un pazemes ūdeņos. Fokusgrupas intervijā ar LAD pārstāvjiem pozitīvs devums MV 4B atzīmējams arī LAD elektroniskajā pieteikšanās sistēmā nodrošinātajai iespējai atbalsta saņēmējiem veidot mēslošanas plānus.

Lai gan plānotie rezultāta rādītāji ir sasniegti, veiktā datu analīze apliecina, ka Programmas periodā ieguldījums MV 4B vērtējams kā vidējs. Tas lielākoties saistāms ar preventīvu ūdens kvalitātes aizsardzību.

7.i7) Secinājumi un ieteikumi

7.i7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

MV 4B plānotais rezultāta rādītājs ir sasniegts, tomēr veiktā datu analīze apliecina, ka Programmas periodā ieguldījums MV 4B vērtējams kā vidējs.

Ieteikums:

Ieguldījumu MV 4B realizēt mērķtiecīgāk ĪJT un riska ūdensobjektos.

7.i7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmas ieguldījums MV 4C ir pamatots vispārīgi, nenodefinējot prioritārās mērķteritorijas un specifiskus atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Ieteikums:

Veidot mērķtiecīgāku intervenci augsnes apsaimniekošanas (MV 4C) kontekstā.

7.i7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

MV noteiktā mērķa rādītāja vērtība ir pārsniegta par 11%.

Ieteikums:

Pastiprināti kontrolēt publiskā finansējuma pieejamību līdz 2020. gadam MV 4B.

7.j) CEQ10-4C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu?

7.j1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzēju pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi:

Mērķa virzienā 4C primāri programmēti ir pasākumi M01, M02, M10.1. apakšpasākuma divas aktivitātes un pasākums M11. Nozīmīgākie pasākumi MV 4C ir M11 un M10.1. aktivitātes - *vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā un rugāju lauks ziemas periodā*. Tie ir platību maksājumi, kuros atbalsta saņēmēji uzņemas vairāku gadu saistības. MV 4C plānoto pasākumu rādītāji parādīti tabulā. M01 pasākumā norādīts par videi draudzīgām metodēm apmācīto skaits, t.sk., saistībā ar augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu.

Informācija par primāri programmēto pasākumu pieteikumiem līdz 31.12.2016. apkopota 4.tabulā (skat. 9.novērtēšanas jautājumu).

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1A

Sekundārais ieguldījums MV 4C paredzēts no pasākuma M16. Tā kā šajā pasākumā aktivitātes līdz 31.12.2016. nav uzsāktas, tad sekundārā ietekme no M16 netiek vērtēta.

7.j2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Īpaši jutīgās teritorijās un riska ūdensobjektos ar augsnes kvalitātes uzlabošanu apsaimniekotu LIZ īpatsvars palielinās vai saglabājas sākotnējā apmērā		LIZ īpatsvars, kurās piemēro uz augsnes kvalitātes uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus ĪJT un riska ūdensobjektos ar izkliedēto piesārņojumu
Augsnes apsaimniekošana ir uzlabota	R10 / T12: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)	

7.j3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV 4C novērtējumā veikta telpisko datu analīzes metode, izmantojot ĢIS programmatūru. Telpisko datu izmantošana nodrošina precīzāku pasākumu mērķtiecīguma analīzi novērtēšanas procesā, kā arī ļauj novērtēšanā apzināt platību pārklāšanos vairākos pasākumos.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

MV 4C ieguldījuma novērtējumā veikta gan rezultātu rādītāju aprēķināšana, gan telpisko datu analīze MV 4C kontekstā. Tā kā rezultāta rādītājs (R10) un papildus novērtēšanas rezultāta rādītāji saistīti ar platībām, tad to aprēķināšanai tiek izmantoti LAD sagatavotie un izsniegtie telpiskie dati. Tos veido divas datu kopas, kurām pieejami dati no 2013. gada – integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS)

lauku bloku slānis, kā arī atbalstam pieteikto lauku telpiskie dati. Šiem telpiskajiem datiem piesaistītā datu bāze satur informāciju par atbalsta saņēmēju apsaimniekotajiem laukiem, kuriem piesaistītajā datu bāzē pieejama informācija par atbalstīto lauka platību, kultūraugu veidu un izvēlēto pasākumu. Novērtējumā izmantoti dati par atbalstītajām platībām 2015. un 2016. gadā. Kopējiem rezultātiem un papildus novērtēšanas rādītājiem veikta analīze teritoriālā mērķteritoriju (MK noteikumos noteiktās ĪJT un riska ūdensobjektu teritorijas) griezumā. Telpisko datu apkopošanai, platību aprēķiniem, analīzei un attēlu veidošanai izmantota datorprogramma ArcGIS. Dati piesaistīti Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmai (LKS-92). Platību īpatsvara aprēķiniem izmantots Programmā norādītais konteksta rādītājs par LIZ platībām Latvijā.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Izaicinājumi kvantitatīvo metožu pielietošanā MV 4C novērtēšanai saistāmas ar šādiem faktoriem:

- Latvijā netiek veikts visaptverošs augšņu monitorings, tamdēļ augšņu rādītāji nav izmantojami MV 4C ieguldījuma novērtēšanai, neveicot specifiskas gadījumu izpēti (*Case studies*);
- Nav pieejami novērtēšanā izmantojami telpiskie dati par augsnes eroziju;
- LAP 2014-2020 plānotie pasākumi MV 4C ir galvenokārt preventīvi pasākumi ar standarta prasībām un tiek ieviesti visā Latvijas teritorijā, tādējādi ieguldījuma vērtēšana augsnes resursu aizsardzībā ir komplicēta.

Lai risinātu konstatētās problēmas, šajā novērtējumā izmantots eksperta vērtējums un kvalitatīvās metodes.

Kvalitatīvās metodes:

Kvalitatīvās metodes tika izmantotas atbildes uz jautājumu sagatavošanā iegūto rezultātu pārbaudei un triangulācijai.

Programmas ieguldījuma MV 4B raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja (skat. 3. nodaļu). Aptaujā tika iekļauts jautājums, kurš attiecināms arī uz augsnes resursu apsaimniekošanu, vai saimniecībās ir samazināts (uz platības vienību) minerālmēsļu un pesticīdu apjoms. Atbildes uz šo jautājumu snieguši 867 aptaujātie, no kuriem 275 bija tādi, kuri ir saņēmuši Programmas atbalstu gan investīciju, gan platību maksājumos, 420 atbalsta saņēmēji tikai platību maksājumos (M10, M11, M13 pasākumos) un 172 Programmas atbalsta nesaņēmēji. Tā kā tieši MV 4C atbalstu saņēmušie respondenti nav nosakāmi, tad respondentu atbildes netika dalītas MV 4C atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās. Taču aptaujas rezultāti izmantoti kopējā viedokļa noskaidrošanai un raksturošanai par aktivitātēm lauku saimniecībās saistībā ar augsnes kvalitātes aizsardzību un augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu.

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem, un atsevišķu ieinteresēto pušu intervēšana un viedokļa noskaidrošana.

7.4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais	O4 - Atbalstīto saimniecību/	Nē	4 984,00			Novērtētāju aprēķins

iznākuma rādītājs	atbalsta saņēmēju projektu skaits					
Kopīgais iznākuma rādītājs	O6 - Atbalstītā faktiskā platība (ha)	Nē	331 705,00			Novērtētāju aprēķins
Kopīgais rezultātu rādītājs	R10 / T12: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)	Jā	18.5%			Novērtētāju aprēķins
Rezultātu papildrādītājs	LIZ īpatsvars, kurās piemēro uz augsnes kvalitātes uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus ĪJT un riska ūdensobjektos ar izkliedēto piesārņojumu	Nē	16,00			Novērtētāju aprēķins
Kopīgais konteksta rādītājs	C18 - Lauksaimniecības platība - Kopējā LIZ (2010) (ha)	Nē	1 930 591,00			CSP (2016)

7.j5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Latvijā trūkst mūsdienās aktualizētas un datu analīzē par ieguldījumu MV 4C izmantojamas informācijas par LIZ platībām ar augsnes erozijas risku.

7.j6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas intervencē MV 4C aprakstīts un plānots kopā ar MV 4B. Vērtējot MV 4C nozīmi Programmas intervences loģikā konstatēts:

- nav minēta zināšanu nozīme un aprakstīts to potenciālais ieguldījums labvēlīgā augsnes apsaimniekošanā;
- trūkumi saistībā ar augsnes kvalitātes aizsardzību aprakstīti vispārīgi;
- nav izsekojams, kāds būtu M08 pasākuma ieguldījums augsnes apsaimniekošanas uzlabošanā.

Programmā MV 4c atvēlētais publiskais finansējums ir 226,9 milj. Jau patlaban Programmā noteiktā mērķa vērtība rezultāta rādītājam R10 ir sasniegta un pat nedaudz pārsniegta. Vērojama tendence, ka minētā vērtība turpina palielināties ar katru nākamo gadu. Līdz ar to pastāv risks, ka Programmas beigu periodā var nepietikt ar atvēlēto publisko finansējumu. Mērķa vērtības meža zemēs Programmā nav noteiktas. ĪJT un riska ūdensobjektos MV 4C apsaimniekoto LIZ platību īpatsvars ir 16%., šāds rādītājs vērtējams kā salīdzinoši zems. Savukārt ārpus ĪJT un riska ūdensobjektiem MV 4C platības ir 23%.

Starp organizētajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamas kā saistītas ar MV 4C:

- Lauksaimnieciskās ražošanas ietekme uz vidi;
- Bioloģiskā lauksaimniecība;

Kopumā minētajās tēmās līdz šim apmācīti 259 interesenti, no kuriem 239 saistībā ar bioloģisko

lauksaimniecību. Patlaban apmācības nav uzsāktas vairākās MV 4C tēmās, piemēram, *Piemērotu kultūraugu sugu un agrotehnikas izvēle atbilstoši Latvijas agro klimatiskajiem apstākļiem, Papuvju un slāpekli piesaistošu kultūraugu izmantošana augšņu auglības uzlabošanā* u.c.

Lai gan plānotie rezultāta rādītāji ir sasniegti, veiktā datu analīze apliecina, ka Programmas periodā ieguldījums MV 4C vērtējams kā maz līdz vidēji nozīmīgs.

7.j7) Secinājumi un ieteikumi

7.j7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Lai gan plānotie rezultāta rādītāji ir sasniegti, veiktā datu analīze apliecina, ka Programmas periodā ieguldījums MV 4C vērtējams kā mazs vai vidējs.

Ieteikums:

7.j7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmas ieguldījums MV 4C ir pamatots vispārīgi, nenodefinējot prioritārās mērķteritorijas un specifiskus atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Ieteikums:

Veidot mērķtiecīgāku intervenci augsnes apsaimniekošanas (MV 4C) kontekstā.

7.j7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

MV noteiktā mērķa rādītāja vērtība ir pārsniegta par 11%.

Ieteikums:

Pastiprināti kontrolēt publiskā finansējuma pieejamību līdz 2020. gadam MV 4B.

7.k) CEQ11-5A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja palielināt ūdens izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā?

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Mērķa virziens 5A Programmā nav izvēlēts.

7.l) CEQ12-5B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē?

7.11) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

Mērķa virzienā 5B primāri programmētas ir divas aktivitātes M04.1. un M04.2. apakšpasākumos - modernizācija lauksaimniecībā emisiju samazināšanai un modernizācija pārtikas pārstrādē enerģijas efektivitātei. Projektu realizācija uzsākta 2015. gadā un līdz 2016. gada beigām realizēti septiņi projekti, t.sk., pārstrādes ražotņu modernizācijā, siltumnīcu kompleksa attīstībā, piena lopkopības un augkopības attīstībā. Līdz 01.04.2016. šajā mērķa virzienā ir uzsākti vēl vairāk projektu, salīdzinot ar pabeigtajiem. Programmā 5B MV atvēlēti 28 milj. EUR no publiskā finansējuma.

Līdz 31.12.2016. pabeigti 7 primāri programmētie projekti: 5 projekti apakšpasākumā 4.1. un 2 projekti apakšpasākumā 4.2.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 5B

Sekundārā ietekme MV 5B paredzēta no pasākumiem M01, M02 un M16. Taču šajos pasākumos aktivitātes MV 5B līdz 31.12.2016. nav uzsāktas, tāpēc sekundārā ietekme netiek vērtēta.

7.12) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Enerģijas izmantošanas efektivitāte lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē ir pieaugusi.		R14: Enerģijas izlietojuma efektivitātes pieaugums pārtikas ražošanā atbilstītajos pārstrādes uzņēmumos, t naftas ekvivalenta/ standarta izlaides vienību (saražotās produkcijas vienību).
Enerģijas izmantošanas efektivitāte lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē ir pieaugusi.		R14: Enerģijas izlietojuma efektivitātes pieaugums lauksaimniecībā atbilstītajās lauku saimniecībās, t naftas ekvivalenta/ standarta izlaides vienību
Enerģijas izmantošanas efektivitāte lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē ir palielinājusies	T15: Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā (prioritārā joma 5B)	

7.13) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV novērtējumā ir izmatota dokumentu kvantitatīvā analīze, balstoties uz LAD apkopotiem datiem par pabeigtajiem projektiem. Specifiskas kvantitatīvās metodes šī MV novērtēšanai netiek izmantotas, jo uz 2017. gada sākumu nav pieejami dati par enerģijas izlietojumu un standarta izlaidi lauku saimniecībās un pārstrādes uzņēmumos pēc projektu pabeigšanas. Tāpat atzīmējams, ka kopējais projektu skaits ir salīdzinoši neliels, lai izmantotu specifiskas kvantitatīvās metodes.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Rādītāji T15 un O2 ir iegūti no LAD datu bāzes. Rezultāta rādītājs R14 līdz 31.12.2016. nav pieejams, tāpēc tas nav iekļauts novērtējumā. Rādītājiem T15 un O2 aprēķinātās bruto vērtības atbilst absolūtajām vērtībām, jo nav pieejami dati par investīcijām energoefektivitātē programmas sākumā, līdz ar to pieņemts, ka finansējums bija 0 EUR.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Problēmas kvantitatīvo metožu pielietošanā MV 5B novērtēšanai saistāmas ar vairākiem faktoriem:

- Lai gan MV 5B ir pabeigti projekti, uz 31.12.2016. vēl nav pieejami dati par primārās enerģijas gala patēriņu un saražoto produkciju. Līdz ar to nav iespējams sniegt novērtējumu par rezultāta rādītājiem pirms un pēc projekta ieviešanas;
- Līdz 31.12.2016. pabeigti tikai septiņi projekti, kas ir salīdzinoši maz attiecībā pret plānoto;
- Pabeigti projekti ievērojami atšķiras pēc ieguldījuma veida, tāpēc rezultāta rādītāja analīzē tas turpmāk jāņem vērā;
- Programmā nav sniegta aktualizēta informācija par enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē, tādējādi problemātiska ir Programmas ieguldījuma apmēra novērtēšana MV 5B nozarēs un Latvijā kopumā.

Lai risinātu konstatētās problēmas, šajā novērtējumā izmantots eksperta vērtējums un kvalitatīvās metodes.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Tā kā novērtēšanā bija problemātiska kvantitatīvo metožu izmantošana un konstatēto atziņu pārbaudei ar triangulācijas metodi atbilstoši vadlīnijām atbildes sagatavošanā tika izmantotas kvalitatīvās metodes.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas ieguldījuma MV 5B raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja.

Aptauja tika iekļauts jautājums arī par energoefektivitātes uzlabošanu (iekārtām, tehnoloģijām, ēkām). Tā kā līdz šim MV 5B pabeigti tikai septiņi projekti, tad respondentu atbildes netika dalītas atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās. Aptaujas rezultāti izmantoti kopējā viedokļa noskaidrošanai par aktivitātēm lauku saimniecībās saistībā ar energoefektivitāti. Uz jautājumu par energoefektivitāti atbildes sniedza 867 aptaujātie.

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem, kā arī atsevišķu ieinteresēto pušu intervijas un viedokļa noskaidrošana.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nozīmīgākās problēmas MV 5B novērtēšanā saistās ar datu nepieejamību un nelielo pabeigto projektu skaitu, kā arī to, ka nebija iespējams izveidot atbalsta nesaņēmēju kontroles grupu salīdzināšanai. Lai sniegtu atbildes uz novērtēšanas jautājumu izmantotas šādas metodes - eksperta novērtējums, balstoties uz pieejamajiem aptaujas un pabeigto projektu datiem.

7.14) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Calculated gross value out of which Primary contribution	Calculated gross value out of which Secondary contribution, including LEADER/CLLD contribution	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O2 - Kopējais investīciju apjoms	Nē	3 188 608,00					LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	T15: Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā (prioritārā joma 5B)	Nē	3 188 608,00					LAD
Rezultātu papildrādītājs	R14: Enerģijas izlietojuma efektivitātes pieaugums lauksaimniecībā atbalstītajās lauku saimniecībās, t naftas ekvivalenta/ standarta izlaides vienību	Nē						
Rezultātu papildrādītājs	R14: Enerģijas izlietojuma efektivitātes pieaugums pārtikas ražošanā atbalstītajos pārstrādes uzņēmumos, t naftas ekvivalenta/ standarta izlaides vienību (saražotās produkcijas vienību).	Nē						

7.15) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Galvenie rezultāta rādītāji no pabeigtiem projektiem par enerģijas izlietojuma efektivitāti 2017. gada sākumā vēl nav pieejami, tāpēc nav iespējams pilnvērtīgi veikt rādītāju analīzi un līdz ar to arī pasākuma ieguldījuma novērtēšanu.

7.16) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas intervences loģikā 5B pamatojums ir vispārīgs, jo SVID konstatējumi šajā MV nav iekļauti, savukārt atbilstošā vajadzība nenorāda uz primāru MV 5B ieguldījumu nepieciešamību Latvijā.

Līdz 31.12.2017. MV 5B M04. pasākumā ir pabeigti septiņi projekti, no kuriem divi ir realizēti pārtikas

pārstrādes uzņēmumos, bet pieci lauku saimniecībās. Realizētie projekti pārtikas pārstrādē saistāmi ar konditorejas produktu un saldējuma ražošanu modernizāciju. Savukārt lauku saimniecībās energoefektivitātes projektos realizēta siltumnīcu kompleksa izbūve, kā arī energoefektīvu iekārtu iegāde piena lopkopībā, bet trīs projekti saistīti ar ieguldījumiem augkopībā, t.sk., graudu kaltes būvniecību.

Tā kā līdz 2015. gadam mērķtiecīgas investīcijas lauku saimniecību un pārtikas pārstrādes energoefektivitātē no LAP finansējuma netika veiktas, tad līdzšinējais finansējums uzskatāms kā būtisks ieguldījums MV 5B. Programmas ietekmē MV 5B ieguldītās investīcijas palielinājušās par 3,2 milj. EUR (no tiem izmaksātais publiskais finansējums ir 1,472 milj. EUR), ieviešot energoefektīvākus risinājumus lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē. Līdz šim pabeigto projektu finansējums sastāda 11% no plānotā, taču, ņemot vērā arī uzsāktos projektus, tas veido 36%. Patlaban pārtikas pārstrādē realizētie projekti sastāda tikai 4% no MV 5B paredzētā publiskā finansējuma, turklāt šis finansējums nesastāda pat 1% no energoefektivitātes aktivitātei atvēlētā finansējuma pārtikas pārstrādē. Ieinteresēto pušu pārstāvji min, ka šāda zema finansējuma apguve saistīta ar atsevišķiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem, kurus problemātiski izpildīt. Tā kā finansējuma apguve mērķa virzienā pirmajos divos gados bija salīdzinoši zema, tad 2016. gadā tika grozīti pasākuma nosacījumi, pieļaujot būvēt arī graudu kaltes ar rekuperācijas sistēmām, kā arī patlaban tiek gatavoti MK noteikumu grozījumi, lai veicinātu projekta pieteikumus pārtikas pārstrādē.

Rezultāta rādītāji par enerģijas patēriņu pēc projekta realizācijas nav pieejami, tāpēc atbildes sniegšanai netiek izmantoti. Tas lielākoties saistāms ar to, ka projekti uzsākti 2015. gadā un pabeigti 2016. gada beigās. Tomēr atzīmējams, ka visiem projektiem pieteikumā tika iekļauts energoaudits, kurš apliecina aktivitātes ieguvumus energoefektivitātē vismaz par 20%. Intervijā ar LAD pārstāvjiem tika atzīmēts, ka līdz šim energoaudita izmantošana projektu pieteikumos vērtējama pozitīvi un nav konstatētas problēmas to pielietošanā.

MV 5B sekundārā ietekme paredzēta no M01 un M02 pasākumiem. Starp potenciālajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamas kā saistītas ar MV 5B:

- Izmaksu efektīvie siltumnīcefekta gāzu emisiju (SEG) ierobežojošie pasākumi augkopībā ražošanas un SEG samazināšanai uz produkcijas vienību;
- Izmaksu efektīvie SEG emisiju ierobežojošie pasākumi lopkopības saimniecībās energoefektivitātes optimizēšanai;
- Progresīvas (jaunas) prakses un zinātnes atziņu pielietojamība energoresursu un apkārtējai videi draudzīgu tehnoloģiju apgūvē pārtikas ražošanas uzņēmumos;
- Inovācijas zaļās ražošanas jomā.

Tomēr līdz šim apmācības šajās tēmās praktiski nav notikušas, tāpēc Programmas ieguldījums nav nosakāms.

Programmā kā iespējams ieguldījums minēts arī ka, investīciju pasākumu ietvaros ieguldījumiem energoefektīvāku būvju un iekārtu iegādei tiks piemērota augstāka atbalsta intensitāte projektiem, kuri saistīti ar MV 5B. Taču patlaban nav iegūts apstiprinājums, ka šādi risinājumi ieviestajos pasākumos tiek izmantoti.

Ieguldījumam MV 5B ir nozīmīgs devums arī lauku saimniecību un pārstrādes uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanā, jo realizētie projekti samazina ražošanas izmaksas. Minēto atziņu par konkurētspējas uzlabošanas apstiprina arī aptaujas rezultāti. Respondentiem, kuri veikuši energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, atbildēs ir norādīta ienākumu samazināšanās, tomēr tā ir mazāka nekā tiem atbildētājiem, kuri nav veikuši energoefektivitātes pasākumus. Atzīmējams, ka veiktajā aptaujā 42% no atbalsta saņēmējiem

investīciju pasākumos atbildēja, ka ir veikuši ieguldījumus energoefektivitātes uzlabošanā (iekārtām, tehnoloģijām, ēkām). Ņemot vērā salīdzinoši zemo pabeigto projektu skaitu MV 5B, secināms, ka energoefektivitāte ir aktuāls jautājums lauksaimniekiem, ka veiktās aktivitātes citos MV arī rada uzlabojumus enerģijas izmantošanas efektivitātē un ka neliela daļa atbalsta saņēmēju veic ieguldījumus energoefektivitātē arī bez Programmas atbalsta.

Lai gan rezultāta rādītāju iztrūkums neļauj sniegt precīzu atbildi uz novērtēšanas jautājumu par Programmas devumu enerģijas izmantošanas pieaugumā, veiktā informācijas analīze ļauj secināt, ka līdz šim Programmas ietekmē novērojams neliels pieaugums enerģijas efektivitātē lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē.

7.17) Secinājumi un ieteikumi

7.17.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas ietekmē novērojams neliels pieaugums galvenokārt enerģijas izmantošanas efektivitātē lauku saimniecībās un nebūtisks pieaugums energoefektivitātē pārtikas pārstrādē.

Ieteikums:

7.17.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmas intervences loģikā pamatojums par primāro ieguldījumu MV 5B ir vispārīgs.

Ieteikums:

Iekļaut SVID un 5B pamatojumā precīzāku informāciju par faktisko un potenciālo lauksaimniecības un pārtikas pārstrādes modernizācijas devumu enerģijas efektivitātē.

7.17.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Līdz šim ļoti zema ir finansējuma apguve pārtikas pārstrādē, kas saistīta ar atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

Ieteikums:

Nepieciešams noskaidrot zemās aktivitātes iemeslus projektiem pārtikas pārstrādē un precizēt atbalsta saņemšanas nosacījumus vai pārdalīt pieejamo finansējumu aktivitātēm, kuras samazina SEG izmešus lauksaimniecībā.

7.17.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Nepieciešams noskaidrot zemās aktivitātes iemeslus projektiem pārtikas pārstrādē un precizēt atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Ieteikums:

Veicināt aktivitātes MV 5B pasākumos M01, M02 un M16.

7.m) CEQ13-5C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām?

7.m1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

Mērķa virzienā 5C primāri programmēts M06.4. apakšpasākuma aktivitāte *atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību izveidei un attīstībai (biogāzes ražošana)*. Taču līdz šim LAP 2014-2020 projekti šajā apakšpasākumā nav uzsākti.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 5C

Sekundārā ietekme MV 5C paredzēta no pasākumiem M01, M02 un M16. Taču šajos pasākumos aktivitātes MV 5C līdz 31.12.2016. nav uzsāktas, tāpēc sekundārā ietekme netiek vērtēta.

7.m2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Atjaunojamo energoresursu piegāde ir palielinājusies	R15: Atbalsfītajos projektos saražotie atjaunojamie energoresursi (prioritārā joma 5C)*	
Atjaunojamo energoresursu piegāde ir palielinājusies	T16: Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā (prioritārā joma 5C)	
Atjaunojamo energoresursu izmantošana ir pieaugusi		Kopējie ieguldījumi atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanai, ko atbalsta LAP;

7.m3) Piemērotās metodes

Tā kā saistībā ar Programmas primāro ieguldījumu MV 5C nav pabeigtu un uzsāktu projektu, tad novērtējums, izmantojot kvantitatīvās un kvalitatīvās metodes, netiek veikts.

Kvantitatīvās metodes:

Netiek pielietotas

Kvalitatīvās metodes:

Netiek pielietotas

7.m4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Calculated gross value out of which Primary	Calculated gross value out of which Secondary contribution, including	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
----------------	--------------------------------------	-------	------------------	--------------------------	---	---	-------------------------	----------------------------

					contribution	LEADER/CLLD contribution		
Kopīgais rezultātu rādītājs	R15: Atbalstītajos projektos saražotie atjaunojamie energoresursi (prioritārā joma 5C)*	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	T16: Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā (prioritārā joma 5C)	Nē						
Rezultātu papildrādītājs	Kopējie ieguldījumi atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanai, ko atbalsta LAP;	Nē						

7.m5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.m6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

LAP 2014-2020 MV 5C sniegtie SVID konstatējumi un apraksti ir vispārīgi un daļēji pamatoti situācijas aprakstā, arī ar MV 5C saistītā vajadzība - *Veicināt SEG emisiju samazināšanu lauksaimniecībā un atjaunojamo energoresursu izmantošanu* ir vāji pamatota.

Programmā 5C MV atvēlēti 16 milj. EUR publiskā finansējuma 25 potenciāliem atbalsta saņēmējiem/darbībām. Taču, tā kā saistībā ar Programmas primāro ieguldījumu MV 5C nav pabeigtu un uzsāktu projektu, tad novērtējums netika veikts. Pēc vadošās iestādes skaidrojuma ieguldījuma neveikšanu MV 5C saistīta ar Latvijas valsts Ministru kabineta 2015. gada 15. decembra lēmumu līdz 2020. gada 1. janvārim pārtraukt piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem obligātā iepirkuma ietvaros. Tādējādi pasākuma īstenošana (biogāzes ražošanas atbalsts) ar mērķi pārdot saražoto enerģiju patlaban nav rentabla. Tomēr atzīmējams, ka Programmā pasākuma aprakstā minēts, ka saražotā enerģija pārsvarā būtu izmantojama saimniecības vajadzībām. Tāpēc ieteicams vadošajai iestādei papildus izvērtēt situāciju, vai ir saimniecības, kuras varētu izmantot visu vai lielāko daļu saražoto enerģiju savām vajadzībām, un tad attiecīgi lemt par aktivitātes uzsākšanas nepieciešamību.

MV 5C sekundārā ietekme paredzēta no M01 un M02 pasākumiem. Starp mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamās kā saistītas ar MV 5C:

- Fermentācijas atlieku (digestāta) un notekūdeņu dūņu izmantošana lauksaimniecībā;
- Izmaksu efektīvie SEG emisiju ierobežojošie pasākumi lopkopības saimniecībās energoefektivitātes optimizēšanai;
- Koksnes biomasas ieguve enerģijas ražošanai.

Tomēr līdz šim apmācības šajās tēmās nav notikušas, tāpēc Programmas ieguldījums nav nosakāms.

Līdzšinējā LAP 2014-2020 ieviešanas periodā Programma nav veicinājusi atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.

7.m7) Secinājumi un ieteikumi

7.m7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Līdzšinējā LAP 2014-2020 ieviešanas periodā Programma nav veicinājusi atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.

Ieteikums:

Vadošajai iestādei jāizlemj par turpmāko intervenci MV 5C.

7.m7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmas intervences loģikā pamatojums par primāro ieguldījumu MV 5C ir daļēji pamatots.

Ieteikums:

7.m7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Pasākumos M01, M02 un M16 nav uzsāktas aktivitātes MV 5C.

Ieteikums:

Veicināt aktivitātes MV 5C pasākumos M01, M02 un M16.

7.n) CEQ14-5D - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi palīdzēja samazināt siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā?

7.n1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

Mērķa virzienā 5D primāri programmētas ir divas aktivitātes M04.1. un M04.2. apakšpasākumos - *modernizācija lauksaimniecībā emisiju samazināšanai* un *modernizācija pārstrādē emisiju samazināšanai*. Projektu realizācija uzsākta 2015. gadā un līdz 2016. gada beigām realizēts 41 projekts: 40 projekti apakšpasākumā 4.1. un viens projekts apakšpasākumā 4.2.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 5D

Sekundārā ietekme MV 5D paredzēta no pasākumiem M01, M02 un M16. Taču šajos pasākumos aktivitātes MV 5D līdz 31.12.2016. nav uzsāktas, tāpēc, sniedzot atbildi uz 14. novērtēšanas jautājumu, sekundārā ietekme netiek vērtēta.

7.n2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Ar bioloģiskās un integrētās lauksaimniecības metodēm apsaimniekotas platības samazina slāpekļa un metāna emisijas		Pasākumā M11 un M10.1 (VSMPD) apsaimniekotās aramzemes, ha
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas	R18: Samazinātas metāna un slāpekļa oksīda emisijas (prioritārā joma 5D)*	
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas	R19: Samazinātas amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)*	
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas	R16 / T17: procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)	
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas	R17 / T18: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz SEG un/vai amonjaka emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 5D)	
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas		LIZ (ha), kurā piemēro uz slāpekļa oksīda un metāna emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus
Siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā ir samazinātas		LLV, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)

7.n3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV 5D novērtējumā ir izmatota dokumentu kvantitatīvā analīze, balstoties uz LAD apkopotiem datiem par pabeigtajiem projektiem. Specifiskas kvantitatīvās metodes šī MV novērtēšanai netiek izmantotas, jo uz 2017. gada sākumu nav pieejami dati par slāpekļa oksīda, metāna un amonjaka samazinājumu lauku saimniecībās un pārstrādes uzņēmumos pēc projektu pabeigšanas.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Rādītāji R16/T17 un R17/T18 ir iegūti no LAD datu bāzes par projektiem. Rezultāta rādītāji R18 un R19 līdz 31.12.2016. nav pieejami, tāpēc tie nav iekļauti novērtējumā. Rādītāji R16/T17 un R17/T18 aprēķināti, balstoties uz konteksta rādītājiem, kuru vērtības sniegtas Programmā. Papildus novērtēšanas rādītāja *Pasākumā M11 un M10.1 (Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā) apsaimniekotās aramzemes* vērtības noteikšanā izmantoti LAD sagatavotie un izsniegtie telpiskie dati par 2016. gadu. Tos veido atbalstam pieteikto lauku telpiskie dati, kuriem piesaistītā datu bāze satur informāciju par atbalsta saņēmēju lauka platību, izvēlēto pasākumu un kultūraugu veidiem, kas ļauj noteikt aramzemju platības M11 pasākumā. Telpisko datu apkopošanai, analīzei un platību aprēķināšanai izmantota datorprogramma ArcGIS.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Problēmas kvantitatīvo metožu pielietošanā MV 5D novērtēšanai saistāmas ar šādiem faktoriem:

- Lai gan MV 5D ir pabeigti projekti, uz 31.12.2016. vēl nav pieejami dati par rādītājiem slāpekļa oksīda un metāna emisijas samazinājums atbalstītājās saimniecībās (CO2 ekvivalents), kā arī amonjaka emisijas samazinājums atbalstītājās saimniecībās, t. Līdz ar to nav iespējams sniegt novērtējumu par rezultāta rādītājiem pirms un pēc projekta ieviešanas, kā arī nevarēja izveidot atbalsta saņēmēju/nesaņēmēju kontroles grupas salīdzināšanai;

- Programmā nav sniegta aktualizēta informācija par pārrēķināto SEG izmešu apjomu, kā arī slāpekļa oksīda, metāna un amonjaka emisijām augkopībā un lopkopībā, tādejādi problemātiska ir Programmas ieguldījuma apmēra novērtēšana MV 5D Latvijā kopumā.

Lai risinātu konstatētās problēmas, šajā novērtējumā izmantots eksperta vērtējums un kvalitatīvās metodes.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Tā kā novērtēšanā bija problemātiska kvantitatīvo metožu izmantošana, tad konstatēto atziņu pārbaudei ar triangulācijas metodi atbilstoši vadlīnijām atbildes sagatavošanā tika izmantotas kvalitatīvās metodes.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Lai sniegtu atbildes uz novērtēšanas jautājumu izmantotas šādas metodes - eksperta novērtējums, balstoties uz pieejamajiem aptaujas un pabeigto projektu datiem.

Programmas ieguldījuma MV 5D raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja. Aptaujā tika iekļauts jautājums par to, vai saimniecībās ir samazināts (uz platības vienību) minerālmēsļu un pesticīdu apjoms. Atbildes uz šo jautājumu snieguši 867 aptaujātie, no kuriem 275 bija tādi, kuri ir saņēmuši Programmas atbalstu gan investīciju, gan platību maksājumos, 420 atbalsta saņēmēji tikai platību

maksājumos (M10, M11, M13 pasākumos) un 172 Programmas atbalsta nesaņēmēji. MV 5D veiktajos pasākumos ar primāro ieguldījumu aptaujā tika saņemtas atbildes tikai no diviem respondentiem, tāpēc respondentu atbildes netika dalītas MV 5D atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās. Taču aptaujas rezultāti izmantoti kopējā viedokļa noskaidrošanai un raksturošanai par aktivitātēm lauku saimniecībās.

Fokusgrupa ar LAD pārstāvjiem par projektiem un pasākumiem, un atsevišķu ieinteresēto pušu intervēšana un viedokļa noskaidrošana.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Starp aptaujātajiem bija tikai divi MV 5D atbalsta saņēmēji.

7.n4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Calculated gross value out of which Primary contribution	Calculated gross value out of which Secondary contribution, including LEADER/CLLD contribution	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais rezultātu rādītājs	R18: Samazinātas metāna un slāpekļa oksīda emisijas (prioritārā joma 5D)*	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	R19: Samazinātas amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)*	Nē						
Kopīgais rezultātu rādītājs	R16 / T17: procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)	Jā	0.06%					LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R17 / T18: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz SEG un/vai amonjaka emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 5D)	Jā	1.3%					LAD

Rezultātu papildrādītājs	Pasākumā M11 un M10.1 (VSMPPD) apsaimniekotās aramzemes, ha	Nē	124 355,00					Novērtētāju aprēķins
Rezultātu papildrādītājs	LIZ (ha), kurā piemēro uz slāpekļa oksīda un metāna emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus	Nē	23 377,00					LAD
Rezultātu papildrādītājs	LLV, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)	Nē	297,00					LAD
Kopīgais konteksta rādītājs	C18 - Lauksaimniecības platība - Kopējā LIZ (2010) (ha)	Nē	1 930 591,00					CSP (2016)
Kopīgais konteksta rādītājs	C21 - Ganāmpulka vienības - kopā (2010) (LSU)	Nē	474 630,00					CSP

7.n5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Galvenie rezultāta rādītāji no pabeigtiem projektiem par slāpekļa, metāna un amonjaka emisiju samazinājumu 2017. gada sākumā vēl nav pieejami, tāpēc nav iespējams pilnvērtīgi veikt rādītāju analīzi un līdz ar to arī pasākuma ieguldījuma novērtēšanu.

7.n6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas ieguldījums MV 5D izvēlētajā vajadzībā *Veicināt SEG emisiju samazināšanu lauksaimniecībā un atjaunojamo energoresursu izmantošanu* kopumā ir pamatots, taču tas galvenokārt balstīts uz vispārīgām atziņām, ka modernas tehnoloģijas un risinājumi ļauj samazināt SEG izmešus. Programmā nav sniegts skaidrojums pārtikas pārstrādes ieguldījumam MV 5D. LAP 2014-2020 SVID analīzē minēts pamatojums bioloģiskās lauksaimniecības ieguldījumam MV 5D, taču M11 pasākuma sekundārā ietekme MV 5D nav plānota. Tāpat sekundāra ietekme MV 5D būtu attiecināma arī no M10.1 apakšpasākuma aktivitātes *Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā*.

MV 5D izvēlētie pasākumi saistāmi ar ievērojamām publiskā finansējuma investīcijām attiecībā pret potenciālo SEG samazinājumu.

Programmā MV 5D atvēlēti 16,4 milj., EUR no publiskā finansējuma. Līdz šim MV 5D pabeigti 41

projekts, kas veido 13% no plānoto darbību skaita. No tiem tikai viens projekts veikts aktivitātē *modernizācija pārstrādē emisiju samazināšanai*, kurā uzstādītas saules baterijas. Atzīmējams, ka šāda tipa projekts ir vairāk atbilstošs MV 5B, nevis 5D. Savukārt lauksaimniecībā MV 5D ir pabeigti 40 projekti, no kuriem vairāk nekā 30 ir saistīti ar precīzās lauksaimniecības tehnikas iegādi graudkopības saimniecībās. Tikai trīs projekti ir veikti lopkopības saimniecībās, tāpēc ar MV 5D saistītais LLV daudzums ir neliels un patlaban veido tikai 0,7% no plānotās vērtības. Savukārt lauksaimniecības zemēm, kurās piemēro uz Slāpekļa oksīda un metāna emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus, mērķa vērtība Programmā nav noteikta. Patlaban MV 5D pabeigtajos projektos apsaimniekotās LIZ platības veido 1,3% no Latvijas kopējās LIZ. Šāda rādītāja vērtība divu gadu periodā vērtējama kā salīdzinoši zema-vidējā un turpmākajos gados to būtu nepieciešams palielināt vismaz līdz 5% (100 tūkst. ha). Papildus novērtēšanas rādītāja *Pasākumā M11 un M10.1 (Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā) apsaimniekotās aramzemes* vērtība ir 124 355 ha, kas vērtējams kā nozīmīgs MV 5D pozitīvi ietekmējošs rādītājs. Salīdzinot sasniegtos platību rādītājus MV 5D atzīmējams, ka patlaban sekundārais ieguldījums pārsniedz MV 5D primāro ieguldījumu.

Programmas ieguldījumiem MV 5D ir pozitīva ietekme uz vides aspektiem, jo īpaši MV 4B, jo tehnoloģijas, kuras samazina izlietoto minerālmēsli apjomu un noteci no kūtsmēsli krātuvēm, samazina piesārņojumu virszemes un pazemes ūdeņos. Patlaban MV 5D atbalstīto platību izvietojums Latvijā ir salīdzinoši vienmērīgs. Lai palielinātu ieguldījumu arī MV 4B būtu ieteicams mērķtiecīgāk atbalstīt aktivitātes ĪJT un/vai riska ūdensobjektos. Patlaban no MV 5D apsaimniekotajām platībām atrodas tikai 11%, bet riska ūdensobjektos – 51%. MV 5D atbalstīto platību teritoriālais sadalījums redzams 8. attēlā.

Programmas ieguldījuma novērtējumā MV 5D nozīmīgākajiem rezultāta rādītājiem par slāpekļa oksīda, metāna un amonjaka samazinājumu kvantitatīvās vērtības no pabeigtajiem projektiem vēl nav pieejamas, tāpēc atbildes sniegšanai šie rādītāji netiek izmantoti. Tas galvenokārt saistāms ar to, ka projekti pabeigti tikai 2016. gadā. Fokusgrupā ar LAD pārstāvjiem tika atzīmēts, ka līdz šim MV 5D projektu pieteikumos tiek izmantoti dati no SEG izmešu kalkulatora (<http://www.vbf.llu.lv/lv/seg-emisiju-kalkulators>), kuri norāda uz plānoto SEG izmešu samazinājumu veiktajās aktivitātēs. Šo rādītāju izmantošana vērtējama pozitīvi, un no projektu pieteicēju puses nav konstatētas problēmas to pielietošanā. Pozitīvs devums MV 5D atzīmējams arī LAD elektroniskajā pieteikšanās sistēmā nodrošinātajai iespējai atbalsta saņēmējiem veidot mēslošanas plānus.

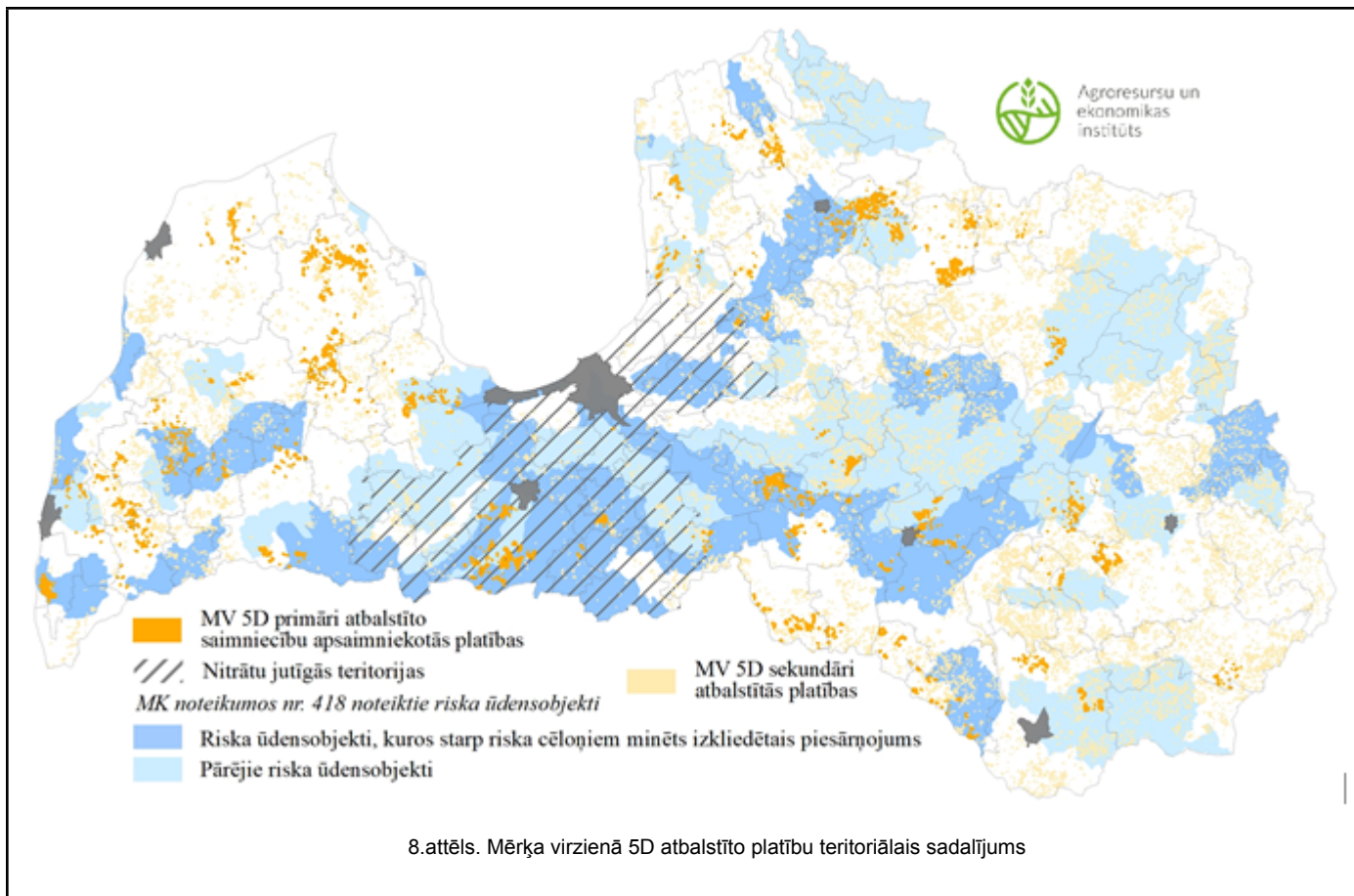
Līdz šim pabeigto projektu publiskais finansējums ir tikai 5% (777 990 no 16,4 milj. EUR) no LAP 2014-2020 plānotā MV 5D. Šāds rādītājs divu gadu periodā vērtējams kā zems.

Starp potenciālajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamas kā saistītas ar MV 5D:

- Emisiju samazināšanas pasākumi lopkopības saimniecībās;
- Lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšana;
- Precīzās lauksaimniecības tehnoloģijas, to lietošanas un izmantošanas ekonomiskā analīze;
- Jaunāko tehnoloģiju izmantošana lauksaimniecības produkcijas ražošanā lopkopībā.

Tomēr līdz šim apmācības šajās tēmās nav notikušas.

Apkopotā informācija par pabeigtajiem projektiem MV 5D un sekundāro ietekmi ļauj secināt, ka divu gadu periodā Programma tikai nedaudz palīdzējusi samazināt slāpekļa oksīda, metāna un amonjaka emisijas lauksaimniecībā. Taču turpmāk programmas ieguldījumu ir iespējams uzlabot un palielināt.

7.n7) Secinājumi un ieteikumi

7.n7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programma līdz šim nelielā apjomā ir sekmējusi siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas samazināšanu lauksaimniecībā.

Ieteikums:

7.n7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Programmā nav aprakstīts pārtikas pārstrādes potenciālais ieguldījums MV 5D.

Ieteikums:

Precizēt Programmā plānoto pārtikas pārstrādes sektora ieguldījumu MV 5D.

7.n7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Līdzšinējais Programmas ieguldījums attiecībā pret plānoto ir zems.

Ieteikums:

Nepieciešams noskaidrot zemās aktivitātes iemeslus un uzlabot pasākuma ieviešanu.

7.n7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Pasākumos M01, M02 un M16 nav uzsāktas aktivitātes MV 5D.

Ieteikums:

Veicināt aktivitātes MV 5D pasākumos M01, M02 un M16.

7.n7.e) Secinājums /ieteikums 5

Secinājums:

Izmaksu efektivitāti MV 5D attiecībā pret potenciālo SEG samazinājumu nav sagaidāma nozīmīga.

Ieteikums:

Ieteicams atbalstīt aktivitātes ar pēc iespējas augstāku efektivitāti SEG samazināšanā atbilstoši Programmā minētajam tieši lauksaimniecības sektorā.

7.o) CEQ15-5E - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja oglekļa uzglabāšanu un piesaisti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā?

7.o1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzēju pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

M08 apakšpasākumi – M08.1. atbalsts apmežošanai un meža zemes izveidei un M08.5. atbalsts ieguldījumiem meža ekosistēmu izturētspējas un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai.

Līdz 31.12.2017 ir pabeigti 810 primāri programmētie projekti: atbalsts izmaksāts 76 saņēmējiem apakšpasākumā M08.1 un 734 atbalsta saņēmējiem apakšpasākumā M08.5.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 1A

Sekundārais ieguldījums paredzēts no M08, M12, M01, M02 un M16.pasākumiem. Visos minētajos pasākumos ar sekundāro ietekmi, izņemot M16, aktivitātes MV 5E ir uzsāktas, bet nav pabeigtas.

7.o2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Oglekļa uzglabāšana un piesaiste lauksaimniecībā un mežsaimniecībā ir palielinājusies	R20 / T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	
Oglekļa uzglabāšana un piesaiste lauksaimniecībā un mežsaimniecībā ir palielinājusies		Kopējais mežsaimniecībā piesaistītā oglekļa daudzums, CO2 ekv.t.
Pieaudzis tādas lauksaimniecības un meža zemes daudzums, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti	R20 / T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	
Pieaudzis tādas lauksaimniecības un meža zemes daudzums, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti		Meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)

7.o3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV 5E novērtējumā ir izmatota rādītāju kvantitatīvā analīze, balstoties uz LAD apkopotiem datiem par pabeigtajiem projektiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Rādītāji R20/T19 ir iegūti no LAD datu bāzes par projektiem MV 5E. Primārais ieguldījums MV 5E līdz šim saistāms tikai ar meža zemēm, tāpēc īpatsvara aprēķināšanai tiek izmantoti konteksta rādītāji par meža platībām, kuru vērtības sniegtas Programmā. Mežsaimniecībā piesaistītā oglekļa daudzums tiek aprēķināts

balstoties uz mežzinātnes institūta "Silava" izstrādāto aprēķina metodiku, kura tiek izmantota Latvijas nacionālajā ziņojumā par SEG izmešiem ZIZIM sektorā (*Information on LULUCF actions in Latvia*).

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Problēmas kvantitatīvo metožu pielietošanā MV 5E saistāmas ar faktoru, ka nav patlaban nav pieejama precīzāka informācija par mežaudžu, kurās veiktas kopšanas aktivitātes un meža ieaudzēšana, sastāvu (mežaudzes vecumu, sugu sastāvu, augšanas apstākļu tipu, precīzu atrašanās vietu, zemes kvalitāti u.c.). Tāpat komplicēta ir profilaktisko pasākumu (uguns novērošanas torņu u.tml.) ieguldījuma novērtēšana. Savukārt sekundārās ietekmes novērtēšanai nav izstrādāti piesaistītā un uzglabātā oglekļa aprēķinu metodoloģiskie risinājumi, piemēram, no M10 un M12 pasākuma.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Konstatēto rezultātu pārbaudei ar triangulācijas metodi un papildus informācijas iegūšanai atbilstoši vadlīnijām atbildes sagatavošanā tika izmantotas arī kvalitatīvās metodes.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas ieguldījuma MV 5E raksturošanai tika izmantota novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja (). Aptaujā tika iekļauts jautājums par to, vai Programmas divu gadu periodā ir koptas jaunaudzis un mežaudzes, kā arī ieaudzēts mežs. Starp 867 aptaujātajiem 275 bija tādi, kuri ir saņēmuši Programmas atbalstu gan investīciju, gan platību maksājumos, 420 atbalsta saņēmēji tikai platību maksājumos (M10, M11, M13 pasākumos) un 172 Programmas atbalsta nesaņēmēji. Kopumā mežaudžu kopšanu un/vai ieaudzēšanu veikuši 53% aptaujāto. MV 5E veiktajos pasākumos ar primāro ieguldījumu aptaujā tika saņemtas atbildes no 35 respondentiem.

Tāpat novērtēšanas ietvaros veikta arī LAD pārstāvju intervēšana un atsevišķu ieinteresēto pušu viedokļa noskaidrošana.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Nav.

7.04) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais rezultātu rādītājs	R20 / T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	Jā	0.17%			LAD
Rezultātu papildrādītājs	Kopējais mežsaimniecībā piesaistītā oglekļa daudzums, CO2 ekv.t.	Nē	301 140,00			Novērtētāju aprēķins

Rezultātu papildrādītājs	Meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	Nē	5 972,00		LAD
Kopīgais konteksta rādītājs	C29 - Meži un citas meža zemes (tk) - kopā (2010) (1000 ha)	Nē	3 468,00		VMD (2015)

7.05) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.06) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas intervences loģikā MV 5E un ar to saistītās vajadzības (t.sk., meliorācijas sistēmu pārbūve, mežaudžu kopšana) meža zemēs ir aprakstītas un pamatotas atbilstoši. Taču pasākuma M04 apakšpasākumā, kurā paredzētas meliorācijas sistēmu pārbūve, nav minēts pat sekundārais ieguldījums MV 5E. Programmā MV 5E atvēlēti 36,9 milj., EUR no publiskā finansējuma. Kopumā atvēlētais finansējums atbilst izvēlētajām vajadzībām MV 5E.

Programmas divu gadu periodā M08.1 apakšpasākumā meža ieaudzēšana veikta 234 ha platībā, kas veido 4% no plānotās platības. Savukārt mežaudžu kopšana veikta 5738 ha platībā, t.i., 18,5% no plānotās platības. Attiecīgi arī rezultāta rādītājs R20 ir sasniegts 24% apmērā no plānotā. MV 5E izmaksātais publiskais finansējums divu gadu periodā ir 6% no plānotā (t.i., 1,84 milj., no 31,3 milj. EUR). Lai gan patlaban sasniegtie rādītāji nav ievērojami, tomēr secināms, ka MV 5E iespējams sasniegt plānotās vērtības, jo 2016. gadā atbalsts MV 5E apstiprināts ievērojami lielākās platībās un praktiski jau sasniedz Programmā noteikto mērķa vērtību.

Kopējais mežsaimniecībā piesaistītā oglekļa daudzums ilgtermiņā MV 5E tiek vērtēts kā 301 140 CO₂ ekv.t. M08. 5. apakšpasākuma ieguldījums ir 54%, bet M08.1. 46%. Latvijas kopējā meža zemju bilancē šāds apjoms nav nozīmīgs, taču, ņemot vērā apakšpasākumu potenciālās iespējas, šāds apjoms vērtējams kā atbilstošs.

M12 pasākumā atbalstītas platības 35 299 ha platībā, kuras arī dod nozīmīgu ieguldījumu CO₂ piesaistē. Ņemot vērā šo platību apjomu, mežaudžu vecuma struktūru un tipus provizoriski vērtējams, ka šī pasākuma ieguldījuma apjoms ir nozīmīgs, salīdzinot ar primāro pasākumu ieguldījumu CO₂ piesaistē.

Starp organizētajām mācību tēmām M01 pasākumā vairākas tēmas atzīmējamas kā saistītas ar MV 5E:

- Kokaugu audzēšana neizmantotās zemēs, plantāciju meži;
- Meža atjaunošana un ieaudzēšana CO₂ piesaistei, meža reproduktīvais materiāls;
- Mežaudžu kopšana ražības palielināšanai;
- Mazvērtīgo un neproduktīvo mežaudžu ražības celšana. Neproduktīvu audžu nomaiņa. Koksnes pieaugums;

- Eiropas Savienības atbalsts mežaudžu ražības palielināšanai.

Kopumā minētajās tēmās līdz šim apmācīti 111 interesenti, kas ir atbilstoši projektu ieviešanas rādītājiem.

Līdz šim Programmā veiktie pasākumi MV 5E attiecināmi uz meža zemēm, savukārt lauksaimniecības zemēs mērķtiecīgas aktivitātes nav veiktas. Potenciāli ar sekundāro ieguldījumu MV 5E būtu saistāmi arī M10 un M11, jo īpaši ilggadīgajos zālajos, kuros ekstensīva platību apsaimniekošana, nodrošina CO2 uzglabāšanu platībās ar nozīmīgu organisko augšņu īpatsvaru.

Apkopotā informācija par pabeigtajiem projektiem MV 5E un sekundāro ietekmi ļauj secināt, ka divu gadu periodā Programma nelielā apmērā veicinājusi oglekļa uzglabāšanu un piesaisti mežsaimniecībā. Taču turpmāk programmas ieguldījumu ir iespējams uzlabot un palielināt.

7.07) Secinājumi un ieteikumi

7.07.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Apkopotā informācija ļauj secināt, ka divu gadu periodā Programma nelielā apmērā ir veicinājusi oglekļa uzglabāšanu un piesaisti mežsaimniecībā.

Ieteikums:

7.07.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Rezultāta rādītājs R20 ir sasniegts 24% apmērā no plānotā.

Ieteikums:

Turpinot aktivitāšu ieviešanu MV 5E, ir iespējams straujāk palielināt meža ieaudzēšanā un meža kopšanā atbalstītās platības un sasniegt mērķa vērtību.

7.07.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Potenciāli ievērojams ieguldījums MV 5E saistāms ar sekundāro ietekmi.

--

Ieteikums:

Jāizstrādā un jāveic aprobācija metodoloģiskajiem risinājumiem primārā un sekundārā ieguldījuma aprēķināšanai MV 5E.
--

7.p) CEQ16-6A - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi ir palīdzēja mazo uzņēmumu dažādošanā, izveidē un attīstībā un darbvietu radīšanā?

7.p1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

M06 pasākuma M06.4.apakšpasākums – īstenots 1 projekts (2016).

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV 6A

Programmas 11.3. tabulā atzīmēta sekundārā ietekme no M04, M05, M06, M07, M09, M17, M19 pasākumiem un MV 2A, 2B, 3A, 3B, 5B, 5C, 5D, 6B.

9.tabulā uzrādīti pabeigti sekundāri programmētie projekti līdz 31.12.2017.

Pasākums	Projekti
M04 (2A)	1352
M04 (3A)	47
M04 (5B)	7
M04 (5D)	41
M05 (3B)	26
M06 (2A)	56
M07.2. (6B)	5
M09.1. (3A)	3
M17.1 (3B)	1461
M19.1 (6B)	34
M19.2. (6B)	6
Kopā	3038

9. tabula. Pabeigti sekundāri programmētie projekti MV 6A līdz 31.12.2016.

7.p2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Darbvietas ir izveidotas	R21 / T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)	

7.p3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

MV 6A novērtējumā ir izmatota rādītāju kvantitatīvā analīze, balstoties uz LAD apkopotiem datiem par pabeigtajiem projektiem, pieskaitot sekundāro ieguldījumu, kas aprēķināts no citos MV programmētajiem īstenotajiem projektiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Kopējais rezultātu/mērķa rādītājs R21/T20 tiek noteikts kā bruto radīto darbavietu skaits saskaņā ar LAD datiem, kas iegūti, apkopojot uzraudzības periodā pēc projekta īstenošanas iesniegtās atskaites apakšpasākumā M06.4. Tiek pieskaitīta sekundārā ieguldījuma vērtība – radīto darbavietu skaits, kas iegūts no MV 2A rezultātu rādītājam veiktā aprēķina par darbavietu skaita izmaiņām atbalstītajās lauku saimniecībās.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Tieši programmētajos pasākumos darbavietas nav radītas, bet pasākumos, kas Programmā atzīmēti ar sekundāro ietekmi, nav atskaišu datu par radītajām darbavietām. Sekundārā ieguldījuma noteikšanai izmantoti rezultāti no MV 2A veiktajiem aprēķiniem lauksaimniecībā nodarbināto skaita izmaiņu noteikšanai, kur savukārt sekundārā ieguldījuma novērtēšanai no citiem MV piemērotu kvantitatīvo datu trūkuma dēļ izmantotas kvalitatīvās metodes. Metodes aprakstu un atklātās problēmas un risinājumus skatīt izklāstā pie 4. jautājuma.

Kvalitatīvās metodes:

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode un fokusgrupas diskusija ar LAD pārstāvjiem, kā arī Programmas atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja (skatīt izklāstu pie 4. jautājuma).

Aptauja, fokusgrupa, intervijas

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Tieši programmētajā pasākumā ir zema apguve, tāpēc nepieciešama kvalitatīvā informācija par pasākumu īstenošanas gaitu un attīstības prognozēm, kā arī triangulācijai ar sekundārā ieguldījuma novērtējuma rezultātiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Programmas ieguldījuma raksturošanai tika izmantota informācija, kas iegūta fokusgrupas diskusijā ar LAD pārstāvjiem iegūtā informācija, kā arī novērtēšanas ietvaros veiktā aptauja (skat. izklāstu pie 4. jautājuma). Saņemtās atbildes tika apkopotas MV 6A kvalitatīvajai novērtēšanai par jautājumiem, kas skar uzņēmējdarbības un darbavietu radīšanu.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptaujā jautājumi tika balstīti uz dihotomo un ordināro (Likerta) skalu, tāpēc sekundārā ieguldījuma novērtējums ir aptuvenš.

7.p4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Iznākuma papildrādītājs	Atbalstīto projektu radītās darba vietas - sekundārā ietekme	Jā	900%			LAD, novērtētāju aprēķins
Kopīgais rezultātu rādītājs	R21 / T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)	Nē	0,00			LAD

7.p5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

MV 6A ir tikai viens īstenots projekts un atbalsta saņēmējs, tāpēc aptaujas rezultātu analīzē dalījums atbalsta saņēmējos un nesaņēmējos nav piemērojams efektu noteikšanai mērķa virzienam 6A atbilstošajās nelauksaimnieciskajās nozarēs, bet raksturo lauku situāciju kopumā, ievērojot to, ka līdz 31.12.2016. īstenotie projekti un sekojoši arī atbalsta saņēmēji absolūtā vairākumā ir pasākumos, kas atbalsta lauksaimniecību.

Aptaujā iegūto datu apjoms un kvalitāte nevar radīt pārliecību par iegūto rezultātu statistisko nozīmību. Rezultāti var liecināt arī par termina “radītās darbvietas” nepietiekamu izpratni, īpaši, ja ievēro, ka vairāk nekā puse nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību apstiprinošo atbilžu ir nevis par jaunradītiem uzņēmumiem (kur darbaspēka palielinājums ir saprotams), bet par saimniecības ienākumu dažādošanu ar nelauksaimnieciskām aktivitātēm, kas, iespējams, veiktas ar esošo darbaspēku bez pietiekamas darbalaika uzskaites izpratnes, jo citādi arī šajā gadījumā darbaspēka ieguldījumam būtu jāpalielinās, ja papildus aktivitātes ir darbietilpīgas.

Tiešajā programmēšanā noteiktā definīcija novērš pārpratumus par iespējamību darbaspēka uzskaitē neiekļaut pašnodarbinātā darbaspēka ieguldījumu vai saimniecībā kopumā zaudētās darbvietas, un uzskaitīt tikai tieši ar projekta īstenošanu izveidotās. Sekundārā ieguldījuma noteikšanai izmantojot citu pasākumu atskaišu formas, jārēķinās ar iespējamību, ka tajās var nebūt tik precīzi definēta rādītāja.

Jaunas darba vietas radīšana pasākuma M06.4. nosacījumu izpratnē nozīmē, ka papildus jau esošajām darba vietām tiek izveidota jauna pilna laika darba vieta atbilstoši normatīvajiem aktiem par darba tiesiskajām attiecībām projekta īstenošanas nozarē.

7.p6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas vajadzību novērtējumā šis mērķa virziens saistīts ar trim vajadzībām (4.,15. un17.), kuru risināšanai izvēlēts viens apakšpasākums M06.4. un 2% no Programmas plānotā publiskā finansējuma:

4. Paaudzū maiņas nodrošināšana lauksaimniecībā (kopā ar MV 2A);

15. Lauku teritoriju apdzīvotības saglabāšana, dzīves līmeņa paaugstināšana, nodrošinot nodarbinātību un pakalpojumu pieejamību (kopā ar MV 6B);

17. Veicināt lauku iedzīvotāju sociālo aktivitāti, tai skaitā izglītības, kultūras, sporta un atpūtas jomās (kopā

ar MV 6B).

Mērķa virziena 6A ieguldījums dažādošanā, mazu uzņēmumu izveidē un attīstīšanā, kā arī darbvietu radīšanā lauku apvidos, ko noteikušas izvēlētas vajadzības, galvenokārt novērtējams ar kopējā mērķa rādītāja vērtību.

Kopējais rādītājs R21/T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)

Mērķa vērtība tiek noteikta no apakšpasākumā M06.4 īstenotajiem projektiem. Tāds projekts ir viens, realizēts 2016. gada beigās, jaunradīto darbvietu nav.

Saskaņā ar apakšpasākuma īstenošanas kārtību nosakošajiem normatīvajiem aktiem projektā plānotās darba vietas jāizveido ne vēlāk kā līdz trešajam gadam pēc projekta īstenošanas. Kopš projektu īstenošanas nav vēl pagājis darbvietu radīšanai noteiktais periods.

Novērtējot sekundāro ietekmi no citos MV programmētajiem pasākumiem, jāatzīmē MV 2A papildinošā rezultātu rādītāja R2 aprēķina rezultāti – darbaspēka ieguldījums Programmas ietekmē (neto efekts) MV 2A pieaudzis par 900 pilna laika darbavietām, kas liecina par to, ka, neraugoties uz vispārējo darbaspēka samazinājuma tendenci lauksaimniecībā, modernizētājās Latvijas lauku saimniecībās darbaspēka patēriņš vidēji saimniecībā pārskata periodā ir palielinājies, salīdzinot ar pārējām. Minētie rezultāti apstiprinās arī, veicot triangulāciju ar aptaujas palīdzību, jo atbalsta saņēmēji uzrāda nedaudz pozitīvākas tendences nodarbinātībā (no respondentiem - atbalsta saņēmējiem 25% norāda, ka ir radījuši jaunas darba vietas, bet no nesaņēmējiem tikai 11%). Veicot analīzi atsevišķu MV un pasākumu griezumā, konstatēts, ka nozīmīgākā pozitīvā ietekme uz nodarbinātību bijusi MV 2A pasākumiem (M04), bet MV 3B pasākumu ietekme (galvenokārt M17) līdz šim bijusi nenozīmīga nelielās atbalsta summas dēļ. Pasākuma M06 ietekmi uz nodarbinātību šī ziņojuma ietvaros nevar novērtēt pabeigto projektu trūkuma dēļ.

Ieguldījumi ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības attīstīšanā

Kopējais 6A mērķa un rezultātu rādītājs nav pietiekams tādu P6 jomai nozīmīgu aspektu novērtēšanai kā MVU un lauku saimniecību uzņēmējdarbības attīstība ar lauksaimniecību nesaistītās nozarēs, ja tās mērķis un rezultāts nav darbvietu skaita palielināšanās, bet lauku iedzīvotāju ienākumu un dzīves līmeņa paaugstināšanās. Programmas atbalsta nosacījumi apakšpasākumā M06.4 paredz iespēju izvirzīt kā mērķi, piemēram, uzņēmuma/ saimniecības attīstību, vai darbvietu saglabāšanu (MK 24.05.2017. noteikumi Nr.320), un šis ieguldījums nav mērāms ar mērķa rādītāju. Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja liecina, ka pietiekami liels izveidotas uzņēmējdarbības gadījumu īpatsvars respondentu izpratnē nav saistīts ar darbvietu radīšanu. Priekšstatu par procesiem, kā atbalsta politika ietekmē uzņēmējdarbības attīstību laukos, varētu novērtēt pēc analīzei pietiekama īstenoto projektu skaita aktivitātēs un to sadalījuma pēc nozarēm. Skatot līdz 2016. gada beigām apstiprināto projektu sadalījumu, īstenošanas stadijā ir 44 projekti aktivitātē *Ar lauksaimniecību nesaistītu darbību attīstība*, 7 projekti aktivitātē *Ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošana* un 18 projekti aktivitātē *Tūrisma aktivitāšu veicināšana*. Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja liecina, ka ar lauksaimniecību nesaistīta uzņēmējdarbība tomēr mazākā skaitā tiek radīta jauna MVU veidā, bet vairāk - kā jauna aktivitāte lauku saimniecībās, tomēr šos rezultātus varēja iespaidot izlases veidošanas ierobežotās iespējas izvēlēties atbalsta nesaņēmējus (jaundibinātus MVU).

Arī sekundārā ieguldījuma novērtēšanā ārpus mērķa rādītāja paliek ieguldījums no uzņēmējdarbības attīstības veicināšanas bez darbvietu skaita palielināšanas. Piemēram, ar jaunajiem LEADER/SVVA nosacījumiem par stratēģiju īstenošanai paredzētā publiskā finansējuma novirzīšanu uzņēmējdarbības atbalstam vismaz 50% apmērā, visi uzņēmējdarbības projekti nelauksaimniecības nozarēs pilnībā varētu būt attiecināmi uz sekundāro ieguldījumu MV 6A, tomēr uz šo virzienu tiek novirzīti tikai tie projekti, kas

plānojuši darbvietu pieaugumu. Savukārt MV 6B bez jaunradītajām darbvietām īstenotu uzņēmējdarbības projektu rezultātus arī ir problemātiski iekļaut paredzētajos kopējos mērķa rādītājos, jo tur uzņēmējdarbības rezultātam piemērotākais rādītājs arī ir jaunradītās darbavietas, savukārt labumu guvušo iedzīvotāju uzskaitē ir vairāk piemērota sabiedriskā labuma projektiem.

Pašreiz MV 6A apstiprinātais finansējums ir 9,8% apmērā no plānotā. Kopā P6 snieguma rezervi plānots sasniegt 20% apjomā no mērķvērtības, tātad viss uzsvars finansējuma apgūvē ir uz perioda pēdējiem gadiem. Pašreizējā tendence ieguldījuma rādītājam ir apmierinoša. Attiecībā uz mērķa rādītāja novērtēšanu ir jāievēro samērā ilga laiks pēc projekta realizācijas, kādā tiek pieļauta darbvietu radīšana un attiecīgo pārskatu pieejamība, kā arī pasākuma uzsākšanas laiks tikai 2016. gadā. Tomēr pēc apstiprināto projektu skaita un, ievērojot jaunradītās darbavietas definīciju, var secināt, ka atbalsta sekmīga īstenošana nav saistāma ar darbvietu skaita samazināšanos bez īpaši nelabvēlīgu ārēju faktoru iedarbības. Mērķa vērtības sasniegšana apakšpasākuma M06.4. īstenošanā ir iespējama, turklāt iespējams arī sekundārais ieguldījums.

7.p7) Secinājumi un ieteikumi

7.p7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Mērķa virzienā 6A, tieši programmētajā apakšpasākumā M06.4. līdz 31.12.2016. ir īstenots tikai viens projekts, kurā nav radīto darbvietu.

Ieteikums:

Sekmēt izpratni par pasākuma būtību atbilstoši MV noteiktajām vajadzībām, un apakšpasākumā paredzētajam rādītājam.

7.p7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Apstiprināto projektu īstenošanas tendence ir pietiekama, lai apliecinātu finansējuma apguves iespējas.

Ieteikums:

7.p7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Jaunradīto darbvietu skaitā ieguldījumu dod citos mērķa virzienos programmētie pasākumi, kam atzīmēts

sekundārais ieguldījums MV 6A. Darbavietu palielinājums, kas aprēķināts MV 2A vairāk nekā 4 reizes pārsniedz MV 6A mērķvērtību. Latvijas lauku saimniecības modernizējoties piesaista darbaspēku.

Ieteikums:

Veikt padziļinātu izpēti par sekundāro ieguldījumu darbavietu radīšanā un tā ietekmi uz apdzīvotības saglabāšanu.

7.p7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Programmas atbalsts dod ieguldījumu MV 6A, arī tad, ja atbalstīto projektu mērķis nav jaunu darbavietu radīšana, bet gan darbavietu saglabāšana vai ar lauksaimniecības produktu ražošanu, pirmapstrādi un pārstrādi nesaistītas MVU un lauku saimniecību uzņēmējdarbības attīstība, kas tādējādi nodrošina ienākumus un veicina ekonomisko apriti un dzīves kvalitātes uzlabošanu laukos.

Ieteikums:

Analizēt īstenojamo projektu uzraudzības datus un rezultātus uzraudzības periodā, lai atklātu tendences projekta mērķu izvēlē, to motivāciju un iespējas tos sasniegt, īpaši novērtējot darbaspēka ieguldījuma izmaiņas.

7.q) CEQ17-6B - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi atbalstīja vietējo attīstību lauku apvidos?

7.q1) Prioritārajā jomā ieguldījumu sniedzošu pasākumu saraksts

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

M07.2 un M19.

Sākotnēji M07.2. bija programmēts MV 6A, bet ar Uzraudzības komitejas 01.06.2015. lēmumu sniegts pozitīvs atzinums par atbalsta pasākuma M07 pārcelšanu uz prioritāro jomu 6B.

10.tabulā ir apkopoti pabeigtie primāri programmētie projekti līdz 31.12.2016.

M19.3. nav uzsākts, tika gatavoti MK noteikumi.

M19.4. notiek īstenošanas darbības visos 35 apstiprinātajos projektos VRG pamatdarbības uzturēšanai un teritorijas aktivizēšanai.

Pasākumi, kas programmēti citos MV un rada papildu ieguldījumu MV6A

Programmas 11.3. tabulā atzīmēta sekundārā ietekme no MV 3A (M04) un MV 6A (M06).

Pasākums	Projektu skaits
M07.2.	5
M19.1.	34
M19.2.	26
Kopā	65

10. tabula. Pabeigtie primāri programmētie projekti MV 6B līdz 31.12.2016.

7.q2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
		LAP izdevumu procentuālā daļa Leader pasākumos attiecībā uz LAP kopējiem izdevumiem
Nodarbinātības iespējas ir radītas, izmantojot vietējās attīstības stratēģijas	R24 / T23: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (prioritārā joma 6B)	
Lauku teritorija un iedzīvotāji, kurus aptver vietējās rīcības grupas, ir palielinājusies	R22 / T21: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas (prioritārā joma 6B)	
Lauku apvidos piekļuve pakalpojumiem un vietējā infrastruktūra ir palielinājusies	R23 / T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras (prioritārā joma 6B)	
Lauku apvidos pakalpojumi un vietējā infrastruktūra ir uzlabojusies	R23 / T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras (prioritārā joma 6B)	

Lauku apvidos pakalpojumi un vietējā infrastruktūra ir uzlabojusies		Uzlabotās infrastruktūras apjoms (ceļu garums) lauku teritorijās, km
Lauku cilvēki ir piedalījušies vietējās rīcības pasākumos		
Lauku cilvēki ir guvuši labumu no vietējās rīcības		

7.q3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

Kopējie rādītāji

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Novērtējumā tiek izmantoti seši absolūtie rādītāji (pieci iznākuma rādītāji un viens rezultāta rādītājs) no uzraudzības tabulām /datubāzes. Divi rezultāta rādītāji ir relatīvie rādītāji, kuru aprēķināšanai skaitītājā tiek izmantoti iznākuma rādītāji, bet saucējā - kopējais konteksta rādītājs *CCI 1 Iedzīvotāji – lauku un pārejas*.

Iznākuma rādītāji O18, O19, O20 un O22 (M19) iegūti no uzraudzības tabulas B2.1. un B2.2., bet iznākuma rādītājs O15 (M07.2) iegūts no uzraudzības tabulas B1 par īstenotajiem projektiem tieši programmētajos pasākumos.

Kopējais rādītājs R24/T23 tiek noteikts kā kopējais īstenoto projektu radīto darbavietu skaits. Šim rādītājam nav atbilstoši definēta iznākuma rādītāja, bet attiecīgie dati tiek apkopoti un ierakstīti uzraudzības tabulā D, pamatojoties uz atskaišu datiem pēc projekta īstenošanas un projekta pieteikumā iesniegtajiem datiem no pārskata par gadu pirms projekta. Tādējādi tiek iegūts atbalsta rezultātā radīto darbavietu bruto skaits.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Kopējais rādītājs R22/T21 tiek aprēķināts, attiecinot kopējo iznākuma rādītāju *O18* *VRG aptvertie iedzīvotāji* pret kopējo konteksta rādītāju *CCI 1 Iedzīvotāji* *lauku un pārejas* un izsakot attiecību procentos.

Kopējais rādītājs R23/T22 tiek aprēķināts, attiecinot kopējo iznākuma rādītāju *O15* *Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/infrastruktūru (IT vai citi)*, kuram sekundārā ieguldījuma kārtībā pieskaitīts aprēķins par labuma guvējiem no apakšpasākumā M19.2 īstenotajiem projektiem, pret kopējo konteksta rādītāju *CCI 1 Iedzīvotāji* *lauku un pārejas* un izsakot attiecību procentos. Dati par labuma guvējiem pasākumā M07.1. iegūti no uzraudzības tabulas B1, bet apakšpasākumā M19.2. – no tabulas B2.2. un raksturo iedzīvotāju skaitu teritorijā (pagastā, pilsētā vai novadā ar vienu teritoriālu vienību), kurā īstenoti projekti.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Programmas sadaļā 4.1.6. *Kopīgie konteksta rādītāji* ir veikti grozījumi, kas kopējā rādītāja *CCI 1 Iedzīvotāji* struktūrā papildus ESAO metodoloģijā pamatotajam reģionu dalījumam paredz īpašu lauku teritorijas definēšanu mērķa rādītājiem T21; T22 un T24 (ja nepieciešams). Tomēr jaunā rādītāja definīcija un vērtība nav dota. Iekļautais rādītāja sadalījums ir 2012. gada prognozētā vērtība un neatbilst precizētajai 2012. gada vērtībai.

Programmā šis konteksta rādītājs dots (4.1.6.; arī rādītāju plānā 11.1.6.2.) kā kopējais valsts iedzīvotāju

skaits un iedzīvotāju īpatsvars gan lauku, gan pārejas veida reģioniem. Rādītāju plānā uzrādītās MV 6B mērķvērtības iegūst, izmantojot aprēķinam Programmas veidošanas laikā konteksta rādītājam fiksēto lauku un pārejas reģionu iedzīvotāju skaitu 1 023 106.

Jāpiezīmē, ka konteksta rādītājs *CCI 1 Iedzīvotāji* pēc definīcijas atšķiras no Programmas lauku teritorijas definīcijas un šīs teritorijas nesakrīt arī ar VRG veidošanas nosacījumiem iespējamo kopējo teritoriju. Novērtēšanā MV 6B rezultātu rādītāju R22 un R23 vērtības aprēķinātas attiecībā pret iedzīvotāju skaitu 1 023 106.

Papildu rādītāji

Uzlabotās infrastruktūras apjoms (ceļu garums) lauku teritorijās (km) ir Programmai raksturīgais mērķa rādītājs (11.5.), kura aprēķināšanai dati iegūti no LAD uzraudzības datubāzes.

LEADER pasākumu īpatsvars Programmas kopējā finansējumā (%) tiek iegūts kā kopējā rādītāja *O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi* attiecība, lietojot skaitītājā M19 īstenoto projektu kopējo publisko finansējumu un saucējā – visu Programmas pasākumu finansējumu par darbībām, kas īstenotas līdz 31.12.2016.

Kvalitatīvās metodes:

Novērtējumā tika izmantota dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode, fokusgrupas diskusija ar LAD pārstāvjiem, kā arī Programmas atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja (skatīt izklāstu pie 4.jautājuma) un VRG aptauja.

1. Metodes pielietošanas pamatojums

M19.2. īstenoto projektu ir maz, 2016. gadā ir notikušas pirmās projektu pieņemšanas kārtas, tiek īstenoti apstiprinātie projekti, bet, lai novērtētu kopumā pasākuma ieviešanas gaitu un attīstības prognozes, ir nepieciešams LAD un VRG pārstāvju viedoklis par iegūto pieredzi un iespējām ietekmēt rezultātu. VRG viedoklis nepieciešams arī attiecībā uz LEADER/SVVA stratēģiju izstrādi, VRG reorganizāciju un jaunajiem programmēšanas nosacījumiem, lai varētu labāk novērtēt aspektus, kas saistās ar tādiem LEADER pamatprincipiem kā augšupējā pieeja, teritorijā balstītas stratēģijas, informācijas izplatīšana/tīklošanās.

Programmas atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptaujā iekļautie jautājumi nepieciešami, lai novērtētu lauku uzņēmējdarbībā iesaistītu personu informētību un iespējas iesaistīties vietējās LEADER/SVVA aktivitātēs.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Fokusgrupas diskusija ar atbildīgajiem pasākumu īstenošanas vadītājiem norisinājās LAD. Tā tika veidota par vairākiem novērtēšanas jautājumiem kopīgām tēmām, tāpat kā atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptauja. Saņemtās atbildes tika apkopotas MV 6B kvalitatīvajai novērtēšanai par jautājumiem, kas skar LEADER/SVVA stratēģiju īstenošanu un lauku dzīves kvalitāti. VRG aptauja notika ar e-pasta starpniecību, aicinot atbildēt brīvā formā uz 6 jautājumiem ar iespēju turpināt diskusiju neskaidrību gadījumā.

Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptaujā MV 6B novērtēšanai tika iekļauts 1.blokā viens jautājums par informētību un piedalīšanos VRG aktivitātēs (dihotomā skala) un 3.blokā jautājumi par dzīves kvalitāti laukos respondentu skatījumā. Latvijas laukos 2016. gada sākumā dzīvoja 629 230 cilvēki. Ieteicamais izlases apjoms 95% ticamības intervālā populācijai ar lielumu 629 230 (N=629 230) ar pieļaujamo kļūdu ±5% ir 384 respondenti. Veiktās aptaujas gadījumā kopējā populācija ir lielāka (N=867). Tomēr jāņem vērā,

ka izlasi veido ar lauksaimniecības sektoru saistīti respondenti, tādējādi tā ir novirzīta, un pilnā mērā neaptver visus lauku iedzīvotājus (sabiedriskā sektora un terciārā sektora nodarbinātos, nenodarbinātos, pensionārus). Tādējādi ir iespējams apgalvot, ka iegūto atbilžu vidējās vērtības ar 95% ticamību un pieļaujamo kļūdu $\pm 5\%$ atspoguļo kopējā lauku iedzīvotāju skaita (ar lauksaimniecības sektoru saistīto lauku iedzīvotāju) viedokli. Atbildes uz 3.bloka jautājumiem tika iesniegtas, izmantojot Likerta skalu ar šādu gradāciju: pilnībā nepiekrītu (-2), daļēji nepiekrītu (-1), nav izmaiņu (0), daļēji piekrītu (+1), pilnībā piekrītu (+2).

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptaujā jautājumi tika balstīti uz dihotomo un ordināro (Likerta) skalu, tādējādi novērtējums ir aptuvenš.

7.q4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	Nē	5,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O15 - Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/infrastruktūru (IT vai citi)	Nē	5 412,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O18 - VRG aptvertie iedzīvotāji	Nē	964 909,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O19 - Atlasīto VRG skaits	Nē	35,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O20 - Atbalstīto LEADER projektu skaits	Nē	26,00			LAD
Iznākuma papildrādītājs	O22 - Projektu virzītāju skaits un veids, MVU	Jā	16%			LAD
Iznākuma papildrādītājs	O22 - Projektu virzītāju skaits un veids, NVO	Nē	3,00			LAD
Iznākuma papildrādītājs	O22 - Projektu virzītāju skaits un veids, pašvaldības	Jā	7%			LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R22 / T21: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas (prioritārā joma 6B)	Jā	94.31%			LAD
Kopīgais rezultātu rādītājs	R23 / T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras	Jā	4.84%			LAD

	(prioritārā joma 6B)				
Kopīgais rezultātu rādītājs	R24 / T23: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (prioritārā joma 6B)	Nē	0,00		LAD
Rezultātu papildrādītājs	LAP izdevumu procentuālā daļa Leader pasākumos attiecībā uz LAP kopējiem izdevumiem	Nē	0,35		LAD
Rezultātu papildrādītājs	Uzlabotās infrastruktūras apjoms (ceļu garums) lauku teritorijās, km	Nē	15,89		LAD

7.q5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.q6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Programmas vajadzību novērtējumā (4.2.), tika izvēlētas 4 vajadzības (6., 15., 16. un 17. vajadzība), kas vairāk vai mazāk risināmas ar mērķa virzienā 6B izvēlētajiem pasākumiem M07.2. un M19, kuru finansēšanai atvēlēts attiecīgi 5,2 un 8,3% no Programmas kopējā publiskā finansējuma.

6. Pārtikas ražošanas uzņēmumu konkurētspējas stiprināšana, palielinot lauksaimniecības produkcijas pievienoto vērtību un tirgus iespējas (kopā ar MV 3A un 5B);

15. Lauku teritoriju apdzīvotības saglabāšana, dzīves līmeņa paaugstināšana, nodrošinot nodarbinātību un pakalpojumu pieejamību (kopā ar MV 6A);

16. Uzlabot pievadceļu kvalitāti un infrastruktūras pieejamību lauku teritorijā (kopā ar MV 2A);

17. Veicināt lauku iedzīvotāju sociālo aktivitāti, tai skaitā izglītības, kultūras, sporta un atpūtas jomās (kopā ar MV 6A).

Mērķa virziena 6B ieguldījums vietējās attīstības sekmēšanā lauku apvidos, ko noteikušas izvēlētas vajadzības, galvenokārt novērtējams ar sasniegtajām 4 mērķa rādītāju vērtībām (3 kopējie un 1 programmai raksturīgais mērķa rādītājs).

Kopējais rezultāta rādītājs R23/T22

Tiešās programmēšanas ieguldījums ir 5 projektu īstenošanā (pasākums M07.2. pašvaldības ceļu infrastruktūras uzlabošanai) labumu guvušo iedzīvotāju īpatsvars 0,53%, bet sekundārais ieguldījums 4,31% (no pasākumā M19.2. īstenotiem 26 projektiem). Kopā labumu guvušo iedzīvotāju īpatsvars ir 4,84% lauku un pārejas reģionu iedzīvotāju skaitā. Sekundārais ieguldījums mērķa vērtībā vairākkārt pārsniedz tieši programmēto ieguldījumu. Ievērojot metodiku labuma guvēju skaita aprēķināšanai, var secināt, ka pašvaldību projekti ceļu infrastruktūras sakārtošanā tiek īstenoti ievērojami mazākā pašvaldību teritorijā nekā pārējie vietējās attīstības projekti.

Programmai raksturīgais rezultāta rādītājs Uzlabotās infrastruktūras apjoms (ceļu garums) lauku

teritorijās, km

Īstenotajos 5 projektos pasākumā M07.2. veikta ceļu posmu pārbūve 12,889 km kopgarumā, kas ir 1,5% no mērķa vērtības.

Kopējais rezultāta rādītājs R22/T21

Iepriekšējā programmēšanas periodā jau bija sasniegts maksimāli iespējamais VRG teritorijas lielums, tāpēc iedzīvotāju skaita izmaiņas noteikusi nevis jaunu teritoriju iekļaušana VRG kopējā, bet gan vispārējie procesi laukos. LEADER/SVVA stratēģijās iedzīvotāju skaits tiek noteikts pēc PMLP datiem 01.01.2015. VRG kopējās teritorijas iedzīvotāju skaits ir 964 909 iedzīvotāji, kas ir 94,31%, attiecinot pret kopējā konteksta rādītāja vērtību, kas izriet no lauku reģionu raksturojuma. Rezultātu rādītāja R22/T21 mērķvērtība 64,51% ir ievērojami pārsniegta, jo ir plānots mazs VRG teritorijas iedzīvotāju skaits, pamatojums tam nav dots. Arī konteksta rādītājā paredzētas izmaiņas, lai definētu lauku teritoriju speciāli mērķa rādītājiem T21 un T22, tomēr izmaiņu detalizētāks pamatojums, rādītāja definīcija un vērtības aprēķināšanas metodoloģija, kā arī pati vērtība nav dota. VRG teritorijas iedzīvotāju skaits ir lielāks nekā Programmā definētajā lauku teritorijā, jo papildus iekļauj pilsētas ar 5 000 - 15 000 iedzīvotājiem.

Kopējais rezultāta rādītājs R24/T23

Nevienu no 26 īstenotajiem LEADER/SVVA projektiem līdz šim darbavietas nav radītas, bet sešos tās ir plānotas. Saskaņā ar nosacījumiem tās jārada ne vēlāk kā trešajā gadā pēc projekta īstenošanas.

LEADER/SVVA pamatprincipu īstenošanas un pievienotās vērtības novērtējums

LEADER/SVVA īstenošana Programmas rezultātu sasniegšanai tika plānota 5% apmērā no kopējā finansējuma. Pasākumos īstenoti projekti par 532 496 EUR, kas ir 0,35% no Programmas kopējā īstenotā finansējuma.

Apakšpasākuma M19.2. projektiem tiek noteikts galvenais sekundārās ietekmes mērķa virziens (papildu sekundārās ietekmes MV netiek noteikts). Pieteikuma formā iespējams atzīmēt sekundāro ietekmi uz MV 1A, 3A, 6A un aprakstīt, kādā veidā projekts var ietekmēt klimata pārmaiņas (ja ietekme tiek atzīta), bet LAD apkopo projektus pēc sekundārās ietekmes arī uz 6B.

Ieguldījums citos mērķa virzienos līdz 31.12.2016. nav nozīmīgs, arī citu pasākumu ieguldījums MV 6B nav novērojams.

Lielākais sasniegums pārskata periodā ir veiktās izmaiņas VRG darbībā, lai pielāgotos jaunā perioda nosacījumiem, jauno stratēģiju izstrāde un pirmās projektu pieņemšanas kārtas. Apakšpasākumā M19.1. tika atbalstītas 34 projekti VRG stratēģiju izstrādei. Apstiprināto projektu finansējumu apakšpasākumā M19.4. izmanto visas 35 izvēlētās VRG. Apkopojot SVVA stratēģiju saturu, var secināt, ka visās VRG stratēģiju izstrādē tikuši izmantoti un īstenoti, kā arī projektu īstenošanas kārtībai nodrošināti tādi LEADER metodes pamatprincipi kā augšupēja pieeja, teritoriāla un daudznazaru pieeja stratēģijas veidošanai, partnerības princips, tīklošanās princips, inovāciju definēšana un inovāciju principa iestrāde projektu atlases kritērijos.

Nav uzsākts M19.3. apakšpasākums VRG starpvalstu un starpteritoriālās sadarbības projektu atbalstam, sadarbības principa īstenošana stratēģijās ir aprakstīta dažādā detalizācijas pakāpē, galvenokārt tajās VRG, kurām ir bijusi šāda pieredze.

SVVA stratēģiju īstenošanai apakšpasākumā M19.2. ir divas aktivitātes "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas" un "Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas". Vismaz 50% finansējuma paredzēts

uzņēmējdarbības veicināšanai. Īstenoto projektu skaitā ir 16 uzņēmējdarbības projekti un 10 sabiedriskā labuma projekti.

VRG aptaujā, atbildot par prognozēm finansējuma apgūšanā, 44% aptaujāto VRG izteica bažas par projektu sekmīgu īstenošanu, īpaši par apstiprināto būvniecības projektu īstenošanas iespējām līdz 2018. gada beigām.

Saskaņā ar LAD vietnē pieejamiem datiem par 2016. gadā izsludinātajām projektu pieņemšanas kārtām kopumā pieprasītais finansējums projektos, kurus VRG atzinušas par rīcībai atbilstošiem, ir bijis pusotru reizi lielāks par izsludināto, tomēr 33% rīcību palika finansējuma atlikums. Arī VRG aptaujā tika izteikta neizpratne par gadījumiem, kad lielākā daļa projektu tiek noraidīti finansējuma nepietiekamības dēļ, bet izsludinātais finansējums netiek izmantots pilnā apmērā. VRG saskata iespēju pilnveidot projektu iesniegumu vērtēšanas procesu - gadījumā, ja kāds virs svītras esošs projekts netiek atbalstīts, vērtēts tiek nākamais projekts zem svītras. Tomēr kopumā lielākā daļa VRG atbildēja apstiprinoši par iespējām izsludināt un piešķirt finansējumu, vajadzības gadījumā pārdalot to starp rīcībām, un atzina, ka nepieciešams papildu finansējums, lai varētu atbalstīt to kvalitatīvo projektu īstenošanu, kas palikuši ārpus finansējuma, bet ir nozīmīgi vietējai attīstībai.

Uzlabota LEADER/SVVA daudzlīmeņu pārvaldība ar Programmas administratīvajiem pasākumiem LEADER metodes īstenošanai. No izvēlētajām 35 VRG 6 tiek finansētas arī no EJZF, stratēģijās ir iekļauti ar zivsaimniecību saistīti stratēģiskie mērķi, tiek ievēroti partnerības nosacījumi, un VRG aptaujā atbildes liecina, ka šī joma ir vietējās attīstības procesa sastāvdaļa – gan ar to saistītās problēmas, gan iespējas.

Programmas pārvaldības jomā ir īstenota kārtība, kādā veikta VRG atlase un stratēģiju izstrādes finansēšana, kādā notiek VRG darbības uzturēšana un kādā tiek sniegts atbalsts stratēģiju īstenošanas projektiem. Šajos nosacījumos programmas līmenī izpaužas pakāpe, līdz kurai tiek realizēts augšupējais princips. VRG aptaujā tika apzināts viedoklis par to, kā VRG darbību ietekmēja LEADER/SVVA jaunā perioda nosacījumi (kas apgrūtināja un kas veicināja VRG pārmaiņas un stratēģijas izstrādi).

To septiņu VRG teritorija, kuras apvienojās vai pievienoja jaunas teritorijas, ir 16,5% no VRG teritorijas kopplatības. Tika novērtēta pozitīvā pieredze, iespēja iekonomēto administratīvo finansējumu izmantot kapacitātes celšanai, sinerģiskie efekti partnerībā no darbības plašākā teritorijā.

Jaunā perioda nosacījumi par finansējuma novirzīšanu ar uzņēmējdarbību saistītiem projektiem, būtiski mainījuši VRG mērķauditoriju, atbalsta saņēmēja profilu un attieksmi pret pasākuma ieviešanas mehānismu. Tika apzināta nepieciešamība pēc zināšanām par uzņēmējdarbību. Tika arī atzīts, ka sabiedriskā labuma projekta definīcija (darbības rezultāts jānodrošina bez maksas) samazināja potenciālo pretendentu skaitu, tāpat arī ierobežojums, ka grūtībās nonākušie uzņēmēji nevar saņemt atbalstu.

Līdz ar atziņām par jauninājumu un lejupejošu nosacījumu pozitīvo ietekmi uz VRG darbības uzlabojumiem, tika izteikts arī viedoklis par to, ka jaunā perioda nosacījumi neatbilst LEADER ideoloģijai un ka attiecināmās izmaksas ir noteiktas ļoti stingros rāmjos, kur nevar izpausties līderība (inovācijas), kas būtu šīs programmas moto.

Programmas atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju aptaujā 16,4% respondentu atbildēja, ka ir informēti/iesaistījušies VRG vietējās attīstības stratēģijas izstrādē 2015. vai 2016. gadā (LEADER ietvaros) un ar lielāku pārliecību piekrīt tam, ka pieaugusi iespēja piedalīties VRG aktivitātēs, nekā tie respondenti, kas atbildēja noliedzoši un nepiekrīt. Kopumā, vērtējot dzīves kvalitāti savā dzīvesvietā, respondenti pamanījuši uzlabojumus sporta un kultūras aktivitāšu piedāvājumā (atbalsta nesaņēmēji daudz labprātāk tam piekrīt), gandrīz nekas nav mainījies (ar mazu negatīvu vērtējumu) iespējās piedalīties VRG aktivitātēs, nedaudz negatīvāk vērtētas izmaiņas pakalpojumu pieejamībā, bet vissliktāk novērtētas izmaiņas iespējās atrast darbu

dzīvesvietas teritorijā. Jāatzīmē, ka kopējais viedoklis par dzīves kvalitātes izmaiņām nevar atspoguļot šī programmēšanas perioda MV 6B ieguldījumu, jo līdz 2016. gada beigām īstenoto projektu un to īstenošanas teritoriju ir maz.

Stiprināts sociālais kapitāls starp LEADER/SVVA iesaistītajiem partneriem - jaunā perioda stratēģiju izstrāde un pirmo projektu atlases kārtu izsludināšana atklāja Programmas līmenī LEADER/SVVA iesaistīto partneru sadarbības spējas.

VRG aptaujā atzīts, ka darbs pie jaunās stratēģijas izstrādes notika raitāk, jo bija gan gūtā pieredze un zināšanas, izstrādājot iepriekšējo stratēģiju, gan veiktais pētījums par iepriekšējās stratēģijas darbības rezultātiem, gan pieejamās vadlīnijas stratēģiju izstrādei, kas palīdzēja norādīt tikai būtiskās lietas un atmet lieko. Tomēr jaunā kārtība stratēģiju apstiprināšanas/ grozījumu saskaņošanai SVVA stratēģiju atlases komitejā, kuras sastāvā ietilpst daudzu nozaru speciālisti, ir ļoti laiktietilpīga un būtu pietiekami, ja stratēģijas izvērtētu ZM un LAD.

VRG atzina, ka darbību pozitīvi ietekmēja un stratēģijas izstrādē ļoti palīdzēja metodiskais materiāls, LAD sniegtie komentāri un ieteikumi.

Fokusgrupas diskusijā LAD ir izteikts viedoklis, ka pasākuma īstenošanas gaitu apgrūtina kārtība, kādā notiek paziņošana par projekta vērtēšanas rezultātiem, jo paziņojumā ir jāiekļauj arī noraidīšanas iemesls, bet finansējuma trūkuma gadījumā atbildība par projektu rindošanu ir VRG kompetencē. VRG aptaujā tika minēts viedoklis, ka darbs ar EPS ir apgrūtinājums, jo ir daudz tehniskā darba dokumentu ieskanēšanai un ievadīšanai, tomēr vairums VRG ļoti pozitīvi vērtēja to, ka projektu dokumentācija tiek uzkrāta EPS (un tai jebkurā brīdī var piekļūt arī VRG pārstāvji).

Visas VRG ir iekļautas un izmanto attīstības un sadarbības iespējas VLT un/vai Zivju tīklā. Gandrīz visas ir biedri arī Latvijas Lauku Forumā, kas uztur pastāvīgu saiti ar visām VRG un ir ieinteresēts to darbībā, sniedzot piedāvājumus kapacitātes celšanā. VRG profili tiek izveidoti arī sociālajos tīklos, informācijas izplatīšana notiek pašvaldību interneta vietnēs.

Kopumā jaunajā periodā ir panāktas pozitīvas pārmaiņas sociālā kapitāla stiprināšanā, veicinot ciešāku komunikāciju un informācijas apmaiņu starp iesaistītajām pusēm - VRG, LAD, ZM, LLF, VLT, ZST.

7.q7) Secinājumi un ieteikumi

7.q7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

VRG teritorija aptver visu noteikumiem atbilstošu teritoriju un tās iedzīvotājus. LEADER/SVVA pasākumi radījuši un attīsta aktīvas vietējās rīcības grupas. Ir radītas SVVA stratēģijas un to īstenošanas kārtība.

Ieteikums:

7.q7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Apakšpasākumā M19.2. ir daudz noraidītu projektu nepietiekama izsludinātā finansējuma dēļ, savukārt pieprasījums pēc finansējuma pārsniedz kārtās izsludināto.

Ieteikums:

Pilnveidot projektu rindošanas un vērtēšanas kārtību. Rast iespēju, lai finansējuma atlikumu, kas rodas noraidīto projektu dēļ, varētu efektīvi izmantot sarindoto projektu atlasei.

7.q7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Apakšpasākumā M19.2. īstenoto projektu skaits nav liels. Nav vēl radītas darba vietas, bet tiek pieļauta to radīšana trešajā gadā pēc projekta īstenošanas.

Ieteikums:

Sekot līdzībai būvniecības projektu iespējām iekļauties laika grafikā, un sekmēt to virzību.

7.q7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Pasākumā M07.2 īstenots neliels skaits projektu ceļu posmu pārbūvei. Tiek prognozēts pasākuma apguves pieaugums tuvākajos gados.

Ieteikums:

Sekot pasākuma attīstībai, ņemot vērā projektu izpildes grafiku.

7.q7.e) Secinājums /ieteikums 5

Secinājums:

Lauku iedzīvotāju īpatsvars, kas gūst labumu no vietējām aktivitātēm tieši programmētajā pasākumā M07.2., ir 8 reizes mazāks nekā no sekundārajam ieguldījumam noteiktajiem projektiem LEADER/SVVA

stratēģiju īstenošanai pasākumā M19.2.

Ieteikums:

Saskaņot ar EK un precizēt sekundārā ieguldījuma uzskaiti un novērtēšanu MV 6B. Izvērtēt LEADER projektu sekundārās ietekmes atbilstību MV 6B.

7.q7.f) Secinājums /ieteikums 6

Secinājums:

SVVA stratēģiju īstenošanā ir mazs to īstenoto projektu skaits, kuru galvenais sekundārais ieguldījums atzīmēts MV 1A, 3A, 6A.

Ieteikums:

Pārskatīt metodoloģiju apakšpasākuma M19.2. projektiem atbilstošā galvenā sekundārā MV noteikšanai.

7.r) CEQ18-6C - Cik lielā mērā LAP intervences pasākumi uzlaboja informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pieejamību, izmantošanu un kvalitāti lauku apvidos?

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Mērķa virziens 6C Programmā nav izvēlēts.

7.s) CEQ19-PE - Cik lielā mērā LAP iedarbīgumu ir palielinājusi sinerģija starp prioritātēm un prioritārajām jomām?

7.s1) Programmu sinerģijas un transversāla ietekme

Programmas sinerģijas (pozitīvie transversie efekti) starp pasākumiem, mērķa virzieniem un prioritātēm:

Mērķa virzienu paredzētā savstarpējā sekundārā ietekme un īstenošanas statuss ir apkopoti 11.tabulā.

Mērķa virziens	Mērķa virzieni		
	uz kuriem sekundārā ietekme ir paredzēta	t.sk., tie, kuros ir īstenoti projekti	kuros novērtēta sinerģija
1A	2A, 3A, 5B, 5C, 5D un 5E	2A, 3A, 5B, 5D un 5E	
1C	2A, 3A, 5B, 5C, 5D un 5E	2A, 3A, 5B, 5D un 5E	
2A	1A, 1C, 2B, 3A, 4B, 4C, 5B, 5C, 5D, 5E un 6A	3A, 4B, 4C, 5B, 5D, 5E un 6A	5B
2B	2A un 6A	2A un 6A	
3A	2A, 5B, 6A un 6B	2A, 5B, 6A un 6B	
3B	2A un 6A	2A un 6A	
5B	2A, 3A un 6A	2A, 3A un 6A	2A
5C	2A, 3A, 5D un 6A	2A, 3A, 5D un 6A	
5D	2A un 6A	2A un 6A	
5E	4B un 4C	4B un 4C	4A
6A	5C un 6B	6B	2A
6B	1A, 2A, 3A un 6A	3A un 6A	6B
4 (mežs.)	1A, 1C un 5E	5E	
4 (lauks.)	1A, 1C un 2A	2A	2A, 5D

11.tabula. Mērķa virzienu paredzētā savstarpējā sekundārā ietekme un īstenošanas statuss

7.s2) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

ANOVA regresijas metode tiek izmantota saņēmēju un nesaņēmēju aptaujas rezultātu vidējo vērtību salīdzināšanas statistiskā nozīmīguma noteikšanai dažādās respondentu grupās.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Metode tiek izmantota dažādos respondentu šķēsgriezumos, grupējot tos gan divās vai vairākās grupās un izmantojot dažādus mainīgos. Balstoties uz vidējo vērtību atšķirību statistisko nozīmīgumu, ir iespējams izdarīt secinājumus par pozitīvo un/ vai negatīvo transverso efektu esamību.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Problēmas metodes pielietošanā rada tās ierobežojumi attiecībā uz secinājumu kauzalitātes noteikšanu. Sekundārajai ietekmei P5 un P4 MV problemātiska ir atsevišķu rādītāju (apmācīto skaits, profilaktiskie pasākumi riska mazināšanai u.c.) kvantitatīvā novērtēšana.

Kvalitatīvās metodes:

Saņēmēju un nesaņēmēju aptauja

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Saņēmēju un nesaņēmēju aptaujas dod iespēju kvalitatīvi novērtēt primāri programmēto pasākumu saņēmēju sekundāros ieguldījumus citos mērķa virzienos. Aptaujas dizainā iekļautie jautājumu bloki dod iespēju salīdzināt šos ieguldījumus ar atbalsta nesaņēmēju līdzīgiem ieguldījumiem. Atšķirības saņēmēju un nesaņēmēju ieguldījumiem norāda uz programmas ietekmes esamību uz saņēmēju sekundārajiem ieguldījumiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Saņēmēju un nesaņēmēju aptauja (skat. izklāstu pie 4. jautājuma). Lai iegūtu tuvinātus kvantitatīvos rezultātus, aptaujas skala pēc atbilžu saņemšanas tika modificēta. Atbildēs iekļauto mainīgo vērtības intervālā zem -15% tika novērtētas ar -2 punktiem; intervālā no nulles līdz -15% ar -1 punktu, intervālā no nulles līdz 15% vienādas ar +1 un intervālā virs 15% vienādas ar +2. Savukārt atbildes “bez izmaiņām” un “nav atbildes (neattiecas)” novērtētas ar 0 punktiem.

Trešajā blokā anketas jautājumiem tika piemērota ordinālā Likerta skala ar pieciem atbilžu variantiem. Jautājumu mērķis ir noskaidrot, kā LAP programmas darbības periodā ir mainījušies respondenta dzīves vietu raksturojošie sociāli-ekonomiskie rādītāji.

Iegūtās atbildes tika grupētas saskaņā ar attiecīgā respondenta atbilstību primārajiem vai sekundārajiem ieguldījumiem mērķa virzienos.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Atšķirības saņēmēju un nesaņēmēju ieguldījumiem norāda vienīgi uz programmas ietekmes esamību uz saņēmēju sekundārajiem ieguldījumiem. Ieguldījumu lielumu rādītāju vērtībās iespējams noteikt tikai sekundārajiem ieguldījumiem mērķa virzienā 2A, jo šī mērķa virziena primāro un sekundāro ieguldījumu novērtējumā ir izmantota PSM-DiD metode. Tādējādi tiek iegūtas attiecīgo novērtējuma rādītāju skaitliskās vērtības. Pārējos mērķa virzienos sekundāro ieguldījumu apmēru nav iespējams noteikt sakarā ar aptaujas dizainā izmantotajām kvalitatīvajām metodēm. Bez tam skaitlisko vērtību papildināšana ar skaidrojošu tekstu, kurā aprakstīti pozitīvu, negatīvu vai neitrālu interakciju cēloņi, ne vienmēr ir iespējama.

Izveidojot *rīka pasākumu/apakšpasākumu sekundārās ietekmes citos MV izvērtēšanai* pirmo tabulu, ir iespējams izsekot tiešajai (primārajai) un sekundārajai virzībai no atsevišķiem pasākumiem uz mērķa virzieniem un prioritātēm. Pirmo tabulu izveido pasākumu/ apakšpasākumu līmenī. Izveidojot pirmās tabulas kopsavilkumu mērķa virzienu/ prioritāšu līmenī, iegūst otro tabulu, kurā norādīts, vai norādītā mērķa virzienā programmētu pasākumu kombinācija ietekmē pārējos mērķa virzienus, vai nu tos vājinot (negatīvi transversie efekti), vai arī tos stiprinot (sinerģijas).

Sākotnēji izveidotās tabulas tiek aizpildītas pēc atbilžu sagatavošanas uz novērtēšanas jautājumiem 1-18,

izmantojot atbildēs uz šiem novērtējuma jautājumiem iekļauto pozitīvo un/vai negatīvo transverso efektu izvērtējumu.

Balstoties uz sākotnēji izveidoto rīka tabulu salīdzinājumu ar pēc kvalitatīvā novērtējuma aizpildītajām tabulām, iespējams izdarīt secinājumus par pozitīvajiem un/vai negatīvajiem transversajiem efektiem pasākumu/apakšpasākumu, mērķa virzienu un prioritāšu līmenī.

7.s3) Kvantitatīvi konstatējumi, pamatojoties uz darbību sekundāro ieguldījumu aprēķinu prioritārajās jomās

Tā kā pabeigto projektu skaits lielākā daļā prioritāšu un mērķa virzienu ir ļoti neliels un pabeigtie projekti ir tikai nesen beigušies, sekundārā ietekme nav nosakāma vai arī tās efekti vērtējami ar lielu piesardzību.

P1 mērķa virzienos netiek aprēķināta sekundārā ietekme, jo nav pabeigto projektu.

Atbalsta saņemšana mērķa virzienā 2A rada pozitīvus transversos efektus mērķa virzienos 4A, 5B, 4C.

Mērķa virzienos 2B un 3A sekundārās ietekmes novērtējums netiek veikts.

Mērķa virzienā 3B paredzēto sekundāro ietekmi mērķa virzienos 2A un 6A nav iespējams noteikt.

Atbalsta saņemšana mērķa virzienā 4A rada pozitīvus transversos efektus mērķa virzienā 5E.

Nav iespējams apgalvot, ka programmas atbalstam ir pozitīva ietekme uz atbalsta saņēmēju papildus mikro vai mazos uzņēmumu dibināšanu darbības dažādošanai, vai arī uz ieguldījumu veikšanu, lai izveidotu vai attīstītu nelauksaimniecisko darbību. Tādējādi nav iespējams secināt, ka atbalsta saņemšana citos mērķa virzienos rada pozitīvus vai negatīvus transversos efektus nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības dažādošanai. Atbilstoši atbilžu analīzes rezultātiem nav iespējams apgalvot, ka programmas atbalstam ir pozitīva ietekme uz jaunu pastāvīgu darba vietu radīšanu, kā arī iespējām atrast darbu. Tādējādi nav iespējams secināt, ka programmas atbalstam citos mērķa virzienos ir pozitīva ietekme mērķa virzienā 6A.

7.s4) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

No LAD saņemtā informācija par pabeigto projektu ieguldījumiem primāri programmētajos un sekundāri paredzētajos MV netika saņemta vienlaicīgi, kā arī daļai pabeigto projektu vēl nav pieejami rezultāta rādītāju vērtības. Informācija par atsevišķu MV pasākumos pabeigtajiem projektiem tika saņemta īsi pirms ZM noteiktā novērtēšanas ziņojuma iesniegšanas termiņa. Lielai daļai mērķa virzienos iekļauto projektu norādītie sekundāro ieguldījumu mērķa virzieni neatbilda sākotnēji LAP 2014-2010 tekstā norādītajiem mērķa virzieniem. Bez tam lielai daļai projektu tika norādīta vienlaicīgi sekundārie ieguldījumi divos vai trīs mērķa virzienos, tos neatdalot. Tādējādi mazinājās iespējas pēc iespējas precīzāk noteikt nozīmīgāko MV, uz kuru bija paredzēti sekundārie ieguldījumi. Daļai projektu ar primārajiem ieguldījumiem P4 šie ieguldījumi arī tika norādīti, neatdalot ieguldījumus MV. Turklāt projekti kopumā ir uzsākti nesen (2015.-2016. g.), tādēļ to ietekme vēl pietiekamā mērā neizpaužas. Kvantitatīvajiem novērtējumiem pieejamā informācija par 2016. gadu bija provizorisks un par nelielu skaitu atbalsta saņēmēju sekundārajā ietekmē, bet aptaujas rezultātu interpretācijā jāreķinās ar subjektīvo faktoru. Tādēļ pašreizējais sekundārās ietekmes

vērtējums uzskatāms par indikatīvu.

7.s5) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

P1 mērķa virzienos nav pabeigtu projektu ar ietekmi uz citiem MV un nav identificēti projekti citos MV ar sekundāro ietekmi uz P1 mērķa virzieniem.

Programmas atbalsts citos mērķa virzienos nav radījis identificētus pozitīvus transversos efektus mērķa virzienā 2A. Programmas atbalsts mērķa virzienā 2A rada pozitīvus transversos efektus mērķa virzienos 4A, 6A un 5B. MV 2A Programmas atbalsta ieguldījums mērķa virzienos 1A un 1C nav ticis noteikts.

Programmas atbalsts 3B mērķa virzienā nav radījis identificētus transversos efektus citos mērķa virzienos.

MV 4A atbalstītas meža platības 35 299 ha platībā dod pozitīvu ieguldījumu CO2 piesaistē, t.i., MV 5E. Ieguldījumam MV 5B ir nozīmīgs devums arī lauku saimniecību un pārstrādes uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanā, jo realizētie projekti samazina ražošanas izmaksas. Minēto atziņu par konkurētspējas uzlabošanu apstiprina arī aptaujas rezultāti. Tāpat novērtējumā konstatēts, ka Programmas ieguldījumiem MV 5D ir pozitīva ietekme uz vides aspektiem, jo īpaši MV 4B, jo tehnoloģijas, kuras samazina izlieto minerālmēslu apjomu ieviestas saimniecībās 23 tūkst. ha platībā.

MV 6A 2016. gada beigās ir īstenots tikai viens tieši programmēts projekts, kas neradīja darbavietas, un nav arī izmērāma ieguldījuma citos mērķa virzienos.

Sekundārā ietekme uz MV 6A aprēķināta no projektiem, kas primāri programmēti mērķa virzienā 2A un gūst sekundāro ietekmi no citiem MV. Šo ietekmi mēra ar darbavietu skaita palielinājumu, un tas ir ievērojams – 900 pilna laika darbavietas. Sekundārie ieguldījumi nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības dažādošanā netiek noteikti.

MV 6B īstenotajos projektos, kas atzīmēti ar ieguldījumu mērķa virzienā 2A, 3A un 6A, nav atbilstošu rezultātu.

MV 6B tiek noteikts sekundārais ieguldījums uz MV 6B. Kopējā rezultāta rādītāja R23/T22 novērtēšanā sekundārais ieguldījums mērķa vērtībā vairākkārt pārsniedz tieši programmēto ieguldījumu, turklāt šis sekundārais ieguldījums rodas no šajā pašā mērķa virzienā programmēta pasākuma, kas saskaņā ar kopējo mērķa/ rezultātu rādītāju vadlīnijām netiek iekļauts mērķvērtības aprēķinā. Tiešās programmēšanas ieguldījums no pasākuma M07.2. ir labumu guvušo iedzīvotāju īpatsvars 0,53% (attiecinot pret kopējā konteksta rādītāja vērtību, kas izriet no lauku reģionu raksturojuma), bet sekundārais ieguldījums no pasākuma M19.2 projektu īstenošanas ir 4,31%.

7.s6) Secinājumi un ieteikumi

7.s6.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

Programmas atbalsts mērķa virzienā 2A ir radījis pozitīvus transversos efektus vides MV.

Ieteikums:

7.s6.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

Ir indikācijas, ka atbalsts mērķa virzienā 2A ir samazinājis darbaspēka aizplūšanu no lauksaimniecības atbalstītajās saimniecībās.

Ieteikums:

7.s6.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

Līdz šim Programmas vairākos MV sekundāros efektus nav iespējams noteikt, jo nav pabeigtu projektu vai līdzšinējais ieguldījums ir ļoti neliels.

Ieteikums:

Izvērtēt sekundāro efektu pēc lielāka pabeigtu projektu skaita un ilgāka laika perioda.

7.s6.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Līdzšinējie dati neuzrāda nozīmīgu sakarību starp atbalstu 3B mērķa virzienā un ietekmi uz 2A un 6A mērķa virzieniem.

Ieteikums:

No 3B mērķa virziena sekundārā ietekme uz 6A var nebūt nozīmīga, jo atbalsta raksturs nav tieši saistīts ar nodarbinātību.

7.s6.e) Secinājums /ieteikums 5

Secinājums:

Programmas ieguldījums MV 4A meža zemēs ir radījis pozitīvus efektus MV 5E.

Ieteikums:

7.s6.f) Secinājums /ieteikums 6

Secinājums:

Ieguldījumam MV 5B ir pozitīvs devums arī lauku saimniecību un pārstrādes uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanā, jo realizētie projekti samazina ražošanas izmaksas.

Ieteikums:

7.s6.g) Secinājums /ieteikums 7

Secinājums:

MV 5D ieviestajām precīzajām tehnoloģijām ir pozitīva ietekme lauku saimniecībās MV 4B.

Ieteikums:

7.s6.h) Secinājums /ieteikums 8

Secinājums:

MV 6A sagaidāmais darbavietu pieaugums ar lauksaimniecību nesaistītajās nozarēs nav radīts, bet ir liels sekundārajā ieguldījumā radītais darbavietu pieaugums lauksaimniecībā no MV 2A un tiem MV, kas rada sekundāro ieguldījumu uz MV 2A programmēto saimniecību darbaspēka pieaugumu.

Ieteikums:

Ir jāveicina Programmas ieguldījums MV 6A tieši programmēto pasākumu mērķu sasniegšanā.

7.s6.i) Secinājums /ieteikums 9

Secinājums:

MV 6B abos mērķa virzienos sekundārā ietekme uz divām mērķa rādītāju vērtībām ir ievērojami lielāka nekā ieguldījums no tieši programmētajiem pasākumiem.

Ieteikums:

7.t) CEQ20-TA - Cik lielā mērā tehniskā palīdzība sekmēja sasniegt Regulas (ES) Nr. 1303/2013 59. panta 1. punktā un Regulas (ES) Nr. 1305/2013 51. panta 2. punktā noteiktos mērķus?

7.t1) Atbalsts tehniskajai palīdzībai (izņemot valstu lauku tīklus jeb VLT)

TP mērķis ir atbalstīt efektīvu un atbilstošu LAP 2014-2020 sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kā arī informācijas, saziņas, tīklu (Valsts lauku tīkls - VLT) uzturēšanas, sūdzību izskatīšanas, kontroles un revīzijas pasākumus, lai sasniegtu plānotos rezultātus. Saskaņā ar LAP 2014-2020 noteikto, atbalsta saņēmēji pasākuma ietvaros ir ZM un LAD. Ievērojot Regulas (ES) Nr.1303/2013 65. pantā minētos nosacījumus, ZM un LAD kā atbalsta saņēmējs ir uzsācis TP ietvaros atbalstāmo darbību/aktivitāšu īstenošanu atbilstoši pasākumā noteiktajiem mērķiem, no kurām galvenās ir šādas:

1. Pārvaldības darbības;
2. Informēšanas darbības;
3. Novērtēšanas darbības;
4. Uzraudzības darbības;
5. Kontroles darbību.

7.t2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
Institucionālās un administratīvās iespējas efektīvai LAP pārvaldei ir nostiprinātas		Maksājuma izvērtēšanas ilgums, dienas
Institucionālās un administratīvās iespējas efektīvai LAP pārvaldei ir nostiprinātas		Pieteikumu izvērtēšanas procesa ilgums, mēneši
Institucionālās un administratīvās iespējas efektīvai LAP pārvaldei ir nostiprinātas		LAP pārvaldībā iesaistītā personāla skaits
Attiecīgo partneru spējas, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. panta 1. punktā, ir nostiprinātas		Kapacitātes veidošanas darbību veidi un skaits
LAP ir darīts zināms sabiedrībai un informācija ir izplatīta		Reģionālo konferenču apmeklētāju skaits
LAP īstenošana ir uzlabojusies		Uzraudzības komitejas sēžu skaits

7.t3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Kvantitatīvi novērtējam izvēlētos rādītājus no LAD un VLT datu bāzēm saistībā ar veikto pasākumu un labuma guvēju skaitu.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Novērtējuma veikšanai tika izmatota dokumentu kvantitatīvā analīze. Lai iegūtu datus, kas nepieciešami novērtējuma sagatavošanā par TP ieguldījumu LAP mērķu sasniegšanā, izmantota ZM mājaslapā pieejamā

informācija, LR ZM ikgadējie publiskie pārskati, LAD publiskie gada pārskati, LAP 2014-2020 Uzraudzības komitejas sēžu protokoli, VLT datu bāze, LAD datu bāze.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Netika konstatētas.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Dokumentu kvalitatīvā analīze nepieciešama, lai raksturotu novērtējuma kvalitatīvos aspektus. Intervijas ar ZM, LAD, VLT, novērtētājiem.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Novērtējumā tika izmantotas kabineta izpētes metode (*desk research*) un intervijas ar ZM, LAD, VLT pārstāvjiem un novērtētājiem, kā arī dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze, interpretācijas metode.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Netika konstatētas.

7.t4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma rādītājs	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	Nē	0,00			LAD
Kopīgais iznākuma rādītājs	O24 - Tematisku un analītiskas apmaiņu skaits, kas izveidotas ar NRN atbalstu	Nē	682,00			VLT
Kopīgais iznākuma rādītājs	O25 - NRN komunikācijas instrumentu skaits	Nē	1 714,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Kapacitātes veidošanas darbību veidi un skaits	Nē	95,00			ZM un LAD
Rezultātu papildrādītājs	LAP pārvaldībā iesaistītā personāla skaits	Nē	35,00			ZM un LAD
Rezultātu papildrādītājs	Uzraudzības komitejas sēžu skaits	Nē	2,00			ZM
Rezultātu papildrādītājs	Reģionālo konferenču apmeklētāju skaits	Nē	576,00			ZM
Rezultātu papildrādītājs	Pieteikumu izvērtēšanas procesa ilgums, mēneši	Nē	3,00			LAD

Rezultātu papildrādītājs	Maksājuma izvērtēšanas ilgums, dienas	Nē	25,00			LAD
--------------------------	---------------------------------------	----	-------	--	--	-----

7.t5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Nav

7.t6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Tehniskā palīdzība Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam ieviešanai tiek izmantota saskaņā ar *Regulas (EU) Nr. 1303/2013 59.(1) punktā un Regulas (EU) Nr. 51(2) punktā minēto* Vadošā institūcija LAP ieviešanā ir ZM. Vadošās iestādes ZM informatīvie un publicitātes pasākumi 2014-2015:

- izplatīti 134 preses paziņojumi, kas publicēti tīmekļa vietnēs, plašsaziņas līdzekļos, veikta informācijas popularizēšana arī "Twitter";
- sagatavoti trīs īpaši laikraksta "Latvijas Avīze" ielikumi par LAP;
- sagatavoti un LTV 1. programmā par LAP pārraidīti 23 raidījumi „Es – savai zemītei”;
- sagatavots 1 filmēšanas plāns Horvātijas valsts TV žurnālistiem Latvijas bioloģiskajās saimniecībās, kuras izmantojušas atbalstu, kā arī sadarbībā ar Prezidentūras sekretariātu sagatavota informācija un producēta 1 videofilma par bioloģiskās lauksaimniecības jaunās regulas priekšlikuma virzību;
- Latvijas reģionos organizētas un darbojušās 8 darba grupas par LAP, kurās darbojušies 94 cilvēki
- rīkotas 32 reģionālās diskusijas par LAP, kurās iedalījās 576 dalībnieki;
- novadīti divi semināri īpaši reģionālajiem medijiem (25 pārstāvji), kuros zemkopības ministrs un ZM vadošie eksperti informēja žurnālistus par fondu aktualitātēm un atbildēja uz lauksaimnieku un komersantu jautājumiem;
- novadītas 8 reģionālās konferences, kas veltītas ES fondu jautājumiem.

LAD veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumi 2014-2015:

- katru nedēļu tiek sagatavots un izsūtīts LAD elektroniskais Ziņnesis tā abonentiem par LAD darba aktualitātēm, tajā skaitā par LAP atbalsta pasākumu ieviešanu, kā arī sagatavotas atbildes uz LAD klientu uzdotajiem jautājumiem, tās publicējot LAD tīmekļa vietnē un nosūtot klientiem individuāli;
- 2014. gadā sagatavotas un nosūtītas žurnālistiem 17 preses relīzes par LAP pasākumu aktualitātēm, 2015. gadā - 13 preses relīzes (preses relīzes ir pieejamas arī LAD tīmekļa vietnē);
- LAD tīmekļa vietnē ir pieejamas infografikas;

- video sižeti, kas pārraidīti LTV 1;
- LAD aktīvi publicē informāciju sociālajos tīklos, piemēram, Twitter kontā *LAD_Latvija*;
- reizi gadā tiek veikts Klientu apmierinātības pētījums.

Tehniskā palīdzība Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam novērtēšanai

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts (tagad - Agroresursu un ekonomikas institūts AREI) īsteno LAP ieviešanas novērtēšanu. Šim nolūkam izveidota LAP Nepārtrauktās novērtēšanas sistēma. AREI pārstāvis ir deleģēts darbam Uzraudzības komitejā (UK) ar padomdevēja tiesībām. UK un ar LAP ieviešanā iesaistītajām pusēm regulāri tiek apspriesti novērtēšanas rezultāti. Katru gadu tiek apstiprināts novērtēšanas darba plāns.

Novērtējumu rezultāti tiek ņemti vērā, plānojot aktivitātes un informējot sabiedrību, piemēram, semināru apmeklētāju aptaujās un sarunās ar lauku attīstības konsultantiem tika konstatēts, ka lauku iedzīvotāju informēšanai jāizmanto vienlaikus vairāki un dažādi informēšanas līdzekļi, tiek izraudzīti prioritārie darbības virzieni un aktivitātes.

Tehniskā palīdzība Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam uzraudzībai

LAP ieviešanas uzraudzību īsteno LAP 2014-2020 uzraudzības komiteja (turpmāk – Komiteja), kas kā koleģiāla institūcija pārrauga ELFLA ieviešanas gaitu. Komitejas institucionālo sastāvu un tā izmaiņas apstiprina Ministru kabinets. Par Komitejas izveidošanu un Komitejas personālsastāva noteikšanu atbildīgs ir ELFLA Vadošās iestādes vadītājs. Komitejas personālsastāvs tiek noteikts, balstoties uz institūciju un iestāžu sniegtajiem deleģējumiem darbam Komitejā. Saskaņā ar reglamentu Komitejas sastāvā ir Komitejas locekļi ar balsstiesībām (36 locekļi) un Komitejas locekļi ar padomdevēja tiesībām (3 locekļi). Komitejas locekļi par darbu Komitejā nesaņem atalgojumu. Komitejas sekretariāta funkcijas pilda ELFLA Vadošā iestāde. Komitejas uzdevumi formulēti <https://www.zm.gov.lv/statiskas-lapas/uzraudzibas-komitejas-reglaments?id=5963#jump>. Komitejas darbu materiāltehniski nodrošina ZM Lauku attīstības atbalsta departaments, izmantojot LAP 2014-2020 pasākuma “Tehniskā palīdzība” līdzekļus. Reglamentā noteikts, ka Vadošā iestāde organizē Komitejas sēdes pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā vienu reizi gadā. Pārskata periodā notikušas četras sēdes.

Informatīvie pasākumi tiek veikti ciešā sadarbībā ar ZM kā vadošā iestāde, LAD-kā uzraugošā un maksājumu iestāde un VLT-informācijas izpatošais tīkls.

Pārskata periodā Kontroles darbības netika veiktas, tādēļ tās netiek vērtētas.

7.t7) Secinājumi un ieteikumi

7.t7.a) *Secinājums /ieteikums 1*

Secinājums:

TP līdzekļi tiek plānoti un izmantoti tiem paredzētajam nolūkam pārvaldības, informēšanas, uzraudzības un novērtēšanas darbībām. Informēšanas aktivitātes tiek īstenotas, iesaistot arī LAD un VLT.

Ieteikums:

Turpināt darbu pie iedzīvotāju un ieinteresēto pušu informēšanas un darbinieku kapacitātes celšanas. Uzsvērt UK balsstiesīgo locekļu atbildību lēmumu pieņemšanā par LAP ieviešanu.

*7.t7.b) Secinājums /ieteikums 2***Secinājums:**

Pārskata periodā TP līdzekļi nav tikuši izmantoti Kontroles darbībām.

Ieteikums:*7.t7.c) Secinājums /ieteikums 3***Secinājums:**

Novērtēšana tiek veikta, saskaņojot darba plānu ar ZM katru gadu.

Ieteikums:

Turpināt sadarbību darba plāna izstrādē ar iesaistītajām pusēm novērtēšanas darba stiprināšanā.

7.u) CEQ21-RN - Cik lielā mērā valsts lauku tīkls palīdzēja sasniegt Regulas (ES) Nr. 1305/2013 54. panta 2. punktā noteiktos mērķus?

7.u1) VLT intervences loģika

Tieši programmētie pasākumi/apakšpasākumi

Latvijas VLT Rīcības programmā 2015.-2020. gadam definētie mērķi saskaņā ar Regulas nr.1305/2013 54. pants 2.punkts nosaka, ka Valsts lauku tīkla darbības **mērķis**:

- a) palielināt ieinteresēto pušu līdzdalību lauku attīstības īstenošanā (a);
- b) uzlabot LAP īstenošanas kvalitāti (b);
- c) informēt plašāku sabiedrību un iespējamus atbalsta saņēmējus par lauku attīstības politiku un finansējuma iespējām (c);
- d) veicināt inovācijas lauksaimniecībā, pārtikas ražošanā, mežsaimniecībā un lauku apvidos(d);
- e) veicināt lauku uzņēmējdarbības uzsākšanu un ekonomisko efektivitāti (e).

Konkrētas aktivitātes mērķu sasniegšanai:

1. Ekonomiskā analīze LAP efektīvākai apguvei (b)
2. Aktivitātes lauku telpas ilgtermiņa stratēģijai (c)
3. Atbalsts nacionālajām, nozaru un reģionālajām organizācijām (e)
4. Kapacitātes celšana ZM pakļautībā esošajās iestādēs (b)
5. Aktivitātes jauniešiem (a, d):
 - atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai
 - informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem
6. Vietējo iepirkumu un mazās pārstrādes veicināšanas programma (e, a)
7. Ilgtspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas pilotprojektu īstenošana (e, d)
8. Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programma (a)
9. Savstarpējās atbilstības atbalsta nodrošināšana (b, a)
10. Lauku attīstības konsultantu darba nodrošināšana (b)
11. Latvijas ekspertu darba koordinēšana pārstāvniecībai ES (b)
12. Pieredzes apmaiņas aktivitātes, mācību prakses (c, d):
 - Mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšana
 - Pieredzes apmaiņu braucieni Latvijā
13. Ziņu lapu sagatavošana, interneta rīku uzturēšana, katalogi (c, e):

- Ziņu lapu sagatavošana (Čiekurs, Lauku lapa)
- Tehnikas un būvniecības katalogs
- interneta rīki un tālmācības (e-apmācības) programmu uzturēšana, atjaunošana

14. Semināri, konferences (c):

- Informatīvu un izglītojošu semināru organizēšana visā Latvijā
- Starptautiska konference
- Reģionālo konferenču organizēšana

15. Lauksaimniecības un lauku attīstības projektu konkursa organizēšana (e)

7.u2) Saikne starp vērtēšanas kritērijiem, kopīgajiem rezultātu rādītājiem un rezultātu papildrādītājiem, kas izmantoti, lai atbildētu uz kopējā novērtējuma jautājumu (CEQ)

Vērtēšanas kritēriji	Kopīgais rezultātu rādītājs	Rezultātu papildrādītājs
LAP īstenošanā iesaistīto ieinteresēto personu skaits un veids ir palielinājies		Iedzīvotāju pieredzes apmaiņas braucienu skaits
LAP īstenošanā iesaistīto ieinteresēto personu skaits un veids ir palielinājies		Jauni dalībnieki esošajās kopdarbības formās, skaits
LAP īstenošanas kvalitāte ir uzlabojusies ar VLT darbību, piemēram, - Uzlabotas LAP atbalsta saņēmēju spējas - Uzlabota novērtēšanas informētība - Novērtējumos gūtā pieredze ir ņemta vērā, īstenojot programmas		Pasākumu skaits, kas vērsti uz LAP uzraudzības un novērtēšanas rezultātu apkopošanu un izplatīšanu
LAP īstenošanas kvalitāte ir uzlabojusies ar VLT darbību, piemēram, - Uzlabotas LAP atbalsta saņēmēju spējas - Uzlabota novērtēšanas informētība - Novērtējumos gūtā pieredze ir ņemta vērā, īstenojot programmas		Pilnveidoto VLT īstenoto aktivitāšu un programmu skaits
LAP īstenošanas kvalitāte ir uzlabojusies ar VLT darbību, piemēram, - Uzlabotas LAP atbalsta saņēmēju spējas - Uzlabota novērtēšanas informētība - Novērtējumos gūtā pieredze ir ņemta vērā, īstenojot programmas		Vietējo ražotāju uzvarēti iepirkumi par produkcijas piegādi pašvaldību iestādēs, skaits
Plašāka sabiedrība un iespējamie saņēmēji ir informēti par lauku attīstības politiku un finansēšanas iespējām, izmantojot VLT darbības		Iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas semināru skaits
Plašāka sabiedrība un iespējamie saņēmēji ir informēti par lauku attīstības politiku un finansēšanas iespējām, izmantojot VLT darbības		Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem
Plašāka sabiedrība un iespējamie saņēmēji ir informēti par lauku attīstības politiku un finansēšanas iespējām, izmantojot VLT darbības		Personu skaitu, kas ir tikuši informēti par lauku attīstības politiku un finansēšanas iespējām, izmantojot VLT saziņas rīkus)

7.u3) Piemērotās metodes

Kvantitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Izvēlētās metodes nepieciešamas, lai raksturotu VLT darbības kvantitatīvos rādītājus.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Lai iegūtu kvantitatīvos un kvalitatīvos datus, kas nepieciešami novērtējuma sagatavošanā par VLT darbību LAP 2014-2020 mērķu sasniegšanā, izmantota dokumentu un VLT veikto pasākumu dalībnieku aptauju analīze. VLT mājaslapā pieejamā informācija, VLT Rīcības programma 2015-2020, ikgadējie VLT Rīcības plāni, VLT darbības pārskati, kas iesniegti LR ZM, LR ZM ikgadējie publiskie pārskati, LAD publiskie gada pārskati. Iegūtā informācija un vērtējums par VLT darbību strukturēts atbilstoši VLT mērķiem un uzdevumiem. Novērtējuma veikšanai izmatota dokumentu kvantitatīvā analīze, VLT klientu aptauju datu sekundāra analīze.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Netika atklāts.

Kvalitatīvās metodes:

1. Metodes pielietošanas pamatojums

Lai novērtētu VLT darbības kvalitatīvos aspektus, novērtējumā tika izmantota kabineta izpētes metode (*desk research*) un interpretācijas metode un aptauja.

2. Apraksts par pielietotajām metodēm

Lai novērtētu VLT darbības kvalitatīvos aspektus, novērtējumā tika izmantota pieejamo dokumentu un tekstu kvalitatīvā analīze. Tika sagatavots jautājumu bloks saņēmēju un nesaņēmēju aptaujas ietvaros, iegūstot atbildes no 697 respondentiem, kas sniedza atbildes. Atbildes sniedza 123 nesaņēmēji nevienā no LAP 2014-2020 investīciju pasākumiem un 563 atbalsta saņēmēji vismaz vienā no pasākumiem. Atbilžu vidējo vērtību atšķirību statistiskā nozīmīguma noteikšanai tika izmantota ANOVA regresija. Atbilžu analīze veikta pēc Likerta skalas, izmantojot 5 atbilžu variantus.

3. Atklātās problēmas aprakstīto metožu pielietošanā un to risinājumi

Netika atklāts.

7.u4) Rādītāju un datu avotu kvantitatīvās vērtības

Rādītāja veids	Rādītāja kods un nosaukums (vienība)	Likme	Rādītāja vērtība	Aprēķinātā bruto vērtība	Aprēķinātā neto vērtība	Datu un informācijas avoti
Kopīgais iznākuma	O24 - Tematisku un analītiskas apmaiņu skaits, kas izveidotas ar	Nē	1 209,00			VLT

rādītājs	NRN atbalstu					
Kopīgais iznākuma rādītājs	O25 - NRN komunikācijas instrumentu skaits	Nē	6,00			VLT
Kopīgais iznākuma rādītājs	O26 - ELAT darbību skaits, kurās piedalījies NRN	Nē	21,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Jauni dalībnieki esošajās kopdarbības formās, skaits	Nē	108,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas semināru skaits	Nē	943,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Personu skaitu, kas ir tikuši informēti par lauku attīstības politiku un finansēšanas iespējām, izmantojot VLT saziņas rīkus)	Nē	329 097,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Pasākumu skaits, kas vērsti uz LAP uzraudzības un novērtēšanas rezultātu apkopošanu un izplatīšanu	Nē	5,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Iedzīvotāju pieredzes apmaiņas braucienu skaits	Nē	46,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem	Nē	293,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Pilnveidoto VLT īstenoto aktivitāšu un programmu skaits	Nē	847,00			VLT
Rezultātu papildrādītājs	Vietējo ražotāju uzvarēti iepirkumi par produkcijas piegādi pašvaldību iestādēs, skaits	Nē	159,00			VLT

7.u5) Problēmas, kas ietekmē novērtējuma konstatējumu derīgumu un ticamību

Attiecībā par novērtēšanas rezultātu pamatotību un ticamību problēma saistīta tikai ar inovatīvo projektu identificēšanu, bet šis rādītājs nav ietverts novērtēšanā. Inovatīvo projektu atbalsts nav identificējams, jo pagaidām VLT ir iesaistījies EIP veidošanā, bet pasākumi, kas būtu virzīti uz inovācijām, nav tieši identificēti.

7.u6) Atbilde uz novērtējuma jautājumu

Novērtējums strukturēts atbilstoši VLT Rīcības programmā definētajiem mērķiem, kas ir saskaņā ar Regulas nr.1305/2013 54. pants 2.punktu. Lai izvērtētu VLT padarīto pārskata periodā saistībā ar katru no pieciem mērķiem, izraudzīts viens vai vairāki pamata sprieduma kritērijus ar atbilstošiem rezultātu rādītājiem, vienlaikus norādot, ka vieni un tie paši kritēriji un rādītāji var tikt attiecināti uz vairākiem mērķiem.

VLT Rīcības programma 2015.-2020. gadam ir labi izstrādāta, precīzi definētas VLT aktivitātes, tās

atbilstoši pakārtojot kādam no pieciem VLT mērķiem. VLT mērķi un aktivitātes definētas saskaņā Regulā noteiktajām darbību grupām. Saskaņā ar VLT RP, vienas un tās pašas aktivitātes ir vērstas uz vismaz divu mērķu sasniegšanu, tādēļ var apgalvot, ka tām ir sinerģiska ietekme, aktivitātes viena otru loģiski papildina un dod multiplikatīvu efektu. Tas ņemts vērā, vērtējot VLT darbību un definējot sprieduma kritērijus, kā arī tiem atbilstošos rezultāta rādītājus.

Mērķis a: palielināt ieinteresēto pušu līdzdalību lauku attīstības īstenošanā

Mērķa sasniegšanu veicina cieša sadarbība ar nozaru asociācijām, VRG. VLT Sekretariāts turpināja sniegt atbalstu nacionālajām, reģionālajām un nozaru organizācijām. Aktivitātes ietvaros lauksaimnieku organizācijas kopā noorganizējušas 102 pasākumus ar 4289 kopējo dalībnieku, atbalstītas 52 organizācijas.

Mērķa sasniegšanai tiek īstenota Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programma 26 VLT reģionālajās teritorijās visā Latvijā. 2015. gadā līgumi par sadarbību noslēgti ar 773 klientiem. Ir palielinājies klientu skaits, kuri ņēmuši ALTUM kredītu zemes iegādei (šie klienti programmā bija jāuzņem obligāti). Tikai 9% klientu nenodarbojas ar lauksaimniecību, lielākā daļa nodarbojas ar lopkopību jeb jaukto lauksaimniecību. Par programmas sekmīgi norisi liecina VLT dati, ka programmas darbības rezultātā apgrozījuma pieaugums ir 89% klientu. 2016. gadā kopumā eksperti snieguši 416 pakalpojumus 334 saimniecībām.

Savstarpējās atbilstības atbalsta nodrošināšanas aktivitāte saistāma ar diviem VLT mērķiem (a un b). Aktivitātes ietvaros izvērtē saimniecību atbilstību savstarpējās atbilstības (SA) prasībām un palīdz lauksaimniekam paaugstināt saimniecības ražošanas efektivitāti.

Mērķis b: uzlabot LAP īstenošanas kvalitāti

Šajā periodā paredzēta aktivitāšu izvērtēšana, balstoties arī uz VLT uzturētajā VLT datu bāzē apkopotu informāciju, kura pieļauj gan kvantitatīvu, gan kvalitatīvu novērtējumu atsevišķām Rīcības programmas (RP) aktivitātēm. VLT regulāri pilnveido savas aktivitātes un programmu metodiku. Lai uzlabotu LAP īstenošanas kvalitāti, VLT rīko apmācības arī ZM pakļautībā esošajām iestādēm un uzņēmumiem. Pasākumu tematika tiek balstīta uz iestāžu un uzņēmumu iesūtītajām vajadzībām un vēlmēm.. Aktivitātes ietvaros kopumā tika noorganizēti 289 kvalifikācijas celšanas pasākumi, kurus apmeklēja 3086 klausītāji (16128 klausītājestundas). Tiek piedāvātas semināru tiešraides un video ieraksti, kas ir nozīmīgs tālākizglītības pieejamības faktors.

Vērtējot kapacitātes pieaugumu, jāatzīmē, ka novadu lauku attīstības konsultantu darba pienākumus veic 77 konsultanti. Turpinās lauku attīstības konsultantu specializēšana uz konkrētām darbības jomām (pašvaldības iepirkumu prasības, mājražotāju atbalsts, uzņēmējdarbības uzsākšana, augkopība, lopkopība u.c.). Visplašākā lauku attīstības konsultantu iesaiste ir Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programmā, sniedzot interesentiem praktiskus padomus un palīdzību. Uzņēmēji tiek arī informēti par tirdzniecības iespējām blakus esošajos novada organizētajos tirgos un aicināti aktīvi piedalīties tirdziņos ar savu produkciju. Notiek aktīva konsultantu sadarbība ar vietējo pašvaldību pārstāvjiem, ar nevalstiskajām organizācijām un citām novada iestādēm.

Mērķis c: informēt plašāku sabiedrību un iespējamus atbalsta saņēmējus par lauku attīstības politiku un finansējuma iespējām

2015. gadā organizēti 290 informatīvie semināri, kurus pēc VLT veiktajām aptaujām 96% semināru apmeklētāji novērtē ar labi vai teicami, atzīstot, ka varēs praktiski izmantot iegūtās zināšanas. Klausītājus visvairāk interesējušas tēmas par ES un Valsts likumdošanas izmaiņām, kas attiecas uz lauku un mežu apsaimniekošanu (148 semināri) un Lauku attīstības programmas aktualitātes un pasākumi (137 semināri).

2016. gadā organizēti 312 informatīvie semināri 24 675,5 klausītājestundu apmērā. Informatīvajos semināros kopā piedalījās 7380 klausītāji. Klausītāju vērtējums par semināriem ir augsts. Informācija par semināriem tiek izplatīta mājaslapā, reģionālajā presē, daudzi klienti sazinās ar LLKC un MKPC konsultantiem telefoniski. Kopumā noorganizēti 245 izglītojošie semināri, 14 331 klausītājestundu apmērā.

Lielu ieguldījumu VLT dod jauniešu informēšanā, izglītošanā un iesaistē uzņēmējdarbībā laukos. Viens no pasākumiem mērķa sasniegšanā ir uzņēmējdarbības laukos popularizēšana vispārizglītojošajās skolās. Apmeklētas 92 skolas, kopumā uzrunājot 1069 skolēnus. Dati liecina, ka iesaistīto skolēnu un jauniešu skaits pieaug.

Viens no veidiem, kā lauku iedzīvotāji un interesenti uzzina par pasākumiem un aktualitātēm, ir tieši kontaktējoties ar lauku attīstības konsultantiem. VLT ir cieša sadarbība ar VRG, ZM, LAD, LLF. Sabiedrības informēšana notiek arī VLT mājaslapā, www.laukutikls.lv apmeklētāju skaits katru gadu pārsniedz 68 tūkst. un 40% no tiem ir jaunie apmeklētāji.

Nozīmīgs informācijas avots ir ziņu lapas „Lauku lapa” un „Čiekurs”, un šo izdevumu saņem vairāk nekā 2500 abonenti.

Sekretariāts līdzdarbojas Eiropa Lauku tīklā (ERN), piedalās starptautiskos pasākumos, organizē reģionālas un starptautiskas konferences. Noorganizētas divas starptautiskas konferences un viena pārstāvju tikšanās, kurā piedalījās dalībnieki no ES un Austrumu partneru valstīm, ES Lauku tīkliem un Zemkopības ministrijām, ENRD un Eiropas lauku attīstības palīdzības dienests (Helpdesk).

ZM sadarbībā ar LLKC un VLT organizēja 6 reģionālās konferences, kurās piedalījušies vairāk kā 1400 dalībnieku. Kopumā vērtējot reģionālo konferenču apmeklētību salīdzinājumā ar iepriekšējo programmēšanas periodu, tas ir līdzīgi augsts.

Mērķis d: veicināt inovācijas lauksaimniecībā, pārtikas ražošanā, mežsaimniecībā un lauku apvidos

Viens no inovāciju veicināšanas veidiem ir pieredzes apmaiņa, ko VLT īsteno pieredzes apmaiņas braucienos. Pasākumos piedalījušies 1562 dalībnieki pārsvarā par lauksaimnieciskās ražošanas tēmām. Mērķa D sasniegšanai tiek īstenoti pasākumi jauniešiem visās 26 LLKC reģionālajās nodaļās, ietverot informatīvās dienas, mācības “Tu vari vairāk”, konkursu “Laukiem būt” un papildus aktivitātes. Informatīvajās dienās kopumā piedalījās 576 jaunieši. Jaunieši pozitīvi vērtē mācības, kā liecina VLT aptauja, absolūtais vairākums jūtas ieguvuši vērtīgas zināšanas un pieredzi.

Inovācijas nozarē un attīstība var veicināt zinātnieku piesaisti.

Mērķis e-Latvijas specifiskais: veicināt lauku uzņēmējdarbības uzsākšanu un ekonomisko efektivitāti

Šī mērķa sasniegšana notiek, īstenojot daudzveidīgas aktivitātes: informatīvi pasākumi, izglītojoši semināri, pasākumi jauniešiem, pieredzes apmaiņa, piedāvātās tālmācības programmas utt. 2016. gadā VLT veicis trīs tālmācības programmu (Lauksaimniecības pamati, Uzņēmējdarbības uzsākšana un LEADER) uzturēšanu un atjaunošanu, izdarot satura auditu un pilnveidojot tehniskās apkalpošanas iespējas. VLT ir paplašinājis tehniskās iespējas mācīties tālmācības sistēmā, izmantojot mobilās ierīces (telefonus, planšetdatorus).

Izveidots un tiek uzturēts Tehnikas un būvniecības katalogs, kurš nodrošina lauksaimnieciskajā ražošanā nodarbinātos ar visaptverošu un objektīvu informāciju par Latvijā pieejamajiem būvmateriāliem un lauksaimniecības tehniku. Kopumā 12 būvmateriālu grupas sevī ietver 452 individuālu būvmateriālu pozīcijas. Katalogā iestrādāts automatizēts būvmateriālu izmaksu aprēķins atkarībā no daudzuma. Tajā atrodama informācija par 30 dažādiem lauksaimniecības tehnikas veidiem. Katalogā pieejama tehniskā

informācija un daļēji arī cenas par nepilnām 8000 tehnikas vienībām.

Tiek uzturēti arī vairāki interneta rīki: 1) Interneta rīks “Kvalitatīva piena ieguves pamatprincipi”; 2) Interneta rīks LAP atbalsta pieejamības noteikšanai; 3) Interneta rīks meža apsaimniekošanas plānošanā. Izveidota LAP atbalsta pieejamības noteikšanas programma (<http://esatbalsti.llkc.lv/>). No jauna izveidoti un tiek uzturēti četri jauni interneta rīki - tālmācības datorprogrammas. Tos izmantojuši vairāki simti interesentu un arodapmācību dalībnieku.

VLT Mērķa e sasniegšanai tiek īstenota “Vietējo iepirkumu un mazās pārstrādes veicināšanas programma”. Tās mērķis ir veicināt vietējās produkcijas noietu. Šī programma saistās arī ar citu VLT mērķi – palielināt ieinteresēto pušu līdzdalību lauku attīstības īstenošanā (a).

2015. gadā tika noorganizēti 37 pieredzes apmaiņas braucieni uz dažādiem Latvijas novadiem, kuros kopā piedalījušies 1267 dalībnieki. Dalībnieki tos novērtē ļoti atzinīgi, jo iegūst jaunus sadarbības partnerus, jaunas zināšanas un idejas, kā arī jaunas tehnoloģijas pieejas.

Vietējo lauksaimniecības produkcijas ražotāju un mājražotāju atbalsta programmai ir saglabāti trīs virzieni – pašvaldību publiskie pārtikas iepirkumi, mājražotāju darbības reģistrācija un attīstība, kā arī mazo ražotāju sadarbības veicināšana, rosinot apvienoties biedrībās un kooperatīvos. Turpināts darbs pie mājražotāju izglītošanas un jaunu mājražotāju motivēšanas reģistrēt savu darbību. Tiek veicināta pašvaldību iestāžu un sabiedrības izpratne par zaļā iepirkuma būtību un nepieciešamību pārtikas produktu iepirkumos. VLT darbojas, lai veicinātu kopdarbības aktivitātes primārās lauksaimniecības produkcijas ražošanā un mazās pārtikas pārstrādes uzņēmumu kontekstā..

Visi plānotie pasākumi tiek izpildīti, un plānotie rādītāji sasniegti.

7.u7) Secinājumi un ieteikumi

7.u7.a) Secinājums /ieteikums 1

Secinājums:

VLT Rīcības programmā 2015.-2020. gadam ir precīzi definēts, kuras aktivitātes plānotas katra no mērķiem sasniegšanai. VLT atskaitēs ietverta informācija attiecībā uz informatīvajiem un izglītojošajiem pasākumiem.

Ieteikums:

Domājot par *lauku telpas* attīstību, ir jāstiprina aktivitāte par inovācijām, meklējot risinājumus pasākumiem, kas uz laukiem raugās plašāk par lauksaimniecisko ražošanu.

7.u7.b) Secinājums /ieteikums 2

Secinājums:

VLT Rīcības plānā ir definēti sasniedzamie rādītāji, taču ikgadējos līgumos ar ZM tie atsevišķās pozīcijās tiek pārskatīti.

Ieteikums:

Ikgadējos pārskatos būtu lietderīgi izvērtēt un paskaidrot, kādēļ VLT Rīcības programmā plānotie ikgadējie rezultatīvie rādītāji atsevišķās pozīcijās tiek pārskatīti (piemēram, kapacitātes trūkuma dēļ nav iespējams tos sasniegt, ir liels pieprasījums pēc konkrētiem pakalpojumiem, tādēļ tie plānoti lielākā skaitā).

7.u7.c) Secinājums /ieteikums 3

Secinājums:

VLT turpina īstenot daudzas aktivitātes, kuras aizsāktas iepriekšējā programmēšanas periodā, lauku attīstības konsultanti ir noslogoti, jo pilda daudzus uzdevumus.

Ieteikums:

Aktivitāšu īstenošana prasa lielus cilvēkresursus, tādēļ jāizvērtē, vai konsultantu skaita samazināšana un specializēšanās visos gadījumos lauku novados sevi attaisno.

7.u7.d) Secinājums /ieteikums 4

Secinājums:

Maz pasākumu notiek aktivitātē lauku telpas ilgtermiņa stratēģijai.

Ieteikums:

Būtu lietderīgi īstenot vēl vairāk pasākumu lauku ekonomikas dažādošanai ar nelauksaimniecību saistītās jomā, īpaši domājot par lauku jauniešu interesēm un piesaisti laukiem.

7.u7.e) Secinājums /ieteikums 5

Secinājums:

Izveidots un tiek uzturēts Tehnikas un būvniecības katalogs, kurš nodrošina lauksaimnieciskajā ražošanā nodarbinātos ar visaptverošu un objektīvu informāciju par Latvijā pieejamajiem būvmateriāliem un lauksaimniecības tehniku.

--

Ieteikums:

Kataloga atbilstoša uzturēšana atvieglotu iepirkumu organizēšanu, tādēļ būtu jāizvērtē šī rīka pielietošana projektu iepirkumiem.

7.v) PSEQ01-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav izvēlēti specifiski mērķa virzieni

7.w) PSEQ02-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav izvēlēti specifiski mērķa virzieni

7.x) PSEQ03-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav izvēlēti specifiski mērķa virzieni

7.y) PSEQ04-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav izvēlēti specifiski mērķa virzieni

7.z) PSEQ05-FA - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas prioritārajām jomām

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav izvēlēti specifiski mērķa virzieni

7.aa) PSEQ01-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav specifisku novērtēšanas jautājumu

7.bb) PSEQ02-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav specifisku novērtēšanas jautājumu

7.cc) PSEQ03-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav specifisku novērtēšanas jautājumu

7.dd) PSEQ04-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav specifisku novērtēšanas jautājumu

7.ee) PSEQ05-TOPIC - Īpašais programmas novērtējuma jautājums, kas saistīts ar programmas novērtējuma tematu

Šis jautājums ir atzīmēts kā nebūtisks šai GĪZ versijai

Programmai nav specifisku novērtēšanas jautājumu

8. DARBĪBU ĪSTENOŠANA, LAI ŅEMTU VĒRĀ REGULAS (ES) NR. 1303/2013 5., 7. UN 8. PANTĀ NOTEIKTOS PRINCIPUS

8.a) Vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšana un nediskriminācija (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 7. pants)

LAP paredzētie atbalsta pasākumi un atbalsta saņemšanas nosacījumi neizslēdz nevienu sabiedrības grupu un novērš jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.

Dzimumu līdztiesības prioritāte netiešā veidā saistīta ar LAP ieviešanas procesu un visā LAP sagatavošanas un īstenošanas procesā ZM nav saņēmusi nevienu sūdzību vai informāciju par vienlīdzīgu iespēju un attieksmes pārkāpumiem.

Latvijā atbildīgā institūcija par dzimumu līdztiesības jautājumu koordinēšanu valstī ir Labklājības ministrija, kura tiek iesaistīta LAP īstenošanas procesā – Labklājības ministrijas pārstāvis piedalās LAP Uzraudzības komiteju sēdēs, nacionālie normatīvie akti izstrādāti Ministru kabineta kārtības rulli noteiktajā kārtībā. Savukārt Tiesībsarga birojs Latvijā ir atbildīgs par vienlīdzīgu iespēju un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos un rūpējas, lai valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības iestādes ievērotu labas pārvaldības principu. Tiesībsargs savā darbībā ir neatkarīga iestāde un pakļaujas vienīgi likumam. Katram Latvijas iedzīvotājam ir tiesības iesniegt sūdzības, pieteikumus Tiesībsargam un Labklājības ministrijai par vienlīdzīgu iespējas un attieksmes principu pārkāpumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 598 1.pielikuma (Atbalsta pretendenta deklarācija) 23.punktu pretendents jāapliecina, ka projekta īstenošanā nepieļaus diskrimināciju dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ. Līdz ar to visos projektveidīgajos LAP pasākumos ir ievērots vienlīdzības princips.

LAP atbalsta pasākumu M01 un M02 pakalpojumu iepirkumu nolikumos ir ietverts punkts, ka zināšanu pārneses un informācijas pasākumu un konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem līguma izpildes laikā ir jānodrošina horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" (dzimumu līdztiesība, invaliditāte, reliģiskā pārliecība, vecums un etniskā piederība) ievērošana, kas, noslēdzot pakalpojumu līgumu, tiek atrunāts arī līguma sadaļā "Pušu tiesības un pienākumi".

Savukārt atbalsta pasākuma M19 administrēšanai ir izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr.125 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai", kuru 8. punktā ir noteikts, ka Vietējās attīstības stratēģijām ir jāatbilst noteiktiem atlases kritērijiem un viens no šiem kritērijiem, kas minēts 8.7. punktā ir "tā paredz nodrošināt vienlīdzīgas iespējas (tostarp cilvēkiem ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar maziem bērniem) un iesaistīt jauniešus vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā". Atbalsta pretendents (Vietējā rīcības grupa) šo noteikumu deklarācijas 15. punktā apņemas arī vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas laikā nepieļaut diskrimināciju dzimuma, vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes un citu faktoru dēļ.

Saistībā ar M19 pasākumu ir izdoti 2015. gada 13. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 590 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju"", kuros LEADER ietvaros ir paredzēts atbalsts un 5.1. punkts paredz, ka atbalsta pretendents saimnieciskās darbības īstenošanai sakārto vietējo teritoriju, ja attiecīgo vidi (uzbrauktuves, liftus, durvis, tualetes, dušas telpas) plānots pielāgot personām ar dzirdes,

redzes vai kustību traucējumiem, riteņkrēslu un ratiņu lietotājiem.

Tā kā lielākā daļa LAP pasākumu īstenošana tika uzsākta tikai 2015. un 2016. gadā, un uz atskaites perioda beigām tikai neliela daļa no projektiem ir pilnībā pabeigti, tad attiecīgi ir arī ļoti mazs rādītāju kopums par projektu īstenošanai sadalījumā pa dzimumiem un vecuma grupām, kas šobrīd vēl nepietiekami atspoguļo situāciju.

8.b) Ilgtspējīga attīstība (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 8. pants)

LAP ietvaros ilgtspējīgas attīstības principu it īpaši nodrošina pasākumi, kas dod ieguldījumu LAP 4.prioritātē "Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību" un 5.prioritātē "Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē".

4.prioritātes mērķis ir tieši saistīts ar ilgtspējīgas attīstības principu, un tas ir atjaunot, saglabāt un veicināt bioloģisko daudzveidību, tostarp Natura 2000 teritorijās, uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu, mēslošanas līdzekļu un pesticīdu lietošanu, kā arī novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu. Ieguldījumu šajā prioritātē nodrošina tādi atbalsta pasākumi un apakšpasākumi, kā 8.3/8.4. "Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi", M10, M11, 12.2. "Kompensācijas maksājums par NATURA2000 mežu teritorijām" un M13, kā arī daļa no aktivitātēm pasākumos M01 un M02.

Savukārt 5.prioritātes ietvaros Latvija ir izvēlējusies ilgtspējīgas attīstības mērķi palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē, samazināt siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisijas lauksaimniecībā, kā arī veicināt oglekļa uzglabāšanu un piesaisti mežsaimniecībā un šajā prioritātē ieguldījumu dod sekojoši atbalsta pasākumi un apakšpasākumi: 8.1. "Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšana. Meža ieaudzēšana un kopšana", 8.5. "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai", kā arī atsevišķas aktivitātes, kas vērstas uz energoefektivitātes paaugstināšanu un SEG un amonjaka emisiju samazināšanu atbalsta pasākuma M04 ietvaros.

No kopējā LAP finansējuma apjoma 4. prioritātei ir atvēlēti 37,5%, bet 5. prioritātei - 4,9%.

Īstenojot atsevišķus LAP atbalsta pasākumus, atbalstāmo projektu atlasē tiek integrētas vides aizsardzības prasības, kā, piemēram, apakšpasākuma 4.1. „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, apakšpasākumu 6.1 "Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai" un 6.3 "Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības" atlases kritērijos tiek doti papildus punkti bioloģiskās lauksaimniecības shēmām un integrētās dārzkopības produktu ražošanai.

Savukārt apakšpasākumu 4.1. „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un 4.2 „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” ietvaros ir noteikta paaugstināta atbalsta intensitāte, ja projekta rezultātā tiek palielināta energoefektivitāte, bet ieviešot SEG un amonjaka emisiju samazinošus pasākumus (piemēram, precīzās tehnoloģijas), atbalsta pretendentiem tiek atvieglota nosacījumu izpilde, jo nav jāsasniedz ekonomiskie mērķi – neto apgrozījuma vai fiziskā ražošanas apjoma palielinājums.

Apakšpasākuma 4.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" ietvaros (2014. gada 30. septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 600 12. pielikumā) ir definēti

tie videi draudzīgie elementi, par kuru ierīkošanu meliorācijas sistēmās ir paredzēta paaugstināta atbalsta intensitāte - akmeņu krāvumi, divpakāpju meliorācijas grāvji, meandrēšana, kontrolētā drenāža, mākslīgie mitrāji, sedimentācijas baseini.

8.c) Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pantā minēto partneru nozīme programmas īstenošanā

ELFLA īstenošanas un uzraudzības nolūkā ir izveidota, un veiksmīgi darbojas uzraudzības komiteja atbilstoši tās apstiprinātajam reglamentam. Uzraudzības komitejas sastāvā ir iekļauti ELFLA ieviešanā iesaistīto valsts un pašvaldību institūcijas, sociālie un ekonomiskie partneri, nevalstiskās organizācijas, kā arī citas ELFLA plānošanā un īstenošanā iesaistītās institūcijas.

ELFLA uzraudzības komitejas galvenie uzdevumi ir sniegt konsultācijas un atzinumus par finansējamo darbību atlases kritērijiem, ierosinātajiem grozījumiem darbības programmās, kā arī izvērtēt darbības programmu īstenošanas ziņojumus un informāciju par darbības programmu ieviešanas rezultātiem.

Papildus tam, lai nodrošinātu partneru un arī sabiedrības iesaisti ELFLA īstenošanas procesā, tika organizētas reģionālās konferences, diskusijas, nozaru profesionālās konferences, semināri, kā arī zemkopības ministra darba vizītes Latvijas reģionu pilsētās un novadu centros par ELFLA īstenošanu.

9. PROGRESS, KAS PANĀKTS, LAI NODROŠINĀTU INTEGRĒTU PIEEJU ELFLA UN CITU SAVIENĪBAS FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANĀ

Šī iedaļa attiecas tikai uz GĪZ 2018

10. ZIŅOJUMS PAR FINANŠU INSTRUMENTU ĪSTENOŠANU (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 46. PANTS)

30.A. Vai ex ante novērtējums ir sākts?	Jā
30.B. Vai ex ante novērtējums ir pabeigts?	Nr.
30. Ex ante novērtējuma pabeigšanas datums	-
31.1. Vai atlases vai izraudzīšanās process jau ir uzsākts?	Nr.
13.A. Vai finansēšanas nolīguma ir parakstīts?	Nr.
13. Datums, kurā parakstīts finansēšanas nolīgums ar struktūru, kas īsteno finanšu instrumentu	-

11. KODĒŠANAS TABULAS VISPĀRĒJIEM UN SPECIFISKIEM PROGRAMMAS RĀDĪTĀJIEM UN SKAITLISKI IZTEIKTĀM MĒRĶA VĒRTĪBĀM

See Monitoring Annex

Annex II

Detailed table showing implementation level by Focus areas including output indicators

Prioritārā joma 1A							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
1A	T1: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem (prioritārā joma 1A)	2014-2016					2,84
		2014-2015					

Prioritārā joma 1B							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
1B	T2: Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.) (prioritārā joma 1B)	2014-2016					65,00
		2014-2015					

Prioritārā joma 1C							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
1C	T3: Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits (prioritārā joma 1C)	2014-2016					14 000,00
		2014-2015					

Prioritārā joma 2A							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
2A	T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	2014-2016	2,19	49,36	1,37	30,88	4,44
		2014-2015	1,46	32,91	1,17	26,37	
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
2A	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	176 947 125,39	35,64	49 953 191,04	10,06	496 423 975,00
M01	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 096 329,12	16,39	0,00	0,00	6 688 040,00
M01.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	3 500 000,00
M01.1	O12 - Mācībās iesaistīto dalībnieku skaits	2014-2016			0,00	0,00	7 000,00
M02	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 547 888,33	49,40	0,00	0,00	3 133 557,00
M02.1	O13 - Konsultēto atbalsta saņēmēju skaits	2014-2016			0,00	0,00	3 150,00
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	158 063 606,46	36,57	49 869 191,04	11,54	432 187 008,00
M04	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			116 773 108,50	12,73	917 001 355,00
M04.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			44 255 708,69	12,77	346 500 723,00
M04.1	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			1 145,00	30,95	3 700,00
M04.3	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			5 613 482,35	6,55	85 686 285,00
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	16 239 301,48	46,73	84 000,00	0,24	34 752 336,00
M06	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			84 000,00	0,24	34 752 336,00
M06.3	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			56,00	2,36	2 370,00
M16	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	19 663 034,00

Prioritārā joma 2B							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
2B	T5: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darbību/attīstības plānu/ieguldījumiem gados jauniem lauksaimniekiem (prioritārā joma 2B)	2014-2016	0,32	76,24			0,42
		2014-2015	0,08	19,06			
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
2B	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	10 600 000,00	76,25	0,00	0,00	13 900 934,00
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	10 600 000,00	76,25	0,00	0,00	13 900 934,00
M06	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			0,00	0,00	15 445 482,00
M06.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	13 900 934,00
M06.1	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			0,00	0,00	350,00

Prioritārā joma 3A							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
3A	T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	2014-2016	0,17	123,27	0,08	58,01	0,14
		2014-2015	0,04	29,01			
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
3A	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	13 632 633,52	17,38	4 208 794,80	5,37	78 431 601,00
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	13 202 742,74	17,45	4 177 756,02	5,52	75 651 414,00
M04	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			11 778 266,13	6,85	172 028 536,00
M04.1 M04.2	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016			47,00	11,06	425,00
M09	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	429 890,78	15,46	31 038,78	1,12	2 780 187,00
M09	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016			3,00	30,00	10,00
M09	O9 - Saimniecību skaits, kuras piedalās atbalstītajās shēmās	2014-2016			70,00	60,87	115,00

Prioritārā joma 3B							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
3B	T7: procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās (prioritārā joma 3B)	2014-2016			1,63	33,15	4,92
		2014-2015					
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
3B	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 159 749,56	27,73	2 815 903,07	18,77	15 000 000,00
M05	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 840 180,87	36,80	869 670,45	17,39	5 000 000,00
M05.1	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			25,00	25,00	100,00
M17	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 319 568,69	23,20	1 946 232,62	19,46	10 000 000,00
M17.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			1 946 232,62	19,46	10 000 000,00
M17.1	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			1 331,00	33,28	4 000,00

Prioritāte P4							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
P4	T8: procentuālais daudzums meža/citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	2014-2016			1,02	88,41	1,15
		2014-2015			0,99	85,81	
	T12: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)	2014-2016			16,01	96,51	16,59
		2014-2015			12,32	74,26	
	T10: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)	2014-2016			16,01	96,51	16,59
		2014-2015			12,45	75,05	
	T9: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4A)	2014-2016			13,60	93,24	14,59
		2014-2015			11,40	78,16	
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
P4	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	253 822 425,37	44,17	162 691 565,40	28,31	574 644 817,00
M01	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	1 256 951,19	18,79	0,00	0,00	6 688 039,00
M01.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	3 500 000,00
M01.1	O12 - Mācībās iesaistīto dalībnieku skaits	2014-2016			0,00	0,00	7 000,00
M02	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 555 892,20	48,63	0,00	0,00	7 311 632,00
M02.1	O13 - Konsultēto atbalsta saņēmēju skaits	2014-2016			0,00	0,00	7 350,00
M08	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 235 587,37	58,19	0,00	0,00	5 560 373,00
M08.3	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	5 560 373,00
M08.3	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			0,00	0,00	3,00
M10	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	20 768 301,94	18,61	17 676 509,42	15,84	111 589 619,00
M10.1	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			105 649,07	55,60	190 000,00
M11	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	69 906 173,29	46,02	44 444 476,39	29,26	151 901 540,00
M11.1	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			29 805,74	149,03	20 000,00

M11.2	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			183 291,22	99,08	185 000,00
M12	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	5 800 855,16	24,08	5 800 314,12	24,07	24 093 714,00
M12.2	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			35 298,70	88,25	40 000,00
M13	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	149 298 664,22	55,81	94 770 265,47	35,43	267 499 900,00
M13.2	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			1 258 855,37	102,13	1 232 650,00
M13.3	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			39 353,71	60,68	64 850,00

Prioritārā joma 5B

FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
5B	T15: Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā (€) (prioritārā joma 5B)	2014-2016	10 259 014,31	36,19	3 188 608,53	11,25	28 346 212,00
		2014-2015	5 574 287,82	19,67	384 042,11	1,35	
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
5B	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 966 988,02	43,81	1 472 073,57	12,98	11 338 485,00
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	4 966 988,02	43,81	1 472 073,57	12,98	11 338 485,00
M04	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			3 188 608,53	11,25	28 346 212,00
M04.1 M04.2 M04.3	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016			7,00	9,33	75,00

Prioritārā joma 5C

FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
5C	T16: Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā (€) (prioritārā joma 5C)	2014-2016					45 700 000,00
		2014-2015					
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
5C	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 000 000,00
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00	0,00	0,00	16 000 000,00
M06	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016					45 700 000,00
M06	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016					25,00
M06.2 M06.4	O4 - Atbalstīto saimniecību/atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016					25,00

Prioritārā joma 5D							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
5D	T17: procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)	2014-2016			0,06	0,63	9,48
		2014-2015					
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
5D	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 656 733,54	16,16	777 989,86	4,73	16 436 880,00
M04	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 656 733,54	16,16	777 989,86	4,73	16 436 880,00
M04	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			1 953 977,60	4,76	41 092 200,00
M04.1 M04.3 M04.4	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016			40,00	13,11	305,00
M04.1 M04.3 M04.4	O8 - Atbalstīto nosacīto mājlopu vienību (LU) skaits	2014-2016			297,00	0,66	45 000,00

Prioritārā joma 5E							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
5E	T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	2014-2016			0,11	15,65	0,70
		2014-2015					
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
5E	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	11 284 834,66	36,05	1 859 326,09	5,94	31 303 180,00
M08	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	11 284 834,66	36,05	1 859 326,09	5,94	31 303 180,00
M08.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			194 306,79	1,95	9 960 103,00
M08.1	O5 - Kopējā platība (ha)	2014-2016			233,78	3,90	6 000,00
M08.5	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			1 665 019,30	7,80	21 343 077,00
M08.5	O3 - Atbalstīto rīcību/darbību skaits	2014-2016			734,00	8,29	8 850,00

Prioritārā joma 6A							
FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
6A	T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)	2014-2016					140,00
		2014-2015					
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
6A	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 989 308,06	1,90	4 061,80	0,00	157 167 190,00
M06	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	2 989 308,06	9,79	4 061,80	0,01	30 531 599,00
M06	O2 - Kopējais investīciju apjoms	2014-2016			10 154,50	0,01	76 329 000,00
M06.2 M06.4	O4 - Atbalstīto saimniecību/ atbalsta saņēmēju projektu skaits	2014-2016			1,00	0,25	400,00
M07	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	0,00	0,00			126 635 591,00

Prioritārā joma 6B

FA/M	Mērķrādītāja nosaukums	Laikposms	Based on approved (when relevant)	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Mērķis 2023. gadam
6B	T23: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (prioritārā joma 6B)	2014-2016					200,00
		2014-2015					
	T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras (prioritārā joma 6B)	2014-2016			0,53	26,79	1,98
		2014-2015					
	T21: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas (prioritārā joma 6B)	2014-2016			94,31	146,20	64,51
		2014-2015			94,31	146,20	
FA/M	Iznākuma rādītājs	Laikposms	Committed	Izmantojums (%)	Realised	Izmantojums (%)	Plānots 2023. gadā
6B	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	28 599 583,08	13,90	995 492,83	0,48	205 724 105,00
M07	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	3 754 196,17	2,96	462 996,34	0,37	126 635 591,00
M07.1 M07.2 M07.4 M07.5 M07.6 M07.7 M07.8	O15 - Iedzīvotāji, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/infrastruktūru (IT vai citi)	2014-2016			5 412,00	26,74	20 241,00
M19	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016	24 845 386,91	31,41	532 496,49	0,67	79 088 514,00
M19	O18 - VRG aptvertie iedzīvotāji	2014-2016			964 909,00	146,20	660 000,00
M19	O19 - Atlasīto VRG skaits	2014-2016			29,00	90,63	32,00
M19.1	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			321 935,38	100,60	320 000,00
M19.2	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			210 561,11	0,36	57 755 004,00
M19.3	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	9 183 410,00
M19.4	O1 - Kopējie publiskā sektora izdevumi	2014-2016			0,00	0,00	11 830 100,00

Annex III

Summary table of quantified results

Result indicator name and unit (1)	Target value (2)	Main value (3)	Secondary contribution (4)	LEADER/CLLD contribution (5)	Total RDP (6)=3+4+5
R1 / T4: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītiem ieguldījumiem pārstrukturēšanā vai modernizācijā (prioritārā joma 2A)	4,44	1,37	N/A	0,00	1,37
R2: Lauksaimniecības produkcijas izmaiņas atbalstītajās saimniecībās/GDV (gada darba vienība) (prioritārā joma 2A)*	N/A				
R3 / T5: procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jaunajiem lauksaimniekiem (prioritārā joma 2B)	0,42	0,00	N/A	0,00	0,00
R4 / T6: procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās (prioritārā joma 3A)	0,14	0,08	N/A	0,00	0,08
R5 / T7: procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās (prioritārā joma 3B)	4,92	1,63	N/A	0,00	1,63
R6 / T8: procentuālais daudzums meža vai citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	1,15	1,02	N/A	0,00	1,02
R7 / T9: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 4A)	14,59	13,60	N/A	0,00	13,60
R8 / T10: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)	16,59	16,01	N/A	0,00	16,01
R9 / T11: procentuālais daudzums mežsaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4B)		0,00	N/A	0,00	0,00
R10 / T12: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)	16,59	16,01	N/A	0,00	16,01
R11 / T13: procentuālais daudzums mežsaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus (prioritārā joma 4C)		0,00	N/A	0,00	0,00
R12 / T14: procentuālais daudzums apūdeņotas zemes, kurā notiek pāreja uz efektīvākām apūdeņošanas			N/A	0,00	0,00

sistēmām (prioritārā joma 5A)						
R13: Īdens izmantošanas efektivitātes palielināšana lauksaimniecībā LAP atbalstītos projektos (prioritārā joma 5A)*	N/A					
R14: Īdens izmantošanas efektivitātes palielināšana lauksaimniecībā LAP atbalstītos projektos (prioritārā joma 5 B)*	N/A					
R15: Atbalstītajos projektos saražotie atjaunojamie energoresursi (prioritārā joma 5C)*	N/A					
R16 / T17: procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)	9,48	0,06		N/A	0,00	0,06
R17 / T18: procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz SEG un/vai amonjaka emisiju samazināšanu orientētus apsaimniekošanas līgumus (prioritārā joma 5D)		0,00		N/A	0,00	0,00
R18: Samazinātas metāna un slāpekļa oksīda emisijas (prioritārā joma 5D)*	N/A					
R19: Samazinātas amonjaka emisijas (prioritārā joma 5D)*	N/A					
R20 / T19: procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu (prioritārā joma 5E)	0,70	0,11		N/A	0,00	0,11
R21 / T20: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (prioritārā joma 6A)	140,00	0,00		N/A	0,00	0,00
R22 / T21: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas (prioritārā joma 6B)	64,51	94,31		N/A		94,31
R23 / T22: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras (prioritārā joma 6B)	1,98	0,53		N/A	0,04	0,57
R24 / T23: Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER) (prioritārā joma 6B)	200,00	0,00		N/A		0,00
R25 / T24: procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no jauniem vai uzlabotiem pakalpojumiem/infrastruktūras (IKT) (prioritārā joma 6C)		0,00		N/A	0,00	0,00

Dokumenti

Dokumenta nosaukums	Dokumenta veids	Dokumenta datums	Vietējā atsauce	Komisijas atsauce	Kontroles vērtība:	Datnes	Nosūtīšanas datums	Nosūtītājs
AIR Financial Annex 2014LV06RDNP001	Finanšu pielikums (sistēma)	19-06-2017		Ares(2017)3129456	3491214417	AIRfinancialAnnex2014LV06RDNP001_lv.pdf	22-06-2017	njanlien
Kopsavilkums LAP īstenošanas ziņojumam par 2016. gadu	Kopsavilkums sabiedrībai	09-06-2017		Ares(2017)3129456	2346921119	Kopsavilkums LAP īstenošanas ziņojumam	22-06-2017	njanlien

